

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2004–2005)

FOR BUDSJETTERMINEN 2005

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

Innhold

	Omtalt side	Utkast til vedtak side
1 Hovedtrekkene i skatte- og avgiftsopplegget for 2005	7	
1.1 Oppfølging av skattereformen	7	
1.2 Kort om de sentrale elementene i skatte- og avgiftsopplegget for 2005	9	
1.2.1 Oppfølging av skattereformen	9	
1.2.2 Andre skatteendringer	10	
1.3 Anslag på skatte- og avgiftsinntektene	11	
1.4 Fordeling av offentlige skatte- og avgiftsinntekter	15	
 2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden	 17	
2.1 Innledning	17	
2.2 Skatt fra lønnstakere og pensjonister	21	
2.2.1 Toppskatt	21	106
2.2.2 Standardfradrag	22	109
2.2.3 Særskilte regler for trygdede	24	109
2.2.4 Beskatning av bolig og fritidseiendom	25	
2.2.5 Fradrag for daglig arbeidsreise	25	
2.2.6 Fradrag for kost og skattefritak for godtgjørelse til kost	26	
2.2.7 Skattefritak for fri kost for arbeidstakere på sokkelen og hyretillegg for sjøfolk m.fl.	27	
2.2.8 Foreldrefradrag for dokumenterte kostnader til pass og stell av barn	27	
2.2.9 Særfradrag for forsørgelse	27	
2.2.10 Særfradrag for store sykdomsutgifter	27	
2.2.11 Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner	28	
2.2.12 Beskatning av pensjonsordninger	28	
2.2.13 Skatt på formue	29	106
2.2.14 Beskatning av underkurs på fastrentelån	29	
2.2.15 Spørsmål om utvidelse av Skattefunnordningen til å omfatte ulønnet arbeidsinnsats	29	
2.2.16 Andre grenser og fradrag mv.	33	
2.3 Beskatning av firmabil og yrkesbil	33	
2.3.1 Innledning og oppsummering	33	
2.3.2 Gjeldende regler for beskatning av firmabiler og yrkesbiler	34	
2.3.3 Høringsuttalelser	35	
2.3.4 Departementets vurderinger	36	
2.3.5 Årlig justering av regelverket	38	
2.3.6 Overgangsregler	38	
2.3.7 Beskatning av yrkesbiler	38	
2.4 Næringsbeskatningen (inngår i kap. 5501)	39	
2.4.1 Skattlegging av personlig næringsdrivende	39	113
2.4.2 Fritak for utbytte- og gevinstbeskatning i selskapssektoren	39	
2.4.3 Opprydding i særregler for landbruket	40	
2.4.4 Beskatning av samvirkeforetak	40	
2.4.5 Beskatning av boligbyggelag	41	
2.4.6 Oppheving av aksjonærbidrag	41	
2.4.7 Rederibeskatningen	41	
2.4.8 Grunnrenteskatt på kraftverk	42	
2.4.9 Fordeling av eiendomsskattegrunnlaget på kraftverk	48	
2.5 Endringer i kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2005	53	107

	Omtalt side	Utkast til vedtak side	
2.6	Avgift på arv og gaver (kap. 5506, post 70)	53	114
2.7	Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700, post 71 og 72)	54	110
2.8	Omlegging av den differensierte arbeidsgiveravgiften	55	110
3	Indirekte skatter	57	
3.1	Innledning	57	
3.1.1	Ankomstsalg av taxfree-varer på flyplass	61	139
3.1.2	Samlet vurdering av særavgiftene	61	
3.2	Merverdiavgift mv. (kap. 5521, post 70)	61	115
3.2.1	Merverdiavgiftssatsene	61	
3.2.2	Merverdiavgiftskompensasjon for helseforetak	61	
3.2.3	Merverdiavgift på kultursektoren	62	
3.2.4	Merverdiavgift på infrastrukturtenester for transport	63	
3.3	Avgift på alkohol (kap. 5526)	64	115
3.4	Avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)	66	116
3.5	Motorvognavgiftene	67	117
3.5.1	Innledning	67	
3.5.2	Avgiftsmessig behandling av hydrogenbiler	67	119, 120
3.5.3	Engangsavgift på motorvogner mv. og avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet (kap. 5536, post 71)	67	117
3.5.4	Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 72)	70	120
3.5.5	Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)	71	121
3.5.6	Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)	72	123
3.5.7	Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)	72	124
3.5.8	Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)	73	125
3.6	Avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)	74	126
3.7	Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)	74	126
3.8	Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)	77	130
3.9	Grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)	77	127
3.10	CO ₂ -avgift på mineralske produkter (kap. 5508 og kap. 5543, post 70)	77	128
3.11	Svovelavgift (kap. 5543, post 71)	78	129
3.12	Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)	79	131
3.13	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap. 5547)	79	132
3.14	Miljøavgift på klimagasser (kap. 5548, post 70)	79	132
3.15	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)	80	133
3.16	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m. (kap. 5556, post 70)	80	134
3.17	Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559)	80	135
3.18	Avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)	81	136
3.19	Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)	81	137
3.20	Avgifter i telesektoren (kap. 5583, post 70)	81	138
3.21	Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309)	82	138
3.22	Avgifter på matproduksjon (kap. 4115)	82	138
4	Toll	84	
4.1	Innledning	84	
4.2	Endringer i tollsatsene i den norske tolltariffen	85	139
4.2.1	Tollnedtrapping i henhold til WTO-avtalen	85	
4.2.2	Reduksjon av toll på industrivarer	85	139
4.3	Multilaterale forhandlinger i WTO	86	
4.4	Tollpreferansesystemet for utviklingslandene – GSP	86	

	Omtalt side	Utkast til vedtak side
4.5 EØS-avtalen og de øvrige frihandelsavtalene	87	139
4.5.1 Nye frihandelsavtaler	87	139
4.5.2 Forhandlinger med EU på landbruksområdet	87	
4.5.3 Utvidelsen av EØS-avtalen	88	
4.5.4 Kontroll av fiskeeksport til EU	88	
4.5.5 Utvidelse av det europeiske kumulasjonsområdet til middelhavslandene	89	
4.6 Forvaltningen av tollregimet for landsbruksvarer	89	
4.6.1 Administrative tollnedsettelse	89	
4.6.2 Fastsettelse av tollsatser for bearbejdede landbruksprodukter	90	
4.6.3 Fordeling av tollkvoter	91	
4.6.4 Tollvernet for korn	91	
4.6.5 Statens inntekter fra landbrukstollen	92	
4.7 Regelverksendringer	92	139
4.8 Tekniske endringer i tolltariffen	94	
5 Fordelingsvirkninger av skatte- og avgiftsopplegget 2005	95	
5.1 Hovedtrekk ved fordelingsvirkningene	95	
5.1.1 Innledning	95	
5.1.2 Fordelingsanalyser av skatte- og avgiftsforslaget for 2005	96	
5.1.3 Nærmere om fordelingsvirkningene av skatteendringene	99	
5.2 Endring i skatt for sosioøkonomiske grupper	100	
5.2.1 Innledning	100	
5.2.2 Nærmere om fordelingsvirkninger for lønnstakere	101	
5.2.3 Nærmere om fordelingsvirkninger for personlig næringsdrivende	102	
5.2.4 Nærmere om fordelingsvirkninger for trygdede	104	
Vedlegg		
1 Skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 2002	140	
2 Utnyttelsen av tollkvoter	152	
3 Endringer i tolltariffen	155	
4 Endringer i GSP-ordningen	160	

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2004–2005)

FOR BUDSJETTERMINEN 2005

Skatte-, avgifts- og tollvedtak

*Tilråding fra Finansdepartementet av 1. oktober 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Hovedtrekkene i skatte- og avgiftsopplegget for 2005

1.1 Oppfølging av skattereformen

Regjeringen fremmet i mars i år forslag til omfattende endringer i skattesystemet, jf. St.meld. nr. 29 (2003–2004) Om skattereform. Endringene bygger i hovedsak på anbefalingene til Skaugeutvalget i NOU 2003: 9. Stortingets behandling av forslaget til skattereform, jf. Innst. S. nr. 232 (2003–2004), gir grunnlag for å iverksette reformen etter hovedlinjene som ble skissert i meldingen.

De overordnede målene med Regjeringens reformforslag er et bedre og mer rettferdig skattesystem og redusert skatte- og avgiftsnivå. Dette skal bidra til økt verdiskaping og ivareta fordelingspolitiske mål. Reformforslaget vil gjøre skattesystemet mer robust overfor økt internasjonalisering. Reglene for beskatning av aksjeinntekten vil tilfredsstille EØS-avtalens krav om blant annet etableringsfrihet og fri bevegelse av kapital. Samlet sett innebærer Regjeringens reformforslag betydelige endringer i person-, bedrifts- og kapitalbeskatningen.

Reformforslaget bygger på hovedprinsippene fra skattereformen 1992. Et politisk hovedvalg bak reformen i 1992 var å rendyrke målene for de enkelte delene av skatte- og avgiftssystemet. Progressiv beskatning av personer skulle bidra til fordelingspolitiske mål. I bedrifts- og kapitalbeskatnin-

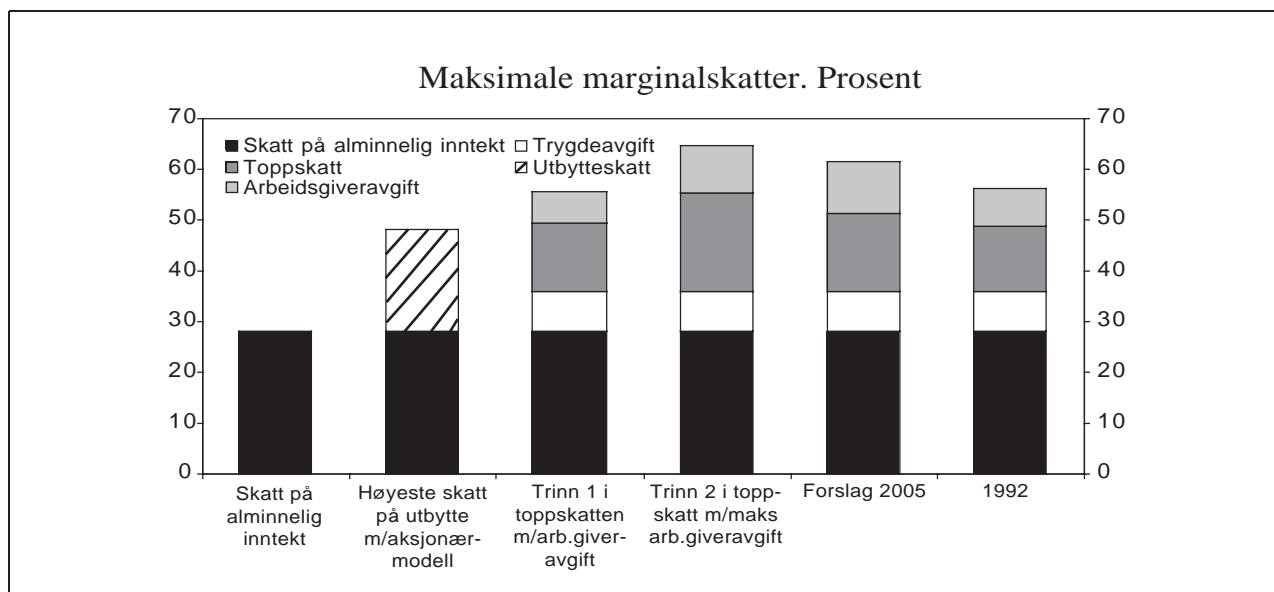
gen la en stor vekt på å bedre ressursutnyttelsen gjennom mer ensartet beskatning av næringsinntekt og lavere skattesatser. Miljøavgiftene skulle bidra til bedre ressursbruk gjennom en riktigere prising av miljøgodene.

Likebehandling, symmetri, kontinuitet, lave skattesatser og brede skattegrunnlag sto sentralt i skattereformen i 1992. Skaugeutvalget viser til at reformen bidro til økt samsvar mellom bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet, mer effektiv ressursbruk, økt kapitalavkastning, økt kapitalmobilitet og trolig økt sparing. På tross av de gode resultatene fra reformen i 1992, er det nå nødvendig å endre skattesystemet, blant annet av følgende grunner:

- Delingsmodellen fungerer ikke lenger etter hensikten både fordi satsforskjellen mellom skatt på arbeid og kapital har økt vesentlig siden 1992, fra 28,1 prosentpoeng til 36,7 prosentpoeng, jf. figur 1.1, og fordi det er blitt enklere å få faktisk arbeidsinntekt skattlagt som kapitalinntekt. Det er dermed blitt svært lønnsomt og utbredt å få reelle arbeidsinntekter opptjent i egen virksomhet skattlagt som kapitalinntekter. Et allment akseptert skattesystem forutsetter at arbeidsinntekter likebehandles skattemessig, enten de er opptjent av en lønnstaker, en aktiv

- eier i eget aksjeselskap eller en personlig næringsdrivende.
- EØS-avtalen setter begrensninger for skattesystemet. Hovedregelen for kapitalbeskatningen er at eiere eller aksjer fra EØS-land ikke må diskrimineres. Utbytte og gevinster fra utenlandske aksjer beskattes i dag hardere enn utbytte og gevinster fra aksjer i norske selskap. Det skyldes blant annet at godtgjørelsessystemet (som sikrer at utbytte får samme skattebelastning som andre kapitalinntekter) bare omfatter norske aksjer og norske skattytere. RISK-reglene (som skal hindre at inntekt som er skattlagt i selskapet, også skatlegges som gevinst ved omsetning) gjelder heller ikke utenlandske aksjer.
  - Norge står overfor store utfordringer i den økonomiske politikken som følge av økende framtidige pensjoner og aldersrelaterte utgifter knyttet til helse og omsorg. Finansieringen av pensjonene og bevilgningene til omsorg for eldre vil kreve en stadig større andel av verdiskapingen i årene fremover. Det er derfor et forsterket behov for en politikk som bygger opp under vekstmulighetene i økonomien. Det er ikke minst viktig å utnytte arbeidskraftressursene og styrke svake gruppers tilknytning til arbeidslivet. Skattereform, pensjonsreform samt ressursbruken i offentlig sektor må trekke i samme retning. Skattesystemet må i større grad bidra til å gjøre det lønnsomt å arbeide.
  - Det er fortsatt et behov for å forenkle og rydde opp i skattesystemet. Særlig personbeskatningen kjennetegnes ved mange fradragordninger og særregler som ikke alltid er godt begrunnet. Det snevrer inn skattegrunnlaget, gjør det vanskeligere å holde lave skattesatser og øker kompleksiteten og kostnadene ved beskatning. Et komplisert skattesystem vil også kunne favorisere de som har ressurser til å sette seg inn i regelverket. Dette er ikke alltid skattytere med størst behov. Brede grunnlag er dessuten viktig for at en progressiv satsstruktur skal ha den tilslåtte fordelingseffekten. Bare personer med skattepliktig inntekt kan dra nytte av fradragordninger i skattesystemet, og tendensen er at høyinntektsgrupper har de største fradragene.
  - Reformen fra 1992 omfattet ikke formuesbeskatningen. Dagens formuesskatt gir svært ulik skattebelastning avhengig av hvilke objekter formuen plasseres i. Dette påvirker sparebeslutningene og gir urimelige utslag for enkeltpersoner. Samfunnets samlede avkastning av sparingen reduseres.
- Hovedelementene i skattereformen og skatte- og avgiftsopplegget for 2005 kan oppsummeres slik:
- Delingsmodellen fjernes, samtidig som det innføres en skatt på høy eieravkastning fra 2006 (aksjonærmodellen for personlige aksjonærer og en skjermingsmodell for personlig næringsdrivende). I aksjonærmodellen vil avkastning tilsvarende risikofri rente bli skjermet for skatt ved uttak. Avkastning (utbytte og gevinst) utover dette vil bli skattlagt på aksjonærens hånd med 28 pst. Når en tar hensyn til at bedriften har betalt skatt på overskudd, blir marginalskatten på utbytte 48,16 pst. Dette vil også bli skattesatsen for reelle arbeidsinntekter som tas ut som utbytte.
  - For å kunne fjerne delingsmodellen må innføring av aksjonærmodellen kombineres med betydelige reduksjoner i de høyeste marginalskattene på lønnsinntekt. Toppskattesatsene foreslås redusert med opptil 4 prosentpoeng i 2005. Skattereformen tilsier en ytterligere reduksjon i marginalskatten på høye arbeidsinntekter i 2006.
  - Reduserte marginalskatter på arbeidsinntekter er også avgjørende for å stimulere til økt og lengre yrkesdeltakelse. Regjeringen legger opp til redusert marginalskatt på lønn, også for grupper som ikke betaler toppskatt. I 2005 utvides derfor minstefradraget for lønnsinntekt. Samlet får vel 1,1 mill. skattytere lavere marginalskatt på lønn.
  - Det innføres skattefritak for utbytter og gevinster mellom selskaper (fritaksmetoden) fra 2004. Skattefritaket vil hindre kjedebeskatning mellom selskaper. Fritaksmetoden for selskaper, kombinert med aksjonærmodellen for personlige aksjonærer, vil fjerne gjeldende usikkerhet knyttet til om den norske aksjeinntektsbeskatningen er i samsvar med EØS-avtalen, ved at RISK- og godtgjørelsesreglene oppheves.
  - Økning av skatten på høy eieravkastning må ses i sammenheng med at formuesskatten trappes ned med sikte på fjerning. Formuesskatten skal halveres i løpet av 2006 og 2007 ifølge reformforslaget i skattemeldingen. Kapitalbeskatningen reduseres samlet sett. Allerede i 2005 foreslås enkelte lempninger i formuesskatten. Innslagspunktet i formuesskatten økes, og det innføres en felles verdsettelsessats på 65 pst. for alle aksjer, også børsnoterte aksjer, og andeler i verdipapirfond.
  - I likhet med Skaugeutvalget mener Regjeringen det er nødvendig med en gjennomgang av fradragordningene i skattesystemet med sikte på forenkling. Regjeringen foreslår å rydde opp i

Figur 1.1 Marginalsatter på alminnelig inntekt, utbytte og lønnsinntekt. Marginalsatt på lønnskostnader med gjeldende regler, forslag til regler for 2005 og 1992-regler. Prosent
Kilde: Finansdepartementet.

en del fradragsordninger i 2005, som også vil bidra til å finansiere reformen og gi økt likebehandling.

Det legges opp til å øke alle merverdiavgiftssatsene med 1 prosentpoeng, slik at den generelle merverdiavgiftssatsen øker fra 24 til 25 pst., satsen på matvarer fra 12 til 13 pst. og den laveste satsen fra 6 til 7 pst. Netto skattelettelser kombineres dermed med en viss forskyvning av samlet skattebyrde fra arbeid til forbruk.

Regjeringens forslag til endringer i skatter og avgifter vil i hovedsak bevare progresjonen i skattesystemet. Forslaget vil dessuten legge grunnlag for større skattemessig likebehandling av faktiske arbeidsinntekter og dermed gi et mer rettferdig skattesystem. Det vises til kapittel 5 for nærmere drøfting av fordelingsvirkninger.

1.2 Kort om de sentrale elementene i skatte- og avgiftsopplegget for 2005

Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsopplegg for 2005 innebærer samlede netto skattelettelser i 2005 på 1,65 mrd. kroner bokført. Nye netto skatte- og avgiftslettelser utgjør om lag 3,3 mrd. kroner påløpt og om lag 2,8 mrd. kroner bokført i 2005. Vedtak i 2004 som har budsjettvirkning også i 2005, in-

nebærer en skjerpelse på om lag 1,15 mrd. kroner bokført.

Reduksjonen i toppskatten og utvidelsen av minstefradraget innebærer brutto skattelettelser på vel 7,7 mrd. kroner påløpt og knapt 6,2 mrd. kroner bokført. Endringene i merverdiavgiften øker provenyet med knapt 6,1 mrd. kroner påløpt og i underkant av 5,2 mrd. kroner bokført. Forenkling av fradragsordninger m.m. gir en innstramning på i overkant av 1,1 mrd. kroner påløpt og om lag 0,8 mrd. kroner bokført. Andre endringer, herunder fjerning av skatt på fordel av egen bolig, innebærer samlet netto lettelser på om lag 2,8 mrd. kroner påløpt og om lag 2,6 mrd. kroner bokført.

1.2.1 Oppfølging av skattereformen

Endringer i person- og næringsbeskatningen

Et hovedmål med skattereformen er økt likebehandling av faktiske arbeidsinntekter og økt yrkesdeltakelse. Regjeringen foreslår å redusere toppskattesatsene med 2,5 prosentpoeng i trinn 1 og med 4 prosentpoeng i trinn 2 i 2005. Samlet toppskattelettelser anslås til om lag 4,1 mrd. kroner påløpt i 2005. Maksimal marginalsatt på lønn reduseres til 61,5 pst. inkl. arbeidsgiveravgift og 51,3 pst. uten arbeidsgiveravgift. Høyeste marginalsatt på lønn (inkl. arbeidsgiveravgift) var 56,1 pst. i 1992. Skaugutvalget anbefalte å redusere marginalsatten til 54,3 pst. (inkl. arbeidsgiveravgift). For å

komme ned på nivået på toppskattesatsene i skissen i skattemeldingen må toppskatten reduseres med henholdsvis 4 og 3,5 prosentpoeng i 2006.

Det foreslås å øke *minstefradraget for lønnsinntekter* ved at satsen økes fra 24 pst. til 27 pst. og øvre grense økes fra 47 500 kroner til 56 000 kroner. Lønnsfradraget holdes fast på 31 800 kroner. Øvre grense i minstefradraget for pensjonsinntekter holdes reelt sett uendret. Økt minstefradrag anslås å gi en skattelettelse på om lag 3,6 mrd. kroner påløpt i 2005. Samlet sett betyr dette at det i 2005 er lagt betydelig vekt på at også skattytere med midlere og lave lønnsinntekter skal få redusert skatt.

Regjeringen foreslår noen endringer i *trygdeavgiftene*. Nedre grense i trygdeavgiften økes fra 23 000 kroner til 29 600 kroner, slik at den såkalte frikortgrensen blir 30 000 kroner. Forslaget anslås å gi et provenytap på om lag 65 mill. kroner påløpt i 2005. Videre foreslås det at trygdeavgiften for selvstendig næringsdrivende (utenom primærnæringene) blir 10,7 pst. uavhengig av inntekt, dvs. at den lavere satsen på 7,8 pst. for inntekt over 12 G oppheves. Innstrammingen vil mer enn oppveies av reduksjonen i toppskattesatsene. Forslaget anslås å gi en provenyøkning på 145 mill. kroner påløpt i 2005.

Regjeringen foreslår skattefritak for utbytte og gevinster mellom selskaper (fritaksmetoden), med virkning for utbytte innvunnet fra og med inntektsåret 2004, og for gevinster og tap på aksjer som realiseres fra og med 26. mars 2004. Forslaget er anslått å gi et bokført provenytap i 2005 på om lag 500 mill. kroner.

På bakgrunn av merknad fra komitéflertallet i Innst. S. nr. 232 (2003–2004), jf. St.meld. nr. 29 (2003–2004) Om skattereform, har departementet nedsatt et utvalg for blant annet å utrede muligheten for uttaksbasert beskatning av personlig næringsdrivende i tillegg til den ordinære skattleggingen av eiernes overskudd. Utvalget skal avgi innstilling innen 15. desember 2004.

Redusert formuesskatt

Formuesskatten skal halveres i løpet av 2006 og 2007 ifølge reformforslaget i skattemeldingen. Det foreslås imidlertid enkelte endringer allerede i 2005. Det innføres en felles reduksjonsfaktor i verdsettelsen av alle aksjer og andeler i verdipapirfond. Alle børsnoterte aksjer og andeler i verdipapirfond skal verdsettes til 65 pst. av hhv. kursverdien og andelsverdien pr. 1. januar i ligningsåret. Videre foreslås det å øke nedre grense i formuesskatten. Forslagene anslås på usikkert grunnlag å gi et provenytap på om lag 555 mill. kroner påløpt i 2005.

Økte merverdiavgiftssatser

Regjeringen foreslår å øke alle merverdiavgiftssatsene med 1 prosentpoeng, den generelle satsen fra 24 til 25 pst., satsen på matvarer fra 12 til 13 pst. og den laveste satsen fra 6 til 7 pst. Dette vil innebære en viss forskyvning i skattebyrden fra arbeid til forbruk, og vil gi et økt proveny på knapt 6,1 mrd. kroner påløpt.

Forenkling og innstramming

Et effektivt skattesystem kjennetegnes ved høy grad av sammenfall mellom faktisk inntekt og skattepliktig inntekt. Dette tilsier at alle inntekter, inkludert naturalytelser, bør inngå i skattegrunnlaget, mens utgifter til erverv av inntekten skal trekkes fra. Brede skattegrunnlag gjør det mulig å ha lave skattesatser, og vil dermed redusere kostnadene ved beskatning. Dette tilsier blant annet at det ikke er hensiktsmessig med fradrag som omfatter en stor del av skattyterne. Skattegrunnlag som gjenspeiler faktiske økonomiske forhold, er dessuten viktig for at personer med lik inntekt skal behandles skattemessig likt, og for at progressiviteten i skattesatsene skal gi den tilsiktede omfordelingen av inntekt.

For å forenkle skattesystemet og bidra til finansieringen av skattereformen foreslår Regjeringen enkelte innstramminger i 2005 som samlet beløper seg til i overkant av 1,1 mrd. kroner påløpt. Forenklingene omfatter bl.a. innstramming i fradraget for daglig arbeidsreise, fjerning av fradraget for kost og skattefritaket for godtgjørelse til kost for pendlere, fjerning av fradraget for forsørgelse, samt fjerning av skattefritak for fri kost for ansatte på kontinentalsokkelen og av hyretillegg for sjøfolk m.fl.

1.2.2 Andre skatteendringer

Regjeringen foreslår også andre skatteendringer, blant annet som oppfølging av Sem-erklæringen:

- Fjerne fordelsbeskatningen av egen bolig og fritidseiendom. Forslaget anslås å gi skattelettelse på knapt 1,9 mrd. kroner påløpt i 2005.
- Øke fradraget for gaver til frivillige organisasjoner fra 6000 kroner til 12 000 kroner. Som varslet i St.meld. nr. 2 (2003–2004) Revidert nasjonalbudsjett 2004, foreslår Regjeringen videre å utvide ordningen til å omfatte trossamfunn og ikke-religiøse livssynsorganisasjoner som ikke har nasjonalt omfang og heller ikke er tilknyttet en sentralorganisasjon med nasjonalt omfang. Forslagene anslås på usikkert grunnlag å redusere skatteinntektene med 100 mill. kroner påløpt i 2005.

- Øke foreldrefradraget. Grensen for fradrag for dokumenterte utgifter til pass og stell av barn under 12 år økes med inntil 5000 kroner for hvert barn utover det andre barnet. Forslaget anslås å gi et provenytap på om lag 15 mill. kroner påløpt i 2005.
- Legge om firmabilbeskatningen til en aldersgradert prosentligningsmodell f.o.m. 2005. Inntekten fastsettes til 30 pst. av bilens listepriis som ny under 235 000 kroner og 20 pst. av overskytende verdi. En slik satsstruktur vil tilsvare om lag de gjennomsnittlige kostnadene ved bilholdet. Omleggingen vil bidra til et enklere og mer robust regelverk, bl.a. fordi man går bort fra å fastsette antall kjørte kilometer mellom hjem og arbeid. Forslaget anslås å gi et provenytap på om lag 160 mill. kroner påløpt 2005.
- Lettelser i det særskilte rederiskattesystemet som samlet gir et provenytap på 110 mill. kroner påløpt i 2005.
- Overgangsordningen for den regionalt differensierte arbeidsgiveravgiften innebærer at avgiftsatsen økes med 1,9 prosentpoeng i sone 3, til 10,2 pst., og med 2,2 prosentpoeng i sone 4, til 9,5 pst., fra 2004 til 2005.
- Innføre merverdiavgiftsplikt for infrastrukturtenester for transport som gjelder jernbanenettet og flyplassene fra 1. januar 2005. Dette gjøres om lag provenynøytralt ved å redusere tilskuddet til Jernbaneverket og til Avinors regionale lufthavner.
- Innføre merverdiavgiftsplikt på kino med en sats på 7 pst. Tilskudd til filmproduksjon blir redusert tilsvarende besparelsen i merverdiavgift.
- Gi et avgiftsincentiv for svovelfritt drivstoff. Dette gir et provenytap på om lag 50 mill. kroner påløpt.
- Fjerne fritaket for vektårsavgiften for busser i løyvedrift. Dette vil gi et økt proveny på om lag 45 mill. kroner påløpt.
- Utvide miljødifferensieringen av vektårsavgiften for kjøretøy over 20 tonn til også å omfatte utslippskrav fra EU som kommer i løpet av 2005 og 2008. Endringen anslås å gi et økt proveny på om lag 15 mill. kroner påløpt.
- Hydrogenbiler uten miljøskadelige utslipp fritas fra engangsavgift og årsavgift.
- Redusere enkelte tollsatser på klær som samlet vil gi et provenytap på om lag 50 mill. kroner påløpt.
- Holde avgiftene på drikkevarer nominelt uendret. Dette gir et provenytap på om lag 120 mill. kroner påløpt.
- Åpne for taxfree-salg ved ankomst til norske flyplasser.

Det vises for øvrig til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

1.3 Anslag på skatte- og avgiftsinntektene

Tabell 1.1 viser de beregnede provenyvirkningene av Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsendringer for 2005.

Forslagene til endringer i tabell 1.1 er regnet i forhold til et referansesystem. Litt forenklet er referansesystemet for skatt dagens regler der alle inntektsgrenser m.m. er justert til 2005-nivå med anslått lønnsvekst på 4 pst. En slik oppjustering av grenser m.m. gir et referansesystem som reelt sett er uendret i forhold til fjorårets skattesystem. En skattyter som har en årlig lønnsvekst tilsvarende anslått lønnsvekst, vil da ha samme gjennomsnittsskatt i referansesystemet for 2005 som i 2004. I referansesystemet for avgiftene er alle mengdeavgifter justert med anslått prisvekst fra 2004 til 2005 på 2,2 pst.

Noen av vedtakene for 2004 har delvis budsjettvirkninger også i 2005. Som tabellen viser, beløper dette seg til drøyt 0,8 mrd. kroner påløpt. Det skyldes i hovedsak gjeninnføring av el-avgift for næringslivet fra 1. juli 2004.

Tabell 1.2 viser anslagene for bokførte skatte- og avgiftsinntekter for 2005, samt tall for de to foregående årene.

Tabell 1.1 Beregnede provenyvirkninger av Regjeringens skatte- og avgiftsforslag for 2005 i forhold til referansesystemet. Negative tall betyr redusert skatt og avgift. Mill. kroner

	Påløpt	Bokført
1. Oppfølging av skattereformen	-6 578	-5 839
<i>Endringer i person- og næringsbeskatningen</i>	<i>-7 720</i>	<i>-6 645</i>
Økt sats og øvre grense i minstefradraget og nominelt videreført lønnsfradrag	-3 600	-2 880
Redusert toppskatt	-4 140	-3 310
Fjerne tak for trygdeavgift for næringsinntekt over 12 G	145	145
Økt grense for trygdeavgift (frikortgrense)	-65	-50
Økt grense for nettoinntekt for pensjonistektepar i skattebegrensingsregelen	-60	-50
Fritak for utbytte- og gevinstskatt i selskapene ¹	0	-500
<i>Forenkling og innstramming</i>	<i>1 142</i>	<i>806</i>
Opprydding i noen særskilte regler for landbruk	-30	-30
Oppheve ordningen med aksjonærbidrag	15	12
Innstramming i fradrag for daglig arbeidsreise	440	350
Oppheve kostfradrag for pendlere mv.	180	150
Innføre fullt dokumentasjonskrav mv. ved fradrag for store sykdomsutgifter	122	98
Oppheve fradraget for forsørgelse	45	35
Oppheve skattefritaket for fri kost for ansatte på sokkelen og hyretillegg ²	240	191
Fjerne særskilt fradrag for samvirkeforetak	30	0
Ordinær skattlegging av boligbyggelag	50	0
Fjerne fradrag for ekstraordinær skade ved bolig	50	0
2. Øvrig oppfølging av Sem-erklæringen	-2 730	-2 203
Fjerne fordelsskatt på bolig	-1 890	-1 510
Tollreduksjoner på klær	-50	-46
Økt grense for gavefradrag, ikke krav om nasjonalt omfang	-100	-80
Generell reduksjonssats for aksjer i formuesskatten	-350	-280
Økt nedre grense trinn 1 i formuesskatten	-205	-165
Økt foreldrefradrag hvis flere enn to barn	-15	-12
Avgifter på drikkevarer nominelt uendret	-120	-110
3. Miljøavgifter	10	15
Avgiftsinsentiv for svovelfritt drivstoff	-50	-45
Vektårsavgift på busser	45	45
Innføre miljødifferensiert vektårsavgift på EURO III–V	15	15
4. Endringer i merverdiavgiften	6 060	5 189
Økt generell sats til 25 pst. (netto) ³	5 250	4 370
Økt sats på matvarer til 13 pst.	600	500
Økt lav sats til 7 pst.	210	175
Merverdiavgift på kino (netto) ⁴	5	7
Merverdiavgift på infrastruktur i transportsektoren (netto) ⁵	-5	137
5. Andre endringer	-41	52
Bilbeskatning (firma/yrkesbil)	-160	-130
Lettelser i rederiskattesystemet	-110	0
Nominell videreføring inkl. samspillseffekter mv.	229	182
6. Vedtak i 2004	847	1 136
Omlegging av el-avgiften	1 000	995
Andre vedtak i forbindelse med Nasjonalbudsjettet 2004	-53	123
Andre vedtak i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004	-100	18
Nye skattelettelser i 2005	-3 279	-2 786
Samlet provenyvirkning i 2005	-2 432	-1 650

¹ Fritaksreglene gjelder utbytte innvunnet f.o.m. 1. januar 2004 samt gevinster og tap realisert f.o.m. 26. mars 2004. Endringene har derfor påløpt effekt i 2004. Ettersom selskapene er etterskuddspliktige kommer den bokførte effekten først i 2005.

² Endring på utgiftssiden i nettolønnsordningen som følge av dette er ikke inkludert i tallet for skatteendring.

³ I tabellen er det oppført netttotalt hvor det er tatt hensyn til at økt merverdiavgiftssats automatisk medfører økte utgifter til regelstyrte ordninger i folketrygden og økte utbetalinger av merverdiavgiftskompensasjon til kommunesektoren.

⁴ Dette er netttotalt hvor det er tatt hensyn til at filmstøtten er redusert med drøyt 15 mill. kroner.

⁵ Dette er netttotalt hvor det er tatt hensyn til at bevilgningene til Jernbaneverket og Avinors regionale lufthavner er redusert tilsvarende den påløpte lettelsen i merverdiavgift.

Tabell 1.2 Bokførte skatter og avgifter fordelt etter kapittel og post. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 2003	Budsjettanslag 2004		
				Vedtatt budsjett	Anslag NB 2005	Forslag 2005
5501		Skatter på formue og inntekt	118 840	132 640	126 600	126 300
5506	70	Avgift på arv og gaver	1 532	1 234	1 800	1 876
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum ...	98 324	80 700	113 300	123 400
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	3 056	3 600	3 400	3 600
5511	70	Toll	1 571	1 474	1 350	1 298
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	43	12	40	40
5521	70	Merverdiavgift mv.	128 913	134 788	138 100	150 450
5526	70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	–	–	–	9 653
	71	Produktavgift på brennevin og vin mv.	5 016	5 444	5 244	–
	72	Produktavgift på øl	3 470	3 798	3 898	–
5531	70	Avgift på tobakkvarer	6 760	7 561	7 000	7 509
5536	71	Engangsavgift på motorvogner mv.	12 750	13 260	15 500	15 610
	72	Årsavgift	5 780	6 729	6 959	7 201
	73	Vektårsavgift	299	316	297	367
	75	Omregistreringsavgift	1 796	1 690	1 878	1 943
	76	Avgift på bensin	8 664	9 070	8 800	9 341
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	4 278	4 535	4 700	4 990
5537	71	Avgift på båtmotorer	155	169	212	226
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	5 504	4 420	4 887	6 550
5542	70	Avgift på fyringsolje mv.	749	886	640	682
	71	Avgift på smøreolje mv.	81	86	81	86
5543	70	CO ₂ -avgift på mineralske produkter	3 853	4 208	3 800	4 047
	71	Svovelavgift	94	103	85	91
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	501	664	629	720
5547	70	Avgift på trikloretten	4	4	8	9
	71	Avgift på tetrakloretten	2	2	2	2
5548		Miljøavgift på klimagasser				
	70	Hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)	61	63	132	141
5555	70	Avgift på sjokolade og sukkervarer mv.	920	991	887	945
5556	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	937	970	982	1 028
5557	70	Avgift på sukker mv.	231	258	199	212
5559		Avgift på drikkevareemballasje				
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	483	527	445	474
	71	Miljøavgift på kartong	17	19	19	20
	72	Miljøavgift på plast	58	77	50	53
	73	Miljøavgift på metall	77	86	55	59
	74	Miljøavgift på glass	58	82	40	43
5565	70	Dokumentavgift	3 259	3 269	4 000	5 720
5583		Avgifter i telesektoren	89	117	129	122
		Andre avgifter ¹	404	396	393	448

Forts. tabell 1.2

Kap.	Post	Betegnelse	Regn- skap 2003	Budsjettanslag 2004		
				Vedtatt budsjett	Anslag NB 2005	Forslag 2005
5700	71	Trygdeavgift	61 694	64 005	63 250	65 700
	72	Arbeidsgiveravgift	82 325	87 730	87 500	92 800
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet			562 650	575 983	607 291	643 756

¹ Dette beløpet omfatter avgifter som administreres av andre departementer enn Finansdepartementet, og hvor inntektene inngår i statskassen, bl.a. miljøavgifter i landbruket, totalisatoravgift, avgift på apotekenes omsetning, avgift på farmasøytiske spesialpreparater og driftsoverskudd i A/S Vinmonopolet m.m.

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 1.3 viser bokførte provenyvirksomheter som følge av nye forslag til regelendringer for 2005, fordelt på kapitler og post.

Tabell 1.3 Anslåtte bokførte virkninger av skatte- og avgiftsopplegget for 2005 fordelt på kapittel og post. Regnet i forhold til referansesystemet for 2005. Mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Mill. kroner 2005-budsjettet
5501		Skatter på formue og inntekt	-7834
5506	70	Avgift på arv og gaver	0
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum	0
		Ordinær skatt	0
	72	Særskatt	0
	73	Produksjonsavgift	0
5508	70	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen	0
5511	70	Toll	-46
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	0
5521	70	Merverdiavgift mv.	4755
5526	70	Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer	-92
5531	70	Avgift på tobakkvarer	0
5536	71	Engangsavgift på motorvogner mv.	0
	72	Årsavgift	0
	73	Vektårsavgift	60
	75	Omregistreringsavgift	0
	76	Avgift på bensin	-30
	77	Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift)	-15
5537	71	Avgift på båtmotorer	0
5541	70	Forbruksavgift på elektrisk kraft	0
5542	70	Avgift på mineralolje (grunnavgift på fyringsolje mv.)	0
	71	Avgift på smøreolje mv.	0
5543	70	CO ₂ -avgift på mineralske produkter	0
	71	Svovलगift	0
5546	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	0
5547	70	Avgift på trikloretten	0
	71	Avgift på tetrakloretten	0

Forts. tabell 1.3

Kap.	Post	Betegnelse	Mill. kroner 2005-budsjettet
5548		Miljøavgift på klimagasser	0
5555	70	Avgift på sjokolade- og sukkerverer mv.	0
5556	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	-18
5557	70	Avgift på sukker mv.	0
5559		Avgift på drikkevareemballasje	0
5565	70	Dokumentavgift	0
5583		Avgifter i telesektoren	0
		Andre avgifter	0
5700	71	Trygdeavgift	74
	72	Arbeidsgiveravgift ¹	6
Sum skatter, avgifter og inntekter til folketrygden, statsbudsjettet ²			-3 220

¹ Omleggingen av den differensierte arbeidsgiveravgiften er ikke inkludert.

² Avviket i forhold til den samlede virkningen av bokførte nye skatte- og avgiftsforslag, jf. tabell 1.2, skyldes at endringer på utgifts- siden knyttet til endringer i merverdiavgiften ikke er tatt med her.

Kilde: Finansdepartementet.

1.4 Fordeling av offentlige skatte- og avgiftsinntekter

Tabell 1.4 gir en samlet oversikt over hovedgruppene av skatter og avgifter, og hvilken del av offentlig sektor som mottar disse. De samlede skatte- og avgiftsinntektene til stat, kommuner og fylkeskommuner er anslått til om lag 750 mrd. kroner i 2004. Om lag 86 pst. av de totale skatte- og avgiftsinntektene tilfaller staten, mens kommunenes og fylkeskommunenes andel er hhv. knapt 12 pst. og vel 2 pst. Det meste av kommunenes og fylkeskommu-

nenes skatteinntekter kommer fra inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere.

Tabellen viser videre at vel 33 pst. av statens inntekter kommer fra merverdiavgift, særavgifter og toll. Knapt 24 pst. kommer fra inntekts- og formuesskatt samt trygdeavgift fra personlige skattytere, mens knapt 20 pst. er inntekts- og formuesskatt fra etterskuddspliktige samt arbeidsgiveravgift i Fastlands-Norge. Knapt 21 pst. av statens inntekter i 2004 kommer fra skatter og avgifter i petroleumssektoren. Andre skatter og avgifter utgjør knapt 3 pst.

Tabell 1.4 Påløpte skatter og avgifter fordelt på skattekreditorer.¹ Anslag for 2004. Mrd. kroner

	Stat	Kommune	Fylke	I alt
<i>Personlige skattytere</i>	153,4	84,1	15,5	253,0
Skatt på alminnelig inntekt	71,9	78,5	15,5	165,8
Toppskatt	16,6	–	–	16,6
Trygdeavgift	62,5	–	–	62,5
Formuesskatt	2,4	5,6	–	8,0
<i>Bedrifter (etterskuddspliktige)</i>	38,2	1,3	0,2	39,7
Inntektsskatt (medregnet kraftverk) ²	38,0	1,3	0,2	39,6
Formuesskatt	0,2	0,0	–	0,2
<i>Eiendomsskatt</i>	–	3,3	–	3,3
<i>Arbeidsgiveravgift</i>	88,7	–	–	88,7
<i>Avgifter</i>	214,5	–	–	214,5
Merverdiavgift	139,3	–	–	139,3
Særavgifter og toll ²	75,3	–	–	75,3
<i>Petroleum</i>	133,5	–	–	133,5
Skatt på inntekt	128,9	–	–	128,9
Avgift på utvinning mv.	4,6	–	–	4,6
<i>Andre skatter og avgifter</i>	17,4	0,6	–	18,0
Trygde- og pensjonspremier, andre stats- og trygderegnskaper ³	14,4	–	–	14,4
Skatt på utbytte til utenlandske aksjonærer	1,3	–	–	1,3
Andre skatter og avgifter ⁴	1,8	0,6	–	2,4
<i>Samlede skatter og avgifter</i>	645,8	89,3	15,7	750,8
<i>Herav direkte skatter</i>	431,2	89,3	15,7	536,2

¹ Totaltallene er i samsvar med definisjonene i nasjonalregnskapet, men inndelingen i skattearter avviker noe.

² Medregnet tonnasjeskatt for rederier.

³ Blant annet Statens pensjonskasse.

⁴ Herunder en del inntektsposter som grupperes som skatteinntekter i nasjonalregnskapet, men som ikke føres som skatteinntekt i statsbudsjettet.

Kilde: Finansdepartementet.

2 Direkte skatter og avgifter til folketrygden

2.1 Innledning

I dette kapitlet omtales Regjeringens forslag til endringer i direkte skatter. Direkte skatter og avgifter omfatter inntekts- og formuesskatt for personlige og etterskuddspliktige skattytere, eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift. Om lag 70 pst. av de samlede skatte- og avgiftsinntektene er direkte skatter.

Alle skattepliktige, både personer og selskaper, ilegges en flat skatt på 28 pst. på *alminnelig inntekt*. Alminnelig inntekt for personer består av alle typer skattepliktige inntekter fratrukket fradragberettigede utgifter (minstefradrag, gjeldsrenter mv.). I tillegg får personlige skattytere trekke fra et personfradrag før skatten på alminnelig inntekt fastsettes. Alminnelig inntekt for selskaper er skattepliktig overskudd. I 2004 anslås skatten på alminnelig inntekt for personer å utgjøre knapt 166 mrd. kroner, mens skatt på overskudd i selskaper utenom petroleumssektoren anslås til knapt 40 mrd. kroner, jf. tabell 1.4.

Personinntekt er grunnlaget for beregning av toppskatt og trygdeavgift, og beregnes kun for personlige skattytere. Personinntekten omfatter inntekt av arbeid og pensjon uten fradrag av noen art. For personlige næringsdrivende, herunder lønnstakere med næringsinntekt og aktive eiere i selskaper, blir inntekt fra arbeid i virksomheten beregnet ved hjelp av delingsmodellen. Trygdeavgiften er 3 pst. for pensjonsinntekter, 7,8 pst. for lønnsinntekter og for næringsinntekter fra primærnæringer, og 10,7 pst. for andre næringsinntekter opp til 12 G (over 12 G er den 7,8 pst.). Toppskatten er 13,5 pst. i trinn 1 og 19,5 pst. i trinn 2 og beregnes av personinntekten. Inntektene fra trygdeavgiften anslås til knapt 63 mrd. kroner og fra toppskatten til knapt 17 mrd. kroner i 2004.

Progresjonen i inntektsbeskatningen er i ho-

vedsak ivaretatt gjennom bunnfradrag (personfradrag, særskilt fradrag i arbeidsinntekt og minstefradrag) og toppskatt. Dette innebærer at skattytere med høye personinntekter normalt betaler forholdsvis mer i inntektsskatt enn personer med lave personinntekter.

Personlige skattytere skattlegges i klasse 1 eller klasse 2. Om lag 92 pst. av personlige skattytere lignedes i klasse 1. Av de som lignedes i klasse 2, er knapt 48 pst. enslige forsørgere. Andre som lignedes i klasse 2 er i hovedsak ektepar der den ene ektefellen er hjemmeværende eller har lav arbeidsinntekt.

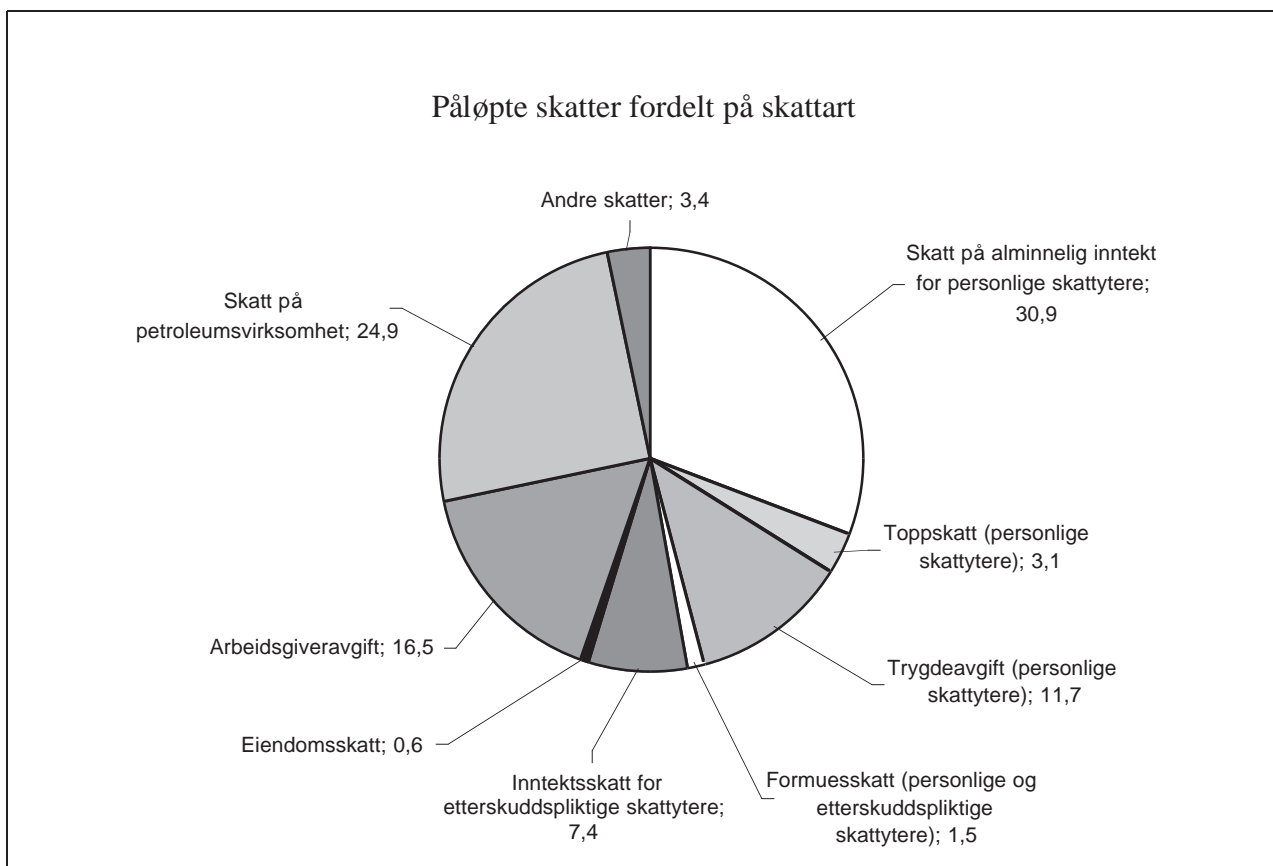
Formuesskatten er et progressivt element i beskatningen av kapital. Alle personlige skattytere er skattepliktige for nettoformue over et visst nivå. Inntektene fra formuesskatten anslås til om lag 8 mrd. kroner for personlige skattytere i 2004.

Alle som har ansatte, plikter å betale *arbeidsgiveravgift* av lønn og annen godtgjørelse til ansatte. I 2004 anslås inntektene fra arbeidsgiveravgiften til knapt 89 mrd. kroner.

Petroleumssektoren skattlegges etter særskilte regler. I 2004 er samlede skatter og avgifter fra petroleumssektoren anslått til knapt 134 mrd. kroner.

Kommunene har også anledning til å ilegge en *eiendomsskatt* på boliger og annen fast eiendom. Eiendomsskatten anslås til om lag 3,3 mrd. kroner i 2004.

Samlede direkte skatter utgjør anslagsvis 536 mrd. kroner i 2004. Figur 2.1 viser fordelingen av ulike skattetyper som andel av samlede direkte skatter. Figuren viser at vel 32 pst. av alle direkte skatter er skatt på bedrifter og petroleumsvirksomhet, 34 pst. er inntektsskatt på personer, mens trygde- og arbeidsgiveravgift utgjør vel 28 pst. Formues- og eiendomsskatt utgjør vel 2 pst. av samlede direkte skatter. Andre direkte skatter utgjør vel 3 pst. av de samlede direkte skattene.

Figur 2.1 Påløpte skatter fordelt på skattart. Anslag for 2004. Prosent av samlede, direkte skatter
Kilde: Finansdepartementet.

I tabell 1.1 er det gitt en oversikt over provenyvirkningene av Regjeringens skatte- og avgiftsfor-slag for 2005. Provenyanslagene for forslag til endringer er regnet i forhold til referansesystemet for 2005, jf. avsnitt 1.3. Tabell 2.1 viser forslagene til skattesatser og beløpsgrenser for 2005. Til sammenlikning viser tabellen også reglene for 2004 og

endring i pst. fra 2004 til 2005. Den prosentvise oppjusteringen av de generelle fradragene og beløps-grensene fra 2004 til 2005 kan avvike noe fra den anslåtte lønnsveksten som følge av avrundinger. For øvrig vises det til utkast til skattevedtak i denne proposisjonen.

Tabell 2.1 Skattesatser og beløpsgrenser mv. for 2004 og forslag for 2005

	2004-regler	Forslag 2005	Endring i pst.
<i>Trygdeavgift</i>			
Lønnsinntekt	7,8 pst.	7,8 pst.	
Næringsinntekt i jordbruk, skogbruk og fiske	7,8 pst.	7,8 pst.	
<i>Annen næringsinntekt</i>			
Under 12 G	10,7 pst.	10,7 pst.	
Over 12 G	7,8 pst.	10,7 pst.	2,9 pst.poeng
Pensjonsinntekt mv.	3,0 pst.	3,0 pst.	
Nedre grense for å betale trygdeavgift	23 000 kr	29 600 kr	28,7
Opptrappingsatts	25,0 pst.	25,0 pst.	
<i>Toppskatt¹</i>			
<i>Trinn 1</i>			
Sats	13,5 pst.	11,0 pst.	-2,5 pst.poeng
Innslagspunkt, klasse 1	354 300 kr	381 000 kr	7,5
Innslagspunkt, klasse 2	378 600 kr	393 700 kr	4,0

Forts. tabell 2.1

	2004- regler	Forslag 2005	Endring i pst.
<i>Trinn 2</i>			
Sats	19,5 pst.	15,5 pst.	-4,0 pst.poeng
Innslagspunkt, klasse 1	906 900 kr	943 200 kr	4,0
Innslagspunkt, klasse 2	906 900 kr	943 200 kr	4,0
<i>Skatt på alminnelig inntekt</i>			
Personer	28,0 pst.	28,0 pst.	
Personer i Finnmark og Nord-Troms	24,5 pst.	24,5 pst.	
Etterskuddspliktige (bedrifter)	28,0 pst.	28,0 pst.	
<i>Maksimale marginale skattesatser</i>			
På alminnelig inntekt	28,0 pst.	28,0 pst.	
På lønn og næringsinntekt i jordbruk, skogbruk og fiske .	55,3 pst.	51,3 pst.	-4,0 pst.poeng
På annen næringsinntekt	55,3 pst.	54,2 pst.	-1,1 pst.poeng
<i>Personfradrag</i>			
Klasse 1	32 900 kr	34 200 kr	4,0
Klasse 2	65 800 kr	68 400 kr	4,0
<i>Minstefradrag for lønnsinntekt</i>			
Sats	24,0 pst.	27,0 pst.	3,0 pst.poeng
Øvre grense ²	47 500 kr	56 000 kr	17,9
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr	
<i>Minstefradrag for pensjonsinntekt</i>			
Sats	24,0 pst.	24,0 pst.	
Øvre grense ²	47 500 kr	49 400 kr	4,0
Nedre grense	4 000 kr	4 000 kr	
<i>Særskilt fradrag i arbeidsinntekt (lønsfradrag)³</i>	31 800 kr	31 800 kr	
<i>Særfradrag for alder og uførhet mv.</i>	18 360 kr	18 360 kr	
<i>Skattebegrensningsregelen for pensjonister mv.</i>			
Avtrappingssats	55,0 pst.	55,0 pst.	
<i>Skattefri nettoinntekt</i>			
Enslig	88 600 kr	92 100 kr	4,0
Ektepar	143 800 kr	151 000 kr	5,0
<i>Formuestillegget</i>			
Sats	2,0 pst.	2,0 pst.	
Grense	200 000 kr	200 000 kr	
<i>Særskilt fradrag i Finnmark og Nord-Troms</i>			
Klasse 1	15 000 kr	15 000 kr	
Klasse 2	30 000 kr	30 000 kr	
<i>Fisker- og sjømannsfradraget</i>			
Sats	30,0 pst.	30,0 pst.	
Øvre grense	80 000 kr	80 000 kr	

Forts. tabell 2.1

	2004- regler	Forslag 2005	Endring i pst.
<i>Særskilt fradrag i næringsinntekt for landbruk mv.</i>			
Inntektsuavhengig fradrag	36 000 kr	36 000 kr	
Sats utover inntektsuavhengig fradrag	19,0 pst.	19,0 pst.	
Maksimalt samlet fradrag	61 500 kr	61 500 kr	
<i>Maksimalt fradrag for premie betalt til individuelle pensjons- avtaler (IPA) .....</i>			
	40 000 kr	40 000 kr	
<i>Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv.</i>			
	1 800 kr	1 800 kr	
<i>Fradrag for reiser mellom hjem og arbeid</i>			
Sats, kroner pr. km	1,40 kr	1,40 kr	
Nedre grense for fradraget	9 200 kr	12 800 kr	39,1
<i>Maksimalt fradrag for gaver til frivillige organisasjoner .....</i>			
	6 000 kr	12 000 kr	100,0
<i>Særfradrag for store sykdomsutgifter</i>			
Nedre grense ⁵	9 180 kr	9 180 kr	
Øvre grense	ubegrenset	ubegrenset	
<i>Særfradrag for faktisk forsørgelse (pr. person) .....</i>			
	5 000 kr	oppeves	
<i>Foreldrefradrag for legitimerede kostnader til pass og stell av barn</i>			
<i>Øvre grense</i>			
Ett barn	25 000 kr	25 000 kr	
To barn	30 000 kr	30 000 kr	
Tre barn	30 000 kr	35 000 kr	16,7
Fire barn	30 000 kr	40 000 kr	33,3
<i>Osv.</i>			
<i>Boligsparing for ungdom under 34 år (BSU)</i>			
Sats for skattefradrag	20 pst.	20 pst.	
Maksimalt årlig sparebeløp	15 000 kr	15 000 kr	
Maksimalt samlet sparebeløp i ordningen	100 000 kr	100 000 kr	
<i>Kapitalavkastningsrate i delingsmodellen .....</i>			
	7 pst.	7 pst.	
<i>Beregnet inntekt av egen bolig og fritidshus</i>			
Grense for ligningsverdi, 1. trinn ⁶	90 000 kr	oppeves	
Sats, 1. trinn	2,5 pst.	oppeves	
Grense for ligningsverdi, 2. trinn	451 000 kr	oppeves	
Sats, 2. trinn	5 pst.	oppeves	

Forts. tabell 2.1

<i>Formuesskatten</i>	2004-regler		Forslag 2005		
	Grenser	Sats	Grenser	Sats	
<i>Kommune, klasse 1 og 2 ....</i>	0 – 120 000	0,0 pst.	0 – 151 000	0,0 pst.	25,8
	120 000 –	0,7 pst.	151 000 –	0,7 pst.	
<i>Stat</i>					
Klasse 1	0 – 120 000	0,0 pst.	0 – 151 000	0,0 pst.	25,8
	120 000 – 540 000	0,2 pst.	151 000 – 540 000	0,2 pst.	
	540 000 –	0,4 pst.	540 000 –	0,4 pst.	
Klasse 2	0 – 150 000	0,0 pst.	0 – 181 000	0,0 pst.	20,7
	150 000 – 580 000	0,2 pst.	181 000 – 580 000	0,2 pst.	
	580 000 –	0,4 pst.	580 000 –	0,4 pst.	

¹ For Nord-Troms og Finnmark gjelder en sats på 9,5 pst. i trinn 1. Trinn 2 gjelder også for Nord-Troms og Finnmark.

² Summen av minstefradraget for lønns- og pensjonsinntekt begrenses oppad til øvre grense i minstefradraget for lønnsinntekt, dvs. 56 000 kroner.

³ Skattyter med lønnsinntekt får det høyeste av sum minstefradrag for lønns- og pensjonsinntekt og særskilt fradrag i arbeidsinntekt.

⁴ For 2004 ble det gitt fradrag for dokumenterte utgifter mellom 6120 kroner og 9180 kroner med 9180 kroner. Fra 2005 gis det ikke fradrag for utgifter under 9180 kroner. For merutgifter til funksjonshemmede barn kan det fra 2005 likevel gis fradrag for utgifter til tilsyn uavhengig av beløp.

⁶ For fritidshus er det ikke bunnbeløp.

Kilde: Finansdepartementet.

2.2 Skatt fra lønnstakere og pensjonister

2.2.1 Toppskatt

Et sentralt mål med Regjeringens skattereform er å stimulere til økt og lengre yrkesdeltakelse. For å styrke tilliten til skattesystemet er det også viktig med økt likebehandling. Det bør bl.a. ikke lenger være lønnsomt og enkelt å tilpasse seg slik at faktisk arbeidsavkastning skattlegges som kapitalinntekt. Det krever at forskjellen i marginalskatt på arbeidsinntekt og kapitalinntekt reduseres. Regjeringen mener det både er nødvendig og rimelig at tilnærmingen skjer dels ved å redusere toppskatten, dels ved å innføre skatt på høy eieravkastning (aksjonærmodellen).

Skattemeldingen (St.meld. nr. 29 (2003–2004)) legger derfor opp til å erstatte delingsmodellen med aksjonærmodellen fra 2006. For å oppnå større likebehandling må også marginalskatten på arbeidsinntekter reduseres.

Samlet skatt på overskudd som tas ut som utbytte er 28 pst., det vil si uendret fra 1992. Høyeste skatt på lønn (inkl. arbeidsgiveravgift) har imidlertid økt fra 56,1 pst. til 64,7 pst. siden 1992, jf. figur 1.1. Forskjellen mellom marginalskatt på lønn og utbytte har følgelig økt med 8,6 prosentpoeng fra 1992, og utgjør i dag 36,7 prosentpoeng.

Regjeringen foreslår å redusere toppskattesatsene med 2,5 prosentpoeng i trinn 1 og 4 prosentpoeng i trinn 2 i 2005. For Nord-Troms og Finnmark gjelder en toppskattesats på 9,5 pst. i trinn 1. Denne foreslås uendret. Med de foreslåtte endringene i toppskattesatsene vil den høyeste marginalskattesatsen på lønnsinntekt bli 61,5 pst. med arbeidsgiveravgift (inkl. den særskilte arbeidsgiveravgiften på lønnsinntekt over 16 G) og 51,3 pst. uten arbeidsgiveravgift.

Skaugautvalget anbefalte å redusere marginalskattesatsen på lønn inklusive arbeidsgiveravgift til 54,3 pst. For å komme ned på nivået på toppskattesatsene i skissen i skattemeldingen må toppskatten reduseres med henholdsvis 4 og 3,5 prosentpoeng i trinn 1 og 2 i 2006.

Regjeringen foreslår at innslagspunktet i trinn 1 for klasse 1 økes til 381 000 kroner, mens de øvrige innslagspunktene lønnsjusteres. Toppskatten bør ikke slå inn allerede for en gjennomsnittlig lønn for en heltidsansatt. Forslaget til økning i innslagspunktet for toppskatten vil sikre at en med gjennomsnittlig lønn ikke vil betale toppskatt. Gjennomsnittslønnen for en heltidsansatt anslås til om lag 358 600 kroner i 2005. Om lag 695 000 personer vil betale toppskatt med Regjeringens forslag. Dette er knapt 70 000 færre enn om innslagspunktet i trinn 1 klasse 1 bare var blitt lønnsjustert.

Figur 2.2 Antall skattytere¹ i toppskatteposisjon og innslagspunktet i trinn 1 i klasse 1 i toppskatten korrigert for gjennomsnittlig årlig lønnsvekst², 1992–2005

¹ Fra Statistisk sentralbyrås skattestatistikk for 1992–2002. Anslag for 2003–2005.

² Faktisk gjennomsnittlig årslønnsvekst for 1992–2003. Anslag for 2004 og 2005.

Kilde: Statistisk sentralbyrå, Finansdepartementet og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

Figur 2.2 viser utviklingen i antall skattytere i toppskatteposisjon og i innslagspunktet i trinn 1 i toppskatten i klasse 1. Innslagspunktet for de ulike årene er korrigert til 2005-nivå med faktisk og anslått gjennomsnittlig årslønnsvekst i perioden 1992–2005.

Samlet toppskattelettelse anslås til om lag 4,1 mrd. kroner påløpt og 3,3 mrd. kroner bokført i 2005.

Det vises til forslag til § 3–1 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2005.

2.2.2 Standardfradrag

For 2004 beregnes minstefradraget som 24 pst. av samlet lønns- og pensjonsinntekt, med en nedre grense på 4000 kroner og en øvre grense på 47 500 kroner. Som et alternativ til minstefradraget kan det gis *særskilt fradrag i arbeidsinntekt* mv. (lønnsfradraget) på 31 800 kroner.

Skaugutvalget foreslo å oppheve lønnsfradraget og erstatte det med en tosatsstruktur i minstefradraget. Begrunnelsen for å oppheve lønnsfradra-

get var delvis at fradraget ikke virker etter sin hensikt, dvs. å stimulere til arbeid, og delvis at fradraget i hovedsak er til nytte for studenter og elever, selvstendig næringsdrivende og trygdede, altså personer som har andre kilder for livsopphold. Ordinære lønnstakere har normalt for høy lønnsinntekt til å ha nytte av fradraget.

I skattemeldingen sa departementet seg i prinsippet enig i utvalgets vurdering av lønnsfradraget, og mente at lønnsfradraget burde oppheves. Det ble imidlertid ikke tatt standpunkt til utvalgets forslag om å erstatte fradraget med en tosatsstruktur i minstefradraget. Departementet påpekte blant annet at utvalgets forslag vil gjøre minstefradraget komplisert og øke marginals-katten til dem som i dag får fastsatt minstefradraget etter sats. Departementet mente at et alternativ kunne være å videreføre dagens regler for minstefradraget, dvs. med én sats, men hvor øvre grense og/eller satsen økes. Dette vil være en enklere løsning enn utvalgets forslag, men kan gi høyere gjennomsnittsskatt for enkelte som i dag benytter lønnsfradraget.

Departementet tok sikte på å vurdere utformingen av minstefradraget nærmere i forbindelse med innfasingen av skattereformen. I den sammenheng påpekte departementet at man også tok sikte på at en økning i minstefradraget kun skal gjelde for lønnsinntekter. Det skyldes at minstefradraget delvis er begrunnet ut fra prinsippet om å gi fradrag for utgifter til inntektens erverv. Det bør derfor skilles mellom lønns- og pensjonsinntekter, siden det er grunn til å anta at slike utgifter generelt sett er større for lønnstakere enn for pensjonister. Et slikt skille vil dessuten gjøre det mer lønnsomt å arbeide enn å motta trygd.

Etter en nærmere vurdering foreslår Regjeringen en betydelig økning i *minstefradraget for lønnsinntekter* som et første steg i skattereformen. Minstefradraget for pensjonsinntekter holdes reelt sett uendret. Regjeringen foreslår videre å beholde én sats i minstefradraget for lønnsinntekter, og foreslår å øke den fra 24 pst. til 27 pst. av lønnsinntekten. Nedre grense foreslås satt til 4000 kroner, mens øvre grense økes fra 47 500 kroner til 56 000 kroner.

Regjeringen foreslår ikke å oppheve *lønnsfradraget* nå, men å holde det nominelt uendret fra 2004 til 2005 på 31 800 kroner. Med Regjeringens forslag til minstefradrag for lønnsinntekter vil det normalt lønne seg for skattytere med under 117 800 kroner i lønnsinntekt å benytte lønnsfradraget i stedet for minstefradraget i lønnsinntekter. Disse vil isolert sett få en skatteøkning på 356 kroner målt i forhold til referansesystemet. Isolert sett anslås den nominelle videreføringen av lønnsfradraget å gi en innstramming på om lag 80 mill. kroner påløpt og 65 mill. kroner bokført i forhold til referansesystemet for 2005.

Regjeringens forslag til minstefradrag for lønnsinntekter og lønnsfradrag anslås å gi en netto skattelette på om lag 3,6 mrd. kroner påløpt og knapt 2,9 mrd. kroner bokført målt i forhold til referansesystemet. Endringen innebærer isolert sett en skattelette på opptil 1848 kroner for lønnsinntekter over 207 400 kroner. Forslaget innebærer redusert marginalsatt på lønn for om lag 325 000 personer som

får beregnet minstefradraget etter sats, dvs. har en lønn mellom 117 800 kroner og 207 400 kroner.

Minstefradraget for pensjonsinntekter foreslås fastsatt til 24 pst. av pensjonsinntekten, med en nedre grense på 4000 kroner og en øvre grense på 49 400 kroner. Økning i den øvre grensen tilsvarer lønnsjustering.

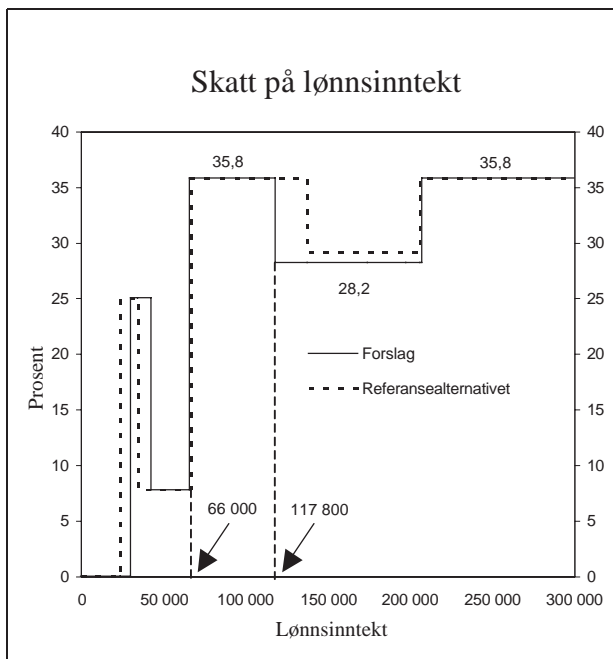
Minstefradraget for lønnsinntekter og minstefradraget for pensjonsinntekter samordnes for skattytere som har både lønns- og pensjonsinntekter, slik at samlet fradrag ikke kan overstige øvre grense i minstefradraget for lønnsinntekter, dvs. 56 000 kroner. I tillegg til lønnsinntekter vil minstefradraget for lønnsinntekter gjelde for tidsbegrenset uførestønning, rehabiliterings- og attføringspenninger. Dette må ses i sammenheng med at disse inntektene etter gjeldende regler i hovedsak beskattes som lønnsinntekt.

Det vises til forslag til § 7–2 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2005 og forslag til lovendring i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsoplegget 2005 – lovendringer.

Det gis *personfradrag* ved beregning av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere. Det foreslås at personfradragene oppjusteres med om lag anslått lønnsvekst til 34 200 kroner i klasse 1 og 68 400 kroner i klasse 2.

Det vises til forslag til § 7–4 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2005.

Figur 2.3 viser marginalsatt på lønn i Regjeringens forslag for en lønnstaker som ligger i klasse 1. Figuren viser effekten av forslaget til endrede standardfradrag og dessuten forslaget til endring i nedre grense i trygdeavgiften, jf. avsnitt 2.7. Regjeringens forslag innebærer at marginalsatt reduseres til 28,2 pst. for lønn mellom 117 800 og 207 400 kroner, dvs. i det intervallet hvor minstefradraget for lønnsinntekter beregnes etter sats. For lønn i intervallet 66 000 – 117 800 kroner er marginalsatt 35,8 pst., noe som skyldes lønnsfradraget. Over 207 400 kroner vil minstefradraget for lønnsinntekter tilsvare øvre grense, og marginalsatt blir da igjen 35,8 pst. Dette gjelder for lønn inntil grensen for toppskatt.

Figur 2.3 Marginalskatt på lave og middels lønnsinntekter i Regjeringens forslag for 2005
Kilde: Finansdepartementet.

2.2.3 Særskilte regler for trygdede

Trygdede blir i utgangspunktet skattlagt på samme måte som andre personlige skattytere. Det er imidlertid noen viktige unntak som gjør at trygdede betaler mindre skatt enn lønnstakere med samme inntekt. For det første er trygdeavgiften på pensjonsinntekt 3 pst., mens den er 7,8 pst. på lønnsinntekt. For det andre får alders- og uførepensjonister et særfradrag i alminnelig inntekt, maksimalt 18 360 kroner i 2004.

Trygdede med midlere og lave inntekter og formuer gis en ytterligere skattereduksjon gjennom *skattebegrensingsregelen*, jf. skatteloven § 17–1. AFP-pensjonister, enslige forsørgere som mottar overgangsstonad og personer med alderspensjon fra folketrygden kan skattlegges etter skattebegrensingsregelen dersom dette gir lavest skatt. Uførepensjonister kan skattlegges etter skattebegrensingsregelen dersom ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{2}{3}$. I 2004 hadde om lag 85 pst. av alle uførepensjonistene uføregrad på $\frac{2}{3}$ eller mer.

Fordelen av skattebegrensingsregelen avtrappes ved at inntekter over skattefri netto inntektsgrense skattlegges med 55 pst. Skattefordelen avtrappes raskere for dem med høy formue, ved at 2 pst. av nettoformue over 200 000 kroner blir lagt til inntekten.

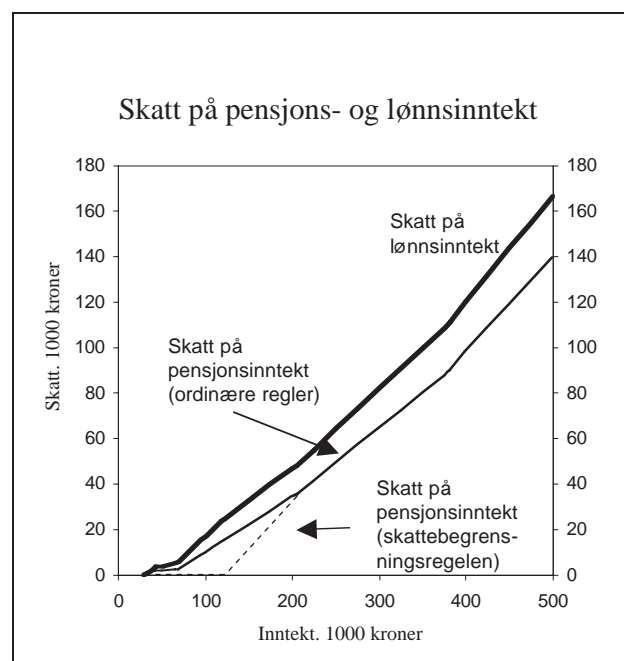
I 2005 vil om lag halvparten av de trygdede bli omfattet av skattebegrensingsregelen. Av disse betaler om lag 80 pst. inntektsskatt, mens om lag 20 pst. ikke betaler skatt. Resten av de trygdede beta-

ler skatt etter ordinære skatteregler for trygdede.

Regjeringen foreslår at den skattefrie nettoinntekten for enslige pensjonister mv. som kommer inn under skattebegrensingsregelen, justeres med anslått lønnsvekst til 92 100 kroner.

Gifte pensjonister og visse typer samboere har lavere grunnpensjon i folketrygden enn enslige pensjonister. I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet for 2003, er det forutsatt en opptrapping av grunnpensjonen for ektepar og slike samboerpar fra 1,5 G til 1,7 G i perioden fram til 2005. Fra 1. mai 2004 er grunnpensjonen for disse parene 1,65 G. I tråd med budsjettavtalen foreslår Regjeringen å øke grunnpensjonen for ektepar og samboere med lavere grunnpensjon fra 1,65 G til 1,7 G pr. par fra 1. mai 2005. Endringen i grunnpensjon er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Arbeids- og sosialdepartementet.

For å sikre at folketrygdens minstepensjon for ektepar fortsatt skal være skattefri, foreslås det å øke den skattefrie nettoinntekten for ektepar mv. i skattebegrensingsregelen til 151 000 kroner i 2005. Provenytapet av å øke den skattefrie nettoinntekten utover forventet lønnsvekst anslås til 60 mill. kroner påløpt og 50 mill. kroner bokført.

Figur 2.4 Beregnet skatt¹ på pensjonsinntekt for enslige alderspensjonister sammenlignet med skatt på lønnsinntekt for lønnstakere i klasse 1. Forslag til 2005-regler

¹ Det er lagt til grunn at skattyterne ikke har andre inntekter enn lønn/pensjon, og at de ikke har nettoformue over 200 000 kroner. De har heller ingen andre fradrag enn standardfradrag.

Kilde: Finansdepartementet.

En enslig pensjonist som ikke har andre inntekter, fradrag eller netto formue over 200 000 kroner, vil med forslaget kunne ha en pensjonsinntekt på om lag 121 200 kroner i 2005 uten å betale skatt. Tilsvarende grense i 2004 var om lag 116 600 kroner. For ektepar øker grensen fra om lag 189 200 kroner i 2004 til vel 198 600 kroner i 2005.

Det vises til forslag § 7–5 i Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2005.

Det foreslås at *særfradraget for alder og uførhet mv.* på 18 360 kroner holdes nominelt uendret fra 2004 til 2005. Dette anslås isolert å gi en provenyøkning på om lag 90 mill. kroner påløpt og 70 mill. kroner bokført i forhold til referansesystemet for 2005.

Figur 2.4 viser beregnet skatt på pensjonsinntekt for enslige alderspensjonister sammenliknet med skatt for lønnstakere i klasse 1 med Regjeringens forslag til skatteregler for 2005. Figuren illustrerer at pensjonister på alle inntektsnivåer betaler lavere skatt enn lønnstakere. Figuren viser også hva enslige alderspensjonister ville betalt i skatt uten skattebegrensningsregelen. Enslige alderspensjonister (uten formue, uten andre inntekter og uten andre fradrag enn standardfradrag) vil med Regjeringens forslag betale skatt etter *ordinære regler* dersom pensjonsinntekten overstiger vel 205 100 kroner.

2.2.4 Beskatning av bolig og fritidseiendom

Skattemessig nettoinntekt av fordel av å bo i egen bolig beregnes i 2004 som 2,5 pst. av ligningsverdier mellom 90 000 kroner og 451 000 kroner, og 5 pst. for ligningsverdier over 451 000 kroner. Skattemessig inntekt fra fritidseiendommer beregnes tilsvarende, men det gis ikke fradrag på 90 000 kroner i ligningsverdien. Inntekten inngår i alminnelig inntekt.

Dagens fordelsbeskatning slår vilkårlig ut, først og fremst som følge av ulik verdsetting av boliger. I 2001 ble det innført en øvre grense for verdsetting av boliger til 30 pst. av markedsverdien. Det er likevel store forskjeller i takstene, noe som skyldes at eldre boliger i mange år har hatt nominelt uendrede takster i perioder med relativt høy prisstigning. Beregnet inntekt av egen bolig er etter Regjeringens syn lite egnet som skattegrunnlag.

Regjeringens mål i Sem-erklæringen om å fjerne inntektsbeskatningen av egen bolig og fritidseiendom er fulgt opp med skattereduksjoner på til sammen 650 mill. kroner i årene 2002 til og med 2004. I dette budsjettet foreslås det å fjerne den resterende fordelsbeskatningen av egen bolig. Prove-

nytapet anslås til om lag 1890 mill. kroner påløpt og 1510 mill. kroner bokført i 2005. Det anslås at forslaget isolert sett gir en lettelse for om lag 1,3 millioner skattytere.

Leieinntekter som i dag inngår i prosentligningen, foreslås unntatt beskatning. For leieinntekter som etter dagens regler beskattes direkte, foreslås det ingen endring. Det foreslås heller ingen endringer i sjablonreglene for beskatning av leieinntekter som overstiger 10 000 kroner fra fritidsbolig.

For boliger som i dag prosentlignes, kan eier få fradrag for kostnader som skyldes ekstraordinær skade, herunder sopp-, storm- eller vannskade. Fradrag gis bare for den delen av kostnaden som overstiger 10 000 kroner utover eventuelle forsikringsutbetalinger.

Når boligen blir helt unntatt fra beskatning, vil det heller ikke være grunnlag for fradrag for kostnader ved ekstraordinær skade på boligen. I de tilfellene utleie mv. har et så stort omfang at inntektene blir skattepliktige, vil det fortsatt være fradragsrett for ekstraordinære vedlikeholdskostnader med tilknytning til den inntektsgivende delen (fordi slike kostnader fradras ved direkte ligning).

Bortfallet av fradraget for ekstraordinær skade i tilfeller med skattefrihet for boligen anslås isolert sett å gi en innstramming på i størrelsesorden 50 mill. kroner påløpt i 2005. Forslaget antas ikke å gi bokført effekt før i 2006.

Det vises til nærmere omtale av forslagene til endringer i boligbeskatningen i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.5 Fradrag for daglig arbeidsreise

Etter gjeldende regler gis det fradrag for kostnader til reise mellom hjem og arbeidssted og besøksreiser til hjemmet dersom skattyter er pendler. Det kan kreves fradrag for den delen av reiseutgiftene som overstiger 9200 kroner i løpet av inntektsåret. Fradraget er 1,40 kroner pr. km uavhengig av faktiske reisekostnader.

Med dagens regelverk vil heltidsansatte skattytere som daglig reiser 14,4 km eller mer hver vei, ha krav på fradrag. Om lag 515 000 personer gjorde krav på fradraget for reise mellom hjem og arbeid i 2002.

Gjeldende reisefradrag innebærer at mange som bor i normal pendleravstand fra arbeidet i dag, får fradrag for deler av reiseutgiftene. Den enkeltes valg av arbeidssted og bosted vil ofte være basert på en avveining der bl.a. lønn, bokostnader og reisekostnader inngår. Det er ikke åpenbart at ulemperne ved lang reisevei bør ha en spesiell skattemes-

sig status når fordeler, for eksempel lavere bokostnader, regnes som private.

Det har vært hevdet at reisefradraget er av særlig stor betydning for distriktene. Statistikk viser imidlertid at det er små forskjeller på gjennomsnittlig reisefradrag for dem som mottar fradraget, enten de bor i de største byene eller i mer perifere strøk. Akershus er det fylket med størst andel som får reisefradrag, mens andelen er svært lav i Finnmark og Nordland. I Oslo er det en relativt liten andel som mottar reisefradraget, men andelen er ikke lavere enn i Nordland. Reisefradraget er derfor ikke et målrettet distriktpolitisk virkemiddel. Personer med lang reiseavstand fra hjem til arbeidssted vil få fradrag selv om en hever grensen.

Regjeringen foreslår at den nedre grensen for reisefradraget heves til 12 800 kroner for inntektsåret 2005. Forslaget innebærer at en som arbeider fulltid, må ha daglig reiseavstand over 19,9 km én vei for å komme opp til fradragsgrensen. Reduksjonen i antall som da har krav på fradrag for reiseutgifter, anslås til vel 128 000 personer eller 25 pst. av dem som i dag får fradraget. Dette innebærer en viss forenkling. Provenyet øker med om lag 440 mill. kroner påløpt og 350 mill. kroner bokført i 2005.

De som i dag har fradrag for reiseutgifter på 12 800 kroner eller mer, får størst innstramming. Den maksimale innstrammingen blir om lag 1000 kroner. Innstrammingen i reisefradraget vil for de fleste mer enn oppveies av økningen i minstefradraget for lønnsinntekter.

Det vises for øvrig til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.6 Fradrag for kost og skattefritak for godtgjørelse til kost

Etter gjeldende regler kan pendlere som på grunn av sitt arbeid må bo utenfor hjemmet, kreve fradrag for merkostnader knyttet til fraværet. Pendlerne kan få fradrag for kost og losji etter nærmere fastsatte satser, eller for godtgjorte faktiske kostnader dersom disse er større. Det gis også fradrag for reisekostnader ved besøk i hjemmet for den delen av utgiftene som, sammen med andre fradragberettigede reiseutgifter, overstiger 9200 kroner. Det er ulike fradragssatser for kost avhengig av hvordan skattyter har innlosjert seg. Fradragssatsen for kost ved overnatting på hotell er 385 eller 460 kroner avhengig av om frokost er inkludert i prisen eller ikke, og 241 kroner ved overnatting på pensjonat. Pendlere som bor i egen pendlerbolig med kokemuligheter, kan kreve et fradrag på 165 kroner

pr. døgn. Pendlere som bor på brakke, kan normalt kreve et fradrag på 250 kroner pr. døgn for merutgifter til kost.

Antall fraværsdøgn fra hjemmet i løpet av et år fastsettes etter følgende norm: 280 døgn dersom skattyter ikke har lørdagsfri, 255 døgn dersom skattyter har fri annen hver lørdag og 240 døgn dersom skattyter har fri hver lørdag. Gjeldende satser og norm for antall pendlerdøgn innebærer at pendlere som bor i egen pendlerbolig med kokemuligheter, årlig kan kreve fradrag for merkostnader til kost på mellom 39 600 kroner og 46 200 kroner.

Hvis en pendler i stedet for å kreve fradrag, mottar *godtgjørelse til dekning av kost*, er godtgjørelsen skattefri i den grad godtgjørelsen ikke overstiger fastsatte satser gitt av Skattedirektoratet. Satsene for skattefri kostgodtgjørelse er de samme som satsene for kostfradrag og avhengig av type losji, slik at den typiske pendler (med pendlerbolig med kokemuligheter) vil kunne få dekket inntil 165 kroner skattefritt pr. døgn. Dersom en skattyter som mottar skattefri godtgjørelse til kost, blir påspandert ett eller flere måltider under oppholdet utenfor hjemmet, skal den skattefrie godtgjørelsen reduseres med 10 pst. for frokost, 40 pst. for lunsj og 50 pst. for middag.

Dersom pendleren har fri kost eller får dekket kost etter regning, skal han ha et særskilt tillegg i inntekten for kostbesparelse i hjemmet. Satsen for tillegget er 68 kroner pr. døgn for inntektsåret 2004.

Reglene for hva som kan anses som en pendlerbolig ble endret fra og med 2001. Etter gjeldende regler er det mulig for pendlere å ha en så høy bostandard på arbeidsstedet at de ikke kan sies å ha merkostnader til kost i forhold til å bo på sitt faste bosted. Fradraget kan dermed ikke lenger begrunnes med at en pendler har merutgifter til kost. Fradraget bærer således preg av å være en utgiftsdekning av rene privatutgifter. I den grad pendlere har merkostnader utover kostnadene til kost i hjemstedsboligen, bør dette anses å være ordinære privatutgifter. I tråd med Skaugutvalgets tilråkning (NOU 2003: 9) foreslår Regjeringen å fjerne fradragretten for merkostnader til kost for pendlere, uavhengig av hva slags type pendlerbolig som benyttes. Det foreslås ingen endring i reglene for beskatning av godtgjørelse i forbindelse med tjeneste-reiser.

Når fradraget for kost fjernes, tilsier skattemessig likebehandling at også skattefritaket fjernes i de tilfellene skattyter mottar en godtgjørelse fra arbeidsgiver til kost i forbindelse med pendling.

Fjerningen av fradraget for kost og skattefritaket for godtgjørelse til kost anslås på usikkert

grunnlag å øke provenyet med i størrelsesorden 180 mill. kroner påløpt og 150 mill. kroner bokført i 2005. Både fjerning av fradraget for kost og skattefritaket for godtgjørelse til kost har relativt gode fordelingsvirkninger. Innstrammingen er størst for dem med høyere inntekt.

Det vises for øvrig til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.7 Skattefritak for fri kost for arbeidstakere på sokkelen og hyretillegg for sjøfolk m.fl.

Etter gjeldende regler betaler ikke ansatte på kontinentalsokkelen skatt for fri kost. For disse har ligningskontorene praktisert en utvidet særordning med bakgrunn i skattefritaket for sjøfolk. Andre arbeidstakergrupper som har helt eller delvis fri kost i arbeidsforhold, for eksempel hotellpersonale og flypersonale, skatlegges for denne fordelingen. Hensynet til skattemessig likebehandling tilsier at fri kost gjøres skattepliktig på lik linje som for andre arbeidstakergrupper. Regjeringen foreslår derfor å oppheve det særskilte skattefritaket for fri kost for ansatte på sokkelen.

De fleste sjøfolk, samt ansatte på flytende innretninger, mottar normalt også en godtgjørelse for dekking av utgifter til kost i perioden på land (hyretillegg). Hyretillegget følger av tariffavtaler, er skattefritt og utbetales for perioden sjøfolk er hjemme. I henhold til tariffavtalen mellom Norsk Sjøoffisersforbund og NHO er hyretillegget 89 kroner pr. dag. Av praktiske og administrative grunner blir hyretillegget utbetalt pr. måned med 1380 kroner.

Skattefritaket for hyretillegg er langt på vei historisk begrunnet. For andre arbeidstakergrupper er godtgjørelse til dekking av private kostutgifter skattepliktig. Skattefritaket for tariffmessig hyretillegg innebærer således en skattemessig forskjellsbehandling mellom kostgodtgjørelse til sjøfolk og andre yrkesgrupper. Regjeringen foreslår derfor at dette skattefritaket fjernes.

Samlet sett anslås innstrammingen i beskatningen av *fri kost* for ansatte på sokkelen, samt fjerningen av skattefritaket for mottatt *hyretillegg* for sjøfolk og ansatte på flytende innretninger, å gi en provenyøkning på om lag 240 mill. kroner påløpt og 191 mill. kroner bokført i 2005.

Forslaget er omtalt nærmere i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.8 Foreldrefradrag for dokumenterte kostnader til pass og stell av barn

Foreldrefradraget gis for dokumenterte kostnader til pass og stell av hjemmeværende barn som ved utgangen av inntektsåret er 11 år eller yngre. For barn som ved utgangen av inntektsåret er 12 år eller eldre, gis det fradrag for dokumenterte kostnader såfremt barnet har særskilte behov for pleie på grunn av handicap o.l. Etter gjeldende regler gis det fradrag med inntil 25 000 kroner for ett barn og 30 000 kroner for to barn. Det gis ikke ekstra fradrag for flere barn.

I tråd med Sem-erklæringens mål om å øke foreldrefradraget for flerbarnsfamilier foreslår Regjeringen å forhøye fradraget med inntil 5000 kroner for hvert barn utover det andre barnet. Det maksimale fradragsbeløpet for ett barn og to barn foreslås holdt uendret på henholdsvis 25 000 kroner og 30 000 kroner. Forslaget gir med andre ord økt fradrag for dem som har flere enn to barn under 12 år og som har dokumenterte kostnader til pass og stell av barn over 30 000 kroner. Forslaget anslås å gi et provenytap på om lag 15 mill. kroner påløpt og 12 mill. kroner bokført i 2005. For en firebarnsfamilie med dokumenterte kostnader på minst 40 000 kroner i året blir lettelsen isolert sett 2800 kroner. Det vises til forslag til § 7–3 i Stortingets skattevedtak.

2.2.9 Særfradrag for forsørgelse

Etter gjeldende regler kan det etter visse kriterier gis et særfradrag for forsørgelse på inntil 5000 kroner for hver person som blir forsørget. Fradraget kan maksimalt utgjøre 20 000 kroner. Det har vist seg å være svært vanskelig, og i mange tilfeller umulig, å kontrollere at vilkårene for fradrag er oppfylt, særlig i forhold til skattytere som forsørger personer bosatt i utlandet. Fjerning av fradraget vil innebære en betydelig ligningsadministrativ forenkling. Regjeringen foreslår at fradraget fjernes. Dette gjennomføres ved at skatteloven § 6–80 oppheves. Forslaget er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Provenyet er anslått å øke med om lag 45 mill. kroner påløpt og 35 mill. kroner bokført i 2005.

2.2.10 Særfradrag for store sykdomsutgifter

Skattytere som i løpet av inntektsåret har hatt store utgifter på grunn av varig sykdom eller varig svakhet hos dem selv eller noen de forsørger, kan få et særfradrag. Det er en forutsetning at utgiftene do-

kumenteres. Utgiftene anses som store dersom de overstiger 6120 kroner pr. år. Dokumenterte utgifter mellom 6120 og 9180 kroner gir et særfradrag på 9180 kroner. Er utgiftene høyere, settes fradraget lik de faktiske utgiftene. Diabetikere er fritatt for kravet om dokumentasjon og får automatisk et fradrag på 9180 kroner dersom de ikke kan dokumentere høyere faktiske utgifter knyttet til sykdommen.

Etter Regjeringens syn er det ingen grunn til at fradraget skal overstige de faktiske utgiftene. Videre er det lite som taler for å favorisere én enkelt gruppe gjennom å fritta den for kravet til dokumentasjon.

Regjeringen foreslår derfor at det gis særfradrag kun dersom de dokumenterte utgiftene er minst 9180 kroner. Det foreslås også å oppheve diabetikernes «automatiske» særfradrag på 9180 kroner. Diabetikerne vil fortsatt kunne få særfradrag, men de vil stilles overfor de samme krav til dokumentasjon som gjelder alle andre skattytere.

Maksimal innstramming for en skattyter som ikke kan dokumentere utgifter på 9180 kroner, blir 2570 kroner. Provenyet anslås å øke med 125 mill. kroner påløpt og 100 mill. kroner bokført i 2005.

Foreldre med funksjonshemmede barn

Regjeringen foreslår at foreldre med funksjonshemmede barn ikke skal omfattes av minstebeløpet for dokumenterte kostnader på 9180 kroner dersom merutgiften skyldes tilsynskostnader. Det innebærer at det gis særfradrag *fra første krone* for dokumenterte merutgifter til tilsyn som skyldes funksjonshemmingen.

Begrepet «tilsynsutgifter» tar sikte på de samme utgiftstyper som foreldrefradraget omfatter. Men særfradrag for store sykdomsutgifter skal bare gis for de ekstra tilsynskostnadene som skyldes barnets helsetilstand. Forslaget vil gi lettelse for foreldre som på grunn av sitt barns funksjonshemming har større tilsynsutgifter enn det som dekkes av foreldrefradraget, og hvor det overskytende utgiftsbeløpet er så lavt at det ellers ikke ville kvalifisert til særfradrag for store sykdomsutgifter. Dokumentasjonskravet omfatter både tilsynsbehovet og kostnadsstørrelsen.

Provenytapet er skjønnsmessig anslått til 3 mill. kroner påløpt og 2 mill. kroner bokført i 2005.

Forslagene er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.11 Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner

Etter dagens regler kan alle skattytere kreve fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner, jf. skatteloven § 6–50. Fradragsretten omfatter blant annet gaver til organisasjoner som driver omsorgs- og helsefremmende arbeid, religiøs virksomhet, utviklings- og katastrofehjelpe og arbeid for vern av kultur og menneskerettigheter. Det er videre en forutsetning at gaven utgjør minst 500 kroner det året gaven gis. Ordningen er begrenset til organisasjoner som har nasjonalt omfang eller som er tilknyttet en sentralorganisasjon med nasjonalt omfang.

Etter forslag fra Regjeringen ble den øvre grensen for fradraget økt fra 900 kroner til 6000 kroner i budsjettet for 2003. Samtidig opphørte samordningen med fradraget for fagforeningskontingent slik at det ble opprettet et eget fradrag for gaver. I 2004 ble ordningen utvidet til også å omfatte Den norske kirke.

I tråd med Sem-erklæringen foreslår Regjeringen å øke den maksimale beløpsgrensen for fradrag for gaver fra 6000 kroner til 12 000 kroner i 2005.

Noen trossamfunn og ikke-religiøse livssynsorganisasjoner har ikke nasjonalt omfang og er heller ikke tilknyttet en sentralorganisasjon med nasjonalt omfang. Slike trossamfunn faller derfor utenfor dagens fradragsordning. Disse trossamfunnene er en viktig del av det religiøse mangfoldet. Hensynet til religionsfriheten taler for at slike trossamfunn likestilles med trossamfunn som har nasjonalt omfang. Som varslet i St.meld. nr. 2 (2003–2004) Revidert nasjonalbudsjett 2004, foreslår Regjeringen at slike trossamfunn skal omfattes av ordningen f.o.m. 2005. For å unngå at ligningsmyndighetene må forholde seg til mange og små organisasjoner, foreslår Regjeringen at disse selv må organisere seg i registreringsenheter for administreringen av gavefradragsordningen, jf. Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

På svært usikkert grunnlag anslås økningen i fradraget og utvidelsen av ordningen til å inkludere trossamfunn uten nasjonalt omfang å gi et provenytap på 100 mill. kroner påløpt og 80 mill. kroner bokført i 2005.

2.2.12 Beskatning av pensjonsordninger

Skatteloven, sammenholdt med lov om foretakspensjon og innskuddspensjonsloven, stiller vilkår om at utenlandske selskap som vil tilby skattefaviserte kollektive pensjonsordninger, må være eta-

blert i Norge. Rettsutviklingen i EU innebærer imidlertid en tiltakende usikkerhet med hensyn til om de norske vilkårene om etablering er i strid med EØS-avtalens art. 36 om fri flyt av tjenester. Etter departementets syn er denne usikkerheten uheldig. Departementet foreslår derfor at kravet om etablering i Norge oppheves for selskaper mv. hjemmehørende i EØS-området. Opphevelse av filialkravet for de utenlandske selskapene antas å ha ubetydelige provenymessige konsekvenser. Forslaget er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.13 Skatt på formue

Ifølge forslaget til skattereform skal formuesskatten halveres i løpet av 2006 og 2007. Allerede i 2005 foreslås imidlertid enkelte lempninger i formuesskatten. En reduksjon av formuesskatten vil styrke privat, norsk eierskap, nyskaping og investeringer i Norge. Forslaget må også ses i sammenheng med innføringen av aksjonærmodellen.

Formuesverdsetting av aksjer og verdipapirfondsandeler

Børsnoterte aksjer formuesverdsettes etter gjeldende rett i hovedregelen til 100 pst. av kursverdien pr. 1. januar i ligningsåret. Verdipapirfondsandeler verdsettes til 100 pst. av fastsatt andelsverdi pr. 1. januar i ligningsåret.

Det foreslås at alle børsnoterte aksjer og verdipapirfondsandeler skal verdsettes til 65 pst. av hhv. kursverdien og andelsverdien med virkning fra og med inntektsåret 2005. Forslaget omfatter også utenlandske aksjer og verdipapirfondsandeler. Endringen innebærer at en sikrer likebehandling ved formuesverdsetting av norske og utenlandske aksjer. Det vises til at ESA har uttalt at den ulike verdsettingen av SMB-aksjer notert på Oslo Børs og øvrige børsnoterte aksjer er i strid med EØS-avtalen.

En felles verdsettingssats fra 2005 for alle børsnoterte aksjer og andeler i verdipapirfond, også utenlandske, til 65 pst. av kursverdi eller andelsverdi, anslås på svært usikkert grunnlag å gi et provenytnap på om lag 350 mill. kroner påløpt og 280 mill. kroner bokført i 2005.

Det vises for øvrig til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Nedre grense i formuesskatten

Regjeringen foreslår å oppjustere bunnfradragene. Nedre grense foreslås økt til henholdsvis 151 000

kroner i formuesskatten til kommunene (klasse 1 og 2) og 151 000 kroner for klasse 1 og 181 000 kroner for klasse 2 i formuesskatten til staten. Det er en økning på henholdsvis om lag 25 pst. og om lag 20 pst. sammenlignet med grensene for 2004. Forslaget anslås å gi et provenytnap på 205 mill. kroner påløpt og 165 mill. kroner bokført i 2005.

2.2.14 Beskatning av underkurs på fastrentelån

Det er antatt at det ikke er hjemmel for å skattlegge låntaker med fastrentelån som ikke har tilknytning til låntakers næringsvirksomhet, for eventuell gevinst ved innfrielse av lånet til *underkurs* før rentebindingstidens utløp. Ved eventuelt tap ved innfrielse av lånet til *overkurs* har låntaker full fradragsrett.

Den asymmetriske behandlingen av fastrentelån er ubegrunnet, og den eksisterer ikke for tilsvarende gevinster i næringsforhold. Regjeringen foreslår derfor at det innføres hjemmel for beskatning av underkurs ved innfrielse av fastrentelån utenfor næring.

Med den siste tids rentereduksjoner antas innfrielse av lån til underkurs å foregå i svært begrenset omfang, og innføring av skatteplikt vil derfor ha begrenset provenyeffekt. Over tid vil innføring av skatteplikt på dette punktet imidlertid kunne gi en viss provenyøkning.

Det vises for øvrig til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.2.15 Spørsmål om utvidelse av Skattefunnordningen til å omfatte ulønnet arbeidsinnsats

Innledning

Skattefunn er en rettighetsbasert skattefradragordning for forsknings- og utviklingskostnader på prosjekt godkjent av Norges forskningsråd. Skattefradragets størrelse beregnes og avgrenses etter nærmere regler i skatteloven § 16–40 med tilhørende forskrift. Ligningsmyndighetene foretar kontroll og beregner skattefradragets størrelse. Overstiger skattefradraget skattyters utlignede skatt, blir det overskytende beløp utbetalt fra staten.

Etter gjeldende regler kan ulønnet arbeidsinnsats på et forsknings- og utviklingsprosjekt ikke medtas i beregningsgrunnlaget for støtte. Det skyldes at kun kostnader som er fradragsberettiget iht. skattelovens kapittel 6, kan inngå i beregningsgrunnlaget. Stortinget har i anmodningsvedtak nr. 570 av 18. juni 2004 bedt

«Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 komme med vurderinger av regelendringer som medfører at også ulønnet arbeid skal kunne tas med i fradragssystemet i SkatteFUNN».

Departementet har vurdert dette og mener at Skattefunn ikke bør utvides til å omfatte ubetalt arbeidsinnsats. I praksis dreier dette seg hovedsakelig om verdien av eierinnsats som fradragssystemet.

Bakgrunn

Under Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2001 ble det etter forslag fra flertallet i finanskomiteen (alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti) vedtatt å be Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2002 legge frem forslag om et skattefradrag for bedriftenes forsknings- og utviklingsutgifter (FoU-utgifter) i tråd med Hervikutvalgets forslag i NOU 2000: 7 Ny giv for nyskaping og merknadene i Innst. S. nr. 325 (2000–2001). Regjeringen Stoltenberg fremmet på denne bakgrunn et forslag om en skattefradragssystem for FoU-kostnader administrert over skattesystemet i Ot.prp. nr. 1 (2001–2002). Etter forslaget skulle små bedrifter, som definert i regnskapsloven § 1–6, ha rett til et skattefradrag for pådratte kostnader på et prosjekt godkjent av Norges forskningsråd beregnet etter nærmere regler.

Forslaget ble trukket av Regjeringen Bondevik II i Ot.meld. nr. 2 (2001–2002), og erstattet med et forslag til en skattefradragssystem med utvidede størrelseskriterier mv. i Ot.prp. nr. 21 (2001–2002). Ved lov 21. desember 2001 nr. 113 ble det vedtatt ny § 16–40 i skatteloven om fradrag i skatt for kostnader til prosjekter vedrørende forskning og utvikling (FoU-prosjekt) – Skattefunn-ordningen. Skattefunn ble notifisert og godkjent av EFTAs overvåkningsorgan (ESA) i vedtak av 25. september 2002.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2003 fremmet Regjeringen Bondevik II et forslag om å utvide Skattefunn ytterligere til å omfatte alle foretak uten noen begrensning med hensyn til størrelse mv., jf. Ot.prp. nr. 1 (2002–2003). Forslaget ble vedtatt av Stortinget ved lov 20. desember 2002 nr. 99. Utvidelsen av Skattefunn ble notifisert og godkjent av ESA i vedtak av 5. februar 2003.

Gjeldende rett

Skattefunn er en rettighetsbasert skattefradragssystem uten budsjettmessig begrensning. Ordningen innebærer at alle forsknings- og utviklingspro-

sjekt (FoU-prosjekt) som oppfyller vilkårene i skatteloven § 16–40 med tilhørende forskrift, gir rett til skattefradrag. Norges forskningsråd tar stilling til hvorvidt et planlagt prosjekt innebærer forsknings- og utviklingsarbeid som omfattes av ordningen. Forskningsrådets avgjørelser kan påklages til et særskilt klageorgan.

Skattefunn omfatter FoU-prosjekt utført i både små og store bedrifter, og er nøytral i forhold til hvordan virksomheten er organisert. Etter skatteloven § 16–40 med tilhørende forskrift kan skattyter kreve fradrag i *skatt og trygdeavgift* for inntil 20 pst. av kostnader til FoU-prosjekt godkjent av Norges forskningsråd. Skattyters kostnader er begrenset til fire millioner kroner i ett inntektsår der FoU-prosjektet er egenutført, og åtte millioner kroner der prosjektet er utført av en forskningsinstitusjon godkjent av Norges forskningsråd.

Hvilke kostnader som inngår i fradragssystemet er nærmere regulert i skatteloven § 16–40 og forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 §§ 16–40–1 flg. Det gis fradrag for kostnader direkte tilknyttet et godkjent prosjekt, og som er fradragberettiget etter skatteloven kapittel 6. Kostnadene må også være omfattet av kapittel 14.6 i retninglinjene for statsstøtte fastsatt av ESA. Kostnadene til forskning og utvikling skal beregnes etter Norges forskningsråds regler for brukerstyrte prosjekter.

Kostnadene som inngår i beregningsgrunnlaget for FoU-støtte etter Skattefunn-ordningen, skal også være fradragberettiget i skattyters inntekt. Beregningen av skattefradraget skjer etter de særlige reglene i skatteloven § 16–40, mens inntektsfradraget beregnes etter skattelovens alminnelige regler.

Det er et vilkår for støtte etter Skattefunn at kostnadene som medtas i beregningsgrunnlaget for FoU-støtte, er attestert av revisor. Revisors bekræftelse skal vedlegges skattyters selvangivelse til ligningsmyndighetene for det aktuelle inntektsår.

Ligningsmyndighetene foretar kontroll og beregner skattefradraget for det aktuelle prosjektet ved ligningsbehandlingen. Ligningsmyndighetene kontrollerer at de kostnadene som skattyter har ført opp, kan medtas i beregningsgrunnlaget for skattefradraget etter Skattefunn. Dersom FoU-fradraget overstiger skattyters utlignede skatt, skal det overskytende beløpet utbetales skattyteren ved skatteoppgjøret. Ligningsmyndighetenes avgjørelse om skattefradrag etter Skattefunn kan påklages etter reglene i ligningsloven.

Vilkårene i skatteloven § 16–40 innebærer at ulønnet innsats på prosjektet fra eieren eller andre ikke kan tas inn i beregningsgrunnlaget for FoU-

støtte, da dette ikke er en kostnad for virksomheten i skatterettslig forstand.

Omfanget av Skattefunn

Norges forskningsråd mottok 3 125 søknader til Skattefunn i 2002 og 4 769 søknader i 2003. Av disse godkjente Norges forskningsråd henholdsvis 85 og 75 pst. Fram til september i år har tilfanget av søknader ligget på om lag samme nivå som i 2003.

Da Skattefunn ble foreslått utvidet i statsbudsjettet for 2003, ble det anslått et samlet provenytap på 910 mill. kroner årlig. Bruken av Skattefunn ble imidlertid langt større enn forutsatt. På grunnlag av godkjente søknader i Norges forskningsråd anslås påløpt provenytap for 2003 til om lag 1,4 mrd. kroner.

For skatteåret 2004 har Norges forskningsråd pr. 15. september godkjent søknader som vil gi et provenytap på om lag 1 mrd. kroner. Det kan ventes et større provenytap enn dette, fordi en relativt stor del av søknadene erfaringsmessig kommer inn først mot slutten av året. For 2004 anslås samlet skattefradrag i ordningen på usikkert grunnlag til om lag 1,8 mrd. kroner.

Evaluering av Skattefunn

I brev av 3. mai 2002 har Finansdepartementet i samråd med Nærings- og handelsdepartementet bedt Norges forskningsråd å iverksette en bred evaluering av Skattefunn. Forskningsrådet har etter en anbudsrunde tildelt evalueringsoppdraget til Statistisk sentralbyrå. Forskningsrådet administrerer evalueringsarbeidet. Evalueringen skal omfatte virksomheten i Skattefunn fra iverksettelsestidspunktet til og med 2006. Det skal leveres en samle-rapport i 2007, mens det legges fram en første delrapport i februar 2005. Den vil beskrive bakgrunn og regelverk, statistikk for 2002 og 2003, samt data-grunnlag og metode for analysen. Deretter legges det opp til årlige rapporter. Evalueringen skal gjennomføres innenfor en samlet kostnadsramme på åtte mill. kroner. En skal vurdere eksterne økonomiske effekter og eventuelle samfunnsøkonomiske effekter som følge av investeringsvridninger, samt Skattefunns bidrag til å nå målene om økt privat finansiering av FoU i næringslivet, økt innovasjon og økt kunnskapsbasert verdiskaping. Videre skal ordningen vurderes i forhold til andre virkemidler for FoU.

Bakgrunn for Stortingets anmodningsvedtak

Mange nyoppstartede bedrifter som utfører et forsknings- og utviklingsprosjekt, har relativt store utgifter og små inntekter i starten. Eierne av bedrif-

ten (eller andre som arbeider på prosjektet) vil ofte på grunn av stram likviditet utføre arbeid på prosjektet uten vederlag. Slik ulønnet arbeidsinnsats kan være like verdifull og viktig for FoU-aktiviteten som lønnet arbeidsinnsats.

Som nevnt er det et vilkår etter skatteloven § 16–40 at kostnadene som inntas i beregningsgrunnlaget for FoU-støtten, er fradragsberettiget etter skatteloven kapittel 6. Ulønnet arbeidsinnsats fra eieren eller andre på prosjektet er ikke en kostnad for virksomheten i skatterettslig forstand, og inngår derfor ikke i beregningsgrunnlaget for støtten. De midler en selvstendig næringsdrivende tar ut til privat bruk er heller ikke fradragsberettigede kostnader etter skatteloven kapittel 6. I viktige foretakstyper, slik som enkeltpersonforetak og ansvarlig selskap, er det ikke teknisk mulig å klassifisere eieruttak av overskudd som lønn. All eierinnsats i disse foretaksformene må honoreres gjennom opp-tjening og uttak av overskudd (næringsinntekt).

I de tilfeller hvor lønnsutbetalingene forskyves fram i tid, har Skattedirektoratet uttalt at lønn som ikke er utbetalt ved utløpet av inntektsåret, og som ikke utbetales innen den tid som må anses vanlig i et arbeidstaker/arbeidsgiverforhold, ikke kan medtas i beregningsgrunnlaget for FoU-støtte. Skattedirektoratet har videre lagt til grunn at regnskapsført lønn som ikke er trekk/arbeidsgiveravgiftsinnberettet til 1. termin (15. mars) i året etter inntektsåret, ikke kan anses vanlig i denne sammenheng. Dette betyr eksempelvis at lønnsutbetalingstidspunktet for arbeid som utføres på prosjektet i januar 2003, kan forskyves til februar 2004 og likevel inngå i beregningsgrunnlaget for FoU-støtte etter Skattefunn-ordningen for 2003.

Disse problemstillingene har også blitt tatt opp i Stortinget. Stortinget har i vedtak nr. 564 av 18. juni 2003 bedt Regjeringen

«legge frem en evaluering av SkatteFUNN. I den forbindelse bes det om at det også vurderes å utvide Skatte-FUNN-ordningen til å gjelde enkeltmannsforetak, inkl. landbruk.»

Regjeringen Bondevik II fulgte opp Stortingets vedtak i St. prp. nr. 1 (2003–2004), og uttalte blant annet:

«Regjeringen viser til at ordningen allerede i dag omfatter alle næringstyper, herunder landbruksnæringen. Etter skatteloven § 16–40 er det et vilkår for FoU-støtte at skattyteren «driver virksomhet». Det er ikke avgjørende hvordan virksomheten er organisert. Også enkeltmannsforetak som driver virksomhet i skatterettslig forstand, vil kunne kreve fradrag etter skatteloven § 16–40, forutsatt at de øvrige vilkårene er oppfylt.

I Innst. S. nr. 283 (2002–2003), som ligger til grunn for Stortingets anmodningsvedtak, heter det at «Komiteen viser til at ulønnet arbeid i etableringsbedrifter normalt ikke omfattes av gjeldende regelverk for ordningen med skattefradrag for bedrifters utgifter til forskning og utvikling.»

Regjeringen viser til den forestående evalueringen av ordningen. Etter Regjeringens syn bør spørsmålet om endringer i ordningen, herunder eventuelle utvidelser, vurderes når en er kommet lenger i evalueringsprosessen. Det bør også vurderes om slike hensyn bedre ivaretas gjennom andre former for støtte enn SkatteFUNN.»

Departementet har mottatt enkelte henvendelser fra bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner om ulønnet arbeidsinnsats og muligheter for støtte etter Skattefunn-ordningen. Som svar på disse henvendelsene har departementet vist til at det etter gjeldende rett ikke er hjemmel for å innta ulønnet arbeidsinnsats i beregningsgrunnlaget for FoU-støtte etter Skattefunn-ordningen. Stortinget har i anmodningsvedtak nr. 570 av 18. juni 2004 bedt

«Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 komme med vurderinger av regelendringer som medfører at også ulønnet arbeid skal kunne tas med i fradraggrunnlaget i SkatteFUNN».

Departementets vurderinger og forslag

Da Skattefunn ble innført i 2002, representerte det i norsk sammenheng en ny måte å støtte næringslivets forskning og utvikling på. I motsetning til de tradisjonelle tilskuddsordningene, er det ingen budsjettramme for Skattefunn. Alle virksomheter som oppfyller kriteriene for støtte, har *rett* til skattefradrag (eller kontant tilskudd). Siden 2002 har også satsingen på Skattefunn økt vesentlig ved at en har gått fra en ordning begrenset til skattytere som oppfyller visse kriterier med hensyn til størrelsen på virksomheten, til en generell ordning. For 2004 anslås samlet skattefradrag i ordningen på usikkert grunnlag til om lag 1,8 mrd. kroner. Ordningens omfang kombinert med fraværet av budsjettbegrensninger gjør det særlig viktig med et regelverk hvor kriteriene for støtte og grunnlaget for fradrag (enkelt) lar seg kontrollere. Stortingets anmodningsvedtak må vurderes i lys av dette.

En eventuell utvidelse av Skattefunn i tråd med Stortingets anmodningsvedtak reiser en rekke spørsmål knyttet til praktisk gjennomføring og kontrollmuligheter.

For det første må det etableres regler eller retningslinjer for beregning av den ubetalte innsatsen

på prosjektet (timebruk). I motsetning til for virksomhetens ordinære kostnader vil det ikke foreligge bilag mv. (typisk bilag for lønnsutbetaling, forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift) som underbygger hvor mange timer som er brukt på FoU-prosjektet. Dette kan i prinsippet løses ved at skattyter fører timelister for den ulønnede arbeidsinnsats som går med på prosjektet. Men også dette reiser betydelige kontrollspørsmål.

For det andre må det etableres regler for fastsetting av verdien av hver arbeidstime. En nærliggende mulighet er å benytte differensierte sjabloner for timepriser avhengig av blant annet utdanning, erfaring og bransje.

Forskningsrådet administrerer i dag tilskuddsordninger hvor ulønnet arbeidsinnsats etter nærmere regler kan gi rett til støtte. Departementet har vurdert muligheten for å benytte tilsvarende retningslinjer for ubetalt arbeidsinnsats i Skattefunn.

Økonomisk støtte etter tradisjonelle tilskuddsordninger administrert av Norges forskningsråd er begrenset til de midler som er avsatt til den aktuelle ordningen. Et mål med Skattefunn var å etablere en generell støtteordning for FoU-aktivitet, uten krav til at prosjektet skulle gi resultater eller oppfylle andre kvalitetskriterier enn en definisjon av FoU. Skattefunn er derfor utformet som en ordning som gir skattyter rett til skattefradrag (støtte). Fraværet av budsjettmessige begrensninger i Skattefunn innebærer at det vil være helt avgjørende med en effektiv kontroll av ordningen.

Regler som bygger på skattyters opplysninger om arbeidsinnsats ved bruk av timelister mv., vil være vanskelig å dokumentere og kontrollere i praksis. Det vil være ressurskrevende for revisor og ligningsmyndighetene å attestere eller kontrollere opplysningene fra skattyter, siden det normalt ikke foreligger annen dokumentasjon som underbygger timebruken. Ved kontroll vil en måtte legge til grunn opplysningene fra skattyter, med fare for misbruk eller uberettiget mistenkeliggjøring.

Det vil videre være vanskelig å finne gode sjabloner fordi det ikke nødvendigvis er sammenheng mellom formelle kvalifikasjoner m.m. og evne til å gjennomføre FoU-prosjekter. En gründer kan for eksempel ha en god ide til et FoU-prosjekt, men mangle utdanning og dokumentert erfaring som sjablonene vektlegger. Sjablonregler synes på denne bakgrunn lite egnet.

Skattedirektoratet opplyser at det er et problem allerede etter dagens ordning at revisor tar forbehold i sin attestasjon mht. lønnskostnader ved innrapportering til ligningsmyndighetene. Et vanlig forbehold gjelder oppføring av lønnskostnader på FoU-prosjekt for eieren eller ansatte som også har

arbeidsoppgaver relatert til bedriftens øvrige virksomhet. Forbehold fra revisor er et kontrollproblem for ligningsmyndighetene i et system som bygger på revisors attestasjon. En utvidelse av Skattefunn til å omfatte ulønnet arbeidsinnsats vil trolig forsterke dette problemet. Dette vil i praksis gjelde aksjeselskaper mv., hvor lønnsuttak til eierne er teknisk mulig.

Videre er det etter departementets oppfatning problematisk å fravike samordningen mellom fradragrett ved beregning av skattepliktig inntekt og fradrag i skatt etter Skattefunn. Dersom fradraggrunnlaget i Skattefunn skal inkludere ubetalt arbeidsinnsats, vil det bety et prinsipielt annet fradraggrunnlag enn i inntektsbeskatningen, uten forankring i regnskapet og skatteoppgjøret for øvrig. I tillegg til å svekke kontrollmulighetene vil dette medføre merarbeid for ligningsmyndighetene. De må da forholde seg til et regelverk som ikke hviler på alminnelige skatterettslige prinsipper, og utøve en kontroll som skiller seg fra ligningsarbeidet for øvrig.

Ligningsmyndighetens mulighet til å korrigere feilaktig tildelt støtte følger av reglene i ligningsloven. Ligningsmyndighetene eller skattyter kan kreve endring av ligning, med en klageadgang i flere ledd. Videre kan spørsmålet bringes inn for domstolene til avgjørelse. Endringssaker og rettssaker er ressurskrevende for ligningsmyndighetene og skattyter. En utvidelse av Skattefunn til å omfatte ubetalt arbeidsinnsats vil kunne øke antall tvister mellom skattyter og ligningsmyndighetene.

På forespørsel fra Finansdepartementet i brev av 4. juli 2003 har Nærings- og handelsdepartementet vurdert hvorvidt en utvidelse av Skattefunn-ordningen til å omfatte ulønnet arbeidsinnsats kan antas å være i samsvar med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen (statsstøttereglene). ESAs retningslinjer art. 14.6 definerer støtteberettigede kostnader knyttet til et FoU-prosjekt som:

«The costs set out below will be regarded as eligible for the purposes of calculating the intensity of R&D aid (...): personnel costs (researchers, technicians and other supporting staff employed solely on the research activity) (...)»

Etter Nærings- og handelsdepartementets foreløpige vurdering i svarbrev av 19. august 2003, er det uklart om ulønnet arbeidsinnsats på et FoU-prosjekt er å regne som en støtteberettiget *kostnad* etter ESAs retningslinjer for støtte til forskning og utvikling. En utvidelse av Skattefunn som nevnt vil kreve ny notifikasjon og godkjennelse fra ESA før den kan tre i kraft.

En utvidelse av Skattefunn vil etter departementets oppfatning ikke tilfredsstille de kontrollmessige og administrative krav som en rettighetsbasert skattefradragssystem stiller. Fraværet av budsjettmessige begrensninger for Skattefunn krever et kontrollerbart regelverk. Dette hensynet vil ikke kunne ivaretas dersom ulønnet arbeidsinnsats kan inntas i beregningsgrunnlaget for FoU-støtte. Videre viser departementet til at omfanget av den aktuelle problemstillingen heller ikke er kartlagt ennå. Det anses derfor under enhver omstendighet hensiktsmessig å avvente en eventuell utvidelse av Skattefunn til en er kommet lenger med å evaluere ordningen.

På denne bakgrunn vil departementet nå fraråde å utvide Skattefunn til å omfatte ulønnet arbeidsinnsats på et godkjent prosjekt.

2.2.16 Andre grenser og fradrag mv.

I tråd med praksis fra tidligere år, foreslås det at øvrige mer *spesielle grenser og fradrag* ikke justeres. Dette innebærer nominell videreføring av bl.a. fradraget for personlige skattytere i Finnmark og Nord-Troms, fradrag for premie innbetalt til IPA (individuelle pensjonsavtaler), særfradrag for alder og uførhet, fradrag for fagforeningskontingent mv., sjømanns- og fiskerfradrag og jordbruksfradrag. Det foreslås også nominell videreføring av beløpsgrensen for formuestillegg i skattebegrensningsregelen og beløpsgrensen i BSU-ordningen (boligsparing for ungdom). Inkludert samspillseffekter anslås dette samlet sett å gi en innstramming på om lag 230 mill. kroner påløpt og vel 180 mill. kroner bokført.

2.3 Beskatning av firmabil og yrkesbil

2.3.1 Innledning og oppsummering

Skattesystemet bør innrettes slik at all lønn skattlegges likt, uavhengig av om den ytes i form av kontrakter eller naturalytelser. Den skattepliktige verdien av naturalytelser bør derfor tilsvare markedsverdien, dvs. kostnadene arbeidstakeren ville ha pådratt seg dersom han selv hadde anskaffet tilsvarende ytelse privat. Dette prinsippet er viktig for å unngå at skattegrunnlaget uthules ved at naturalytelser i stor grad benyttes i stedet for lønn. Ved å følge dette prinsippet ved verdsettelse av alle ytelser fra arbeidsgiver unngås også at ulike former for avlønning forskjellsbehandles. Slik forskjellsbe-

handling vrir ressursbruken, medfører administrative kostnader og er normalt til fordel for dem med relativt høy lønn.

Et riktig beskatningsnivå av firmabiler vil blant annet avhenge av den private bruken. Siden 1987 har fordelene av den private bruken av firmabil blitt beregnet ut fra sjabloner for å begrense det administrative arbeidet ved innberetning og ligning. Sjablonbeskatningen skal om lag tilsvare hva det ville koste å anskaffe og holde en tilsvarende bil privat.

18. mars 2003 ble Skattedirektoratets fastsettelse av km-satsene for fordelsbeskatningen av privat bruk av arbeidsgivers bil innklaget for Sivilombudsmannen av syv organisasjoner.¹ Organisasjonene hevdet at de fastsatte km-satsene er vesentlig høyere enn de faktiske bilholdskostnadene.

Etter en vurdering av klagen uttaler Sivilombudsmannen i brev av 29. september 2003 til Skattedirektoratet at det er grunn til å stille spørsmål ved om km-satsene i rimelig grad gjenspeiler de faktiske bilholdskostnadene. Ombudsmannen anbefaler derfor at det foretas en fornyet gjennomgang av måten km-satsene fastsettes på.

På denne bakgrunn etablerte Finansdepartementet og Skattedirektoratet en arbeidsgruppe for å vurdere nivået på gjeldende fordelsbeskatning av firmabil og yrkesbil og alternative modeller for slik beskatning. Arbeidsgruppens rapport ble sendt på høring 26. februar 2004 med høringsfrist 28. mai 2004.

Arbeidsgruppen anbefalte at det innføres en prosentligningsmodell, der fordelene av firmabil avhenger av bilens listepreis som ny og bilens alder. Arbeidsgruppen kom til at firmabilbeskatningen isolert sett bør nedjusteres med om lag 135 mill. kroner påløpt. Fire av de syv organisasjonene er positive til at det innføres en prosentligningsmodell, jf. avsnitt 2.3.3. Deres alternative forslag til satser m.m. for fastsettelsen av prosentinntekten anslås imidlertid å gi et provenytap på opptil 1,1 mrd. kroner.

Regjeringen mener at administrative og kontrollmessige hensyn tilsier at den private fordelene av firmabil og yrkesbil fortsatt bør baseres på sjabloner. Forslaget til aldersgradert prosentligningsmodell vil etter Regjeringens syn sikre en god balanse mellom hensynet til en treffsikker fastsettelse av fordelene ved privat bruk av firmabil og behovet for et administrativt praktikabelt regelverk. I tråd med hovedlinjene i arbeidsgruppens anbefaling foreslås det at firmabilbeskatningen legges om til en

aldersgradert prosentligningsmodell f.o.m. inntektsåret 2005. Det foreslås at prosentinntekten fastsettes til 30 pst. av bilens listepreis som ny under 235 000 kroner (250 000 kroner i arbeidsgruppens forslag) og 20 pst. av overskytende listepreis. For biler eldre enn 3 år er utgangspunktet 75 pst. av bilens listepreis. Denne satsstrukturen tilsvarende om lag de anslåtte gjennomsnittlige kostnadene ved bilhold i de ulike firmabilprisklassene. I Danmark er fordelsbeskatning av firmabil basert på en tilsvarende metode.

Prosentligningsmodellen innebærer en forenkling, i hovedsak fordi det ikke lenger blir nødvendig å fastsette antall kjørte kilometer mellom hjem og arbeid. Siden prosentligningsmodellen bygger på listepreis, vil fordelsfastsettelsen av nye firmabiler automatisk bli endret i takt med prisutviklingen på biler generelt. På denne måten blir beskatningen mer robust og forutsigbar.

Omleggingen anslås å gi en lettelse i firmabilbeskatningen på om lag 170 mill. kroner påløpt og 138 mill. kroner bokført. Forslaget til justering i beskatningen av yrkesbiler anslås å øke provenyet med om lag 10 mill. kroner påløpt og 8 mill. kroner bokført i 2005.

Endringene i beskatningen av firmabil og yrkesbil er også omtalt nærmere i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.3.2 Gjeldende regler for beskatning av firmabiler og yrkesbiler

Privat bruk av arbeidsgivers bil er en naturalytelse som er skattepliktig som lønn. Etter 1987 har fordelene ved den private bruken av *firmabiler* blitt beregnet ut fra sjabloner for å begrense det administrative arbeidet ved innberetning og ligning, jf. skatteloven § 5–13. Gjeldende firmabilbeskatning påvirkes av fire faktorer:

- Den stipulerte private kjørelengden på 13 000 km i året.
- Satsen for fordelsbeskatningen pr. km, som avhenger av bilens listepreis som ny.
- Hvor mye bilen benyttes i forbindelse med kjøring mellom hjem og arbeid.
- Hvorvidt bilen kjøres lengre enn 40 000 km i året.

Tabell 2.2 gir en oversikt over gjeldende km-satser for fastsettelse av fordelene ved privat bruk av arbeidsgivers bil etter bilens listepreis som ny. Kilometeratsene skal også benyttes for de første 4000 km i forbindelse med kjøring mellom hjem og ar-

¹ Næringslivets Hovedorganisasjon, Handels- og Servicenærings Hovedorganisasjon, Skattebetalerforeningen, Selgerforbundet, Finansieringsselskapenes Forening, Bilimportørenes Landsforening og Norges Bilbransjeforbund.

Tabell 2.2 Gjeldende kilometersatser for fastsettelse av fordelen ved privat bruk av arbeidsgivers bil etter bilens listepris som ny, 2004

Listepris	Kroner pr. km
Under 75 001 kroner	2,85
75 001 – 100 000 kroner	3,45
100 001 – 150 000 kroner	4,05
150 001 – 200 000 kroner	4,70
200 001 – 250 000 kroner	5,55
250 001 – 300 000 kroner	6,40
Over 300 000 kroner	7,00

Kilde: Skattedirektoratet.

beid. Er det kjørt mer enn 4000 km i året i forbindelse med arbeidsreiser, brukes satsen 1,40 kroner pr. km for det overskytende, uavhengig av bilens listepris som ny.

For biler med en listepris over 450 000 kroner skal fordelen beregnes etter ovenstående regler, men med et tillegg på 10 pst. av den delen av listeprisen som overstiger 450 000 kroner.

For el-biler beregnes fordelen ved privat bruk på grunnlag av km-satsen som ligger to prisklasser lavere enn listeprisen, men ikke under laveste sats. Det samme gjelder i tilfeller der skattyter kjører mer enn 40 000 km i yrket i løpet av året.

Næringsdrivende med egen bil (*yrkesbil*) har krav på fradrag for kostnadene som knytter seg til yrkeskjøring (fradrag til inntekts ervervelse). Regnes bilen som driftsmiddel, føres kostnader og inntekter i et bilregnskap, som inngår i virksomhetens regnskap. Fradrag gis enten for faktiske kostnader eller etter sats hvis bilregnskap ikke skal føres.

Når yrkesbilen brukes privat, skal kostnadene ved bilholdet i yrket reduseres med kostnadene knyttet til den private bruken. Kostnadene knyttet til privat bruk sjablonberegnes ut fra km-satser, en standardisert privat kjørelengde på 13 000 km pr. år samt arbeidsreiser. Reduksjonen på grunn av den private bruken skal likevel ikke overstige 75 pst. av *beregnete* samlede kostnader ved bilholdet (75-prosentregelen). Denne regelen skal hindre at næringsdrivendes fradrag for yrkeskjøringen blir svært lite eller ingenting i de tilfellene den sjablonberegnete fordelen ved privat bruk av yrkesbil er nesten like stor eller overstiger de samlede kostnadene ved bilholdet. De beregnede, samlede kostnadene settes til driftskostnader for bilen, uten gjennomførte saldoavskrivninger, men inklusive 10 pst. av bilens listepris som ny hvis bilen er yngre enn 10 år.

2.3.3 Høringsuttalelser

De fleste høringsuttalelsene støtter forslaget om å innføre en aldersgradert prosentligningsmodell,

men enkelte ønsker en mer lempelig beskatning enn arbeidsgruppens forslag. Høringsuttalelsene er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Det er kun høringsuttalelsen til de syv organisasjonene (Næringslivets Hovedorganisasjon, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, Skattebetalerforeningen, Selgerforbundet, Finansieringsselskapenes Forening, Bilimportørens Landsforening og Norges Bilbransjeforbund) samt LeasePlan AS som har vurdert de beregningstekniske sidene ved arbeidsgruppens rapport. Nedenfor gjengis derfor sentrale synspunkter fra disse organisasjonene og fra Skattedirektoratet.

De syv organisasjonene mener at:

- Sjablonbeskatningen bør ta utgangspunkt i 95 pst. av bilholdskostnadene for å sikre «en rimelig og rettferdig beskatning».
- Forslaget om å innføre aldersgradert beskatning er positivt.
- Lempningsregelen for personer med omfattende yrkeskjøring bør videreføres, men grensen reduseres fra 40 000 km til 15 000 km.
- NHO, HSH og Skattebetalerforeningen vil videreføre dagens system med pris- og kilometerklasser, mens de øvrige organisasjonene foretrekker en prosentligningsmodell.²

LeasePlan AS støtter en aldersgradert prosentligningsmodell, men de ønsker en noe lempeligere satsstruktur enn arbeidsgruppens forslag.

Skattedirektoratet støtter forslaget om å innføre en aldersgradert prosentligningsmodell, men med visse modifikasjoner:

- Det bør innføres tre trinn for aldersgradering.
- Aldersgraderingen bør baseres på bilens listepris som ny.
- Lempningsregelen for personer med over 40 000 km i yrkeskjøring bør videreføres.

² De foreslår en satsstruktur på 26 pst. av bilens listepris opp til 150 000 kroner og 15 pst. for overskytende. Personer med over 15 000 km i årlig yrkeskjøring beskattes enda lempeligere.

Skattebetalerforeningen, Bedriftsforbundet, Norges Automobilforbund og Norges Bondelag anser det som svært betenkelig å benytte en sjablon for å fastsette beskatningen av privat bruk av yrkesbiler siden «det ikke foreligger konkret informasjon om de faktiske kostnadene ved bilholdet som beskatningen kan ta utgangspunkt i». De mener for øvrig at gjeldende 75-prosentregel er for streng. Deres hovedforslag er å gjeninnføre 50-prosentregelen som gjaldt til og med 2001.

Skattedirektoratet viser til at arbeidsgruppens forslag om å oppheve 75-prosentregelen kan føre til at tilbakeføringene over tid blir større enn de samlede kostnadene. De mener dette er uheldig selv om det ikke er noen direkte sammenheng mellom disse størrelsene. De støtter derfor ikke arbeidsgruppens forslag til ny beskatningsmodell med mindre en samtidig åpner for at personer med yrkesbil alternativt kan velge å fradragføre sine bilutgifter etter statens satser for kjøregodtgjørelse.

2.3.4 Departementets vurderinger

Skattesystemet bør innrettes slik at all avlønning skatlegges likt, uavhengig av om lønnen ytes i form av kontanter eller naturalytelser. Dette krever at naturalytelser verdsettes til markedsverdi, dvs. kostnaden ved å fremskaffe den tilsvarende ytelsen privat, uavhengig av arbeidsforholdet. Dette prinsippet er viktig for å unngå at skattegrunnlaget uthules ved at store deler av avlønningen skjer ved naturalytelser. En lempelig beskatning av naturalytelser medfører forskjellsbehandling av fordeler vunnet i arbeidsforhold, økte administrative kostnader, uheldige fordelingsvirkninger og dårlig ressursbruk ved at forbruket av naturalytelser blir for høyt samfunnsøkonomisk sett.

Fordelsbeskatningen av privat bruk av *firmabil* bør på denne bakgrunn fastsettes slik at de om lag tilsvarende kostnadene som arbeidstakeren ville pådratt seg dersom han selv måtte bære kostnadene ved å holde en tilsvarende bil privat. En viktig begrunnelse for omleggingen til en sjablonbeskatning i 1987 var at man ønsket å avvikle bruken av kjørebok (individuell vurdering) som følge av dette medførte en betydelig arbeidsbyrde for ligningsmyndighetene. Ved enkelte ligningskontor var over 50 pst. av klagesakene knyttet til bilbeskatning. Administrative og kontrollmessige hensyn tilsier derfor at den private fordelingen av firmabil og yrkesbil fortsatt baseres på sjabloner.

Arbeidsgruppen la til grunn at den beregnede fordelingen av privat bruk av firmabil om lag bør tilsvare kostnadene ved å holde en tilsvarende bil privat. Kostnadene ved bilholdet som påløper uavhengig

av kjørelengde, bør derfor tillegges den private bruken, mens de kjøreavhengige kostnadene fordeles forholdsmessig ut fra hvor langt bilen kjøres i privat og i yrkesmessig sammenheng. Likebehandling i forhold til firmabiler tilsier at næringsdrivende med yrkesbil kun bør få fradrag for de ekstrakostnadene som knytter seg til yrkeskjøringen. Departementet er enig i denne vurderingen.

Dagens firmabilskatteklasser gjenspeiler ikke den faktiske fordelingen av nyere firmabiler i ulike prisklasser. Av de syv ordinære firmabilskatteklassene er seks av dem for biler med listepris 300 000 kroner og lavere, jf. avsnitt 2.3.2. Regelverket bør derfor endres slik at det bedre reflekterer firmabilprisene. Dagens km-satser er dessuten noe for høye for rimelige biler og for lave for dyrere biler sammenlignet med kostnadene ved å holde en tilsvarende bil privat.

Etter departementets vurdering bør det innføres prosentligning av firmabiler i tråd med arbeidsgruppens anbefaling. Arbeidsgruppen foreslår at prosentinntekten fastsettes til 30 pst. av bilens listepris som ny under 250 000 kroner og 20 pst. av overskytende verdi, og at biler eldre enn 3 år verdsettes til 75 pst. av bilens listepris. En slik omlegging vil bidra til å forenkle reglene og føre til administrativ forenkling, i hovedsak fordi man går bort fra å fastsette antall kjørte kilometer mellom hjem og arbeid. Dagens regelverk medfører at tilbudet av firmabiler gjerne blir bestemt ut fra hvilke bilforhandlere som klarer å tilby biler som akkurat kommer inn under de ulike firmabilskatteklassene, for eksempel biler til 249 900 kroner eller biler til 299 900 kroner. Dette kan gi et skjevt utvalg av firmabiler ved at biler med en pris som ligger noe over disse grensene i mindre grad blir benyttet.

Prosentligningsmodellen

Med utgangspunkt i arbeidsgruppens opplegg for beregning av kostnader knyttet til privat bruk og yrkesmessig bruk av firmabil og i lys av høringsuttalelsene, foreslår Regjeringen at det innføres en prosentligning hvor fordelen fastsettes til 30 pst. av bilens listepris som ny under 235 000 kroner og 20 pst. av overskytende verdi. At det er valgt en lavere prosentsats for den delen av bilens verdi som overstiger 235 000 kroner, skyldes at kostnadene ved bilhold vanligvis avtar som andel av bilens verdi. Den foreslåtte satsstrukturen innebærer at alle som har firmabil med en listepris under om lag 400 000 kroner, i gjennomsnitt får redusert inntektpåslaget (om lag 80 pst. av alle firmabilbrukere). De som har en firmabil med en listepris over 400 000 kroner, får i gjennomsnitt økt inntektpåslaget, jf. tabell 2.3.

Tabell 2.3 Anslått fordel (inntektpåslag) etter gjeldende regler, anslag på gjennomsnittlige kilometerkostnader ved bilhold og inntektpåslag basert på prosentligning

Prisklasser	Gjennomsnittlig listepreis. Kroner	Antall personer med firmabil hele året (2002)	Inntektpåslag med gjeldende regler og km-satser ¹ . Kroner	Beregnete gjennomsnittlige kostnader ved bilhold ² . Kroner	Inntektpåslag med forslag til prosentligningsmodell for firmabiler nyere enn tre år ³ . Kroner	Endring i inntektpåslag med forslag til prosentligning i forhold til gjeldende regler. Kroner
0 – 100 000	53 700	500	46 900	37 800	16 100	-30 800
100 001 – 150 000	143 000	1 300	60 300	52 500	42 900	-17 400
150 001 – 200 000	192 900	4 400	70 000	63 600	57 900	-12 100
200 001 – 250 000	244 700	12 800	82 700	73 700	72 400	-10 300
250 001 – 300 000	291 400	9 200	95 400	83 400	81 800	-13 600
300 001 – 450 000	379 700	12 600	104 300	99 100	99 400	-4 900
over 450 001	577 100	6 300	117 000	131 800 ⁴	138 900	21 900
I alt	–	47 100	–	–	–	–

¹ Inntektpåslaget er beregnet med utgangspunkt i kilometersjablonen for privat kjørelengde på 13 000 km, tillagt gjennomsnittlig innrapportert kjøring mellom hjem og arbeid, dvs. 1900 km.

² Beregningene er basert på en antatt gjennomsnittlig årlig privat kjørelengde på 15 000 km.

³ Inntektpåslaget er beregnet med utgangspunkt i gjennomsnittlig listepreis innenfor de enkelte prisklassene.

⁴ Det er lagt til grunn samme gjennomsnittlige kostnader knyttet til drift, forsikring og vedlikehold for biler i prisklassen over 450 000 kroner som for biler i prisklassen 300 000–450 000 kroner. Dette vil undervurdere kostnadene for biler i prisklassen over 450 000 kroner fordi disse kostnadskomponentene normalt øker med prisen på bilen.

Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.3 viser, med unntak for de tre laveste prisklassene, at en slik satsstruktur også tilsvarer om lag de gjennomsnittlige private kostnader ved bilholdet i de ulike prisklassene. For de aller rimeligste bilene, dvs. under 200 000 kroner, er inntektpåslaget noe lavere enn de beregnede kostnadene ved bilhold. Større grad av samsvar mellom de faktiske kostnadene ved privat bruk og inntektpåslaget for de rimeligste bilene kunne vært oppnådd med ytterligere differensiert satsstruktur.

Hensynet til et enkelt og oversiktlig regelverk tilsier etter departementets syn at prosentligningen baseres på så få prosentsatser som mulig. Det er videre svært få firmabiler i denne prisklassen. De fleste firmabilene som er innrapportert i prisklassene under 200 000 kroner etter gjeldende regler, er enten firmabiler som kjører mer enn 40 000 km i året eller eldre firmabiler. I de tilfellene firmabilen kjøres mer enn 40 000 km i yrket, skal som nevnt den private fordelen fastsettes med utgangspunkt i km-satser som ligger to prisklasser lavere enn den opprinnelige listepreis på bilen, jf. avsnitt 2.3.2. Det er i denne lavere prisklassen disse bilene blir rapportert. Antallet firmabiler med en listepreis under 200 000 kroner er derfor vesentlig færre enn tabell 2.3 gir inntrykk av.

Departementets forslag til prosentligningsmodell anslås isolert sett å gi en lettelse i firmabilbeskatningen på 165 mill. kroner påløpt i 2005.

Aldersgradert beskatning

Etter dagens regelverk har ikke alderen på bilen betydning for nivået på firmabilbeskatningen. De samlede bilkostnadene vil imidlertid normalt avhenge av bilens alder. Den viktigste aldersavhengige kostnaden er avskrivningene. Bilens økonomiske verdifall er høyest i bilens første leveår. Deretter avtar den med bilens alder.

Etter departementets vurdering bør det innføres en aldersgradert beskatning for å oppnå større samsvar mellom fordelsbeskatningen og kostnadene ved bilholdet. Ved valg av aldersgradering må hensynet til å få en mest mulig korrekt beskatning i forhold til de faktiske bilkostnadene veies mot hvor detaljert regelverket bør være. En aldersgradering hvor biler som er yngre enn tre år verdsettes til bilens listepreis som ny, mens eldre biler verdsettes til 75 pst. av bilens listepreis som ny, vil etter departementets vurdering i tilstrekkelig grad ta hensyn til at den beregnede fordelen ved privat bruk av firmabil reduseres med alderen på bilen.

På kort sikt vil provenyvirkingen av en alders-

gradering være begrenset, som følge av at de aller fleste firmabilene er nyere enn tre år. Forslag til aldersgradering anslås på svært usikkert grunnlag isolert sett å medføre en ytterligere lettelse i firmabilbeskatningen på 5–10 mill. kroner påløpt i 2005. Provenytapet forventes imidlertid å bli høyere på lengre sikt.

Yrkeskjøring utover 40 000 km og el-biler

I tilfeller der skattyter kjører mer enn 40 000 km i yrket i løpet av året beregnes i dag fordelene ved privat bruk på grunnlag av km-satsen som ligger to prisklasser lavere enn den opprinnelige listepriis skulle tilsi. Arbeidsgruppen foreslo å oppheve den særskilte regelen for beskatning av yrkesbiler, samt den særskilte unntaksregelen for personer som kjører mer enn 40 000 km i yrket pr. år. Arbeidsgruppen mente at denne regelen er svakt begrunnet. De fleste høringsinstansene er uenige i arbeidsgruppen vurdering. Departementet foreslår å videreføre unntaksregelen for firmabiler med svært omfattende yrkesbruk. Departementet foreslår imidlertid ingen lempninger i vilkåret for når en firmabil skal anses å ha omfattende yrkesbruk.

Gjeldende unntaksregel innebærer isolert sett en reduksjon i inntektspåslaget på i størrelsesorden 20–30 pst. Departementet foreslår at det gis en tilsvarende lempning innenfor den aldersgraderte prosentligningsmodellen ved at firmabiler som kjører mer enn 40 000 km i yrket pr. år verdsettes til 75 pst. av bilens listepriis som ny. I de tilfellene firmabilen i tillegg er eldre enn tre år, foreslås det at listepriisen reduseres med ytterligere 25 pst.

Etter gjeldende regler får el-bilbrukere benytte km-satsen for to prisklasser lavere enn opprinnelig nybilpriis. I tillegg er nybilpriis for el-biler lavere enn for andre biler som følge av fritak for merverdiavgift og engangsavgift. Disse reglene bidrar dermed til at el-biler beskattes lempeligere enn andre biler.

Det er sannsynlig at el-biler har en lavere årlig privat kjørelengde enn ordinære biler, blant annet på grunn av begrenset batterikapasitet. Departementet foreslår å videreføre lempningen for el-biler også innenfor den aldersgraderte prosentligningsmodellen ved at bilen verdsettes til 75 pst. av bilens listepriis som ny. Nivået på fordelsbeskatningen av el-biler blir om lag det samme etter omleggingen som med gjeldende regler.

2.3.5 Årlig justering av regelverket

Prosentligningsmodellen innebærer en forenkling av regelverket. Den medfører også at beskatningen av fordelene ved privat bruk av firmabil og egen yr-

kesbil i større grad tar hensyn til individuelle forskjeller i bilens verdi og alder. Ved at prosentligningsmodellen bygger på listepriis vil fordelsfastsettelsen av nye firmabiler endres automatisk i takt med prisutviklingen på biler generelt.

Departementet legger til grunn at det normalt ikke vil være behov for årlige justeringer av modellen, og at justering således bare vil være aktuelt dersom det skjer endringer som rokker vesentlig ved de beregninger som er lagt til grunn. Departementet forventer at prosentligningsmodellen kan bli et mer robust system som også er mer forutsigbart for skattyter.

2.3.6 Overgangsregler

Enkelte høringsinstanser peker på at det er behov for overgangsregler i forbindelse med omleggingen av firmabilbeskatningen. Etter departementets syn er det imidlertid ikke behov for overgangsregler i forbindelse med firmabilbeskatningen. De aller fleste firmabilbrukere får en lettelse i beskatningen i forhold til dagens regler. Det er i hovedsak bare personer med dyre firmabiler som får en viss skatteøkning, som følge av at disse bilene har blitt beskattet for lavt innenfor gjeldende regelverk. Videre vil en overgangsregel bidra til å komplisere regelverket. Departementet foreslår derfor ikke overgangsregler i forbindelse med endringene i firmabilbeskatningen. Dette må også ses i sammenheng med at Regjeringen foreslår betydelige lettelser i beskatningen av arbeidsinntekt.

2.3.7 Beskatning av yrkesbiler

Næringsdrivende med egen bil (*yrkesbil*) har krav på fradrag for kostnadene som knytter seg til yrkeskjøring (fradrag til inntektservervelse). En bil vil bl.a. kunne bli ansett som yrkesbil dersom bilen er nødvendig i yrket eller når yrkesbruken utgjør den overveiende delen av bruken. Eksempelvis vil biler som kjøres mer enn 6000 km årlig i yrket normalt bli regnet som yrkesbiler. Videre vil biler som utelukkende brukes til yrkeskjøring eller som er særskilt innredet for yrkesbruk, kunne bli regnet som yrkesbil uavhengig av omfanget av yrkeskjøringen.

Fradrag for kostnadene som knytter seg til yrkeskjøring gis enten som fradrag for faktiske kostnader, eller etter sats hvis bilregnskap ikke skal føres. Regnes bilen som driftsmiddel, føres kostnader og inntekter i et bilregnskap, som inngår i virksomhetens regnskap.

Når yrkesbilen også brukes privat, skal kostnadene ved bilholdet i yrket reduseres med kostnadene knyttet til den private bruken. Dette skjer i utgangspunktet ved at det samlede fradraget for bilkostnadene i næringsoppgaven begrenses til faktis-

ke kostnader som overstiger den beregnede private fordelten etter reglene for firmabilbeskatningen. Etter gjeldende regler blir imidlertid tilbakeføringen for privat bruk av yrkesbil i de fleste tilfeller begrenset til 75 pst. av de totale bilutgiftene i året. Dette vil si at fradraget for bilholdskostnadene ikke kan reduseres til mindre enn 25 pst. av de totale kostnadene. 75-prosentregelen kan dermed gi lavere beskatning av privat bruk av yrkesbil enn av firmabil.

Arbeidsgruppen hadde et svært begrenset tallmateriale for å vurdere beskatningen av yrkesbiler. Den påpekte derfor at det burde gjennomføres en fornyet vurdering når et bedre tallgrunnlag foreligger. Arbeidsgruppen la til grunn at brukere av yrkesbiler i gjennomsnitt har samme bilholdskostnader som personer med firmabil. Arbeidsgruppen foreslo med dette utgangspunktet å oppheve 75-prosentregelen, fordi det vil sikre skattemessig likebehandling av firmabiler og yrkesbiler. I tillegg har 75-prosentregelen vært komplisert og vanskelig å forstå.

Ny informasjon fra Skattedirektoratet tyder på at de samlede gjennomsnittlige bruttokostnadene knyttet til yrkesbiler er knapt 75 pst. av tilsvarende kostnader for firmabiler. En grunn kan være at yrkesbiler har en kortere samlet kjørelengde enn firmabiler, blant annet fordi mange yrkesbiler kan være lite egnet for privat bruk. Videre kan det ha betydning at den næringsdrivende (i motsetning til firmabilbrukere) uansett betaler en del av kostnadene knyttet til yrkesbilen, noe som gir incentiver til å holde kostnadene nede.

Etter en samlet vurdering foreslår departementet å videreføre gjeldende 75-prosentregel. Avskrivningskostnadene som skal benyttes i forbindelse med 75-prosentregelen bør fastsettes slik at avskrivningsprofilen på bilen blir tilnærmet riktig. Dagens lineære avskrivningssats på 10 pst. erstattes med en saldossats på 17 pst. i tråd med høringsuttalelsen til de syv organisasjonene. Det innebærer at fordelsbeskatningen av nyere yrkesbiler blir høyere enn etter gjeldende regelverk, mens fordelsbeskatningen av eldre biler blir lavere.

Departementets forslag til justeringer i beskatningen av yrkesbiler anslås isolert sett å gi en innstramming på om lag 10 mill. kroner påløpt og 8 mill. kroner bokført.

2.4 Næringsbeskatningen (inngår i kap. 5501)

2.4.1 Skattlegging av personlig næringsdrivende

I St.meld. nr. 29 (2003–2004) Om skatterreform fore-

slo departementet at skjermingsmodellen skulle innføres for enkeltpersonforetak og deltakere i deltakerlignede selskaper. Personlig næringsdrivende skulle skattlegges ved opptjening i virksomheten, slik at avkastningen utover et skjermingsfradrag ble skattlagt som personinntekt (i tillegg til skatt på alminnelig inntekt fra virksomheten). Det vises til omtale av forslaget til skjermingsmodell i kapittel 9 i stortingsmeldingen.

I punkt 7.2 i finanskomiteens innstilling til stortingsmeldingen om skatterreform (Innst. S. nr. 232 (2003–2004)) uttalte komitéflertallet følgende om oppfølgingen av skjermingsmodellen:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet, ber Regjeringen utrede videre muligheten for å innføre en modell for uttaksbeskatning også for deltakerlignede selskaper og enkeltpersonforetak. Dersom det ikke er mulig å utforme en hensiktsmessig uttaksmodell for begge eller en av selskapsformene bes Regjeringen om å vurdere nærmere konsekvensene av å innføre skjermingsmodellen, særlig for nyskaping og grundervirksomhet, samt fremme evt. forslag til justering av skjermingsmodellen dersom det anses nødvendig etter en slik vurdering. Utredningen, både av muligheten for uttaksbeskatning og vurdering av evt. behov for justering av skjermingsmodellen bør foreligge i løpet av våren 2005, slik at eventuelt ny modell kan iverksettes samtidig med aksjonærmodellen 1. januar 2006.»

På denne bakgrunn nedsatte Finansdepartementet i september 2004 et utvalg som skal vurdere muligheten for uttaksbeskatning av personlig næringsdrivende, i tillegg til den ordinære skattleggingen av eiernes overskudd (alminnelig inntekt) på opptjeningsstadiet. Utvalget skal levere sin innstilling innen 15. desember 2004. Etter at utvalget har avsluttet sitt arbeid, vil departementet sende et forslag til beskatningsmodell for personlig næringsdrivende på høring.

Det vises for øvrig til forslag om å fjerne taket på 12 G for høy trygdeavgift på næringsinntekt, jf. avsnitt 2.7.

2.4.2 Fritak for utbytte- og gevinstbeskatning i selskapssektoren

I St.meld. nr. 29 (2003–2004) Om skatterreform er det varslet endringer i beskatningen av aksjeinntekter som tilfaller selskapsaksjonærer. Disse skal i hovedregelen fritas for beskatning av utbytte og gevinst på aksjer, samtidig som fradragretten for tilsvarende aksjetap faller bort (fritaksmetoden). For

øvrige vil selskaper være løpende skattepliktige for sine inntekter som i dag. Personlige aksjonærer vil bli beskattet for aksjeinntekter som overstiger risikofri avkastning, når de tas ut av selskapssektoren. Fritaksmetoden vil ikke ha noen usikker side mot EØS-avtalen. I skattemeldingen er det foreslått at fritaksmetoden gis virkning for utbytte innvunnet fra og med inntektsåret 2004, og for aksjegevinster/-tap som realiseres fra og med 26. mars 2004 (dato for fremleggelse av skattemeldingen). Det anslås et provenyrtap som følge av fritaksmetoden på 500 mill. kroner påløpt i 2004. Fordi selskapene er etterskuddspliktige, får endringen først bokført effekt i 2005. Det vises til nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.4.3 Opprydding i særregler for landbruket

Enkelte skattemessige særordninger innenfor landbruket foreslås fjernet f.o.m. 2005. Forslagene vil gi økt likebehandling og forenkle reglene. Tilsvarende særskilte ordninger ble i stor grad opphevet for andre næringer i forbindelse med skattereformen fra 1992.

Føderådnytelse (dvs. avtalte ytelse fra ny til tidligere eier av gården) kan bestå av bruksretter, kontanter og naturalia for den tidligere eieren, som for eksempel bruksrett av kårbolig og uttak av ved eller jordbruksprodukter. Verdien i dag av fremtidige føderådnytelse legges til den skattemessige verdien av gårdsbrukets driftsmidler. For de driftsmidlene som avskrives, gir dermed føderådnytelse høyere avskrivninger. Samtidig får eieren av gården fradrag for de løpende ytelsene. Gårdbrukeren får på denne måten dobbelt fradrag for avskrivbare kostnader knyttet til føderådnytelse. Dobbeltdrag gis også i de tilfeller der føderådverdien tillegges ikke-avskrivbare driftsmidler som senere gevinstbeskattes ved realisasjon. Regjeringen foreslår derfor at den kapitaliserte verdien av føderådnytelsene ikke lenger skal kunne legges til den skattemessige verdien av gårdbrukets driftsmidler. Løpende føderådnytelse vil fremdeles være fradragsberettiget ved beregning av næringsinntekten.

Det foreslås også å oppheve de særskilte skattereglene ved realisasjon av gårds- og skogbruk. Gjeldende regler innebærer fritak for en femdel av gevinsten for hvert år utover 5 år etter ervervet, og fullt skattefritak for gevinst ved salg minst 10 år etter ervervet. Forslaget vil bidra til at våningshus med arrondert tomt blir beskattet etter de alminnelige reglene for realisasjon av boliger, noe som isolert gir en lempning. Eiendommen for øvrig er næ-

ringseiendom og vil bli beskattet for gevinst eller gis fradrag ved tap etter de ordinære reglene ved realisasjon av næringsseiendom. Økningen i arealgrensene for konsesjonsfri omsetning av landbrukseiendommer fra 2004 må for øvrig antas å medføre at flere landbrukseiendommer selges med gevinst.

Etter gjeldende regler skal inntekt av skog som hovedregel settes til gjennomsnittlig overskudd de siste fem inntektsårene. Begrunnelsen for ordningen var i hovedsak å unngå høy beskatning i avvirkningsår som følge av en progressiv beskatning av næringsinntekten. Progressiviteten i skattesystemet ble imidlertid kraftig dempet fra slutten av 1980-årene og fram til gjennomføringen av skattereformen i 1992. Muligheten til å fremføre negativ personinntekt har også sterkt svekket behovet for gjennomsnittsligning. Næringsinntektene kan svinge også i andre næringer uten at det gis tilsvarende skattelempning for disse. Gjennomsnittsligningen innebærer en skattekreditt for skogeierne, og ved tilpasninger gir også ordningen skattereduksjoner utover de tilsiktede virkningene. Gjennomsnittsligningen er dessuten administrativt krevende, og en fjerning av dette regelverket vil være en klar forenkling blant annet for skatteetaten. Regjeringen foreslår derfor å oppheve reglene for gjennomsnittsligning for skogbruksinntekt. Forslaget må også ses i sammenheng med at toppskatten foreslås redusert.

I tråd med forslaget om å fjerne fordelsskatten på bolig foreslår Regjeringen også å fjerne den særskilte regnskapsligningen av våningshus i landbruket. Forslaget innebærer at det ikke lenger vil bli beregnet kapitalinntekt av fordelen ved å bo i våningshuset og at det ikke skal gis fradrag for kostnader knyttet til vedlikehold av boligen. Forslaget gir en skattelette for landbruksnæringen.

De foreslåtte endringene i landbruksbeskatningen anslås samlet sett å gi et provenyrtap på 30 mill. kroner påløpt og bokført i 2005.

Det vises for øvrig til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.4.4 Beskatning av samvirkeforetak

Samvirke er en organisering av økonomiske virksomheter eiet av selgere, kjøpere, produsenter mv. Visse samvirkeforetak kan kreve fradrag for avsetninger til felleseid andelskapital. Fradraget er begrenset oppad til 15 prosent av årets inntekt (før fradrag for kjøpsutbytte). Fradrag kan imidlertid bare gjøres i den andelen av nettoinntekten i foretaket som kan henføres til omsetning med medlem-

mene. Regelen innebærer at dersom et samvirkeforetak kan benytte seg av hele fradraget, reduseres den effektive skattesatsen fra 28 prosent til 23,8 prosent. Bestemmelsen omfatter i hovedsak foretak innen det såkalte etablerte samvirket i landbruks-, fiskeri-, og forbrukersektorene.

Det foreslås å fjerne den særskilte fradragsordningen for samvirkeforetak. Dette vil gi større grad av likebehandling med virksomhet drevet i andre former, og innebærer en forenkling for ligningsmyndighetene.

Forslaget anslås på svært usikkert grunnlag å gi en provenyøkning på 30 mill. kroner påløpt i 2005. Samvirkeforetakene er etterskuddspliktige og endringen vil derfor ikke gi bokførte inntekter før i 2006. Det vises for øvrig til omtale og forslag til lovendring i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.4.5 Beskatning av boligbyggelag

Boligbyggelag skattlegges i dag sjablonmessig ved prosentligning. Boligbyggelagets skattepliktige inntekt fastsettes til 3,5 pst. av lagets gjennomsnittlige nettoformue i året. Skattepliktig inntekt kan likevel ikke settes høyere enn det som følger av skatlovens ordinære regler (regnskapsligning).

For andre samvirkeforetak enn boligbyggelag, ble de fleste særreglene om samvirkebeskatning opphevet ved skattereformen i 1992. Det foreslås nå å oppheve særregelen om prosentligning av boligbyggelag, slik at lagene i stedet skattlegges for regnskapsmessig overskudd i likhet med andre foretak med begrenset ansvar. Lagene konkurrerer med andre boligbyggere, og bør ha de samme vilkårene som disse. Det er også praktiske problemer knyttet til gjeldende ligningsmåte for boligbyggelag, ved at det i en del tilfeller kan være vanskelig å avgjøre hvilken del av virksomheten som skal prosentlignes og hvilken som skal regnskapslignes.

En overgang til ordinær beskatning av regnskapsmessig overskudd for boligbyggelag, anslås å øke provenyet med om lag 50 mill. kroner påløpt i 2005. I og med at boligbyggelag er etterskuddspliktige, vil denne endringen ikke gi bokførte inntekter før i 2006.

Det vises til omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.4.6 Oppheving av aksjonærbidrag

Aksjonærer kan i dag yte fradragsberettigede kontanttilskudd for å dekke underskudd i aksjeselskap som driver ny virksomhet. Selskapet anses å drive ny virksomhet i stiftelsesåret og de fire påfølgende

kalenderår såfremt virksomheten ikke i det vesentlige er en videreføring av tidligere virksomhet. For selskapet vil tilskuddet være en skattepliktig inntekt.

Regjeringen foreslår å oppheve ordningen, da den benyttes i liten grad og har et omstendelig regelverk. Etter forslaget vil midler som aksjonæren skyter inn i selskapet, behandles på vanlig måte som innbetaling av kapital eller overkurs, med senere fradragsrett ved realisering av tap på slike innskudd. Provenyøkningen anslås til i størrelsesorden 15 mill. kroner påløpt og 12 mill. kroner bokført i 2005.

Det vises for øvrig til omtale og forslag til lovendring i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.4.7 Rederibeskatningen

Regjeringen la fram St.meld. nr. 31 (2003–2004) Vilje til vekst – for norsk skipsfart og de maritime næringer (skipsfartsmeldingen) 2. april 2004, hvor den uttaler følgende om mulige endringer i det særskilte rederiskattesystemet:

«Regjeringen går inn for at tonnasjeavgiften harmoniseres i forhold til europeisk nivå. Det er også behov for en større grad av harmonisering av det norske rederiskattesystemet med EU-nivå, jf. ordningene i blant annet Danmark, Nederland og Storbritannia. Dette omfatter også en vurdering av de endringene som ble gjort i rederibeskatningen i 2000, herunder reglene for behandling av valutagevinster og finansaktiva. Regjeringen vil komme tilbake til konkrete forslag til endringer og tilpasninger i rederiskatteordningen i statsbudsjettet for 2005.»

Stortingets næringskomité avga 10. juni 2004 sin innstilling om skipsfartsmeldingen, jf. Innst. S. nr. 267 (2003–2004). Komiteens flertall uttaler her følgende om det særskilte rederiskattesystemet:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser også til at Regjeringen går inn for at tonnasjeavgiften harmoniseres i forhold til europeisk nivå. Det er også behov for en større grad av harmonisering av det norske rederiskattesystemet med EU-nivå, jf. ordningene blant annet i Danmark, Nederland og Storbritannia. Flertallet viser til at Regjeringen vil komme tilbake til konkrete forslag til endringer og tilpasninger i rederiskatteordningen i statsbudsjettet for 2005.»

På denne bakgrunn foreslår Regjeringen lettelse i det særskilte rederiskattesystemet. Lettelserne anslås på usikkert grunnlag å gi et samlet påløpt

provenytap på om lag 110 mill. kroner i 2005. Endringene antas å gi bokført virkning først i 2006. For en mer inngående omtale av forslagene vises det til Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer. Regjeringens forslag til endringer i rederiskattesystemet omfatter:

- Satsene for tonnasjeskatten settes til gjennomsnittet av tonnasjeskattnivået i Storbritannia, Danmark og Nederland. Nivået på satsene vil da tilsvare satsene ved innføringen av rederiskattesystemet i 1996. Reduserte tonnasjeskattesatser anslås å redusere provenyet med 50 mill. kroner i 2005.
- Selskaper innenfor ordningen gis anledning til å ha en egenkapitalandel opp til 70 prosent av totalkapitalen uten at selskapene blir skattlagt etter reglene i skatteloven § 8–15 syvende ledd. Lempningen anslås på svært usikkert grunnlag å medføre et provenytap *innenfor rederiskatteordningen* på om lag 10 mill. kroner i 2005. Rederiskatteordningen gir incentiver til å ta opp lån på aksjonærens hånd utenfor ordningen hvor renteutgifter fullt ut kommer til fradrag, og skyte dette inn som egenkapital i rederiselskapet. En endring i egenkapitalkravet vil derfor også innebære et provenytap innenfor det ordinære skatteystemet som følge av at aksjonærer får fradrag for gjeldsrenter utenfor rederiskatteordningen. Dette provenytapet anslås på svært usikkert grunnlag til 50 mill. kroner i 2005.
- En andel av valutagevinster og valutatap på fordringer og gjeld i utenlandsk valuta tilsvarende forholdet mellom realkapital og totalkapital i den regnskapsmessige balanse, fritas fra løpende beskatning. Endringen antas å være provenynøytral gitt tilfredsstillende overgangsregler.
- Reglene om fristberegning ved oppretting av vilkårsbrudd mykes opp. I tillegg forskriftsfastsettes metoden for fastsettelse av normrente som benyttes ved beregning av inntektstillegg ved høy egenkapital. Dette antas å være provenynøytrale endringer.

Rederinæringen vil også bli påvirket av de endringene som foreslås i forbindelse med skattereformen, herunder forslaget om skattefritak for aksjeinntekter i selskapssektoren og redusert formuesskatt. For omtale av skattefritak for aksjeinntekter i selskapssektoren vises det til Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer. Fritaksreglene vil bl.a. medføre at finansielle aksjeinntekter som i dag skattlegges løpende innenfor ordningen, vil bli fritatt for beskatning. Fritaksreglene vil gjelde alle aksjeinntekter som nor-

ske selskapsaksjonærer har fra andre EØS-land. Flere europeiske land har dessuten i de senere år innført tonnasjeskatteregimer, og EU-kommisjonen og ESA har revidert sine retningslinjer om statsstøtte til skipsfartsnæringen. Departementet vil sette ned et utvalg som bl.a. skal vurdere om de særskilte rederiskattereglene er godt nok tilpasset de ordinære skattereglene i Norge.

2.4.8 Grunnrenteskatt på kraftverk

Innledning

I budsjettet for 2004 fremmet Regjeringen en rekke forslag til forbedringer i skattereglene for kraftforetak. Målet med endringene var å bedre investeringsincentivene samt å forenkle reglene. Stortingets flertall stilte seg i all hovedsak bak forslagene. Følgende endringer bidro til å forenkle skattereglene:

- Innføring av sentral ligning for kraftforetak.
- Presisering av skatteloven ift. hvem som er skattesubjekt for grunnrenteskatt og naturressursskatt.
- Økt nedre grense for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt fra 1500 kVA til 5500 kVA.

Spesielt to endringer var viktige for å bidra til samfunnsøkonomisk fornuftige omstruktureringer i kraftsektoren og bedre investeringsincentiver:

- Oppheving av gevinstbeskatning på særskilte driftsmidler i kraftproduksjon, mot at driftsmidlenes skattemessige verdier overføres uendret fra selger til kjøper (skattemessig kontinuitet).
- Oppheving av gjeldsbegrensingsregelen for offentlig eide kraftforetak.

Utover disse endringene, påpekte departementet også at nøytralitetsegenskapene i grunnrenteskatten på kraftverk burde bedres, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004), avsnitt 3.7:

«Etter departementets syn er det viktig å sikre nøytralitet i grunnrentebeskatningen ved at det innføres full symmetri og samordning av grunnrenteinntekt på foretaksnivå slik at flere samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter kan realiseres. En slik omlegging forutsetter imidlertid at det er mulig å utforme en overgangsregel som ikke gir for stort provenytap for staten i en overgangsperiode. Departementet tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering i budsjettet for 2005.»

Etter departementets syn er grunnrente generelt sett et godt skatteobjekt, noe som det også ble lagt vekt på ved innføringen av grunnrenteskatten i

kraftskattereformen i 1997. En grunnrenteskatt, gitt at den er utformet riktig, har ikke negative effekter på økonomiens virkemåte. Beskatning av grunnrente gjør at man er mindre avhengig av vridende skatter. Departementet mener derfor at nivået på grunnrenteskatten ikke bør reduseres.

Formålet med å bedre nøytralitetsegenskapene til grunnrenteskatten er å bedre incentivene for nye investeringer. Et tilsvarende hensyn gjelder ikke allerede gjennomførte investeringer. Departementet har ikke funnet en tilfredsstillende metode for å sikre full symmetri og samordning av (positiv og negativ) grunnrente for ulike verk innenfor et foretak uten at det også gis fradrag for negativ grunnrente for allerede gjennomførte investeringsprosjekter.

Etter en samlet vurdering av nøytralitetsegenskapene i grunnrenteskatten, samt provenymessige og administrative konsekvenser, vil Regjeringen ikke foreslå endringer i gjeldende regelverk nå, utover en justering av normrenten for fremføring av negativ grunnrenteinntekt. Departementet vil imidlertid fortsatt vurdere forbedringer i skattereglene, herunder grunnrenteskatten for kraftverk.

Etter gjeldende regler fastsettes fremføringsrenten til en rente før skatt. Den rentekompensasjonen som opprettholder den reelle verdien av fremført grunnrenteinntekt er imidlertid en rente etter skatt. Det skyldes at rentekompensasjonen ikke skattelegges som inntekt i kraftforetaket. En førskatt rente vil overkompensere selskaper når negativ grunnrenteinntekt fremføres. Regjeringen foreslår derfor at denne normrenten endres til en rente etter skatt, jf. Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Prinsipper for en nøytral grunnrenteskatt

Departementet redegjorde for prinsipper for en korrekt utformet grunnrenteskatt i budsjettet for 2004, jf. St.prp. nr. 1 (2003–2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak avsnitt 3.7.2. Hvis grunnrenteskatten utformes som en overskuddskatt (og ikke som en kontantstrømskatt) vil den være nøytral dersom

- skattegrunnlaget tilsvarende brutto inntekter fratrukket alle relevante kostnader (løpende driftskostnader og avskrivninger), men ikke finansielle kostnader.
- det også gis fradrag for den finansielle alternativkostnaden ved den kapitalen som ikke er nedskrevet skattemessig. Det vil skjerme alternativavkastningen for grunnrenteskatt.
- negativ grunnrenteinntekt kan fremføres med en rente, slik at fradragene ikke taper økonomisk verdi når de utsettes i tid.

Hvilke renter som skal brukes for henholdsvis å skjerme alternativ avkastning for skatt og for fremføring av negativ grunnrenteinntekt, vil avhenge av hvordan grunnrenteskatten er utformet. Hvis positiv og negativ grunnrenteinntekt behandles fullt ut symmetrisk og investor med full sikkerhet får fradrag for investeringen, skal det i prinsippet benyttes en risikofri rente for skjerming av risikofri avkastning (friinntekten) og fremføring av negativ grunnrenteinntekt.

Det er *skjermingsrenten* som skal sikre at alternativ avkastning ikke blir ilagt grunnrenteskatt. Med en fullt nøytral grunnrenteskatt er den relevante alternativkostnaden, som skal skjermes, den risikofrie avkastningen. Det gjelder selv om investeringen er usikker og uavhengig av nivået på risikoen i investeringen. Grunnen er at en symmetrisk grunnrenteskatt i seg selv gir investor fradrag for risiko fordi den sikrer skattedekning av tap i samme utstrekning som overskudd blir skattlagt. Da skal det ikke også gis et tillegg for risiko i skjermingsrenten.

På et kraftverk som realiserer det forventede risikojusterede avkastningskravet, vil det dermed utlignes grunnrenteskatt. Grunnrenteskatten på denne marginale investeringen gir staten kompensasjon for å bære en andel av risikoen gjennom grunnrenteskatten. Skattebeløpet vil svare til statens andel av investeringens risikopremie (avkastningen utover risikofri avkastning).

Skjermingsrenten skal være en rente *før skatt*. Det sikrer at det ikke kreves grunnrenteskatt av den alminnelige skatten på risikofri avkastning.

Fremføringsrenten for negativ grunnrenteinntekt (underskudd) skal være en risikofri rente *etter skatt*. Det skal være en risikofri rente fordi foretaket er sikret fradrag med full økonomisk verdi. Renten skal være etter skatt fordi rentepåslaget ved fremføringen ikke regnes som skattepliktig inntekt. Etter gjeldende regler blir imidlertid denne fremføringsrenten fastsatt som en rente før skatt, jf. forskrift til skatteloven § 18–8–4.

Hvis grunnrenteskatten skal sikre effektive fradrag med full sikkerhet, må følgende være oppfylt:

- Staten må enten betale ut skatteverdien av negativ grunnrenteinntekt, tillate salg av negativ grunnrenteinntekt eller åpne for fremføring av negativ grunnrenteinntekt med rente.
- Ved fremføring med rente må selskapet i tillegg være sikker på å få utbetalt skatteverdien av ev. gjenstående negativ grunnrenteinntekt når virksomheten opphører, alternativt at det åpnes for at et foretak som har akkumulert negativ grunnrenteinntekt og avviker virksomheten, kan selges (til foretak som er eller vil komme i grunnrenteskatteposisjon).

Dersom disse forutsetningene ikke er oppfylt, gir ikke skattesystemet full sikkerhet for skatteverdien av fradrag. I så fall kan et tillegg i risikofri rente kompensere for at foretaket ikke er sikret effektivt fradrag for tap (negativ grunnrenteinntekt). Dette risikotillegget må ses i sammenheng med risikoen for ikke å komme i grunnrenteskattetposisjon.

Et eventuelt kompenserende risikotillegg i renten vil imidlertid ikke føre til at grunnrenteskatten blir nøytral. Asymmetrisk behandling av positiv og negativ grunnrenteinntekt vil vri investeringer med marginal lønnsomhet, uavhengig av størrelsen på risikotillegget. Risikotillegget vil videre kunne gjøre det interessant for foretaket å gjennomføre relativt sikre, marginale investeringer i et eksisterende kraftverk som allerede gir positiv grunnrenteinntekt. Økt skjermingsfradrag fra en slik investering kan føres mot den positive grunnrenteinntekten fra de andre delene av verket. Samlet grunnrenteskatt fra verket vil derfor reduseres. Avkastningskravet for en usikker investering vil derfor kunne variere fra kraftverk til kraftverk, avhengig om det eksisterer muligheter for å gjennomføre slike relativt sikre, marginale investeringer. Departementet mener på denne bakgrunnen at et risikotillegg i renten må være relativt lavt.

Gjeldende regler

Etter gjeldende regler beregnes det 27 pst. ekstra skatt til staten på grunnrenten i vannkraftverk. Grunnrenteinntekten settes til normert markedsverdi av det enkelte kraftverks produksjon i inntektsåret fratrukket driftsutgifter, konsesjonsavgift, samt eiendomsskatt og avskrivninger. I tillegg gis fradrag for en friinntekt som skal skjerme alternativ avkastning. Friinntekten fastsettes som gjennomsnittet av de skattemessig bokførte verdiene pr. 1.1 og 31.12 multiplisert med en normrente (før skatt) som skal avspeile risikofri avkastning. Produksjonen vurderes til spotmarkedspriser, med unntak av

- konsesjonskraft, som skal verdsettes til konsesjonskraftprisen
- langsiktige kontrakter, som skal verdsettes til faktisk kontraktspris
- kraft som brukes i samme foretak/konsern som produserer den. Denne kraften skal verdsettes til prisen på Statkrafts 1976-kontrakter.

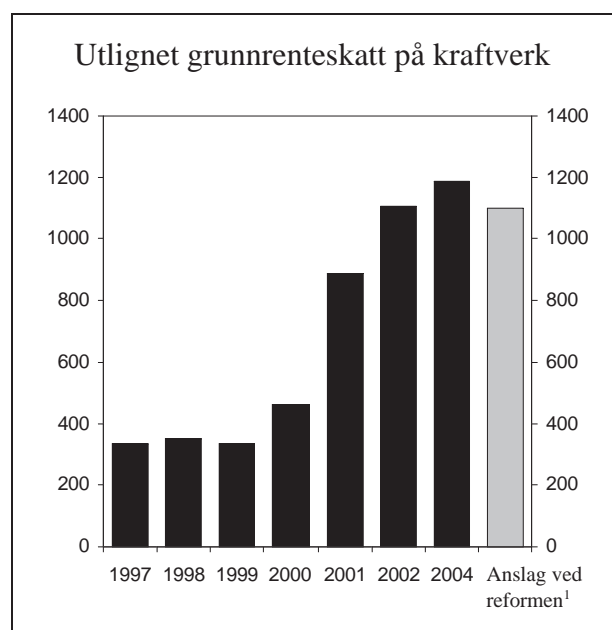
Bruk av spotmarkedspriser sikrer at grunnrenteskatten treffer den løpende avkastningen fra naturressursen, og at bruttoinntekten fastsettes etter produksjonens markedsverdi i den aktuelle perioden.

Kraftforetak kan ikke samordne negativ grunnrenteinntekt i et vannkraftverk mot positiv grunn-

renteinntekt i andre vannkraftverk. Negativ beregnet grunnrenteinntekt kan imidlertid fremføres med en normrente (før skatt), og trekkes fra mot eventuell fremtidig positiv grunnrenteinntekt i det samme vannkraftverket.

Normrenten for både skjerming og fremføring er etter gjeldende regler basert på en risikofri rente påpluss et risikotillegg. Den risikofrie renten tilsvare gjennomsnittet av de siste tre års statsobligasjonsrente med tre års løpetid. Risikotillegget i normrenten er fastsatt til 4 prosentpoeng. Normrenten er fastsatt til 9,7 pst. i 2003.

Figur 2.5 viser utlignet grunnrenteskatt fra kraftverk i perioden 1997–2002, anslag for 2004 og anslaget som ble lagt til grunn i forbindelse med kraftskattereformen i 1997, jf. Innst. O. nr. 62 (1995–96). I forbindelse med kraftskattereformen ble det anslått at grunnrenteskatten på kraftverk ville gi et årlig proveny på om lag 1,1 mrd. kroner. Dette anslaget var blant annet basert på en gjennomsnittlig kraftpris i spotmarkedet på 16,5 øre/kWh. På grunn av lave kraftpriser i årene 1997–2000, ble imidlertid grunnrenteskatten lav i disse årene. Høyere kraftpriser etter 2000 har ført til at provenyet økte fram mot 2002, da det var om lag på nivået som ble anslått i forbindelse med kraftskattereformen. Anslaget for samlet grunnrenteskatt for 2004 er basert på informasjon fra et utvalg kraftforetak.

Figur 2.5 Utlignet grunnrenteskatt på kraftverk 1997–2002. Anslag for 2004. Mill. kroner

¹ Anslått grunnrenteskatt i forbindelse med kraftskattereformen i 1997, jf. Innst. O. nr. 62 (1995–96). Anslaget er basert på en gjennomsnittlig kraftpris (spot) på 16,5 øre/kWh.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Gjeldende beskatning er ikke helt nøytral fordi kraftforetakene ikke er garantert å få fullt fradrag for all akkumulert negativ grunnrenteinntekt pr. kraftverk, mens eventuell positiv grunnrenteinntekt vil komme til beskatning. Denne asymmetrien må ses i sammenheng med at renten for skjerming av risikofri avkastning og fremføring av negativ grunnrenteinntekt har et risikotillegg på 4 prosentpoeng.

Metoder for å sikre fradrag for negativ grunnrenteinntekt bare for nye investeringer

Økt nøytralitet i grunnrenteskatten har betydning for å realisere nye samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer på riktig tidspunkt. Det foreligger ingen tilsvarende samfunnsøkonomisk argumentasjon for å gjennomføre slike endringer for negativ grunnrenteinntekt for allerede gjennomførte investeringer. En omlegging til en nøytral grunnrentebeskatning (med eller uten samordning av grunnrenteinntekt på foretaksnivå) bør i prinsippet derfor kun gjelde for investeringer som blir besluttet gjennomført etter ikrafttredelsen av det nye systemet. Å inkludere negativ grunnrenteinntekt knyttet til tidligere (ulønnsomme) investeringer vil innebære en ren overføring fra staten til foretakene. Slike lettelsers vil øke behovet for vridende beskatning på andre områder.

Etter departementets syn er det vanskelig å lage en tilfredsstillende regel på dette punktet. Departementet har vurdert to metoder for å avgrense mot tidligere investeringer:

1. Unnta åpenbart ulønnsomme kraftverk fra de nye reglene.
2. En forholdsmessig deling av negativ grunnrenteinntekt etter skattemessig verdi på investeringer før og etter ikrafttredelsesdatoen.

Det er store svakheter med *den første metoden*. På grunn av mangelfull informasjon er det svært vanskelig for myndighetene å ta stilling til hvilke kraftverk som har svært lav lønnsomhet. Lønnsomheten til kraftverkene er dessuten avhengig av fremtidige kraftpriser. Dersom prisene skulle stige mye, vil selv lite lønnsomme investeringer etter dagens priser kunne bli lønnsomme. Departementet har derfor kommet til at en slik modell ikke er hensiktsmessig.

Den andre skjermingsmetoden forutsetter at skattyter må gjøre to beregninger av friinntekt hvert år for det enkelte kraftverk, én for tidligere og én for nye investeringer, fordi det må være to forskjellige skjermingsrenter for de to investeringstypene. Denne løsningen forutsetter videre at det føres to separate konti for akkumulert negativ grunn-

renteinntekt. Mange kraftverk har allerede store akkumulerte underskudd. Derfor vil det være nødvendig å føre to konti for negativ grunnrenteinntekt helt til foretaket har fått fradrag for allerede opparbeidede underskudd, eller eventuelt til kraftverksvirksomheten enten opphører eller selges. Gitt at mange av driftsmidlene i kraftverk har relativt lang avskrivningstid (opp mot 67 år), vil man måtte opprettholde et dobbelt sett av konti i mange år.

En må skille nye og gamle investeringer. Ved påkostning/investering i eksisterende driftsmidler må en ha to konti for å få til en fordeling mellom gamle og nye investeringer i samme driftsmiddel. En må i praksis innføre et særskilt «saldosystem» for grunnrenteskatten ved at en må føre to saldoer for samme driftsmidler, en for opprinnelig driftsmiddel og en for påkostningene på dette/disser driftsmidlene.

Ved avgjørelsen av hva som er en påkostning/investering og ikke vedlikehold, må man benytte reglene som gjelder for skillet vedlikehold/påkostning etter de alminnelige reglene for fradragsrett.

Denne modellen vil ikke fullt ut klare å skille negativ grunnrenteinntekt knyttet til gamle investeringer fra negativ grunnrenteinntekt knyttet til nye investeringer. Modellen fordeler brutto salgsinntekter likt på nye og gamle investeringer, noe som betyr at en legger til grunn at disse bidrar likt til inntektene i kraftverket. Den økonomiske realiteten er imidlertid at en ny investering kan bidra forholdsmessig mer eller mindre til salgsinntektene enn gamle investeringer. Et mer korrekt skille forutsetter at en anslår hvor stor del av brutto salgsinntekter som skal tilordnes gamle og nye investeringer, og tilsvarende fordeler de ulike fradragspostene i skatteloven § 18–3 tredje ledd. En slik beregning vil bli svært skjønsmessig og i tillegg administrativt krevende. Dette illustrerer også at det vil være vanskelig å finne en skjermingsregel som er tilstrekkelig treffsikker.

Modellen krever et mer detaljert regelverk enn dagens system, bl.a. ved at det må gjennomføres to beregninger for friinntekt for hvert kraftverk, i tillegg til at det må være to konti for akkumulert negativ grunnrenteinntekt og et eget «saldosystem» for å skille nye og gamle investeringer. Det vil kunne oppstå kontrollproblemer når en skal skille mellom nye og gamle investeringer samt påkostninger og vedlikehold. Det må videre legges til grunn at tvistepotensialet vil øke i forhold til dagens regler for fastsettelse av grunnrenteinntekt. Det må også legges til grunn at modellen vil være administrativt krevende for skattyter og ligningsmyndigheter. Departementet er derfor kommet til at heller ikke en slik modell er hensiktsmessig.

Departementet har også vurdert om man kan bruke en grovere sjablonregel som skiller mellom negativ grunnrenteinntekt oppstått før og etter iverksettelsesdato for eventuelle nye regler. En slik regel vil være enklere å håndtere, hovedsakelig fordi man slipper å skille mellom skattemessig verdi på nye og gamle investeringer. Denne regelen er imidlertid ikke treffsikker fordi kraftforetakene likevel vil få samordne bort deler av negativ grunnrenteinntekt fra gamle investeringer. Departementet vil på nåværende tidspunkt ikke foreslå en slik endring.

Nærmere om rentefastsettelse med en fullt ut nøytral grunnrenteskatt

En nøytral grunnrenteskatt krever at risikofri avkastning skal skjermes med en risikofri rente før skatt. Renten for framføring av negativ grunnrenteinntekt skal være en risikofri rente etter skatt.

Ny modell for rentefastsettelse der eventuelt nye regler for grunnrentebeskatning bare skal gjelde grunnrenteinntekt fra investeringer besluttet etter ikrafttredelsestidspunktet, krever at man gir to forskjellige sett av renter hvert år for hhv. skjermings- og fremføringsrenten. For fastsettelse og framføring av eventuell negativ grunnrenteinntekt som stammer fra investeringer besluttet *etter* ikrafttredelsen av full symmetri, skal det tas utgangspunkt i en risikofri rente. Dette skyldes som nevnt at investorene allerede får fullt fradrag for risiko. Rentene som knyttes til grunnrenteinntekt som stammer fra investeringer besluttet *før* ikrafttredelsestidspunktet, bør kompenseres med et risikotillegg. Dette skyldes at staten ikke garanterer deling av risiko for tap for disse investeringene.

Det vil være nødvendig å fastsette to forskjellige renteforskrifter så lenge det finnes noen kraftforetak som har negativ grunnrenteinntekt til framføring opparbeidet før ikrafttredelse av det nye systemet. Enkelte kraftverk har opparbeidet seg svært store underskudd. Det er derfor vanskelig å anslå hvor lenge det vil være nødvendig å fastsette slike parallelle renter. Driftsmidlene i vannkraftverk har relativt lang skattemessig levetid, slik at man må regne med at dette må pågå over relativt mange år.

Samordning av grunnrenteinntekt på foretaksnivå

Grunnrenteskatten er i dag knyttet til det enkelte kraftverk, og det er ingen anledning for kraftforetakene til å føre negativ grunnrenteinntekt i ett kraftverk mot positiv grunnrenteinntekt i et annet.

Dersom grunnrenteskatten er helt symmetrisk, og det avgrenses mot tidligere investeringer, jf.

over, vil nåverdien av grunnrenteskatten være upåvirket av om det er anledning til å samordne grunnrenteinntekten i ett kraftverk mot grunnrenteinntekten i andre kraftverk i foretaket.

Imidlertid vil en samordning av grunnrenteinntekten innenfor gjeldende regler, dvs. uten full symmetri, ikke føre til at grunnrenteskatten blir nøytral. Dette har sammenheng med at muligheten for at den negative grunnrenteinntekten til et kraftverk kan motregnes mot annen positiv grunnrenteinntekt for foretaket, vil avhenge av verksporteføljen til det aktuelle foretaket. Siden ulike kraftforetak har forskjellig verksportefølge vil innføring av samordning av grunnrenteinntekt føre til forskjellsbehandling.

Selv om det kun innføres adgang til å samordne negativ grunnrenteinntekt på foretaksnivå, vil også dette kreve et skille mellom gamle og nye investeringer. Mange av de administrative problemene som det er redegjort for over, vil derfor også gjelde i dette tilfellet. Det er videre behov for regler for hvordan en skal kunne samordne negativ og positiv grunnrenteinntekt på foretaksnivå. En grunn til dette er at grunnrenteinntekten som samordnes mellom verkene i foretaket, blant annet kan ha betydning for nivået på eiendomsskatten i ulike kommuner. Dersom det skal åpnes for samordning, bør en i så fall vurdere hvordan negativ og positiv grunnrenteinntekt skal kunne fordeles mellom de ulike verkene i foretaket.

En eventuell samordningsadgang vil redusere risikoen for ikke å få fullt fradrag for negativ grunnrenteinntekt. Risikotillegget i rentene bør i så fall reduseres.

Nærmere om provenyvirksomheter ved nøytral grunnrenteskatt

Generelt vil en nøytral grunnrenteskatt øke provenyet fra grunnrenteskatten på sikt i forhold til gjeldende regler. Dette har særlig sammenheng med at en risikofri rente skal legges til grunn for skjerming av risikofri avkastning og framføring av negativ grunnrenteinntekt. ECON Senter for økonomisk analyse³ har gjort en beregning for et tilfelle med risikofri skjermings- og framføringsrente og samordning uten avgrensning mot tidligere investeringer. Nåverdien av grunnrenteskatten øker med om lag 10 mrd. kroner i følge denne beregningen. Dette svarer til en årlig skatteøkning på om lag 0,5 – 1 mrd. kroner på lang sikt. Nåverdien av grunnren-

³ ECON «Provenyvirksomheter av endringer i kraftverksbeskatningen», Notat 2004/36. Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Energibedriftenes landsforening.

teskatten vil øke utover dette dersom full symmetri avgrenses til investeringer besluttet etter iverksettelsen av nye regler. Det er imidlertid trolig at beregningen til ECON overvurderer en økning i nåverdien av grunnrenteskatten. Dette har sammenheng med at full symmetri innebærer at staten tar en større andel av risikoen ved investeringer i kraftverk. Diskonteringsrenten⁴ i nåverdiberegningen reflekterer ikke dette. I prinsippet bør diskonteringsrenten justeres opp for å ta hensyn til dette, noe som isolert sett vil redusere nåverdien av en fullt symmetrisk grunnrenteskatt. For øvrig er det knyttet betydelig usikkerhet til slike beregninger ettersom de bygger på en rekke forutsetninger om blant annet fremtidig kraftprisnivå og reinvesteringer.⁵

Økt grunnrenteskatt vil slå ut ulikt for kraftforetakene avhengig av hvilke kraftverk de eier. De aller fleste kraftforetakene vil komme dårligere ut på lang sikt med full symmetri. Kraftforetak med nye og dyre verk, som aldri vil komme i grunnrenteposisjon etter gjeldende regler, vil imidlertid kunne komme gunstig ut på lang sikt.

På kort sikt vil provenyvirkningene avhenge av om det gis adgang til samordning, og i hvilken grad nye regler er begrenset til investeringer besluttet etter iverksettelsen. Dersom man klarer å avgrense de nye reglene til investeringer som er besluttet etter at nye regler er iverksatt, vil endringen ikke ha provenyvirkning før nye investeringer er gjennomført og satt i drift. Med en grov sjablonregel, hvor nye regler kun gjelder negativ grunnrenteinntekt oppstått etter iverksettelsesdatoen, anslås det at provenyet vil *reduseres* med i størrelsesorden 200 mill. kroner i iverksettelsesåret, jf. omtalen i St.prp. nr. 1 (2003–2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. En samordningsadgang uten noen begrensninger vil innebære at grunnrenteskatten reduseres fra om lag 1,2 mrd. kroner til om lag 400 – 500 mill. kroner i innføringsåret.

Uten avgrensingsregler som hindrer et kort-siktig provenyutslag for staten, vil de fleste kraftforetakene på kort sikt komme gunstig ut av en slik omlegging av grunnrenteskatten. Men det er også noen som taper. Foretakene som har mange verk i grunnrenteskatteposisjon i dag og har få verk i negativ grunnrenteskatteposisjon, kan komme ugunstig ut. De som på kort sikt har mye å tjene på en slik omlegging, er foretak som har mange verk i negativ grunnrenteskatteposisjon i porteføljen.

⁴ Diskonteringsrenten er satt til 7,5 pst. nominelt etter skatt i ECONs beregninger.

⁵ I beregningen legger ECON blant annet til grunn en kraftpris på 20 øre/kWh reelt, en inflasjon på 2,5 pst., konsesjonskraftpris på 11 øre/kWh og at 50 pst. av de opprinnelige anleggsmidlene reinvesteres ved utløpet av skattemessig levetid.

Konklusjoner

Formålet med eventuelle endringer i grunnrenteskatten er å bedre incentivene til å gjennomføre samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i kraftverk. Etter departementets syn vil endringer for investeringer som allerede er gjennomført ikke stimulere til samfunnsøkonomisk lønnsomme nyinvesteringer, men innebære en ren skattelette for kraftforetakene. Dette vil øke behovet for vridende skatter på andre områder.

Departementet har etter en nærmere vurdering kommet til at det ikke lar seg gjøre å innføre full symmetri og samordning på foretaksnivå bare for nye investeringer uten at grunnrenteskatten kompliseres. Etter departementets vurdering vil en gevinst i form av en mer investeringsnøytral grunnrenteskatt i noen grad kunne bli redusert som følge av økte administrative kostnader for både kraftforetakene og ligningsmyndighetene. Regjeringen vil derfor ikke nå foreslå endringer med sikte på en fullt ut nøytral grunnrenteskatt med fullt fradrag for akkumulert negativ grunnrenteinntekt, samordning på foretaksnivå og risikofrie renter for skjerming og fremføring.

Dette må ses i sammenheng med at grunnrenteskatten tross alt fungerer ganske nøytralt, selv om positiv og negativ grunnrenteinntekt behandles asymmetrisk. For eksempel fremføres negativ grunnrenteinntekt med en rente, i motsetning til i vanlig selskapsskatt. I tillegg er det grunn til å anta at risikotillegget i skjermingsrenten er relativt høyt, noe som er gunstig for investeringer i prosjekter med positiv grunnrente. Alt i alt kan kompensasjonen for at grunnrenteskatten ikke er nøytral heller vurderes å være for høy enn for lav. Det vises også til at Stortinget i forbindelse med budsjettet for 2004 vedtok en rekke forbedringer i skattereglene for kraftforetak etter forslag fra Regjeringen. Blant annet vil fjerningen av gjeldsbegrensingsregelen og justeringer i eiendomsskatten bidra positivt til kraftforetakenes investeringsincentiver. Departementet vil imidlertid i forbindelse med det løpende arbeidet med skattesystemet fortsette å se på mulige endringer for å forbedre skattereglene for kraftforetak, herunder også i grunnrenteskatten.

Regjeringen foreslår imidlertid å endre fastsettelsen av renten for fremføring av negativ grunnrenteinntekt, jf. forskrift til skatteloven § 18–8–4, slik at den blir en rente etter skatt fra og med inntektsåret 2005. Som redegjort for ovenfor, er den riktige renten for fremføring av negativ grunnrenteinntekt, en rente etter skatt. Dette har sammenheng med at dette er den relevante alternativavkastningen på ubenyttet fradrag for negativ grunn-

renteinntekt. Forslaget innebærer også en endring i skatteloven § 18–3.

Forslaget vil ha begrenset påløpt provenyvirking i 2005 ettersom det kun vil ha virkning for de kraftverkene som i 2005 uansett går fra en negativ til en positiv grunnrenteskatteposisjon. Slike kraftverk vil i utgangspunktet dessuten ha relativt lite akkumulert negativ grunnrenteinntekt som renteendringen vil gi utslag på. Dette skyldes at akkumulert negativ grunnrenteinntekt må være mindre enn positiv grunnrenteinntekt i 2005 for at forslaget skal ha virkning dette året.

Det vises til omtale og forslag i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.4.9 Fordeling av eiendoms- skattegrunnlaget på kraftverk

Innledning

I St.prp. nr. 1 (2003–2004) avsnitt 3.8 ga departementet en vurdering av gjeldende regler for kommunefordelingen av eiendomsskattegrunnlaget på kraftanlegg i eieendomsskattelova (eskl) § 8 A i forhold til en fordeling etter reglene i skatteloven § 18–7.

Departementet la vekt på at de elementer som inngår i fordelingen av formue etter skatteloven § 18–7 rekker videre enn hva som er å anse som «verk og bruk» og dermed som objekt for eiendomsskatt etter eieendomsskattelova § 3, jf. § 4 annet ledd. Departementets syn var at dersom en benytter skatteloven § 18–7 som fordelingsnøkkel vil dette utvide området for eiendomsskatt på kraftanlegg. Videre vil en fordeling av eiendomsskattegrunnlaget etter skatteloven § 18–7 for de kraftanlegg som er kommunekryssende medføre en relativt stor omfordeling av eiendomsskattegrunnlaget mellom kommunene i forhold til fordelingen etter gjeldende regler.

I Budsjettt-innst. S. nr. 1 (2003–2004) fremsatte finanskomiteen under E. Andre vedtak II, forslag til følgende anmodningsvedtak, som ble vedtatt av Stortinget:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram for Stortinget en sak om fordelingsordningen for skatteinntektene fra kraftproduksjon med sikte på å få til en bedre fordeling mellom kommuner der turbinene står og kommuner der vannressursene ligger.»

Stortingets vedtak ble fattet i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 (2003–2004), hvor departementet la fram en vurdering av gjeldende kommunefordelingsregler for eiendomsskatte-

grunnlag på kraftanlegg. Departementet legger derfor til grunn at det er fordelingen av disse skatteinntektene en ønsker en ny vurdering av.

Departementet har vurdert spørsmålet på nytt og kommet til at det ikke er behov for helt nye kommunefordelingsregler. Etter departementets syn er alternativet til dagens fordelingsregler en fordeling etter skatteloven § 18–7. Vurderingen er gjort med særlig henblikk på omfordelingsvirkninger ved gjeldende kommunefordelingsregler i eieendomsskattelova § 8 A og fordeling etter skatteloven § 18–7, sett i forhold til fordelingen før ikrafttredelsen av eieendomsskattelova § 8 for kraftanlegg (historisk fordeling). Dette er det sentrale punktet både i Stortingets anmodningsvedtak og i innvendinger fra enkelte kommuner. Gjeldende kommunefordelingsregler i eieendomsskattelova § 8 A ble fremmet etter en bred og grundig vurdering av flere modeller for fordelingsregler, herunder å benytte skatteloven § 18–7. Departementet vil presisere at etter en del uro i 2001, som var det første året eieendomsskattelova § 8 A ble benyttet, har en bare i liten grad mottatt innvendinger mot reglene. Særlig under hensyn til omfordelingsvirkninger, eieendomsskattelova sitt virkeområde og objektbegrep, hensynet til treffsikre og praktikable regler både for skattyterne, kommunen og ligningsmyndighetene og hensynet til tvistepotensialet i reglene, er departementet blitt stående ved at gjeldende kommunefordelingsregler bør beholdes uendret.

Høring

Departementet sendte 24. mai 2004 ut et høringsnotat med en vurdering av om gjeldende kommunefordelingsregler for eiendomsskatt på kraftanlegg i eieendomsskattelova § 8 A, bør endres. Departementet kom til at gjeldende regler bør beholdes uendret. Høringsnotatet ble bl.a. sendt til medlemskommunene i Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK). Høringsfristen ble satt til 2. august 2004. Følgende høringsinstanser har avgitt realitetsmerknad innen fristen:

- Aurland kommune
- Bykle kommune
- Energibedriftenes Landsforening (EBL)
- Hjelmeland kommune
- Jondal kommune
- Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK)
- Nord-Fron kommune
- Saltdal kommune
- Sarpsborg kommune
- Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS)
- Skiptvedt kommune

- Tinn kommune
- Ulvik kommune
- Vaksdal kommune

Høringsinstansene støtter i hovedsak departementets vurdering. Det vises bl.a. til *LVK* som uttaler følgende:

«Arbeidsutvalget finner departementets begrunnelser for å fastholde dagens fordelingsregler også som relevante for *LVK*: Heller ikke i *LVK* har det vært registrert noe bredt ønske om endring av fordelingsreglene. Tvert i mot er det bare registrert 1 av 150 medlemskommuner som har vært en sterk tilhenger av dette. Det er videre et selvstendig poeng å unngå store omfordelinger medlemskommunene mellom i forbindelse med enhver regelendring, noe *LVK* også tidligere har lagt vekt på i andre saker.»

De høringsinstansene som går i mot departementets forslag viser til at gjeldende regler medfører en omfordeling av eiendomsskatteinntektene for de kommunene som har fordelingsavtaler som baserer seg på en annen fordeling enn den eiendomsskattelova § 8 A gir. Fordelingsavtalene ble ofte basert på fordelingen i skatteloven § 18–7 (tidligere skatteloven 1911 § 19 tredje ledd). *Hjelmeland kommune* viser til at vannfall er en nødvendig innsatsfaktor for vannkraftproduksjon og at vannfallet dermed omfattes av begrepet «verk og bruk» i eiendomsskattelova § 4. Vannfallet bør derfor inngå som et element ved fordelingen av eiendomsskattegrunnlaget og beskattes i den kommunen vannfallet ligger, eller opprinnelig lå i de tilfeller hvor vannfallet er blitt overført fra vannfallskommunen til kraftverkskommunen. Kommunen mener å ha støtte for dette i rettspraksis. Det bestrides at en fordeling etter skatteloven § 18–7 vil medføre særlige administrative problemer eller innebære tvistepotensial i noen særlig grad. Synspunktene støttes av *Saltdal kommune* og *Ulvik kommune*.

EBL er opptatt av at fordelingen av eiendomsskatten oppfattes som rimelig og rettferdig. *EBL* mener at det vil innebære en forenkling både for kraftselskapene, kommunene og ligningsmyndighetene dersom fordelingsnøkkelen er den samme for naturressursskatten og eiendomsskatten.

Kort om bakgrunnen for gjeldende regler om kommunefordeling, fordeling etter skatteloven § 18–7 og fordelingsreglene før iverksettelse av eiendomsskattelova § 8 A

Eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg settes til den lønnsomhetsbaserte markedsverdien av anleg-

get, jf. eiendomsskattelova § 8, jf. skatteloven § 18–5. Verdien beregnes som nåverdien over uendelig tid av et gjennomsnitt av de siste fem års (inkludert inntektsåret) normerte salgsinntekter fratrukket driftskostnader, eiendomsskatt og grunnrenteskatt. I tillegg gis det fradrag for nåverdien av beregnede kostnader til fremtidig utskifting av driftsmidler. Produksjonen verdsettes til spotmarkedspriser, unntatt konsesjonskraft som verdsettes til konsesjonskraftprisen. Eiendomsskattegrunnlaget skal imidlertid ikke settes lavere enn 0,95 kr/kWh eller høyere enn 2,35 kr/kWh av grunnlaget for naturressursskatten, jf. eiendomsskattelova § 8 fjerde ledd.

Eiendomsskattegrunnlaget § 8 A gir regler for kommunefordelingen av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg slik det er fastsatt etter eiendomsskattelova § 8. Kommunefordelingsreglene har ikke betydning for verdsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget. Slik kommunefordelingsreglene i eiendomsskattelova § 8 A er utformet i dag, fastsettes og fordeles eiendomsskattegrunnlaget etter hva som er å anse som eiendomsskatteobjekt etter eiendomsskattelova, basert på fastsatte gjenanskaffelsesverdier (GAV). Dette medfører at det ved fordelingen ikke tas hensyn til innsatsfaktorer som er nødvendige for vannkraftproduksjon, som for eksempel vannfall og nedslagsfelt for nedbør. Slike eiendeler omfattes ikke av objektbegrepet i eiendomsskattelova § 3, jf. § 4 annet ledd.

Før kraftskattereformen ble de enkelte anleggsdeler i kraftanlegg som hovedregel taksert i den kommune der de lå. Det var også vanlig at kommuner med innsatsfaktorer som vannfall og nedslagsfelt, i forbindelse med vannkraftutbyggingen hadde inngått avtaler med kraftverkskommunen om at førstnevnte skulle tilordnes en del av eiendomsskattegrunnlaget, selv om disse innsatsfaktorene ikke anses som objekt for eiendomsskatt etter eiendomsskattelova § 3, jf. § 4 annet ledd annet punktum. Departementet har antatt at kommunene har adgang til å videreføre intensjonene i disse avtalene i forhold til skatteinntektene, jf. Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) punkt 16.7.2. Ved at hele anlegget nå skal takseres under ett, har en del kraftverkskommuner ment at de gamle fordelingsavtalene ikke lenger er bindende etter at eiendomsskattelova § 8 trådte i kraft 1. januar 2001. Spørsmålet om fordelingsavtalenes gyldighet er prøvet rettslig for anlegg i *Sira-Kvina vassdraget*. *Agder lagmannsrett* slo her fast at avtalen måtte gjelde også etter at eiendomsskattelova § 8 trådte i kraft, men nå for eiendomsskatteinntektene. Dommen er rettskraftig etter at anke til *Høyesterett* ble nektet fremmet til behandling. Innhold og varighet i disse avtalene er forskjellig.

Departementet legger imidlertid til grunn at avtalene gjennomgående gjelder for et langt tidsrom. En er kjent med at det er vanlig at avtalene gjelder til lovendringer nødvendiggjør en annen fordeling. Som nevnt ovenfor, har departementet i forbindelse med ikrafttredelsen av eideomsskattelova § 8 A antatt at slike avtaler kan videreføres med virkning for en fordeling av eiendomsskatteinntektene. I praksis vil det for kommuner som har inngått slike avtaler, være disse som gjelder ved fordeling av eiendomsskatteinntektene, ikke fordelingen etter eideomsskattelova § 8 A. Det er heller ikke noe i veien for at kommuner som ikke har avtaler om fordeling av eiendomsskatteinntekt i dag kan inngå slike avtaler.

Gjeldende fordelingsregler ble vedtatt etter en grundig vurdering av flere modeller. I Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) kapittel 16 la departementet fram forslag til kommunefordelingsregler. Det ble uttalt at disse var å anse som midlertidige i påvente av den generelle revisjonen av eideomsskattelova, jf. NOU 1996: 20. Finanskomiteen tok dette til etterretning, jf. Innst. O. nr. 23 (2000–2001) punkt 17.1. Departementet vurderte følgende modeller:

- Historisk fordeling basert på overgangsregelen i lov 18. desember 1998 nr. 75 om fordeling i samsvar med fordelingen ved utskrivning av eiendomsskatt for 1998.
- Samme fordelingsregler som for formues-, inntekts- og naturressursskatten etter skatteloven § 18–7.
- Fordeling etter kostpris på særlige driftsmidler i kraftanlegg med utgangspunkt i gjenanskaffelsesverdier på slike driftsmidler (GAV) beregnet av Norges vassdrags- og energidirektorat pr. 1. januar 1997 etter forskrift av 20. januar 1997 nr. 79.

Departementet foreslo etter en nærmere vurdering fordelingsregler etter GAV-modellen. Det ble særlig lagt vekt på hensynet til virkeområdet og objektbegrepet i eideomsskattelova. Det vil si at objektavgrensingen i eideomsskattelova, §§ 3 og 4 skulle ligge fast også ved utformingen av kommunefordelingsreglene. Det ble lagt vekt på eideomsskattelova sitt skattesubjektbegrep, ved at kommunefordelingsreglene ikke måtte medføre at det skrives ut eiendomsskatt for eiere av objekter som ikke faller inn under objektavgrensingen i eideomsskattelova §§ 3 og 4, eller at fordelingsreglene ville medføre at enkelte eiendomsskattepliktige belastes med en større andel av eiendomsskattegrunnlaget enn verdien av vedkommendes anleggsdeler av kraftverket skulle tilsi. Det ble videre lagt vekt på å unngå/dempe omfordelingsvirkninger mellom

kommuner i forhold til tidligere regler, etablering av likeartet og oppdaterte fordelingsgrunnlag for alle berørte kommuner og enkle regler. Hensynet til harmonisering av fordelingsregler for ulike skattarter ble ikke ansett som tungtveiende, dels fordi det ikke var lagt til grunn ved beslutningen om ikrafttredelse av eideomsskattelova § 8, og dels fordi det står i motstrid til eideomsskattelovas objektbegrep og virkeområde. I Innst. O. nr. 23 (2000–2001) punkt 17.6 flg. sluttet finanskomiteen seg til forslaget.

Skatteloven § 18–7 inneholder sjablonbestemmelser for fordeling av grunnlaget for formues- og naturressursskatt mellom berørte kommuner hvor reguleringsanlegg eller det opprinnelige vannfall ligger i andre kommuner enn vertskommunen for selve kraftstasjonen/kraftverket. Den samlede formuesverdien i kraftanlegget fordeles mellom kraftverkskommunen, reguleringskommunene og vannfallskommunene. Kommunefordelingen tar utgangspunkt i den lønnsomhetsberegnete formuesverdi (skatteloven § 18–5) i hele kraftanlegget, men benytter også den tekniske verdien av reguleringsanlegget og faktiske eller anslåtte erstatninger til grunneierne i reguleringskommunene. Reguleringskommunene får ved siden av tekniske verdier og erstatninger som refererer seg til sitt område, en andel av den lønnsomhetsbaserte totalverdien av hele anlegget, jf. § 18–7 første og annet ledd. Når det eller de vannfall som utnyttes ligger i andre kommuner enn vertskommunen for selve kraftverket, fordeles formuen i kraftverket (dvs. verdien etter skatteloven § 18–5 fratrukket verdiene etter § 18–7 første ledd bokstav a-c) mellom disse verks- og fallkommunene sjablonmessig 40/60 etter reglene i § 18–7 tredje og fjerde ledd. I femte ledd er det gitt en overgangsregel hvor formuesskattegrunnlaget og naturressursskattegrunnlaget skal fordeles forholdsmessig basert på fordelingen av formuesskattegrunnlaget ved ligningen i 1996. En hovedforskjell mellom fordelingen etter skatteloven § 18–7 og fordelingen etter eideomsskattelova § 8 A er at vannfallskommunen får en større del av eiendomsskattegrunnlaget etter reglene i skatteloven § 18–7.

Departementets vurdering

I Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) kap. 16 ble ulike modeller for kommunefordelingsregler gitt en bred drøftelse. Det er fortsatt departementets syn at det ikke er behov for helt andre kommunefordelingsregler enn dem som da ble vurdert. Vurderingen av kommunefordelingsreglene for eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg er derfor i det følgende avgrenset til omfordelingsvirkninger og administrati-

ve kostnader ved alternativt å fordele eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg etter fordelingsnøkkelen i skatteloven § 18–7. Ved vurderingen er det lagt vekt på at reglene bør være treffsikre og praktikable for skattyterne, kommunene og ligningsmyndighetene, og at reglene i minst mulig grad skal gi rom for tvister om fordelingen. Fordelingen etter skatteloven § 18–7 er sammenlignet med fordelingen før eieendomsskatteleva § 8 trådte i kraft for kraftanlegg (historisk fordeling) og fordelingen etter gjeldende regler i eieendomsskatteleva § 8 A. På grunnlag av dette har departementet vurdert om forutsetningene for og hensynene bak gjeldende kommunefordelingsregler er oppfylt eller om de kan oppnås bedre ved den alternative løsning.

Departementet finner ingen holdepunkter for at det ved vedtagelsen av verdsettelsesregelen i eieendomsskatteleva § 8 ble gitt føringer for utformingen av fordelingsregler. Hovedformålet med verdsettelsesregelen i eieendomsskatteleva § 8 var å harmonisere *verdsettelsesgrunnlaget* for lignings- og eieendomsskatteformål. Denne harmoniseringen er for verdsettelsen av kraftanleggs vedkommende oppnådd ved at verdsettelsen av kraftanlegg skal følge skatteloven § 18–5 for alle skattarter.

Heller ikke i NOU 1992: 34 Skatt på kraftforetak ble det gitt noen føringer i forhold til utforming av fordelingsregler for eieendomsskattegrunnlaget på kraftanlegg.

Departementet har tidligere lagt til grunn at kommunefordelingsreglene må bygge på hva som er å anse som eieendomsskatteobjekt som «verk og bruk» etter eieendomsskatteleva § 3, jf. § 4. Basert på lengre tids rettsoppfatning har en antatt at vannfall og nedslagsfelt faller utenfor det som er å anse som eieendomsskatteobjekt etter eieendomsskatteleva. Det vises til departementets vurderinger i Ot.prp. nr. 23 (1995–96) punkt 11.6 og Ot.prp. nr. 1 (2000–2001) punkt 16.3. Synspunktet er ved flere anledninger imøtegått av Hjelmeland kommune, og argumentene er gjentatt i kommunens høringsuttalelse til høringsnotatet av 24. mai 2004. Departementet kan ikke se at det anføres noe som gir grunnlag for å endre på departementets tidligere uttalte oppfatning.

Med bakgrunn i denne rettsoppfatningen er det departementets syn at reglene om kommunefordeling i skatteloven § 18–7, ikke har den nødvendige forankring i en vurdering av hvilke verdier som er skatteobjekt etter eieendomsskatteleva, dvs. «faste eiendommer» med «verk og bruk» for eieendomsskatten utenfor bystrøk. Departementet vil bemerke at som regel eier ikke kraftforetakene selve vannfallet, men de har en bruksrett i form av fallret-

tigheter til vannfallet. Fordelingsregler som inkluderer verdien av vannfallet vil derfor bryte med eieendomsskattelevas prinsipp om at det er eieren av fast eiendom som skal ilegges eieendomsskatt.

Departementet har gjennom Skattedirektoratet samlet materiale som gir opplysninger om kommunefordeling av eieendomsskattegrunnlaget etter praksis før ikrafttredelsen av eieendomsskatteleva § 8 (historisk fordeling), etter gjeldende fordelingsregler i eieendomsskatteleva § 8 A og etter de fastsatte fordelingsnøkler etter skatteloven § 18–7.

En har foretatt en sammenligning ved å vurdere fordelte eieendomsskattegrunnlag for et utvalg kraftverk for eieendomsskatteåret 2001 etter eieendomsskatteleva § 8 A opp mot den fordeling som følger av fordelingsnøkkelen for naturressursskatten i skatteloven § 18–7 femte ledd for inntektsåret 2001 og historisk fordeling (2000).

Tabell 2.4 viser hvordan eieendomsskatten fordeler seg etter ulike grupper kraftkommuner ved de ulike fordelingsreglene. Tabellen viser at sett i forhold til historisk fordeling (hvor også fordeling etter interkommunale avtaler inngår), innebærer både gjeldende regler og fordeling etter skatteloven § 18–7 i gjennomsnitt en omfordeling av skattegrunnlag fra kraftkommuner med relativt høye skatteinntekter til kommuner med relativt lave skatteinntekter. Tabellen viser også at en omlegging fra gjeldende regler til fordeling etter skatteloven § 18–7, fører til at noen kommunegrupper får lavere og noen økte inntekter fra eieendomsskatt.

Tabell 2.4 gir ikke noe entydig bilde av omfordelingsvirkningene samlet sett, men tallmaterialet som ligger til grunn for tabellen viser at en fordeling etter eieendomsskatteleva § 8 A er noe mer lik historisk fordeling (2000) enn en fordeling etter skatteloven § 18–7. Tallmaterialet viser også at en slik omlegging (til fordeling etter § 18–7) fører til at 25 nye kommuner får eieendomsskattegrunnlag fra kraftproduksjonsanlegg. I tillegg ville 105 kommuner få økt og 99 få redusert grunnlag, mens 66 kommuner ville få om lag uendret eieendomsskattegrunnlag.

Departementet legger til grunn at historisk kommunefordeling i stor utstrekning har bygget på en fordeling av totalverdien av selve kraftanleggets tekniske deler.

For kraftverkene i sørlandsregionen gir fordelingen etter eieendomsskatteleva § 8 A likevel til dels store omfordelingsvirkninger, sett i forhold til historisk fordeling. Særlig gjelder dette fordelingen av eieendomsskattegrunnlagene knyttet til kraftverkene i Sira-Kvina- og Ulla-Førre-vassdragene. Departementet antar at dette har sammenheng med at det er særlig i denne regionen at kommunene i for-

Tabell 2.4 Fordeling av eiendomsskatt 2001 på grupper av kraftkommuner¹ etter gjeldende regler (eigedomsskattelova § 8-A) og skatteloven § 18–7 (fordeling av naturressursskatt) målt i forhold til fordeling av eiendomsskatt etter gamle regler (2000). Prosent

Skatt ² pr. innb. i pst. av landsgj.snittet	Eiendomsskatt 2000	Eiendomsskatt 2001 etter gjeldende regler	Avvik fra 2000. Pst.poeng	Eiendomsskatt 2001 etter sktl § 18–7	Avvik fra 2000. Pst.poeng	Differanse ml. gjeldende regler og § 18–7. Pst. poeng
>140 pst.	25,0	21,4	-3,6	19,0	-6,0	-2,4
110–140 pst.	28,4	24,3	-4,1	25,7	-2,6	1,4
100–110 pst.	11,7	11,2	-0,6	11,7	-0,1	0,5
90–100 pst.	13,0	17,0	4,0	16,9	3,9	-0,2
80–90 pst.	17,4	20,8	3,4	21,3	3,8	0,5
70–80 pst.	4,0	4,5	0,5	4,6	0,6	0,1
<70 pst.	0,5	0,7	0,3	0,9	0,4	0,1
Totalt	100,0	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0

¹ Kommuner som deltok i Skattedirektoratets spørreundersøkelse våren 2001. Kraftkommunene er definert som de kommunene som mottok naturressursskatt i 2001. Oslo er utelatt fordi de har svært liten inntekt fra kraftproduksjon i egen kommune.

² Skatt på inntekt og formue inklusive naturressursskatt, men eksklusive eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter.

Kilde: Finansdepartementet og Skattedirektoratet.

bindelse med utbyggingen av vassdragene har inngått fordelingsavtaler for eiendomsskattegrunnlaget. Kommunene i dette området har i stor grad benyttet seg av fordelingen i skatteloven § 18–7 i de fordelingsavtalene som er inngått. Men også i denne regionen er det tilfeller der § 18–7 vil gi større omfordelingsvirkninger i forhold til historisk fordeling enn eigedomsskattelova § 8 A.

I 2001 ble det gitt en engangsbevilgning på 25 mill. kroner for å kompensere bortfalte eiendomsskatteinntekter for de kommunene hvor overgangen til verdsettelse av kraftanlegg etter skatteloven § 18–5 ga størst utslag. Det ble forutsatt at dette var en engangskompensasjon pga. de svært lave kraftprisene i perioden 1997–2000. De fleste kommunene (heriblant en rekke kommuner i Agder- og Telemarksområdet) som henvendte seg til departementet fordi de var misfornøyde med verdsettelsen av kraftanlegg eller fordelingen av eiendomsskattegrunnlaget, er såkalte høyinntektskommuner i inntektsutjevningssystemet. Disse kommunene antas å ha bedre forutsetninger enn andre kommuner til å omstille seg i forhold til reduserte skatteinntekter. Departementet viser også til at det ved rettskraftig dom i Agder lagmannsrett er slått fast at fordelingsavtalene mellom kommunene for eiendomsskattegrunnlaget for kraftanleggene i Sira-Kvina-vassdraget fremdeles er gyldig i forhold til skatteinntektene. Dette innebærer at de berørte kommunene fortsatt skal fordele eiendomsskatteinntektene etter de avtalte fordelingsprinsipper som gjaldt for iverksettelsen av eigedomsskattelova § 8.

Verken fordelingen etter eigedomsskattelova § 8 A eller etter skatteloven § 18–7 peker seg ut som klart mer samsvarende med historisk fordeling, men som nevnt ovenfor viser tallmaterialet som ligger til grunn for tabellen at en fordeling etter eigedomsskattelova § 8 A statistisk sett er noe mer lik historisk fordeling (2000) enn en fordeling etter skatteloven § 18–7. Eigedomsskattelova § 8 A harmonerer best med objektbegrepet i eigedomsskattelova. Et problem med fordelingen etter skatteloven § 18–7 er at den fordeler en større del av skattegrunnlaget til fallkommunen. Seksti prosent av verdien etter skatteloven § 18–5 fratrukket verdiene etter skatteloven § 18–7 første ledd a til c, tilfaller vannfallkommunen, jf. skatteloven § 18–7 tredje ledd. En slik fordeling av en større del av verdien til et objekt som ikke er skatteobjekt etter eigedomsskattelova (vannfallet), vil innebære et markert brudd med systemet i eigedomsskattelova. Videre vil magasinkommuner som ligger høyest oppe i vassdrag med mange nedenforliggende kraftverk få en svært stor andel av skattegrunnlaget, både sett i forhold til dagens regler og historisk fordeling.

En mulighet kan være å endre gjeldende fordelingsregler i eigedomsskattelova § 8 A slik at vannfall og nedslagsfelt, herunder tilsigsfelt, inkluderes. Da måtte objektet for eiendomsskatt for kraftverk i eigedomsskattelova § 3, jf. § 4, utvides. En slik løsning forutsetter at vannfall, nedslagsfelt og tilsigsfelt må takseres/verdsettes for å komme inn som en del av fordelingsreglene. Dette vil innebære

skjønnsmessige vurderinger mht. vannfallets andel av verdien i kraftanlegget.

Et av hovedhensynene bak de nye verdsettelsesreglene var å forhindre tvister om verdsettelsen av kraftanleggene.

Før kraftskattereformen var det en rekke tvister knyttet til fordelingsreglene i skatteloven § 18–7 (tidligere skatteloven 1911 § 19 tredje ledd). Deresom skatteloven § 18–7 skal benyttes som fordelingsnøkkel vil tvistepotensialet som tidligere knyttet seg til selve verdsettelsen av kraftanlegget, overføres til fordelingen av eiendomsskattegrunnlaget. Eiendomsskattebegrepet må også utvides (til å gjelde vannfall) dersom en fordeler eiendomsskattegrunnlaget etter skatteloven § 18–7. En slik fordeling krever ikke verdsettelse av vannfallet isolert sett. Imidlertid vil en overgang til fordeling etter skatteloven § 18–7 første til fjerde ledd kreve vanskelige beregninger, jf. bestemmelsens første ledd bokstav a-c. Departementet viser til NVEs høringsuttalelse til nevnte høringsnotat av 3. juni 2003. Fordelingen etter § 18–7 bygger på størrelser som må beregnes av NVE. I skatteloven § 18–7 femte ledd er det gitt en overgangsregel som fastsetter at kommunefordelingen skal skje forholdsmessig etter den fordeling som ble fastsatt for inntektsåret 1996. NVE har ikke levert beregninger etter skatteloven § 18–7 første til fjerde ledd siden 1994. NVE har derfor ikke et operativt system som kan produsere beregninger som er nødvendige hvis en skal bygge kommunefordelingen av eiendomsskatten på skatteloven § 18–7 første til fjerde ledd. Reetablering av et slikt system og drift av dette vil kreve betydelige ressurser.

Etter den første uroen ved ikrafttredelsen av eiendomsskattelova § 8 den 1. januar 2001, har departementet bare mottatt noen få henvendelser om dette. Inntrykket er at gjeldende kommunefordelingsregler fungerer godt for det store flertallet av kraftkommunene. Dette støttes av høringsuttalelsene fra en rekke kommuner og LVK. Dersom en igjen skulle endre kommunefordelingsreglene ville det åpne for ny uro og usikkerhet for kommunene. Departementet mener at det vil være svært uheldig. Gjeldende kommunefordelingsregler er godt begrunnet i hensynet til omfordelingsvirkninger, eiendomsskattelova sitt virkeområde og objektbegrep, hensynet til treffsikre og praktikable regler både for kommunene og ligningsmyndighetene og hensynet til å unngå tvister om fordelingen. Departementet mener således at dagens fordelingsregler i eiendomsskattelova § 8 A bør beholdes uendret.

2.5 Endringer i kommunale og fylkeskommunale skattører og fellesskatt for 2005

De kommunale og fylkeskommunale skattørene blir fastlagt som del av det økonomiske opplegget for kommunesektoren, jf. avsnitt 3.3 i Nasjonalbudsjettet 2005.

Regjeringen legger opp til at en andel av selskapsskatten skal tilbakeføres til kommunene fra 2005, med et beløp på om lag 5,5 mrd. kroner. Fylkeskommunene berøres ikke av omleggingen.

Tilbakeføring av en andel av selskapsskatten til kommunene tilsier isolert sett at den kommunale skattøren for personlige skattytere reduseres. Andre forhold, blant annet en opptrapping av skattens andel av kommunenes samlede inntekter til 50 prosent, bidrar likevel til at de kommunale skattørene for personlig skattytere foreslås holdt på samme nivå i 2005 som i 2004, dvs. på 13,2 prosent. Den fylkeskommunale maksimalskattøren for personlige skattytere foreslås økt fra 2,6 prosent i 2004 til 3,0 prosent i 2005, dvs. med 0,4 prosentpoeng. Satsen for fellesskatt til staten for personlig skattytere foreslås redusert med 0,4 prosentpoeng til 11,8 prosent, slik at samlet skatt på alminnelig inntekt utgjør 28 prosent. I Finnmark og Nord-Troms der skattesatsen på alminnelig inntekt for personlige skattytere er 24,5 pst., foreslås fellesskatten redusert med 0,4 prosentpoeng til 8,3 pst.

Fra 2007 skal kommunene tilføres en andel av selskapsskatten via *skattefondsmodellen*, som krever endringer i skattelovgivning og skattevedtak fra og med inntektsåret 2005. Det foreslås å opprette en ny felles kommunal skattekreditor – det felleskommunale skattefondet. Kommunene blir først tilført skatteinntekter fra denne skattekreditoren i 2007, basert på innbetalte etterskuddsskatter for inntektsåret 2005.

Det foreslås at satsen for det felleskommunale skattefondet settes til 4,25 prosent for inntektsåret 2005. Satsen for fellesskatt til staten fra selskaper reduseres med 4,25 prosentpoeng til 23,75 prosent.

2.6 Avgift på arv og gaver (kap. 5506, post 70)

Regjeringen foreslår å videreføre avgiftssatser og innslagspunkter og foreslår likelydende vedtak for 2005 som for 2004. Det vises til forslag til Stortingets vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2005. I forbindelse med at det foreslås innført skattemessig kontinuitet ved arv og

gave av aksjer og andeler som omfattes av aksjonærmodellen, foreslår Regjeringen at det skal gjøres et sjablonfradrag i arveavgiftsverdien tilsvarende 20 prosent av latent gevinst på overdratte aksjer eller andeler og et tilsvarende tillegg for overtatt latent tap. Det vises til Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

2.7 Trygdeavgift og andre avgifter til folketrygden (kap. 5700, post 71 og 72)

Etter gjeldende regler betaler arbeidsgivere arbeidsgiveravgift til folketrygden. Grunnlaget for arbeidsgiveravgiften er lønn og annen godtgjørelse utbetalt til arbeidstakerne.

Selvstendig næringsdrivende (utenom primærnæringene) betaler en trygdeavgift på 10,7 pst. på næringsinntekt inntil 12 G, mens satsen er 7,8 pst. på lønnsinntekter og næringsinntekt fra primærnæringene. For pensjonsinntekt mv. betales det en trygdeavgift på 3 pst. Den høyere satsen for selvstendig næringsdrivende skyldes at det ikke ilegges arbeidsgiveravgift på næringsinntekt. Næringsdrivende mottar i dag samme pensjonsytelser fra folketrygden som lønnstakere med tilsvarende inntekt. For næringsinntekt utover 12 G (om lag 725 000 kroner) reduseres trygdeavgiftssatsen til 7,8 pst.

Hensynet til skattemessig likebehandling tilsier at næringsdrivende bør betale samme trygdeavgift uavhengig av inntekten. Regjeringen foreslår derfor å oppheve taket på 12 G slik at trygdeavgiften på 10,7 pst. gjelder uavhengig av størrelsen på næringsinntekten. Innstrammingen må også ses i sammenheng med at næringsdrivende med beregnet personinntekt på det aktuelle nivået vil få del i reduksjonene i toppskatten, slik at de kommer ut med en nettolettelse. Forslaget anslås å gi en provenyøkning på 145 mill. kroner påløpt og bokført i 2005.

Den nedre grensen for å betale trygdeavgift er etter gjeldende regler 23 000 kroner. Deretter opptrappes trygdeavgiften med 25 pst. av lønnsinntekten mellom 23 000 kroner og 33 400 kroner. Siden det ikke blir innkrevd skatt dersom samlet skatt er under 100 kroner, og trygdeavgiften utgjør 25 pst. av lønnsinntekten, er i praksis nedre grense for å betale skatt 23 400 kroner. Dette kalles også «frikortgrensen». Regjeringen foreslår å øke den nedre grensen for å betale trygdeavgift fra 23 000 kroner til 29 600 kroner. Dette innebærer at «frikortgrensen» økes fra 23 400 kroner til 30 000 kroner.

Økningen i den nedre grensen for trygdeavgift vil isolert sett redusere skatteinntektene med om lag 65 mill. kroner påløpt og 50 mill. kroner bokført i 2005.

Produktavgiften i fiskerinæringen skal dekke forskjellen mellom høy sats og mellomsats for trygdeavgiften, ettersom næringsdrivende i fiskerinæringen i motsetning til næringsdrivende utenfor primærnæringene, ikke betaler trygdeavgift etter høy sats. Etter forslaget for 2005 er forskjellen mellom høy sats og mellomsats 2,9 prosentenheter av inntekten. Videre skal produktavgiften dekke arbeidsgiveravgift på hyre, en kollektiv medlemspremie til yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekten), de faktiske utgiftene folketrygden har i forbindelse med frivillig tilleggstrygd for sykepengesamt utgifter i forbindelse med stønad til arbeidsløse i næringen.

Fiskeridepartementet tilrår i brev av 7. september 2004 at avgiftssatsen blir fastsatt til 3,8 pst. i 2005. I brevet fra Fiskeridepartementet heter det bl.a.:

«Fiskeridepartementet har innhentet prognose på førstehåndsverdi og pensjongivende inntekt fra Fiskeridirektoratet. Rikstrygdeverket har kommet med opplysninger om utviklingen i kostnadene ved kollektiv tilleggstrygd til sykepengesamt oversikt på innbetalt produktavgift hittil i 2004. Garantikassen for fiskere har opplyst om utviklingen i utbetalingene av arbeidsledighetstrygd for fiskere med prognose for 2005.

Følgende størrelser ligger til grunn ved fastsetting av nivået på produktavgifta for 2005: Førstehåndsverdi som det skal betales produktavgift av 9 600 mill. kr. Dette gir en pensjongivende inntekt på 3 699 mill. kr.

Fiskeridepartementet vil legge til grunn følgende prognoser som produktavgifta skal dekke i 2005.

[...]

Andel medlemsavgift (2,9 pst. av inntekt)	107,3 mill. kr.
Yrkesskadetrygd (0,2 pst. av inntekt)	7,4 mill. kr.
Dagpenger ved arbeidsløshet	40,0 mill. kr.
Kollektiv tilleggstrygd for sykepengesamt	210,0 mill. kr.
Totalt	364,7 mill. kr

Avgiftssatsen første halvår 2004 var på 3,8 % og er satt til 4,2 % for andre halvår. Foreløpige regnskapstall for 2004 viser imidlertid at avgiftssatsen skulle vært holdt på 3,8 % hele året da høye utbetalinger av syketrygd har avtatt samtidig som førstehåndsverdien ser ut til å bli større enn først anslått.

Beregning ut fra prognosene tilsier at riktig sats på produktavgiften vil være 3,8 % for 2005, som er en nedgang på 0,2 % av fastsatt sats i forhold til hele 2004.»

Finansdepartementet slutter seg til dette, og legger fram forslag om at avgiftssatsen for produktavgift blir fastsatt til 3,8 pst. i 2005. Det vises til forslag til vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2005.

2.8 Omlegging av den differensierte arbeidsgiveravgiften

Provenyvirkning av kompenserende tiltak i 2005

Det nye regelverket for den regionale differensieringen av arbeidsgiveravgiften, som ble vedtatt i forbindelse med budsjettet for 2004, innebærer at nullsatsen for arbeidsgiveravgift i Finnmark og Nord-Troms ble opprettholdt, og at satsene som gjaldt i 2003 ble videreført for de deler av fiskeri- og landbrukssektoren som faller utenfor EØS-avtalen. For det øvrige næringslivet, med unntak av transportsektoren, ble satsene som gjaldt i 2003 videreført innenfor den EØS-hjemlede fribeløpsgrensen. I

avgiftssonene 3 og 4 ble det innført overgangssatser for foretak som ikke fullt ut skjermes av fribeløpsordningen. De enkelte tiltakene er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2003–2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Overgangsordningen, som er godkjent av ESA for lønnskostnader som ikke er skjermet av fribeløpsordningen, innebærer at avgiftssatsen økes med 1,9 prosentpoeng i sone 3, til 10,2 pst., og med 2,2 prosentpoeng i sone 4, til 9,5 pst., fra 2004 til 2005. Regjeringen foreslår at de økte avgiftsinntektene som følger av opptrappingen, i sin helhet blir tilbakeført til distriktene gjennom bevilgninger til kompensasjonstiltak over statsbudsjettets utgiftsside. Den isolerte avgiftsøkningen for privat sektor som følge av opptrappingen av avgiftssatsen i sone 3 og 4 anslås til om lag 400 mill. kroner påløpt i 2005. I tillegg foreslår Regjeringen at det gis en tilsagnsfullmakt, jf. St.prp. nr. 1 (2004–2005) Kommunal- og regionaldepartementet.

Tabell 2.5 gir en samlet fremstilling av provenyvirkningen av omleggingen av den differensierte arbeidsgiveravgiften for budsjettet for 2005. Tabellen viser at de økte avgiftsinntektene som følge av omleggingen av ordningen i sin helhet blir tilbakeført til de berørte områdene.

Tabell 2.5 Anslått provenyvirkning ved omlegging av differensiert arbeidsgiveravgift. 2005. Mill. kroner¹

	Påløpt	Bokført
<i>Økt proveny ved full sats (14,1 pst.) for arbeidsgiveravgift i hele landet (sett i forhold til 2003-satsene) .....</i>	8 905	8 845
<i>Kompenserende tiltak .....</i>	8 905	8 845
Videreføring av nullsatsen i tiltakssonen (Finnmark og Nord-Troms)	1 585	1 575
Videreføring av dagens ordning for landbruk og fiskeri	320	315
En overgangsperiode på tre år i privat sektor i sonene 3–4 (full sats innføres i 2007) ²	700	750
Bagatellmessig støtte i sonene 2–4	2 410	2 400
En overgangsperiode på tre år i kommunal sektor (full sats innføres i 2007) ²	830	900
Kompensasjon til offentlig sektor	1 950	1 950
Direkte transportstøtte	300	200
Næringsrettede utviklingstiltak i sonene 2–4	810	755

¹ Provenyet av arbeidsgiveravgiften er oppjustert i tråd med forventet lønnsvekst fra 2004 til 2005.

² At den bokførte provenyvirkningen av overgangsperioden i privat- og offentlig sektor er høyere enn den påløpte, skyldes at siste termin for arbeidsgiveravgift i 2004 (sjette termin) blir innbetalt i januar 2005.

Transportsektoren og bagatellmessig støtte

I mars 2004 foreslo EU-kommisjonen at også transportsektoren skal omfattes av regelverket for bagatellmessig støtte. Forslaget er ikke endelig vedtatt. Hjemmelen for bagatellmessig støtte er gitt i en kommisjonsforordning. Innlemmelse av en eventuell endring i kommisjonsforordningen i EØS-avtalen skjer ved vedtak i EØS-komiteen etter at Kommisjonens vedtak er fattet.

Det er ønskelig at norske transportbedrifter likebehandles med andre næringer innenfor systemet med differensiert arbeidsgiveravgift. Regjeringen legger derfor opp til å fremme et forslag til Stortinget når EUs vedtak foreligger, om å innlemme transportsektoren blant de foretak som har rett til nedsatt arbeidsgiveravgift innenfor fribelegget.

Videreføring av gradert arbeidsgiveravgift for ikke-konkurransutsatt sektor

I forbindelse med budsjettbehandlingen i fjor ble Regjeringen bedt om å utforme et forslag til regelverk som så langt som mulig viderefører ordningen med gradert arbeidsgiveravgift for bransjer, eller vesentlige deler av bransjer, som ikke er i konkurranse med virksomhet i andre EØS-land.

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak sendte Regjeringen 23. april 2004 notifikasjon til ESA av en ordning med nedsatte regionale avgiftssatser for ikke-konkurransutsatte bransjer. Notifikasjonen ble lagt fram i sin helhet for Stortingets EØS-utvalg før den ble sendt til ESA. Notifikasjonen er basert på en rapport om konkurranseflater utarbeidet av ECON Analyse i samarbeid med advokatfirmaet Schjødt. Regjeringen har valgt å legge rapportens vurderinger og konklusjoner til grunn i sin helhet, slik at alle muligheter skal være utprøvd.

I brev av 23. juni 2004 ba ESA om ytterligere informasjon. ESA ønsket en presisering av hvorvidt enkelte bransjer omhandlet i ECONs rapport skal anses omfattet av notifikasjonen eller ikke. Spørsmålene ble besvart i brev av 5. august 2004 til ESA.

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak legger Regjeringen opp til å fremme eventuelle forslag til endringer i regelverket og bevilgningsvedtaket så snart eventuell godkjenning fra ESA foreligger. ESA uttrykker i sitt brev av 23. juni 2004 at det er tvilsomt om det notifiserte systemet kan anses for ikke å innebære statsstøtte. ESA viser i denne sammenheng til den vide tolkning av samhandelskriteriet og etablert rettspraksis.

EUs retningslinjer for regional støtte

ESA behandlet saken om det generelle systemet med differensiert arbeidsgiveravgift etter de gjeldende retningslinjer for regional statsstøtte i EØS. Differensiert arbeidsgiveravgift regnes som driftsstøtte, og gjeldende retningslinjer tillater bare regional driftsstøtte til å dekke ekstra transportkostnader i områder med lav befolkningstetthet.

Kommisjonen har nå startet arbeidet med nye retningslinjer for regionalstøtte i EU som skal gjelde fra 2007. Norske myndigheter deltar aktivt i dette arbeidet bl.a. med sikte på å oppnå større rom i retningslinjene for en ordning med differensiert arbeidsgiveravgift. I et første høringsdokument fra Kommisjonen våren 2004 forslår Kommisjonen bl.a. at det i såkalte arktiske områder med kontinuerlig befolkningsnedgang skal kunne tillates andre former for driftsstøtte enn transportstøtte. Norge har bl.a. spilt inn et forslag til definisjon av artiske området som er på linje med det Sverige og Finland har lagt til grunn i sine høringskommentarer, og som vil kunne omfatte de fire nordligste fylkene i Norge.

3 Indirekte skatter

3.1 Innledning

Indirekte skatter omfatter merverdiavgift, særavgifter og toll. Hovedtrekkene i avgiftsopplegget er nærmere omtalt i kapittel 1. Toll er omtalt i kapittel 4.

Merverdiavgift er en generell avgift på innenlands omsetning av varer og tjenester. Det beregnes også merverdiavgift ved import og ved uttak av varer og tjenester fra avgiftspliktig virksomhet. Den generelle avgiftssatsen er på 24 pst. I tillegg er det en redusert sats på 12 pst. for matvarer og en lav sats på 6 pst. som gjelder for persontransport og NRKs allmennkringkastingsvirksomhet. Flere tjenesteområder er imidlertid utenfor merverdiavgiftssystemet, bl.a. overnatting, finansielle tjenester, helsetjenester og en rekke tjenester innenfor kultur. Disse tjenesteområdene skal betale merverdiavgift på anskaffelser til virksomheten, men ikke beregne utgående avgift på vederlaget for tjenesten. I tillegg har enkelte virksomheter såkalt nullsats, dvs. at virksomheten har full fradragsrett for inngående merverdiavgift selv om det ikke betales utgående merverdiavgift på omsetningen.

Merverdiavgiften skal beregnes i alle omsetningsledd. Retten til å fradragføre inngående merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester medfører at avgiften ikke belastes de avgiftspliktige virksomhetene i omsetningskjeden. Merverdiavgiften er derfor i hovedsak en beskatning av forbruk. Forslag til endringer i merverdiavgiften for 2005 er nærmere omtalt i avsnitt 3.2.

Særavgiftene omfatter flere kategorier avgifter.

Til forskjell fra merverdiavgiften, som beregnes i alle omsetningsledd og ved innførsel, beregnes de fleste særavgiftene på varer i utgangspunktet kun i ett ledd.

Særavgiftene og merverdiavgiften utgjør mer enn en tredel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene fra Fastlands-Norge. I likhet med merverdiavgiften går inntektene fra særavgiftene til statskassen uten noen form for øremerking. Mens merverdiavgiften først og fremst har til hensikt å finansiere offentlige utgifter, benyttes noen av særavgiftene også som virkemiddel til å prise eksterne effekter, f.eks. knyttet til bruk av helse- og miljøskadelige produkter.

Særavgiftene og merverdiavgiften fastsettes av Stortinget ved plenarvedtak for ett år av gangen i medhold av Grunnloven § 75 bokstav a. Vurderingene av satsene på avgiftene inngår i den årlige budsjettbehandlingen. Av plenarvedtakene om særavgiftene framgår også regler om fritak mv. Bestemmelser om oppkreving, kontroll mv. er gitt i egne forskrifter med hjemmel i særlover som for eksempel lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter. For merverdiavgiften framgår bestemmelsene om fritak, unntak, oppkreving mv. av lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift med tilhørende forskrifter.

Tabell 3.1 viser gjeldende satser for særavgifter og forslag til satser for 2005. Alle satsene er i utgangspunktet justert opp med 2,2 pst. fra 2004 til 2005 for å ta hensyn til forventet prisstigning. Små avvik fra dette skyldes avrundinger.

Tabell 3.1 Avgiftssatser for 2004 og foreslåtte satser for 2005

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2005	Endring i pst.
<i>Merverdiavgift, pst. av omsetningsverdien¹</i>			
Generell sats	24	25	1
Redusert/halv sats	12	13	1
Lav sats	6	7	1
<i>Alkoholholdige drikkevarer</i>			
Brennevinsbaserte drikkevarer over 0,7 vol pst.			
Kr/vol pst. og liter	5,54	5,54	0,0

Forts. tabell 3.1

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2005	Endring i pst.
Annen alkoholholdig drikk fra 4,75 til og med 22 vol pst.			
Kr/vol pst. og liter	3,61	3,61	0,0
Annen alkoholholdig drikk til og med 4,75 vol pst., kr/liter			
a) 0,00–0,70 vol pst.	1,58	1,58	0,0
b) 0,70–2,75 vol pst.	2,47	2,47	0,0
c) 2,75–3,75 vol pst.	9,35	9,35	0,0
d) 3,75–4,75 vol pst.	16,18	16,18	0,0
Tobakkvarer			
Sigarer, kr/100 gram	177	181	2,2
Sigaretter, kr/100 stk.	177	181	2,2
Røyketobakk, kr/100 gram	177	181	2,2
Snus, kr/100 gram	57	58	2,2
Skrå, kr/100 gram	57	58	2,2
Sigarettpapir, kr/100 stk.	2,70	2,76	2,2
Engangsavgift			
Kjøretøygruppe a²			
Vektavgift, kr/kg			
første 1150 kg	34,00	34,75	2,2
neste 250 kg	68,00	69,50	2,2
neste 100 kg	136,01	139,00	2,2
resten	158,18	161,66	2,2
Slagvolumavgift, kr/cm³			
første 1200 cm ³	10,04	10,26	2,2
neste 600 cm ³	26,28	26,86	2,2
neste 400 cm ³	61,82	63,18	2,2
resten	77,23	78,93	2,2
Motoreffektavgift, kr/kW			
første 65 kW	131,33	134,22	2,2
neste 25 kW	479,00	489,54	2,2
neste 40 kW	958,30	979,38	2,2
resten	1 621,68	1 657,36	2,2
Kjøretøy gruppe b, ³ pst. av personbilavgift	20	20	–
Kjøretøy gruppe c, ⁴ pst. av personbilavgift	13	13	–
Kjøretøy gruppe d, ⁵ pst. av personbilavgift	55	55	–
Kjøretøy gruppe e, ⁶ pst. av verdiavgiftsgrunnlaget	36	36	–
Kjøretøy gruppe f, ⁷ stykkavgift	9 029	9 228	2,2
Slagvolumavgift, kr/cm³			
første 125 cm ³	0	0	–
neste 775 cm ³	31,02	31,70	2,2
resten	68,00	69,50	2,2
Motoreffektavgift, kr/kW			
første 11 kW	0	0	–
resten	401,81	410,65	2,2
Kjøretøygruppe g⁸			
Vektavgift, kr pr. kg			
første 100 kg	12,73	13,01	2,2
neste 100 kg	25,45	26,01	2,2
resten	50,89	52,01	2,2

Forts. tabell 3.1

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2005	Endring i pst.
Slagvolum, kr pr. cm³			
første 200 cm ³	2,66	2,72	2,2
neste 200 cm ³	5,30	5,42	2,2
resten	10,60	10,83	2,2
Motoreffekt, kr pr. kW			
første 20 kW	33,93	34,68	2,2
neste 20 kW	67,85	69,34	2,2
resten	135,70	138,69	2,2
Kjøretøygruppe h, ⁹ pst. av personbilavgift	40	40	–
Kjøretøygruppe i, ¹⁰ kroner	2 973	3 038	2,2
Kjøretøygruppe j, ¹¹ pst. av personbilavgift	35	35	–
Årsavgift, kr/år			
Alminnelig sats	2 755	2 815	2,2
Motorsykler	1 550	1 585	2,3
Campingtilhengere	920	940	2,2
Kjøretøy med totalvekt over 3,5 tonn	1 745	1 785	2,3
Traktorer, mopedder mv.	350/175	360/180	2,9/2,9
Vektårsavgift, kr/år	varierer	varierer	2,2
Omregistreringsavgift	varierer	varierer	2,2
Bensin, kr/liter			
Blyholdig	4,80	–	–
Blyfri	3,96	–	–
Svovelfri ¹²	–	4,03	–
Lavsvovlet ¹³	–	4,07	–
Autodiesel, kr/liter			
Lavsvovlet ¹⁴	2,88	–	–
Høysvovlet ¹⁵	3,23	–	–
Svovelfri ¹⁶	–	2,92	–
Lavsvovlet ¹⁷	–	2,97	–
Båtmotorer, kr/HK	132,00	135,00	2,3
Elektrisk kraft, øre/kWh			
Generell sats	9,67	9,88	2,2
Redusert sats	0,45	0,45	–
Smøreolje, kr/liter	1,59	1,62	2,2
Avgift på mineralske produkter			
Grunnavgift på fyringsolje mv., kr/liter	0,405	0,414	2,2
CO₂-avgift, generell sats			
Petroleumsvirksomhet, kr/liter el. Sm ³	0,76	0,78	2,2
Mineralolje, kr/liter	0,51	0,52	2,2
Bensin, kr/liter	0,76	0,78	2,2
CO₂-avgift, redusert sats			
Mineralolje, kr/liter	0,30	0,31	2,2
Bensin, kr/liter	0,27	0,28	2,2

Forts. tabell 3.1

Avgiftskategori	Gjeldende sats	Forslag 2005	Endring i pst.
Svovelavgift, generell sats, kr/liter	0,07	0,07	0,0
Svovelavgift, redusert sats, kr/liter	0,029	0,030	3,4
<i>Avgift på sluttbehandling av avfall</i>			
Opplagsplasser for avfall, kr/tonn			
Opplagsplasser med høy miljøstandard	400	409	2,2
Opplagsplasser med lav miljøstandard	522	533	2,2
Anlegg for forbrenning av avfall, kr/utslippsenhet	varierer	varierer	
CO ₂ -avgift på avfall til forbrenning, kr/tonn	39,70	40,57	2,2
<i>Avgift på helse og miljøskadelige kjemikalier</i>			
Trikloretten, kr/kg	54,51	55,71	2,2
Tetrakloretten, kr/kg	54,51	55,71	2,2
<i>Miljøavgift på klimagassene HFK og PFK</i>			
Kr/tonn CO ₂ -ekvivalenter	183,24	187,27	2,2
<i>Sjokolade mv, kr/kg .....</i>	15,45	15,79	2,2
<i>Alkoholfriske drikkevarer</i>			
Ferdigvare, kr/liter	1,58	1,58	0,0
Konsentrat (sirup), kr/liter	9,64	9,64	0,0
Kullsyre, kr/kg	64,00	64,00	0,0
<i>Avgift på drikkevareemballasje, kr/stk.</i>			
<i>Miljøavgift</i>			
Glass og metall	4,36	4,46	2,2
Plast	2,63	2,69	2,2
Kartong/papp	1,09	1,11	2,2
Grunnavgift, engangsemballasje, kr/stk.	0,89	0,91	2,2
<i>Sukker, kr/kg .....</i>	5,99	6,12	2,2
<i>Dokumentavgift, pst. av salgsverdi .....</i>	2,5	2,5	–

¹ Forslagsendring i merverdiavgift for alle satser er angitt i prosentpoeng.

² Gruppe a: Personbiler, varebiler kl. 1, og busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser.

³ Gruppe b: Varebiler klasse 2.

⁴ Gruppe c: Campingbiler.

⁵ Gruppe d: Kombinerte biler med totalvekt inntil 7 500 kg.

⁶ Gruppe e: Beltebiler.

⁷ Gruppe f: Motorsykler.

⁸ Gruppe g: Beltemotorsykler (snøscootere).

⁹ Gruppe h: Taxi og transport av funksjonshemmede.

¹⁰ Gruppe i: Veteranbiler.

¹¹ Gruppe j: Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er montert i fartsretningen.

¹² Bensin som har et svovelinnhold på 10 ppm eller lavere.

¹³ Bensin som har et svovelinnhold mellom 10 ppm og 50 ppm.

¹⁴ Autodiesel som har et svovelinnhold på 50 ppm eller lavere.

¹⁵ Autodiesel som har et svovelinnhold høyere enn 50 ppm.

¹⁶ Autodiesel som har et svovelinnhold på 10 ppm eller lavere.

¹⁷ Autodiesel som har et svovelinnhold mellom 10 ppm og 50 ppm.

3.1.1 Ankomstsalg av taxfree-varer på flyplass

Stortinget ba i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003–2004) Regjeringen om å komme tilbake med en vurdering av og et eventuelt forslag til endring av regelverket for taxfree-salg, slik at det eventuelt kan åpnes for ankomstsalg ved flyplasser. I innstillingen er det vist til at formålet vil være å øke salget ved flyplasser i Norge på bekostning av utenlandske flyplasser, og således styrke de norske flyplassenes økonomi.

I Revidert nasjonalbudsjett 2004 uttalte Regjeringen at en vil komme tilbake til saken etter å ha konsultert avtalepartene om forståelsen av Overenskomst 26. mars 1980 om beskatning av reisegods i reisendetraffikken mellom Norge, Sverige, Finland og Danmark, samt om avgiftsfritt salg på flyplass i disse land. Ingen av disse landene har gitt uttrykk for at taxfree-salg ved ankomst til norske flyplasser er i strid med overenskomsten.

Regjeringen vil på denne bakgrunn foreslå endringer i toll- og avgiftsregelverket som åpner for salg av taxfree-varer til passasjer som ankommer Norge med luftfartøy forutsatt tilfredsstillende kontrollordning og nødvendig lovmessig avklaring. Det vises til nærmere omtale av saken i avsnitt 4.7.

3.1.2 Samlet vurdering av særavgiftene

I innstillingen til Skattemeldingen ba finanskomiteen Regjeringen vurdere om det kan være hensiktsmessig å sette ned et utvalg for å foreta en samlet gjennomgang av særavgiftene, jf. Innst. S. nr. 232 (2003–2004). Departementet viser til at det allerede er gjennomført en del oppryddingsarbeid på dette området i de årlige budsjettene, bl.a. knyttet til oppfølging av Sem-erklæringens mål om opprydding og forenkling. Investeringsavgiften og flypassasjeravgiften ble avvirket i 2002, og om lag 1330 tollsatser er fjernet siden 2002. Som beskrevet i St.meld. nr. 29 (2003–2004) Om skatterreform (Skattemeldingen), tar en sikte på å fortsette dette oppryddingsarbeidet innenfor de årlige budsjettene.

De siste årene har flere utredninger bidratt til å styrke beslutningsgrunnlaget for avgiftspolitikken. For eksempel ble bruken av miljøavgiftene grundig utredet flere ganger på 1990-tallet. Skaugeutvalget hadde en bred gjennomgang av hele skatte- og avgiftssystemets rolle og innretning i den økonomiske politikken, og foreslo også konkrete endringer i avgiftssystemet. I 2003 vurderte en arbeidsgruppe bilavgiftene og et utvalg vurderte avgiftene på grensehandelsutsatte varer. På denne bakgrunn mener departementet at det foreligger tilstrekkelig faglig

grunnlag til å kunne trekke opp retningslinjer for avgiftspolitikken framover og foreslå konkrete endringer, bl.a. i de årlige budsjettene.

3.2 Merverdiavgift mv. (kap. 5521, post 70)

3.2.1 Merverdiavgiftssatsene

Regjeringen fremmer forslag om å øke merverdiavgiftssatsene med ett prosentpoeng. Det innebærer at den generelle satsen økes fra 24 til 25 pst., at satsen for matvarer økes fra 12 til 13 pst. og at den lave satsen for persontransport og NRKs allmenkringkastingsvirksomhet økes fra 6 til 7 pst. Isolert sett vil økte satser ha en uheldig virkning på ressursbruken i samfunnet, bl.a. ved at en vrir konsumet fra avgiftsbelagte til avgiftsfrie varer og tjenester. Omfanget av merverdiavgiftsunndragelser kan også øke. De uheldige virkningene av økte merverdiavgiftssatser motvirkes ved at merinntektene benyttes til å redusere andre skattesatser. Sammen med forslag til reformer av inntektsbeskatningen innebærer dette en vridning i beskatningen fra skatt på arbeid til skatt på forbruk.

Brutto merproveny fra de økte merverdiavgiftssatsene kan anslås til om lag 6,5 mrd. kroner påløpt og om lag 5,4 mrd. bokført. Økte satser gir automatisk økninger i utgiftene til regelstyrte ordninger innenfor Folketrygden og økt merverdiavgiftskompensasjon for kommunesektoren. Utgiftene til disse ordningene kan øke med til sammen om lag 0,5 mrd. kroner påløpt. Netto merproveny fra økningen av satsene kan dermed samlet anslås til knapt 6,1 mrd. kroner påløpt og drøyt 5,0 mrd. kroner bokført.

3.2.2 Merverdiavgiftskompensasjon for helseforetak

Helsetjenester er unntatt fra merverdiavgiftsplikt. Virksomheter som produserer slike tjenester, f.eks. de statlige helseforetakene, har dermed ikke fradragsrett for merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten. På denne måten gir merverdiavgiften motiv til at helseforetakene produserer støtte-tjenester som renhold, vask og vedlikehold mv. med egne ansatte (uten merverdiavgift) framfor å kjøpe dem med merverdiavgift fra private underleverandører. Dette gjør det vanskelig for private underleverandører å konkurrere med egenproduksjon av tjenester i helseforetakene.

Generelt gir merverdiavgiften motiv til egenproduksjon av tjenester i alle virksomheter som er

utenfor merverdiavgiftsområdet, herunder også kommunal og statlig forvaltning. For å nøytralisere merverdiavgiften ble det med virkning fra 1. januar 2004 innført en generell ordning med merverdiavgiftskompensasjon for kommunesektoren.

I Revidert nasjonalbudsjett 2004 varslet Regjeringen innføring av en ordning med merverdiavgiftskompensasjon for helseforetak med sikte på iverksettelse fra 2005. I forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett sluttet finanskomiteens flertall seg til Regjeringens foreløpige vurderinger. Finansdepartementet har sammen med Helsedepartementet arbeidet med et forslag til en ordning som skulle presenteres i 2005-budsjettet.

Arbeidet har kommet langt, men det er avdekket flere problemer ved å innføre en kompensasjonsordning allerede fra 2005. Siden det må forutsettes at en slik ordning skal være provenynøytral for staten, må den samlede merverdiavgiftskompensasjonen trekkes inn igjen ved å redusere overføringene til helseforetakene. Departementene har kommet til at ordningen også bør omfatte enkelte private virksomheter som produserer helsetjenester etter spesialisthelsetjenesteloven. Det må i så fall være en forutsetning at også private virksomheter trekkes i overføringer. De fleste private produsenter av spesialisthelsetjenester mottar overføringer fra staten i form av drifts- og/eller rammetilskudd fra regionale helseforetak og ISF (innsatsstyrt finansiering), refusjoner via regionale helseforetak og/eller refusjoner fra Rikstrygdeverket.

For at de økonomiske rammebetingelsene i minst mulig grad skal påvirkes av ordningen, er det viktig at trekkene baseres på best mulig tallgrunnlag. På den tiden som har vært til rådighet, har det ikke vært mulig å få et tilstrekkelig pålitelig anslag på samlet merverdiavgift i private helseinstitusjoner som grunnlag for trekk. Departementene har imidlertid satt i gang en kartlegging av merverdiavgiftsbelastningen til private sykehus, laboratorier, røntgeninstitutter, opptreningsinstitusjoner og rusinstitusjoner.

Siden de regionale helseforetakene ble opprettet i 2002 har de overtatt ansvaret for flere nye oppgaver, bl.a. syketransport og rusomsorg, som fortsatt vil være krevende å gjennomføre i 2005. I 2005 skjer det også flere andre store omlegginger som berører helseforetakene. Innføring av kompensasjonsordningen vil også gi merarbeid og det vil være hensiktsmessig at foretakene får noe mer tid til å forberede ordningen.

I tillegg gjenstår det å utarbeide et opplegg for å sikre at private aktører kun kompenseres for den delen av virksomheten som drives i konkurranse med statlige helseforetak, dvs. at den privatfinansi-

erte/kommersielle delen av virksomheten holdes utenfor ordningen. Det pågår et arbeid med å trekke denne grensen.

Etter departementenes vurdering er det ikke forsvarlig å innføre kompensasjonsordningen allerede fra 1. januar 2005. Det er heller ikke tilrådelig å innføre en slik ordning midt i året, for eksempel fra 1. juli 2005. Dette ville bl.a. innebære at enhetsprisen for ISF (innsatsstyrt finansiering) måtte reduseres midt i et budsjettår. Det legges derfor opp til å utarbeide en helhetlig ordning som kan fremmes som forslag i budsjettet for 2006. Dermed sikres også en forsvarlig saksbehandling med høring av utkast til regelverk mv. Merverdiavgiftskompensasjon for helseforetakene vil dermed foreslås samtidig med en ordning som nøytraliserer merverdiavgiften for statsforvaltningen, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Statsbudsjettet medregnet folketrygden (Gul bok) kapittel 10.

Helsedepartementet vil i sine styringsdokumenter for 2005 informere helseinstitusjoner mv. om at kompensasjonsordningen skal innføres 1. januar 2006. På denne måten håper en å unngå at helseforetakene gjør ytterligere tilpasninger i retning av økt egenproduksjon.

3.2.3 Merverdiavgift på kultursektoren

Tjenester på kulturområdet er i dag i hovedsak utenfor merverdiavgiftsområdet. Unntaket skaper flere vanskelige grensdragninger mellom avgiftspliktig og ikke-avgiftspliktig virksomhet. Finansdepartementet har satt i gang et arbeid med å gå nærmere gjennom sektoren i forhold til merverdiavgiftsregelverket. Arbeidet er krevende og vil ta noe tid.

I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 25 (2003–2004) Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram sak om innføring av 6 pst. merverdiavgift for kino- og filmbransjen og nødvendige lovendringer med innføring fra 1. januar 2005.»

«Stortinget ber Regjeringen evaluere ordningen med 6 pst. merverdiavgift for kino og filmbransjen etter maksimum 3 år og komme tilbake til Stortinget i egnet form.»

Merverdiavgiften er i dag komplisert for de delene av filmbransjen som dels har avgiftspliktig virksomhet, f.eks. omsetning og utleie av video, og dels ikke-avgiftspliktig virksomhet, f.eks. omsetning av retten til kinematografisk film. Dette innebærer for eksempel at filmprodusenter må fordele inngående merverdiavgift forholdsmessig mellom

avgiftspliktig og ikke-avgiftspliktig virksomhet.

Selv om en ideelt sett burde vurdere merverdiavgiftsregelverket for hele kultursektoren under ett, vil innføring av merverdiavgift for kino- og filmbransjen bidra til administrative forenklinger. Avgiftsplikten vil berøre både filmproduksjon, distribusjon og kinovirksomhet. Regjeringen fremmer derfor forslag om avgiftsplikt med den laveste satsen på kinovirksomhet i budsjettet for 2005 i tråd med Stortingets vedtak. Siden den laveste satsen foreslås økt fra 6 til 7 pst. er det foreslått merverdiavgiftsplikt for kinoframvisning med en sats på 7 pst. For filmproduksjon og distribusjon vil merverdiavgiften i all hovedsak komme til fradrag i neste ledd. Det foreslås derfor avgiftsplikt med ordinær sats på 25 pst. for produsenter og distributører. Den nærmere omtalen av og begrunnelsen for dette forslaget er gitt i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer.

Innføring av merverdiavgiftsplikt for produsenter, distributører og kinovirksomhet vil samlet gi reduserte merverdiavgiftsinntekter på om lag 10 mill. kroner påløpt og om lag 8 mill. kroner bokført.

Det er anslått at filmprodusentene samlet kan oppnå en avgiftslettelse på vel 15 mill. kroner ved at de blir avgiftspliktige. Denne lettelsen må ses i sammenheng med forslag om reduksjon i filmstøtten på vel 15 mill. kroner slik at statens samlede støtte til filmproduksjon blir om lag uendret. Det vises til nærmere omtale av filmstøtten i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Kultur- og kirkedepartementet.

Regjeringen vil komme tilbake med en mer helhetlig vurdering av merverdiavgiftsplikten i kultursektoren.

3.2.4 Merverdiavgift på infrastruktur tjenester for transport

Fra 1. mars 2004 ble det innført merverdiavgift på persontransport med redusert sats på 6 pst. Fra Regjeringens side ble det da sagt at det prinsipielt er gode grunner til også å ta infrastruktur tjenester knyttet til transport inn under merverdiavgiftsområdet. Den manglende fradragsretten for inngående merverdiavgift for slike tjenester vil bl.a. gi konkurransevridninger. Disse konkurransevridningene gir motiv til å produsere tjenester med egne ansatte framfor å kjøpe dem fra andre med merverdiavgift. Dette kan medføre at tjenester ikke produseres til lavest mulig kostnad, og det kan medføre uheldige tilpasninger for å unngå avgift. I tillegg vil merverdiavgift som ikke kan fradragføres i infrastrukturvirksomheten, overveltes til transportørene og dermed gi høyere kostnader enn ellers (avgiftskumulasjon).

I forbindelse med behandlingen av Nasjonal Transportplan 2006–2015 våren 2004 pekte samferdselskomiteen på:

«at regelverket for merverdiavgift medfører ulik behandling for infrastruktur tjenester i de ulike transportgrenene. Veg, T-bane og trikkeinfrastruktur er i hovedsak fritatt for merverdiavgift, men må svare avgift for tiltak for miljø og trafikksikkerhet. Når det gjelder jernbane og luftfart, må disse transportgrenene i hovedsak betale 24 pst. merverdiavgift på kjøp av infrastruktur tjenester. Denne forskjellsbehandlingen framstår som urimelig.»

Komiteens flertall har derfor bedt Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 vurdere endringer i regelverket for merverdiavgift som fjerner forskjellsbehandlingen på kjøp av infrastruktur tjenester mellom ulike transportgrenene.

Finansdepartementet foreslår å innlemme infrastruktur tjenester for transport som gjelder jernbanenettet og flyplassene i merverdiavgiftssystemet. Dette vil redusere statens merverdiavgiftsinntekter med om lag 850 mill. kroner påløpt. Provenytapet knyttet til jernbanenettet (om lag 600 mill. kroner påløpt) motvirkes gjennom en tilsvarende reduksjon i det statlige tilskuddet til Jernbaneverket. For å motvirke provenytapet knyttet til flyplassene (om lag 250 mill. kroner påløpt) reduseres statens tilskudd til Avinors regionale lufthavner tilsvarende. Det vises til nærmere omtale av reduksjonene i bevilgningene til Jernbaneverket og Avinor i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Samferdselsdepartementet.

For offentlige veier mv. er merverdiavgiften i stor grad forsøkt nøytralisert gjennom en ordning med fritak (0-sats) på leveranser av tjenester til offentlig vei og T-bane. Bakgrunnen for denne særregelen var i sin tid å likestille Statens vegvesen med private entreprenører i konkurranse om bygging av offentlige veier. Entreprenørvirksomheten er nå skilt ut i et eget selskap (Mesta) og problemet med avgiftsmessig incentiv til egenproduksjon i Statens vegvesen er mindre aktuelt. I tillegg har Regjeringen varslet en ordning fra 2006 som nøytraliserer merverdiavgiften for ordinære statlige forvaltningsorganer. Disse endringene kan tilsi at særregelen om merverdiavgiftsfritak for tjenesteleveranse til offentlig vei mv. bør fjernes. En eventuell avgiftsplikt på vei må også vurderes i forhold til spørsmålet om merverdiavgift på bompenger. Dette vil kreve kompliserte juridiske vurderinger, bl.a. knyttet til hvilken virksomhet og hvilke tjenester det avgiftspliktige vederlaget (bompengene) skal knyttes til. Det er derfor behov for å vurdere merverdiavgift på infrastruktur knyttet til vei nærmere.

Departementet har også vurdert å gjøre havnevirksomhet avgiftspliktig. Kommunale havner er selvfinansierte. Det er derfor ikke mulig å dekke inn et provenytab ved redusert tilskudd. Kommunale havner er for deler av virksomheten omfattet av ordningen med generell kompensasjon for merverdiavgift for kommunesektoren som ble innført fra 1. januar 2004. Konkurransesvridninger av merverdiavgiften mellom egenproduksjon og innkjøp er derfor en mindre aktuell problemstilling på dette området. Dette kan eventuelt vurderes senere sammen med en vurdering av merverdiavgift på vei.

Finansdepartementet mener at det er systemmessig viktig å få infrastruktur for luftfart og jernbane inn i merverdiavgiftssystemet fra 2005 og fremmer forslag om dette, jf. nærmere omtale i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer. Dette innebærer at infrastruktur for luftfart og jernbane kan fradragføre merverdiavgift på anskaffelser foretatt etter 1. januar 2005. Fra samme tidspunkt skal vederlaget for disse tjenestene illegges utgående merverdiavgift på 25 pst.

3.3 Avgift på alkohol (kap. 5526)

Provenyberegninger

Utvalget som vurderte provenyberegninger for særavgiftene på grensehandelsutsatte varer foreslo at det bør tas hensyn til bl.a. priser på alkoholholdige drikkevarer i våre naboland ved beregning av innenlands omsetning og avgiftsinntekter til staten, jf. nærmere omtale i NOU 2003: 17 Særavgifter og grensehandel. Utvalget foreslo at en i provenyberegninger burde ta hensyn til såkalte kryssprismessinger mellom ulike typer alkoholholdige drikkevarer og mellom kjøp i Norge og grensehandel mv. Disse virkningene innebærer at dersom prisen på for eksempel brennevin går ned vil noe av den økte etterspørselen etter brennevin motsvares av en lavere innenlands etterspørsel etter vin og øl og redusert grensehandel mv. En endring i brennevinsavgiften får altså også betydning for provenyet fra øl og vin. På oppdrag fra Finansdepartementet har Statistisk sentralbyrå utarbeidet en modell som tar hensyn til disse effektene. Modellen skal videreutvikles, bl.a. ved å hente inn oppdaterte tall for grensehandel.

For å unngå å komplisere rapporteringen av provenyberegninger har departementet valgt å slå sammen post 71 produktavgift på brennevin og vin mv. og post 72 produktavgift på øl m.m. Den nye posten blir post 70 produktavgift på alkoholholdige drikkevarer.

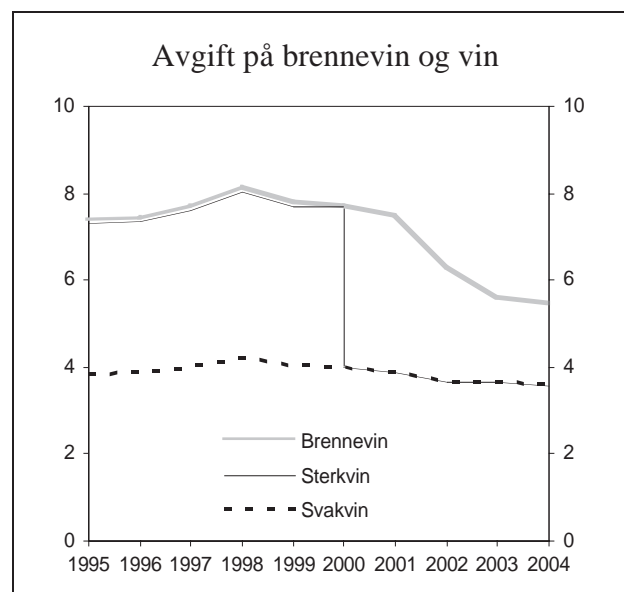
Produktavgift på alkoholholdige drikkevarer (post 70)

Avgiftene på drikkevarer er høye i Norge i forhold til våre naboland. I en svensk utredning (SOU (2004:86) Var går gränsen?), er det foreslått å senke brennevinsavgiften med 40 pst. fra 1. januar 2005. Begrunnelsen for forslaget er å redusere grensehandelen, og å styrke den svenske alkoholpolitikkenes legitimitet. Den svenske regjeringen la 20. september fram sitt forslag til statsbudsjett for 2005. Det ble der ikke foreslått endringer i alkoholavgiftene.

For å begrense økningen i avgiftsforskjeller mellom Norge og våre naboland foreslås det å holde drikkevareavgiftene nominelt uendret fra 2004 til 2005. For alkoholholdige drikkevarer innebærer dette en lettelse på om lag 92 mill. kroner bokført i 2005. Det foreslås ingen øvrige endringer i avgifter på alkoholholdige drikkevarer, men det vises til Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – Lovendringer kap. 29 hvor det er lagt fram forslag til modernisering av regelverket for teknisk sprit.

Avgift på brennevin og vin mv.

Avgiftene på brennevin og vin avhenger av alkoholinnholdet. Sterkvin og svakvin avgiftslegges likt når de har samme alkoholstyrke, mens brennevin og brennevinsbaserte drikkevarer (inkludert bl.a. brennevinsbasert rusbrus) avgiftslegges høyere pr. volumprosent enn de øvrige alkoholholdige drikkevarene.

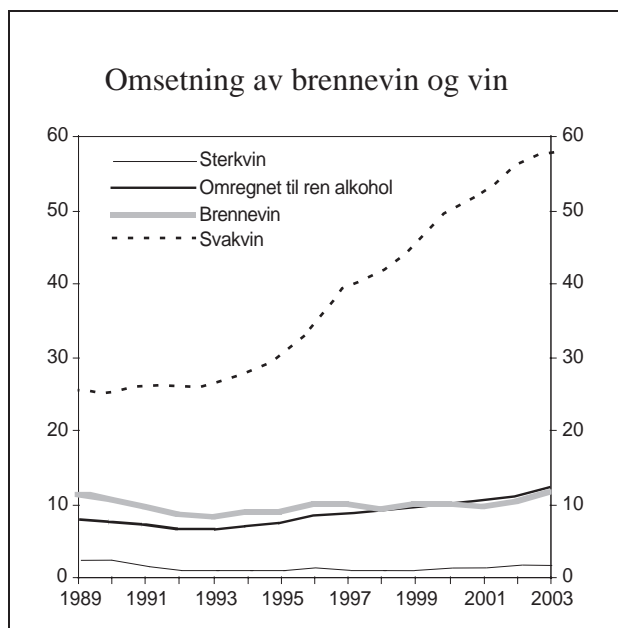
Figur 3.1 Utvikling i reelt avgiftsnivå for brennevin, sterkvin og svakvin i perioden 1995–2004. 2004-kroner pr. volumprosent og liter
Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Det går fram av figur 3.1 at etter en økning i begynnelsen av perioden har avgiftene på brennevin og vin reelt gått ned siden 1999. Fra 1. januar 2000 ble avgiften på sterkvin redusert til samme nivå som avgiften på svakvin. Avgiften på brennevin ble redusert med 15 pst. reelt og avgiften på vin med 5 pst. reelt fra 2001 til 2002. Fra 2002 til 2003 ble avgiften på brennevin redusert med ytterligere 10,9 pst. reelt. I 2004 ble avgiften lagt om, slik at alle brennevinsbaserte drikkevarer avgiftsmessig blir behandlet likt. Dette førte til en avgiftsøkning for brennevinsbasert rusbrus og sterkvin. Annen rusbrus og sterkvin var upåvirket av denne endringen.

Figur 3.2 viser omsetningen av brennevin og vin fra 1989 til 2003. Det framgår at salget av brennevin falt noe i perioden 1989 til 1993, mens det senere har vært en svak økning. Økningen de siste par årene kan bl.a. skyldes avgiftsreduksjonen fra 1. januar 2002 og oppmerksomheten rundt metanolholdig smuglersprit. Salget av brennevin lå i 2003 på om lag samme nivå som i 1989. Salget av svakvin har mer enn doblet seg i perioden og er stadig økende. Salget av sterkvin gikk ned i begynnelsen av perioden, men tok seg noe opp igjen etter avgiftsreduksjonen i 2000. Figur 3.2 viser at målt i ren alkohol falt den registrerte omsetningen av brennevin og vin årlig fra 1989 til 1993. Deler av nedgangen skyldes trolig realprisøkningen på sterkvin og brennevin i denne perioden. Siden 1994 har omsetningen målt i ren alkohol økt noe.

Figuren viser omfanget av den registrerte omsetningen av brennevin og vin innenlands, dvs. salg

Figur 3.2 Omsetning av brennevin og vin i perioden 1989–2003. Mill. liter

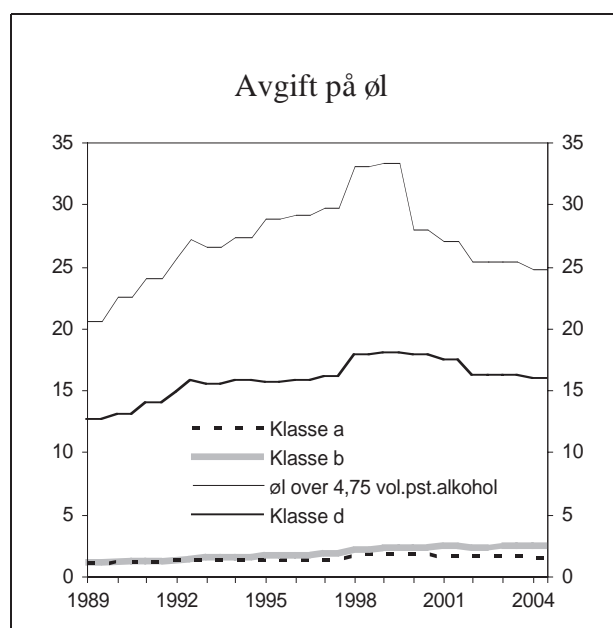
Kilde: Vinmonopolet og Toll- og avgiftsdirektoratet.

gjennom Vinmonopolet og serveringssteder. I tillegg til registrert omsetning foregår det uregistrert omsetning i form av taxfree-handel, grensehandel, smugling og hjemmeproduksjon. Det nøyaktige omfanget av uregistrert forbruk av alkohol er ukjent. Utvalget som vurderte særavgiftene og grensehandel, viste til undersøkelser som tydet på at det for bl.a. alkoholholdige drikkevarer er et betydelig uregistrert forbruk, jf. nærmere omtale i NOU 2003: 17 Særavgifter og grensehandel.

Avgift på øl m.m.

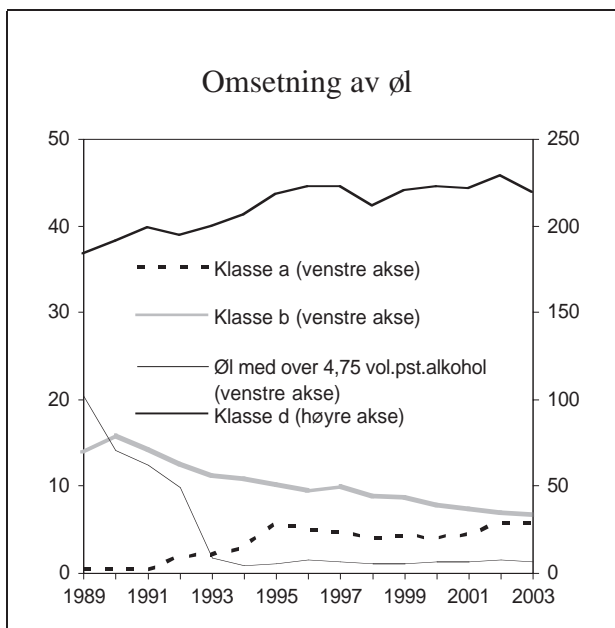
I forbindelse med budsjettet for 2000 ble det innført et felles avgiftssystem for vin og øl med alkoholstyrke over 4,75 volumprosent. Disse produktene blir nå avgiftsbelagt likt når de har samme alkoholstyrke, og på samme nivå som vin. Avgiftssatsen for øl i klasse a er den samme som for alkoholfrie drikkevarer.

Figur 3.3 viser utviklingen i avgiftssatsene på øl fra 1989 til 2004. For øl i klasse a og b har det reelle avgiftsnivået vært tilnærmet uendret i hele perioden. For øl i klasse d var det en reell avgiftsøkning mellom 1989 og 1992. Etter 1992 flatet avgiftsnivået noe ut, men avgiften ble økt i 1998. I 2002 ble avgiften satt ned med 5 pst. reelt. Øl med alkoholinnhold over 4,75 volumprosent hadde en reell avgiftsøkning fram til 1999, men avgiften ble forholdsvis kraftig redusert etter omleggingen i forbindelse med budsjettet for 2000.

Figur 3.3 Utvikling i avgiftsnivå på øl i perioden 1989–2004. 2004-kroner pr. liter

Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.4 Omsetning av øl i perioden 1989–2003. Mill. liter

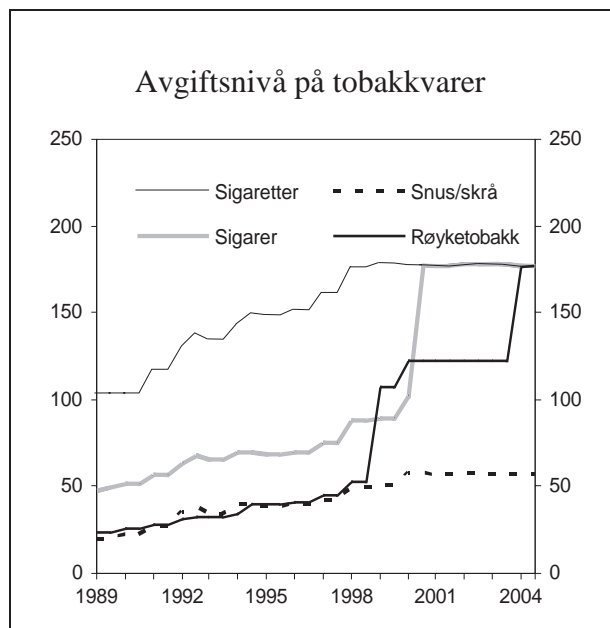
Kilde: Norsk bryggeri- og mineralvannindustri forening.

Figur 3.4 viser utviklingen i omsetningen av øl i perioden 1989 til 2003. Av figuren går det fram at omsetningen av øl i klasse b (lettøl) har vært relativt stabil i perioden. For øl i klasse a (alkoholfri) økte omsetningen i perioden 1992 til 1996, men har falt igjen mot slutten av perioden. Ølomsetningen i klasse d (pils) har økt gjennom nesten hele perioden, men hadde en svak tilbakegang i 2003. Omsetningen av øl med alkoholinnhold over 4,75 volumprosent har blitt betydelig redusert. Den største nedgangen kom i 1993, da salg av sterkøl ble overført til Vinmonopolet.

3.4 Avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)

Avgiften på tobakkvarer er en kvantumsavgift som er inndelt i seks avgiftsgrupper: Sigarerer, sigaretter, røyketobakk, snus, skrå og sigarettpapir/hylser.

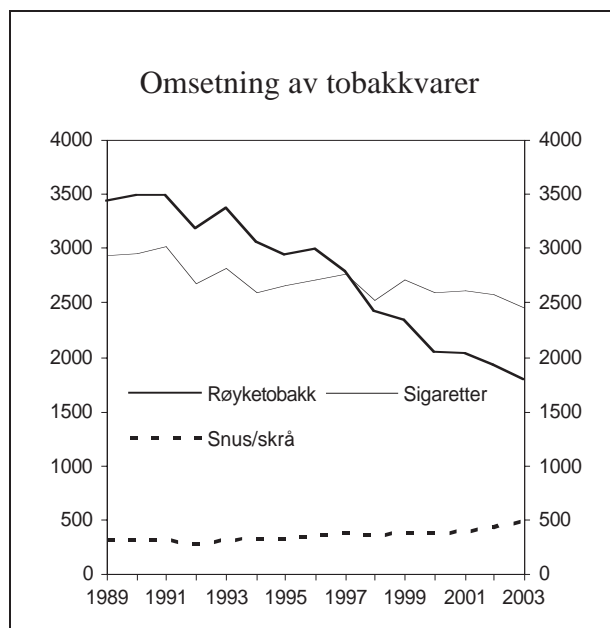
Figur 3.5 viser realutviklingen i avgiftssatsene på tobakkvarer fra 1989 til 2004. Det reelle avgiftsnivået har økt betydelig for alle tobakkproduktene i løpet av perioden. Avgiften på sigarer ble økt kraftig fra 1. juli 2000 og opp til samme nivå som sigaretter. Fra 1. januar 2004 ble avgiften på røyketobakk økt med 45 pst., slik at også røyketobakk nå blir avgiftsbelagt på samme nivå som sigaretter.

Figur 3.5 Utvikling i reelt avgiftsnivå for tobakkvarer i perioden 1989–2004. 2004-kroner pr. 100 gram

Kilde: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.6 viser utviklingen i salg av tobakkvarer fra 1989–2003. Det går fram av figuren at det har vært en klar overgang fra røyketobakk til sigaretter gjennom perioden, og etter 1998 har omsetningen av sigaretter vært høyere enn omsetningen av røyketobakk. Omsetningen av snus og skrå har økt noe etter 1993 samtidig som det har vært en overgang fra skrå til snus.

Figur 3.6 Omsetning av sigaretter, røyketobakk, snus og skrå i perioden 1989–2003. 1000 kg

Kilde: Tobakkindustriens felleskontor.

Det foreslås at avgiftene på tobakkvarer prisjusteres fra 2004 til 2005.

3.5 Motorvognavgiftene

3.5.1 Innledning

Motorvognavgiftene omfatter seks avgifter med til dels ulik begrunnelse og mål. Avgiftene kan deles inn i to hovedgrupper, bruksavhengige og ikke-bruksavhengige avgifter. De bruksavhengige avgiftene er avgiftene på bensin og autodiesel. Nivået på de bruksavhengige avgiftene skal i prinsippet være slik at brukeren stilles overfor de veibruks-, ulykkes- og miljøkostnadene som bruk av bil medfører. For en nærmere diskusjon av slike såkalte eksterne kostnader knyttet til transport vises det til St.meld. nr. 2 (1999–2000) Revidert nasjonalbudsjett 2000. De øvrige motorvognavgiftene er ikke-bruksavhengige og er primært fiskalt begrunnet. Engangsavgiften er utformet bl.a. for å motivere til en mer trafiksikker og miljøvennlig bilpark.

For 2005 foreslås det innført et avgiftsinncentiv for svovelfritt drivstoff. Bakgrunnen er et nytt EU-direktiv som stiller krav til at det fra 2005 skal være et «geografisk balansert» tilbud av svovelfritt drivstoff.

3.5.2 Avgiftsmessig behandling av hydrogenbiler

I en merknad i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003–2004) ba finanskomiteen Regjeringen om å vurdere å gi hydrogenbiler med forbrenningsmotor de samme lettelsene i avgiftssystemet som el-biler. I NOU 2004: 11 Hydrogen som fremtidens energibærer anbefaler det regjeringsoppnevnte Hydrogenutvalget at hydrogenkjøretøy uten miljøskadelige utslipp gis avgiftsfritak. I tillegg foreslår utvalget at en vurderer å gi hydrogenbiler med forbrenningsmotor avgiftsfritak i en introduksjonsfase. Ifølge utvalget bør det forutsettes at slike kjøretøy representerer ny teknologi, og ikke er ombygde eldre kjøretøy med forbrenningsmotor.

El-biler er i dag fritatt for engangsavgift og årsavgift. Dette er kjøretøy som ikke har lokale utslipp. Dersom formålet er å likestille såkalte nullutslippsbiler må det i denne sammenheng skilles mellom hydrogenbiler med forbrenningsmotor og hydrogenbiler basert på brenselcelleteknologi. Bare sistnevnte er nullutslippsbiler, siden hydrogenbiler med forbrenningsmotor har utslipp av NO_x.

Hydrogenbiler med forbrenningsmotor har ek-

sistert i lang tid. Teknologien har imidlertid i liten grad blitt kommersialisert. Hittil har forbrenningsbaserte hydrogenbiler stort sett vært basert på ombygde kjøretøy med ordinær forbrenningsmotor. Teknisk sett er det en overkommelig oppgave å gjennomføre slike ombygginger, samt å reversere ombyggingen. En eventuell særbehandling av hydrogenbiler med forbrenningsmotor i avgiftssystemet kan dermed innebære stor fare for omgåelser. Noen hydrogenbiler er også hybrider, dvs. biler som både kan benytte hydrogen og ordinært drivstoff.

Regjeringen foreslår å likebehandle nullutslippskjøretøy som bruker hydrogen som drivstoff med el-biler i avgiftssystemet. Dette gjøres ved at brenselcellebiler gis fritak fra engangsavgift og årsavgift. Forslaget antas ikke å ha provenykonsekvenser på kort sikt. Det vises til forslag til vedtak under de enkelte avgiftene.

3.5.3 Engangsavgift på motorvogner mv. og avgift ved registrering av motorvogner som er bygd opp her i landet (kap. 5536, post 71)

Engangsavgiften har først og fremst til hensikt å skaffe staten inntekter. Avgiften beregnes på grunnlag av mest mulig objektive og lite manipulerbare kriterier og skal ivareta hensynet til miljø og sikkerhet. I tillegg skal kostnadene ved å administrere avgiften holdes på et lavest mulig nivå. Gjennom en progressiv satsstruktur er det også lagt vekt på fordelingshensyn.

Fra 1. april 2001 ble engangsavgiften lagt om fra å være en innførselsavgift til en avgift som betales ved førstegangsregistrering i det sentrale motorvognregisteret. Den pålegges alle biler unntatt lastebiler og busser med lengde over 6 meter med mer enn 17 seteplasser. De avgiftspliktige kjøretøyene er delt inn i 10 avgiftsgrupper med til dels ulike satser og/eller beregningsgrunnlag. For kjøretøy i avgiftsgruppe a (hovedsakelig personbiler) og i avgiftsgruppe g (beltemotorsykler) beregnes engangsavgiften på grunnlag av kjøretøyenes slagvolum, motoreffekt og egenvekt. For kjøretøy i avgiftsgruppene b, c, d, h og j (varebiler klasse 2, campingbiler, kombinerte biler, drosjer og minibusser) beregnes engangsavgiften som en prosentvis andel av avgiften i avgiftsgruppe a. I avgiftsgruppe e (beltebiler) beregnes avgiften på grunnlag av importverdien. For kjøretøy i avgiftsgruppe f (motorsykler) benyttes slagvolum og motoreffekt som beregningsgrunnlag, sammen med en stykkavgift. For kjøretøy i avgiftsgruppe i (veteranbiler), ilegges det kun en stykkavgift. Det er til dels store for-

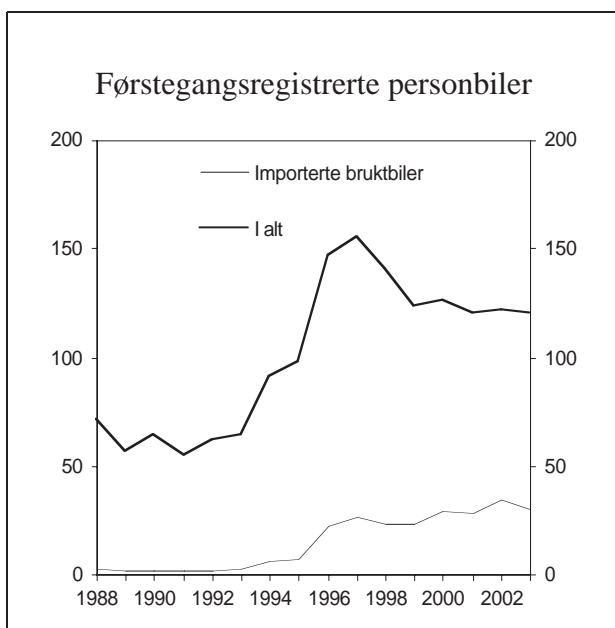
skjeller i avgiftsnivået mellom de ulike avgiftsgruppene.

Utvikling i registrerte kjøretøy

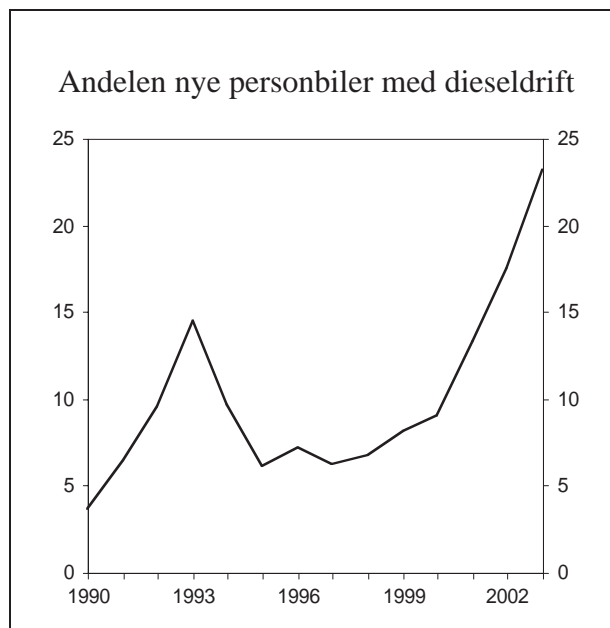
Figur 3.7 viser at antall førstegangsregistrerte personbiler i perioden 1988–2003 varierte betydelig fra år til år. Etter en økning på midten av 1990-tallet, var det en betydelig nedgang i antall førstegangsregistrerte personbiler i 1998 og 1999. Tallet har de siste årene ligget relativt stabilt rundt 120 000 biler, men bruktbilimportens andel av det totale antall førstegangsregistreringer har økt i perioden. Denne andelen har siden 2000 ligget på over 20 pst., og nådde en foreløpig topp i 2002 da over 27 pst. av de førstegangsregistrerte personbilene var importert brukt fra utlandet. Andelen gikk ned til om lag 25 pst. i 2003, og de seks første månedene i 2004 har andelen vært om lag 20 pst.

Den kraftige økningen i bruktimporten de senere årene kan skyldes flere forhold. Blant annet førte lavt nybilsalg i årene 1988–1993 til få nyere bruktbiler på det norske markedet i etterfølgende år. Samtidig har innføring av nye satser i bruksfradragene i engangsavgiften og endrede tekniske krav i 1995 gjort det mer aktuelt enn tidligere å importere brukte biler fra utlandet.

Figur 3.8 viser hvor stor andel av nye førstegangsregistrerte personbiler som er dieselmotorer. Denne andelen har økt kraftig de siste årene, og nå er nesten hver fjerde nye personbil solgt i Norge en dieselmotor.

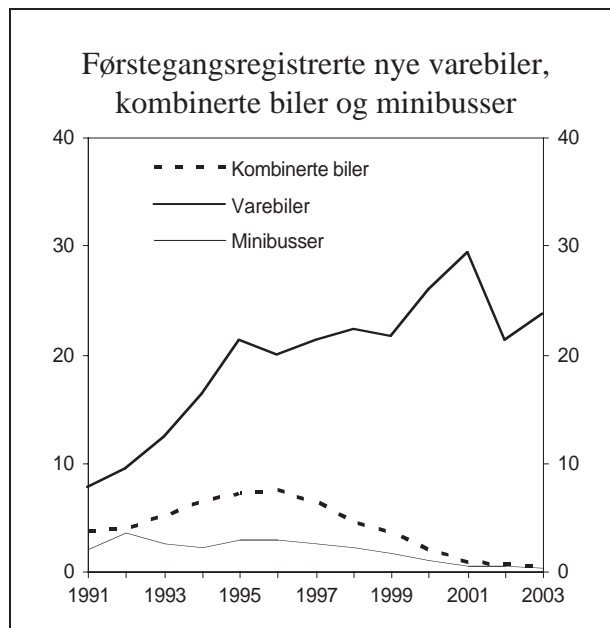
Figur 3.7 Antall førstegangsregistrerte personbiler, 1988–2003. Antall i 1000
Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken.

Figur 3.8 Andel førstegangsregistrerte nye personbiler med dieseldrift, 1990–2003. Prosent
Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken.

Figur 3.9 viser at antallet nye førstegangsregistrerte varebiler lå forholdsvis stabilt rundt 20 000 pr. år i perioden 1995 til 1999. Etter en økning til bortimot 30 000 i 2001, er antallet de to siste årene gått ned mot 20 000 igjen. Dette skyldes hovedsakelig en kraftig nedgang i salget av varebiler klasse 2.

Figuren viser også utviklingen i antall nye førstegangsregistrerte kombinerte biler. Fram til og

Figur 3.9 Antall førstegangsregistrerte nye varebiler, kombinerte biler og minibusser, 1991–2003. Antall i 1000
Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken.

med 1996 var antallet stigende, mens det de siste årene har vært en kraftig reduksjon i antall første-gangsregistreringer. Det antas at dette delvis skyldes avgiftsomleggingen i 1996, da tyngrer biler med stor motor fikk økt engangsavgift. I tillegg har avgiften på kombinerte biler de siste årene økt fra 28 pst. av personbilavgiften i 1997 til dagens sats på 55 pst., som ble innført i 2000. I 2002 ble vektgrensen for unntak fra engangsavgiften for kombinerte biler økt fra 5000 kg til 6000 kg, og den ble økt videre til 7500 kg med virkning fra 1. juli 2003.

Figur 3.10 viser at antall personbiler lå på et relativt stabilt nivå fram til 1993, mens det i de senere årene har vært en jevn vekst. Nedgangen i beholdningen av personbiler i 1996 skyldes at mange eldre biler ble vraket som følge av ordningen med midlertidig forhøyet vrakpant. Denne ordningen har trolig ikke hatt noen varig virkning på beholdningen av biler, jf. figur 3.10.

Ambulanser, herunder leilighetsambulanser (ordinære kjøretøy som tidvis benyttes som ambulanse) er fritatt for engangsavgift. Vegdirektoratet har foreslått at forskrift 14. februar 1970 om ambulansebil skal oppheves fra 1. januar 2005 og at nye bestemmelser tas inn i kjøretøyforskriften. I de nye bestemmelsene er definisjonen på en ambulanse hentet fra EUs typegodkjenningsdirektiv for biler.

De nye reglene for ambulanse vil være mindre detaljerte og begrepet leilighetsambulanse benyttes ikke lenger. Det stilles kun opp krav som skal sikre en forsvarlig transport av pasient på bære og øvrige ledsagere i bærerommet. Departementet fo-

reslår at begrepet leilighetsambulanse tas ut av vedtaket. Tidligere brukere av leilighetsambulanser kan da måtte velge biltyper som er noe bedre utstyrt for å få fullt fritak som ambulanse. Rene ambulanser berøres ikke av forslaget.

Departementet foreslår at avgiftsfritaket endres slik at det samsvarer med den nye kjøretøytekniske definisjonen av ambulanse. Forslaget antas ikke å ha provenykonsekvenser.

Det vises for øvrig til omtalen av den avgiftsmessige behandlingen av hydrogenbiler i avsnitt 3.5.2.

Vrakpantavgift

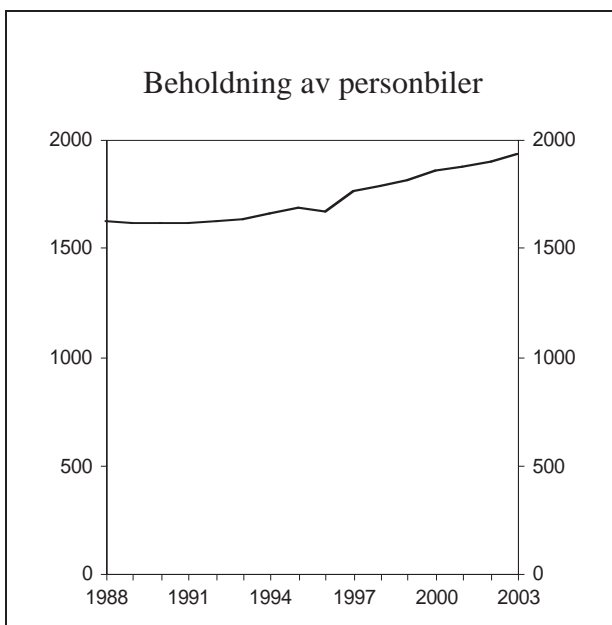
Oppsamlingssystemet for bilvrak skal sørge for innsamling og gjenvinning av kjøretøy. Ordningen ble iverksatt i 1978 og omfatter i dag personbiler, campingbiler, kombinertbiler med totalvekt opp til 7500 kilo, snøscootere og minibusser. Oppsamlingssystemet skal gi en økonomisk motivasjon til å levere inn bilvrak.

Vrakpantavgiften inngår i engangsavgiften. Avgiften er på 1300 kroner, og ble siste gang økt i 2000. Det foreslås ingen endringer i vrakpantavgiften for 2005. Ved levering av kjøretøy til vraking utbetales en vrakpant, som for tiden er på 1500 kroner pr. kjøretøy. Vrakpantordningen er beskrevet i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Miljøverndepartementet.

Engangsavgift for drosjer

Samferdselsdepartementet har hatt et forslag om å liberalisere drosjenæringen på høring. Forslaget går ut på at dagens tak på antall løyver i den enkelte fylkeskommune oppheves. Etter det nye systemet vil alle med god vandel, tilfredsstillende økonomisk evne og tilstrekkelig fagkompetanse fritt kunne etablere seg og drive drosjevirkosomhet. Dagens kjøreplikt vil også bli opphevet, slik at man kan drive drosjevirkosomhet på deltid.

I dagens regelverk har drosjer en lettelse i engangsavgiften og fritak for årsavgiften. Hvis reglene ikke endres, vil en eventuell liberalisering kunne føre til at alle som oppfyller kravet til løyve, kan få disse lettelsene. For å unngå omgåelser og et betydelig provenytap for staten må systemet endres, slik at det ikke gis lettelsene til kjøretøy som ikke skal brukes til drosjevirkosomhet. Forslaget om eventuell liberalisering skal først behandles av Stortinget og etter planen tre i kraft fra 1. oktober 2005. Finansdepartementet vil derfor komme tilbake til de avgiftsmessige konsekvensene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2005.

Figur 3.10 Beholdning av personbiler. 1988–2003. Antall biler i 1000

Kilde: Opplysningsrådet for Veitrafikken.

3.5.4 Årsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 72)

Årsavgiften pålegges en rekke forskjellige typer kjøretøy med tillatt totalvekt inntil 12 tonn. Årsavgiften har først og fremst til hensikt å gi staten inntekter.

Avgiften pålegges etter fem ulike satser, avhengig av type kjøretøy (gjeldende satser for 2004 i parentes):

- Personbiler, varebiler, campingbiler, minibuser, kombinerte biler med tillatt totalvekt under 7500 kg (2755 kroner pr. år)
- Campingtilhengere med egenvekt over 350 kg (920 kroner pr. år)
- Motorsykler (1550 kroner pr. år)
- Lastebiler, trekkbiler og kombinerte biler med tillatt totalvekt mellom 7500 og 12 000 kg (1745 kroner pr. år)
- Traktorer, mopeder mv. (350/175 kroner pr. år)

Det foreslås å prisjustere satsene for årsavgiften for 2005.

Under behandlingen av budsjettet for 2004 vedtok Stortinget at den tidligere trafikkskadeavgiften etter folketrygdloven skulle avvikles og innlemmes i henholdsvis årsavgiften og vektårsavgiften, jf. Budsjett-innst. S. I (2003–2004) kapittel 3.1.2.2. Med virkning fra 1. januar 2004 ble derfor årsavgiften og vektårsavgiften økt med 350 kroner. Dette tilsvarende beløp trafikkskadeavgiften ville utgjort i 2004. En del kjøretøy som tidligere betalte trafikkskadeavgift var ikke omfattet av årsavgiften eller vektårsavgiften. For disse kjøretøyene ble det derfor innført årsavgift med lav sats på 350 eller 175 kroner, avhengig av hvilken sats som tidligere gjaldt for det aktuelle kjøretøyet etter trafikkskadeavgiften. Endringen ble gjennomført ved at Finansdepartementet ble gitt fullmakt til å pålegge disse kjøretøyene årsavgift med henholdsvis 350 eller 175 kroner, og selve avgiftsplikten er i dag fastsatt i årsavgiftsforskriften.

Ut fra strukturen i årsavgiftsregelverket bør avgiftsplikten for disse kjøretøyene fremgå direkte av avgiftsvedtaket på lik linje med de øvrige kjøretøygruppene. Dette vil også gjøre regelverket enklere og lettere tilgjengelig. På denne bakgrunn foreslås det at de aktuelle kjøretøygruppene tas direkte inn i avgiftsvedtaket, jf. forslag til vedtak. For å skape bedre sammenheng i regelverket foreslås også at gjeldende § 2 bokstav h, som fritar kjøretøy som leveres til vraking innen avgiftens forfall, flyttes til vedtaket § 3. Det vises i denne sammenheng til at vrakingsbestemmelsen skiller seg fra de andre fritakene i § 2 ved at disse kjøretøyene i utgangspunktet er avgiftspliktige, men at avgiftsplikten opphø-

rer som følge av en etterfølgende handling fra den avgiftspliktige. Forslagene innebærer ingen materielle endringer. Endringene i avgiftsvedtaket nødvendiggjør mindre endringer i årsavgiftsforskriften.

Etter Stortingets vedtak om årsavgift § 3 skal det betales full årsavgift for kjøretøy som er registrert pr. 1. januar, eller som registreres i løpet av årets første 6 måneder. For kjøretøy som registreres i løpet av annet halvår betales halv avgift. Årsavgiftsforskriften § 3 første ledd siste punktum likestiller situasjonen hvor et kjøretøy går over fra å være avgiftsfritt til å bli avgiftspliktig med tilfellene hvor kjøretøy registreres i løpet av året. Dette har blant annet betydd at det må betales avgift dersom avgiftsfrie drosjer gjøres om til personbiler. Innføringen av årsavgift med lav sats for kjøretøy som tidligere bare svarte trafikkskadeavgift, har imidlertid medført at årsavgiftsforskriften § 3 første ledd siste punktum ikke lenger omfatter disse kjøretøyene. Dette var en utilsiktet konsekvens, og departementet vil derfor endre årsavgiftsforskriften med sikte på å videreføre situasjonen slik den var før sammenslåingen av årsavgiften og trafikkskadeavgiften.

Det vises for øvrig til omtalen av den avgiftsmessige behandlingen av hydrogenbiler i avsnitt 3.5.2.

Mer fleksibel årsavgift

I Innst. S. nr. 175 (2002–2003) ba Stortinget, i forbindelse med et forslag om årsavgift ved tyveri, Regjeringen «i budsjettet for 2004 legge fram forslag om endringer i årsavgiften for biler, slik at den blir fleksibel og knyttet opp mot den tid eieren faktisk disponerer kjøretøyet». I påvente av en større gjennomgang av årsavgiften, ble det innført en refusjonsordning for stjalne kjøretøy i 2004. Det ble også varslet at Finansdepartementet skulle vurdere om årsavgiften for biler kunne gjøres mer fleksibel.

I samarbeid med Toll- og avgiftsdirektoratet har Finansdepartementet vurdert mulighetene for en mer fleksibel årsavgift. På grunn av datatekniske begrensninger er det ikke mulig å få på plass en fullgod løsning nå. Fra 2005 kunne en imidlertid innført en midlertidig ordning med etterskuddsvis refusjon av avgift, etter mal av det som i dag gjelder ved tyveri. De som avskilter bilen sin i løpet av avgiftsåret, ville i så fall fått refundert en forholdsvis del av avgiften i begynnelsen av det påfølgende året. En slik ordning er ikke fullt ut tilfredsstillende for avgiftsbetalerne og vil gi et betydelig provenytap når den er fullt innfaset. Ordningen vil i tillegg medføre store administrative kostnader for avgifts- og veimyndighetene.

Tabell 3.2 Forslag til satser for miljødifferensiert årsavgift for 2005. Kroner

Vektklasse	Ikke EURO	Utslippskrav					0-utslipp
		I	II	III	IV	V	
12–20 tonn	6 014	3 342	2 338	1 425	752	467	0
> 20 tonn	10 693	6 126	4 344	2 612	1 379	856	0

Selv om Stortinget i sin anmodning også ba om et forslag hvor avgiften ble knyttet opp mot den tiden eieren faktisk disponerer kjøretøyet, foreslås det ikke å gå inn på løsningen som er skissert ovenfor. I stedet anbefaler departementet å vente til de systemtekniske forhold ligger til rette for en mer helhetlig omlegging av årsavgiften.

3.5.5 Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)

Vektårsavgiften består av en vektgradert årsavgift og en miljødifferensiert årsavgift.

1. Vektgradert årsavgift

Den vektgraderte årsavgiften pålegges kjøretøy og kombinasjoner av kjøretøy med tillatt totalvekt på 12 tonn og over. Avgiften er gradert etter kjøretøyets totalvekt, fjæringssystem og antall aksler.

Fra 1. juli 2000 ble vektårsavgiften redusert til EUs minimumssatser for kjøretøy. Systemet ble tilpasset EUs system ved at kjøretøy med luftfjæring fikk lavere satser enn kjøretøy med andre fjæringssystem. Fra 1. juli 2001 gjelder de laveste satsene også fjæringssystem med samme egenskaper som luftfjæring. Satsene foreslås prisjustert i 2005.

2. Miljødifferensiert årsavgift

Den miljødifferensierte årsavgiften graderes ut fra vekt og hvilke utslippskrav som oppfylles. Utslippskravene følger kjøretøyforskriftens EURO-klassifisering, som stiller krav til maksimalt utslipp av blant annet nitrogendioksider og partikler pr. kWh. EURO IV-kravene innføres for typegodkjenning og førstegangsregistrering fra henholdsvis 2005 og 2006, og EURO V-kravene fra 2008 og 2009. Dagens satsstruktur medfører at kjøretøy som oppfyller EUs miljøklassifisering EURO III slipper denne avgiften.

Alle nye kjøretøy oppfyller i dag EURO III, og i løpet av de nærmeste årene vil som nevnt EURO IV- og EURO V-kravene bli gjort gjeldende. Det foreslås derfor å innføre miljødifferensiert årsavgift for kjøretøy som oppfyller EURO III, EURO IV og EURO V. Det innføres i tillegg en egen klasse for nullutslippskjøretøy. Samtidig foreslås det å prisjus-

tere de avgiftene som eksisterer i dag. Avgiftssatserne er basert på de relative forholdet mellom utslippskostnadene til kjøretøy som oppfyller de ulike EURO-kravene. De reelle utslippskostnadene er imidlertid høyere enn avgiften. Avgiften for nullutslippskjøretøy settes lik null uavhengig av vekt. Med de foreslåtte endringene vil strukturen for den miljødifferensierte årsavgiften være som vist i tabell 3.2.

Forslaget vil gi et merproveny på om lag 15 mill. kroner påløpt og bokført i 2005.

Vektårsavgift for busser

Busser i løyvedrift betaler i dag autodieselavgift, men har fritak for vektårsavgiften. Vektårsavgiften skal primært dekke veiholds- og miljøkostnader. På lik linje med andre tyngre kjøretøy sliter bussene på veiene. Bussene bidrar også vesentlig til lokal og regional luftforurensning gjennom relativt høye utslipp av partikler og NO_x. På landsbasis bidrar bussene med henholdsvis 12 og 17 pst. av eksospartikkel- og NO_x-utslippene fra veitrafikken. Busstransporten bør også betale sin del av kostnadene ved veislitasje og utslipp til luft. Det foreslås derfor at fritaket fra vektårsavgiften for busser i løyvedrift blir fjernet. Forslaget innebærer at avgiftsvedtaket § 5 første ledd bokstav d utgår. Gjeldende bokstav e-g blir nye d-f.

Dette anslås å gi et proveny på om lag 45 mill. kroner påløpt og bokført.

Noen busselskaper har eldre busser som ikke er i daglig bruk, men som blir satt inn ved spesielle anledninger, som f.eks. ulykker eller strømstans. Det er ønskelig at busselskapene har en slik beredskap. Mange av disse bussene vil få en høy miljødifferensiert årsavgift, noe som kan føre til at antallet slike beredskapsbusser kan gå ned. Etter avgiftsvedtaket § 6 kan avgift i visse tilfeller baseres på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp. For å unngå en kraftig nedgang i antallet beredskapsbusser tar departementet sikte på å gi bestemmelser om dagsats for eldre reservebusser i løyvedrift. De nærmere vilkår vil bli fastsatt i forskrift.

3.5.6 Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)

Omsetning av brukte motorvogner og tilhengere som tidligere er registrert her i landet er ikke pålagt merverdiavgift. Det betales imidlertid en særavgift ved slik omregistrering av kjøretøy.

Kjøretøyene som omfattes av avgiftsplikten, er delt i fire grupper:

- Mopeder, motorsykler mv.
- Personbiler og busser.
- Lastebiler, varebiler, kombinerte biler, campingbiler mv.
- Biltilhengere, semitrailere mv.

Avgiftene er gradert etter vekt og alder.

Satsene for omregistreringsavgiften foreslås prisjustert fra 2004 til 2005.

Det skal betales omregistreringsavgift for elektrisk drevne motorkjøretøyer. For personbiler er avgiften knyttet til egenvekt og registreringsår, jf. avgiftsvedtaket § 1 bokstav b. For motorsykler er avgiften, i tillegg til registreringsår, knyttet til slagvolum, jf. § 1 bokstav a. Elektrisk drevne motorsykler har imidlertid ikke slagvolum. Det foreslås en tilføyelse i avgiftsvedtaket § 1 bokstav a nr. 2 slik at elektrisk drevne motorsykler uttrykkelig omfattes. Endringen har ikke provenykonsekvenser.

Det betales ikke omregistreringsavgift ved import av brukte biler fra utlandet. En arbeidsgruppe som i 2003 vurderte bilavgiftene argumenterte for at dette gir en avgiftsmessig ulik behandling av bruktimporterte biler og biler tidligere registrert i Norge. Gruppen vurderte derfor muligheten for å pålegge bruktimporterte kjøretøy omregistreringsavgift, eventuelt ta hensyn til omregistreringsavgiften ved beregning av bruksfradragene. ESA har imidlertid vært svært kritisk til dette. I St.prp. nr. 1 (2003–2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det derfor uttalt at «for å sikre avgiftsmessig likebehandling av importerte og norske bruktbiler, samtidig som man sikrer at systemet er i tråd med EØS-avtalen, kan det være grunn til å se på omregistreringsavgiften i en større sammenheng. En mulighet vil kunne være å erstatte omregistreringsavgiften med merverdiavgift på omsetning av brukte kjøretøy etter avansemetoden, slik systemet er innen EU.»

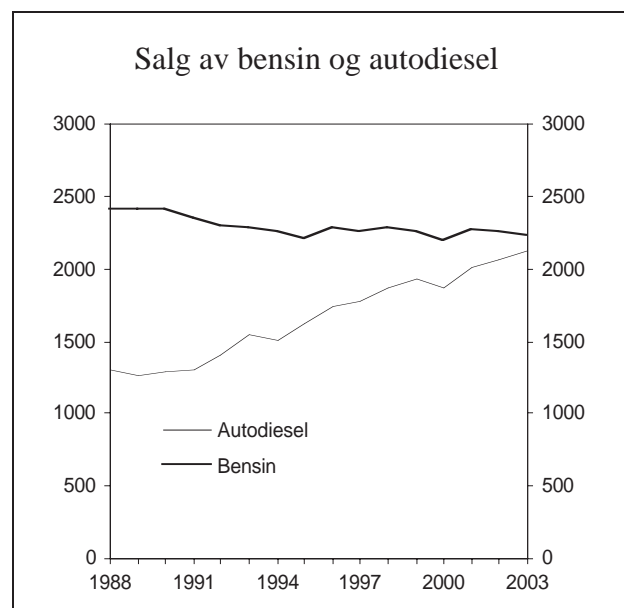
På denne bakgrunn har departementet vurdert å erstatte omregistreringsavgiften med merverdiavgift på avanse. Dette vil i stor grad sikre avgiftsmessig likebehandling av importerte og norske bruktbiler, samtidig som Norge får det samme systemet som i de fleste andre land. Dette vil også gi de samme reglene som gjelder for andre brukte varer i dag.

Omregistreringsavgiften er i dag i de fleste tilfeller høyere enn merverdiavgift på avanse ville vært. En overgang til merverdiavgift vil også føre til at kun omsetning som skjer fra en merverdiavgiftspliktig selger vil bli ilagt slik merverdiavgift på avansen. Ved omsetning mellom private betales ikke merverdiavgift. I de tilfellene der kjøper er merverdiavgiftspliktig, vil han kunne trekke fra den inngående merverdiavgiften. På denne måten blir avgiftsgrunnlaget mye mindre enn det er for omregistreringsavgiften i dag, og foreløpige beregninger viser at provenytapet kan bli på flere hundre millioner kroner. Et alternativ for å begrense provenytapet ville vært å beholde en omregistreringsavgift/eieskifteavgift av en viss størrelse. Departementet vil komme tilbake med en nærmere vurdering av de systemmessige fordeler og ulemper ved en slik omlegging.

3.5.7 Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)

Særagiften på bensin innbetales av innenlandsk produsent og importør pr. liter som omsettes. Foruten at bensinavgiften er en fiskal avgift, begrunnes den også med veibruks-, ulykkes- og miljøkostnader. Siden 1991 er bensin blitt ilagt en CO₂-avgift. I forbindelse med St.prp. nr. 54 (1997–98) Grønne skatter ble det vedtatt å samle CO₂-avgiftene i et eget vedtak om CO₂-avgift. Fra 1. januar 1999 erstattet derfor CO₂-avgiften den tidligere CO₂-komponenten i bensinavgiften.

Figur 3.11 viser utviklingen i salget av bensin og autodiesel fra 1988 til 2003. All bensin som om-

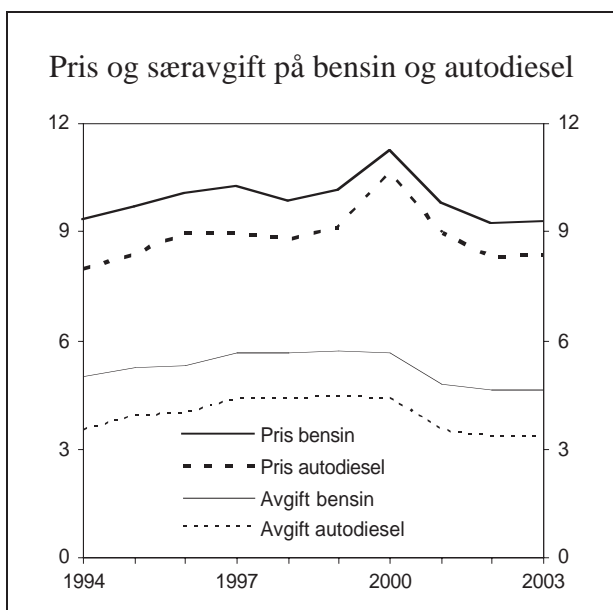
Figur 3.11 Omsetning av bensin og autodiesel i perioden 1988–2003. Mill. liter

Kilde: Norsk Petroleumsinstitutt.

settes på det norske markedet er i dag blyfri. Figuren viser at salget av bensin ble redusert i perioden 1991–1995. Etter 1995 har bensinsalget ligget forholdsvis stabilt, selv om det har vært mindre svingninger fra år til år. Det største utslaget kom i 2000, da bensinsalget gikk ned med om lag 3 pst. Etter en økning igjen i 2001 har salget av bensin nå gått noe ned to år på rad. Dette skyldes først og fremst overgang fra bruk av bensin til diesel som drivstoff. Figur 3.12 viser utviklingen i gjennomsnittlig reell pris (listepriis) og særavgiftsnivå på blyfri bensin og autodiesel i perioden fra 1994 til 2003. Figuren viser at fallet i bensinsalget i 2000 sammenfaller med høy pris. Den høye prisen skyldtes økte oljepriser og økte raffineringmarginer. I 2001 ble bensinavgiftene satt ned, og salget tok seg opp igjen. I 2002 og 2003 har det reelle avgiftsnivået og den reelle gjennomsnittlige listepriisen vært relativt stabil.

Dagens bensinavgift har to satser, en for blyfri og en for blyholdig bensin. Etter Miljøverndepartementets forskrift 22. mars 2000 nr. 287 om kvaliteten på bensin og autodiesel til bruk i motorvogner, er det nå kun tillatt å benytte blyfri bensin (dvs. bensin med maksimalt blyinnhold på 0,005 g/l) til alminnelig bruk i Norge. I praksis har all bensin som omsettes på det norske markedet blyinnhold på maksimalt 0,005 g/l. Departementet foreslår derfor at avgiftssatsen for blyholdig bensin utgår.

Figur 3.12 Utviklingen i gjennomsnittlig listepriis og særavgiftssatser på bensin og autodiesel 1994 til 2003. 2004-kroner pr. liter

Kilde: Norsk Petroleumsinstitutt, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Ytterligere svoveldifferensiering av drivstoffavgiftene

Ifølge et nytt EU-direktiv (2003/17/EF av 3. mars 2003) skal det være et «geografisk balansert» tilbud av såkalt svovelfritt drivstoff fra 2005, og full overgang til svovelfritt drivstoff innen 2009. Dette er drivstoff med maksimalt svovelinnhold på 10 ppm (0,001 pst.). En reduksjon av svovelinnholdet i bensin og autodiesel vil bidra til å bedre den lokale luftkvaliteten og sikre full utnyttelse av ny og mer miljøvennlig teknologi. Svovelfritt drivstoff øker også effekten av etterrenningsutstyr på busser og tyngre kjøretøy.

Svovelfritt drivstoff er noe dyrere å produsere enn dagens kvalitet. Miljøvernmyndighetene har derfor utredet ulike måter å gjennomføre direktivet på. Ett av alternativene er å gi et avgiftsincitiv, noe som vil sikre full overgang til svovelfritt drivstoff. Det ble også skissert tre ulike reguleringsalternativer, der to av alternativene var at det stilles krav til at noen typer drivstoff skal være svovelfrie i geografisk avgrensede områder. Et annet alternativ var å sette krav til at alt drivstoff skal være svovelfritt i hele landet. Dette vil også sikre full overgang til svovelfritt drivstoff. Det ble gitt en omtale av saken i Revidert nasjonalbudsjett 2004, der det framgikk at det etter en konkurransemessig og rettslig vurdering kan bli vanskelig å gjennomføre direktivet på andre måter enn ved å innføre avgiftsincitiv.

Ifølge Norsk Petroleumsinstitutt vil et avgiftsincitiv på 4 øre/liter for bensin og 5–7 øre/liter for autodiesel være tilstrekkelig til å dekke de økte produksjonskostnadene. Hvis et slik incitiv gis, ventes svovelfritt drivstoff å være tilgjengelig i hele landet i løpet av første kvartal 2005.

Det foreslås at et avgiftsincitiv for svovelfri bensin gis ved at dagens sats for blyfri bensin økes med 2 øre/liter i forhold til en prisjustert sats for 2005. Samtidig endres betegnelsen til «lavsvovlet bensin». Satsen for svovelfri bensin (under 10 ppm svovel) settes 4 øre/liter lavere enn satsen for lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel). Når svovelfri bensin er fullt innført, vil dette gi et provenyrtap på om lag 35 mill. kroner på årsbasis. Provenyrtapet i 2005 vil bli på om lag 30 mill. kroner bokført. Det vises til forslag til endringer i § 1 i vedtaket om bensinavgiften.

3.5.8 Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)

Autodieselavgiften ble innført 1. oktober 1993 sammen med vektårsavgiften på kjøretøy med tillatt to-

talvekt på over 12 tonn. Disse avgiftene avløste kilometeravgiften, som tidligere ble pålagt alle dieseldrevne biler ved kjøring i Norge.

Figur 3.11 viser at det på 1990-tallet har vært en sterk vekst i salget av autodiesel. Mens det i 1990 ble solgt om lag halvparten så mye autodiesel som bensin, lå autodieselsalget i 2003 om lag 5 pst. lavere enn bensinsalget. Årsaken til dette er at beholdningen av dieseldrevne personbiler har økt på bekostning av bensindrevne biler. Som det går fram av figur 3.8, var nesten hver fjerde nye personbil i 2003 en diesebil, en økning fra omtrent hver tiende i 2000. En av årsakene til økningen i antallet dieserbiler kan være at prisen og avgiften på autodiesel er lavere enn for bensin. Figur 3.12 viser utviklingen i gjennomsnittlig listepreis og avgift for autodiesel og bensin i perioden 1994 til 2003. Det framgår her at både pris og avgift på autodiesel følger den samme utviklingen som bensin, men ligger på et lavere nivå. I 2003 var avgiftsforskjellen på om lag 1,30 kroner/liter, mens prisforskjellen var om lag 1 krone/liter.

For å oppfylle EU-direktivet (2003/17/EF av 3. mars 2003) om svovelfritt drivstoff (se omtale i avsnitt 3.5.7), foreslås et avgiftsincitiv for svovelfri autodiesel (under 10 ppm svovel). Det foreslås at avgiftsincentivet gis ved at dagens sats for lavsvovlet autodiesel (under 50 ppm svovel) økes med 3 øre/liter i forhold til en prisjustert sats for 2005. Satsen for svovelfri autodiesel settes 5 øre/liter lavere enn satsen for lavsvovlet autodiesel. Satsen for høysvovlet autodiesel utgår. Når svovelfri autodiesel er fullt innfaset, vil dette gi et provenyrtap på om lag 30 mill. kroner på årsbasis. Provenyrtapet i 2005 vil bli på om lag 15 mill. kroner bokført. Det vises til forslag til endringer i § 1 i vedtaket om autodieselavgiften første ledd.

Diplomater mv. har etter gjeldende stortingsvedtak om autodieselavgift rett til avgiftsfritak. Fritaket er forutsatt gjennomført ved bruk av merket olje, jf. § 3 nr. 1 bokstav d. I praksis har imidlertid diplomater fylt vanlig blank diesel og fått avgiften refundert. Det foreslås at praksisen hjemles i stortingsvedtaket i § 4 første ledd ny bokstav c. Nåværende § 3 bokstav d utgår som unødvendig.

Innblandet biodiesel er i dag fritatt for avgift etter stortingsvedtakene om CO₂-avgift på mineraliske produkter § 4 første ledd, svovlavgift § 4 første ledd og grunnavgift på fyringsolje mv. § 4 første ledd. Finansdepartementet har også gitt dispensasjon fra å betale autodieselavgift på innblandet biodiesel. Dette foreslås nå innarbeidet i stortingsvedtaket om autodieselavgift, jf. § 4 første ledd ny bokstav b.

3.6 Avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)

Særagiften på båtmotorer ble innført i 1978 og pålegges båtmotorer på minst 9 hk. Båtmotorforhandlere får i likhet med tilvirkere i Norge og importører refundert avgift ved utførsel av nye båtmotorer.

Avgiften foreslås prisjustert for 2005.

3.7 Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)

Forbruksavgiften på elektrisk kraft blir pålagt elektrisk kraft som forbrukes i Norge, enten den er produsert innenlands eller importert. Den generelle satsen er 9,67 øre pr. kWh for 2004, og pålegges kraft til husholdninger, all næringsvirksomhet utenom industrien, og administrasjonsbygg i industrien, jf. omtalen nedenfor.

El-avgiften for næringsvirksomhet ble lagt om i tråd med ESAs retningslinjer for miljøstøtte fra 1. juli 2004, jf. omtale i Revidert nasjonalbudsjett 2004 og St.prp. nr. 63 (2003–2004) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004.

Industrien ilegges el-avgift med redusert sats på 0,45 øre pr. kWh, som tilsvare minimumssatsen etter Rådets direktiv 2003/96/EF av 27. oktober 2003 om omstrukturering av EF-bestemmelsene for beskatning av energiprodukter og elektrisitet (EUs energiskattedirektiv). Den reduserte satsen kan ikke settes lavere enn 0,5 euro/MWh fastsatt i nasjonal valuta pr. første virkedag i oktober i året før budsjettåret.

På samme måte som i direktivet er imidlertid el-forbruket i flere kraftintensive industriprosesser ikke omfattet av avgiften. Disse prosessene er kjemisk reduksjon, elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser (definert som næringsgruppe 26 andre ikke-metallholdige mineralprodukter). I praksis innebærer dette at produksjonsprosessen i metallindustrien, sementindustrien og deler av kjemisk råvareindustri ikke omfattes av avgiftsplikten.

I utgangspunktet unntar ikke Energiskattedirektivet treforedlingsindustri fra minstesatsene på 0,45 øre pr. kWh. Miljøstøtteretningslinjene åpner imidlertid for fritak fra minstesatsen for energiintensive bedrifter dersom disse gjennomfører miljøtiltak tilsvarende effekten av avgiftsfritaket, f.eks. gjennom et energieffektiviseringsprogram. I regi av Olje- og energidepartementet utarbeides det derfor et program for energieffektivisering. Programmet må godkjennes av ESA og vil bygge på et tilsvaren-

de opplegg i Sverige. Programmet vil om kort tid notifiseres ESA og iverksettes deretter så snart som mulig.

Næringsvirksomhet i *tiltakssonen*, Nord-Troms og Finnmark, er ilagt den reduserte satsen på 0,45 øre pr. kWh, men betaler i praksis ikke el-avgift. Dette skyldes at statsstøttereglene for bagatellmessig støtte (100 000 euro over en treårsperiode) utnyttes fullt ut i dette området, jf. nærmere omtale i St.prp. nr. 63 (2003–2004). Elektrisk kraft til husholdningsbruk og offentlig forvaltning i tiltaksso- nen har fullt fritak fra el-avgiften.

Etter avgiftsvedtaket slik det lød fram til 1. januar 2004, var det avgiftsfritak på kraft som leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft, jf. tidligere § 2 bokstav a. Fritaket bortfalt ved omleggingen av avgiften fra 1. juli 2004 som unødvendig etter at ansvaret for avgiftsoppkrevingen ble overført fra kraftprodusent til nettselskap fra og med 1. januar 2004. Ordlyden i gjeldende avgiftsvedtak kan imidlertid forstås slik at kraftprodusentene er avgiftspliktige for uttak av kraft som leveres i direkte sammenheng med produksjonen av elektrisk kraft, jf. § 1 tredje ledd. Dette er ikke tilsiktet, og det er dispensert fra avgiftsplikten, jf. brev av 28. juni 2004. Det tidligere fritaket foreslås på denne bakgrunn inntatt på nytt i avgiftsvedtaket § 2 bokstav m.

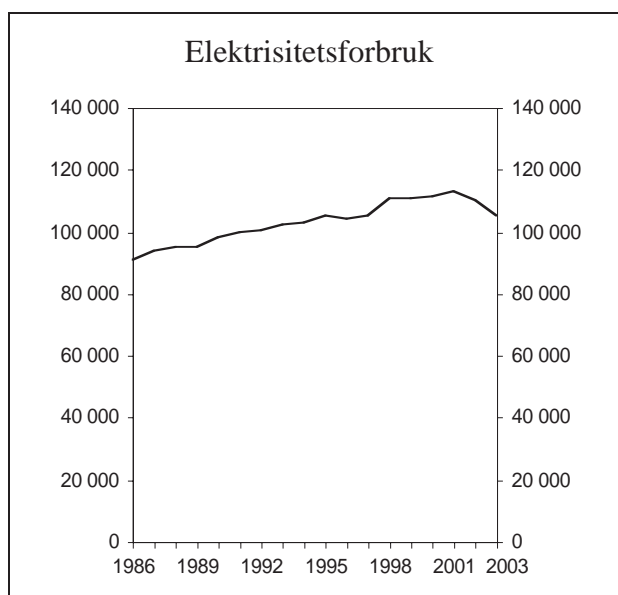
Forbrukstall fra 2002 viser at om lag 29 pst. av

det totale nettoforbruket av elektrisk kraft er fritatt fra avgiften etter 1. juli 2004. Før omleggingen av el-avgiften var om lag 45 pst. av kraftforbruket fritatt. Figur 3.13 viser totalt nettoforbruk av elektrisk kraft i perioden 1986 til 2003. I løpet av perioden har forbruket økt med knapt 16 pst.

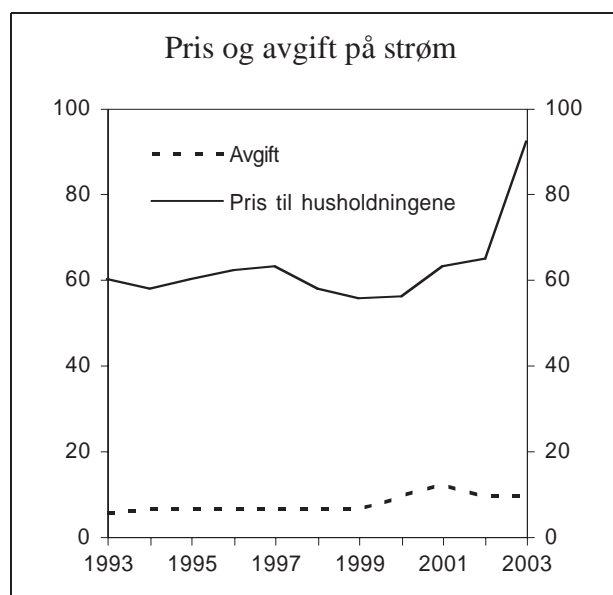
I figur 3.13 ser vi at forbruket falt fra 2001 til 2003. Det kraftige fallet i fjor, må ses i sammenheng med høye strømpriser og økt forbruk av andre energikilder som fyringsolje.

Figur 3.14 viser utviklingen i gjennomsnittlig pris på elektrisitet til husholdninger. I perioden etter 1993 har kraftprisene til husholdningene variert betydelig og med pristopper i 1997 og i 2003. Økningen fra 2002 til 2003 må ses i sammenheng med den kraftige økningen i kraftprisene uten nettleie, som økte med hele 72 pst. i denne perioden. Elektrisitetsprisene var rekordhøye ved inngangen til 2003, bl.a. som følge av en tørr høst med lite tilsig i vannmagasinene. Prisene falt deretter kraftig fram til og med juli. Prisoppgangen i fjor høst var klart mindre enn året før, og januar i år var prisene inklusive avgift 30 pst. lavere enn i samme måned i fjor. Prisene har imidlertid falt mindre fram mot sommeren i år enn i fjor. I gjennomsnitt de sju første månedene i år er elektrisitetsprisene inklusiv avgift likevel 13 pst. lavere enn i samme periode i fjor.

Det foreslås at forbruksavgiften på elektrisk kraft prisjusteres fra 2004 til 2005.

Figur 3.13 Totalt nettoforbruk av elektrisitet i perioden 1986–2003. GWh
Tallene for 2003 er foreløpige.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.14 Gjennomsnittlig pris (inklusive nettleie, merverdiavgift og forbruksavgift) på elektrisk kraft for husholdninger og forbruksavgift på elektrisk kraft i perioden 1993–2003. 2004-øre pr. kWh
Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Krav om etterbetaling av ulovlig støtte

EFTAs overvåkningsorgan ESA fattet 30. juni 2004 vedtak om at industriens fritak for el-avgift og næringslivets fritak i tiltakssonen var å anse som ulovlig statsstøtte i henhold til ESA nye retningslinjer for miljøstøtte. Det vises til nærmere omtale av prosessen i forhold til ESA i St.prp. nr. 63 (2003–2004).

I henhold til vedtaket skal industrien etterbetale et beløp tilsvarende minimumssatsen i EUs energiskattedirektiv (0,45 øre pr. kWh). Dersom etterbetalingskravet omfatter avgift på kraft brukt i prosesser som er fritatt i henhold til EUs energiskattedirektiv, anslås kravet til opp mot 140 mill. kroner (ekskl. renter). Uten disse prosessene antas kravet å utgjøre i størrelsesorden 25 mill. kroner (ekskl. renter). Regjeringen vurderer nå om disse prosessene kan anses omfattet av ESAs vedtak.

Regjeringen har brakt ESAs vedtak inn for EFTA-domstolen ved stevning av 1. september 2004. Regjeringen anser at saken er prinsipielt viktig. Dette skyldes bl.a. at saken omfatter ESAs forståelse av hvilke virkninger som følger av at Norge aksepterer å følge opp nye retningslinjer mht. eksisterende støtteordninger. I tillegg har industrien gitt uttrykk for at vedtaket bør prøves rettslig.

Parallelt med behandlingen for EFTA-domstolen må Regjeringen følge opp ESAs vedtak, da det ikke er bedt om oppsettende virkning. Vedtaket vil bli håndtert i samsvar med Lov om offentlig støtte.

Differensiert avgift på elektrisitet

Stortinget har i anmodningsvedtak bedt Regjeringen opprette et utvalg som skal utrede ulike modeller for differensierte avgifter på elektrisitet, jf. Innst. S. nr. 260 (2002–2003):

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et bredt sammensatt nasjonalt utvalg bestående av representanter for strømleverandører, distributører, nettselskaper, samt representanter for forbruker- og miljøorganisasjoner som skal utrede ulike modeller for differensierte avgifter på elektrisitet. Utvalget skal legge fram en innstilling så snart det lar seg gjøre, men innen utgangen av 2003.»

I tråd med dette ble det satt ned et utvalg 26. september 2003, som besto av representanter for bl.a. energiforsyning, forbruker- og miljøinteresser. I mandatet ble det presisert at de ulike modellene for differensiert el-avgift skulle utredes innenfor en provenynøytral ramme. Dermed lå det utenfor utvalgets mandat å utrede og vurdere nivået på el-avgiften for husholdningene, selv om flere av høringsinstansene har kommentert dette. Utvalget

mener fordelene ved å vurdere differensiert el-avgift innenfor en provenynøytral ramme, er at man isolerer fordelingsvirkningene av en slik løsning.

Differensiering av el-avgiften for husholdningene kan begrunnes på ulike måter, og avhenger av formålet med differensieringen. Utvalget har sett på formål som har til hensikt å begrense elektrisitetsforbruket, forbrukstopper og forbruk i særskilte anvendelser. I tillegg har utvalget sett på hvordan en differensiert el-avgift kan motvirke uheldige fordelingsvirkninger av en proporsjonal avgiftsøkning eller økt kraftpris.

Utvalget avga sin rapport 30. mars 2004, og konkluderte med at differensiering av el-avgiften ikke kan forsvares ut i fra noen av kriteriene nevnt ovenfor. Utvalget fraråder derfor å innføre en differensiert el-avgift.

Høringsuttalelsene i forbindelse med differensiert el-avgift

Uttalelsene fra høringsinstansene støtter utvalgets konklusjoner. Høringsinstansene har spesielt vektlagt at differensiert el-avgift er et lite egnet virkemiddel for å redusere det samlede elektrisitetsforbruket. Instansene synes heller ikke at differensiert el-avgift er et hensiktsmessig fordelingspolitisk virkemiddel. *LO* mener videre at de skisserte forslag til fordelingspolitiske virkemidler som barnetrygd, minstefradrag og minstepensjon ikke er egnede virkemidler overfor tidvis høye strømpriser. *LO* vil at myndighetene innretter bostøtteordningen slik at den raskt kan tilpasses de grupper som rammes av høye strømpriser.

KS-Bedrift, HSH, YS og Hafslund peker på at en differensiering av el-avgiften kan øke de samfunnsøkonomiske kostnadene for en gitt reduksjon i el-forbruket og at en slik løsning fører til betydelig merarbeid for nettselskapene. *Enova* og *Norges Bondelag* vil framheve at et avgiftssystem for elektrisk- og fossil energi bør utformes slik at man styrer etterspørselen etter elektrisitet over på andre fornybare energikilder. *EBL* mener også at man må stille krav til bygningsmessig design og energibruk, isolasjon og derved høyere teknologiandel i bygningsmassen for å forbedre effektiviteten av energiforbruket.

Departementets konklusjon

Debatten om differensiert el-avgift har utgangspunkt i Energiutvalgets utredning (NOU 1998: 11 Energi- og kraftbalansen mot 2020). Bakgrunnen for oppnevningen av Energiutvalget var tørråret 1996, som synliggjorde at vannkraftbasert energiforsyninger er følsom for variasjoner i nedbør og

temperatur, samt utviklingen i internasjonal klima- og miljøpolitikk. Utvalget viste at el-avgiften måtte økes kraftig for å stabilisere el-forbruket på 1996-nivå i 2020. Utvalget pekte imidlertid på at en slik løsning kunne ha uheldige fordelingsvirkninger. Det ble foreslått å motvirke disse virkningene gjennom et system med differensiert el-avgift for husholdningene, men en slik løsning måtte vurderes nærmere.

Etter Energiutvalgets utredning har spørsmålet om differensiert el-avgift vært behandlet flere ganger, også i stortingsdokumenter. Forslaget om differensiert el-avgift er etter dette frarådet av 2 tidligere regjeringer (Bondevik I og Stoltenberg). Regjeringen Bondevik I frarådet differensiert el-avgift i Energimeldingen (St.meld. nr. 29 (1998–99)). Det ble bl.a. pekt på at en kan bli påført uforholdsmessig store kostnader med en progressiv el-avgift sammenlignet med fordelingsgevinsten ved en slik løsning. I St.prp. nr. 1 (2000–2001) Skatte-, avgifts- og tollvedtak avviste regjeringen Stoltenberg et toprissystem for elektrisitet ut i fra en tilsvarende begrunnelse. Det ble vist til vurderinger fra en interdepartemental arbeidsgruppe som bl.a. pekte på at fordelingsegenskapene av en progressiv el-avgift var uklare.

Høye kraftpriser vinteren 2002/2003 bidro imidlertid til at spørsmålet om differensiert el-avgift kom opp på ny. Dessuten argumenterte Norges Naturvernforbund for at differensiert el-avgift åpner for en sosial, rettferdig prising av elektrisitet og at luksusforbruk reduseres. Regjeringen ble derfor bedt om å vurdere ulike modeller for differensiert avgift på elektrisitet på nytt. I Revidert nasjonalbudsjett 2003 ble det konkludert med at differensierte avgifter på elektrisitet ikke var særlig velegnet virkemiddel verken for å begrense el-forbruk eller redusere miljøproblemene. Regjeringen gikk derfor mot en differensiering av el-avgiften. Stortinget ba likevel Regjeringen sette ned et utvalg for å utrede dette på nytt. Også dette utvalget frarådet en differensiering av el-avgiften. Departementet vil på bakgrunn av bl.a. den grundige utredningen som nå foreligger og synspunkter i høringsrunden, anse differensiert el-avgift som et uegnet virkemiddel både på kort og på lang sikt.

3.8 Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)

Særavgiften på smøreolje ble innført 1. mai 1988, og omfatter alle motor- og gearoljer, samt industrielle smøreoljer og hydrauliske oljer avgrenset etter tolltariffens varenummer.

I 1994 ble det innført en ordning med refusjon på spillolje levert til godkjent behandling. Fra 1. januar 2000 ble refusjonsordningen utvidet. For å finansiere utvidelsen ble smøreoljeavgiften økt med 35 øre pr. liter, mens refusjonssatsen ble redusert med 15 øre pr. liter.

For 2005 foreslås det at avgiften og refusjonssatsen blir prisjustert.

3.9 Grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)

Det ble innført en grunnavgift på fyringsolje mv. fra 1. januar 2000. Hensikten med avgiften var å forhindre at økningen i elektrisitetsavgiften i 2000 skulle bidra til en miljømessig uheldig overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av fyringsolje til oppvarming. Grunnavgiften ble satt til samme nivå som økningen i elektrisitetsavgiften, regnet pr. kWh.

Grunnavgiften gjelder mineralolje som ikke omfattes av autodieselavgiften. De anvendelsene som før 1. januar 1999 var fritatt for mineraloljeavgiften eller hadde halv sats, er unntatt fra grunnavgiften på fyringsolje. Dette gjelder blant annet flydrivstoff, mineralolje til bruk i anlegg på kontinentalsokkelen, fiskeflåten, innenriks godstransport, sildemel-, fiskemel- og treforedlingsindustrien. Videre er mineralolje til passasjertransport unntatt for grunnavgift på fyringsolje. All merket mineralolje til andre bruksformål enn det som er beskrevet ovenfor er omfattet av denne grunnavgiften.

Fritaket for treforedlingsindustrien er isolert sett ikke vurdert av ESA under statstøtteregulverket, og det er dermed ikke avklart om dette fritaket innebærer offentlig støtte. For å unngå usikkerhet knyttet til dette spørsmålet ble ESA anmodet om å vurdere dette fritaket sammen med den reduserte satsen for CO₂-avgift. ESA aksepterte dette og fant at selv om den reduserte satsen ble vurdert sammen med fritaket for grunnavgiften, betaler denne industrien likevel en betydelig andel av avgiftene samlet sett. Det vises til omtalen under avsnitt 3.10 om behovet for ny notifikasjon.

Det foreslås at avgiften prisjusteres fra 2004 til 2005.

3.10 CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5508 og kap. 5543, post 70)

CO₂-avgiften ilegges bruk av mineralolje, bensin og utslipp fra petroleumsvirksomheten. I dag er om lag 68 pst. av CO₂-utslippene avgiftsbelagt. De ulike

mineralske produktene har imidlertid forskjellige avgiftssatser. CO₂-avgift på mineralolje og bensin er hjemlet i CO₂-avgiftsvedtaket, mens CO₂-avgiften på sokkelen er hjemlet i CO₂-avgiftsloven for petroleumsvirksomhet. Som en tilpasning til ESAs nye retningslinjer for miljøstøtte ble all bruk av *kull og koks* fritatt fra CO₂-avgiften fra 1. januar 2003. CO₂-avgiften er nå en avgift kun på mineraloljeprodukter. *Mineralolje* er raffinert olje som hovedsakelig brukes i stasjonær forbrenning og til transport. De viktigste produktgruppene som faller inn under avgiftsplikten er fyringsparafin, jetparafin, autodiesel, marin gassolje, samt tung og lett fyringsolje. CO₂-avgiften på mineralolje regnes pr. liter og er lik for alle produkter. CO₂-avgiften på mineralolje har omfattende fritaksordninger. De viktigste fritakene gjelder for bruk i skip i utenriks sjøfart og fartøyer som driver fiske og fangst i fjerne farvann. Silde- mel-, fiskemel- og treforedlingsindustrien har halv CO₂-avgift.

Den reduserte satsen for treforedling blir ansett som offentlig støtte under EØS-avtalen. I vedtak av 30. juni 2004 godkjente ESA denne satsen under miljøstøtteretningslinjene. Den reduserte satsen ble vurdert sammen med fritaket som den samme industrien har fra grunnavgiften, jf. omtalen i avsnitt 3.9.

ESA godkjente, i tråd med Norges anmodning, den reduserte satsen og fritaket fram til 31. desember 2004. En forlengelse av denne ordningen utover dette krever derfor ny godkjenning av ESA. Den reduserte satsen og fritaket for grunnavgift er under notifikasjon til ESA. Det bes om en forlengelse til 1. juli 2014 som er datoen da godkjenningen av den reduserte el-avgiftsatsen løper ut. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget dersom ESAs behandling av notifikasjonen krever det. Det foreslås at satsene for CO₂-avgiften på mineralolje prisjusteres fra 2004 til 2005.

Siden 1. januar 1991 har det vært en egen CO₂-avgift på *bensin*. Bensin er ilagt den høyeste CO₂-avgiftsatsen. Det foreslås at satsen prisjusteres fra 2003 til 2004. CO₂-avgiften i *petroleumsvirksomheten* foreslås også prisjustert fra 2004 til 2005. Stortinget har vedtatt at en del sektorer skal ilegges en avgift med lav sats tilsvarende 100 kroner pr. tonn CO₂. Dette gjelder innenriks luftfart, godstransport i innenriks sjøfart, supply-flåten og anlegg på kontinentalsokkelen. Det foreslås at den reduserte satsen for CO₂-avgiften prisjusteres fra 2004 til 2005. Miljøverndepartementet har utarbeidet et lovforslag om handel med utslippskvoter av CO₂ i perioden 2005–2007. Forslaget har vært på høring, jf. utkast til kvotelov av 28. juni 2004. Lovforslaget bygger i stor grad på EUs kvotedirektiv som i hovedsak re-

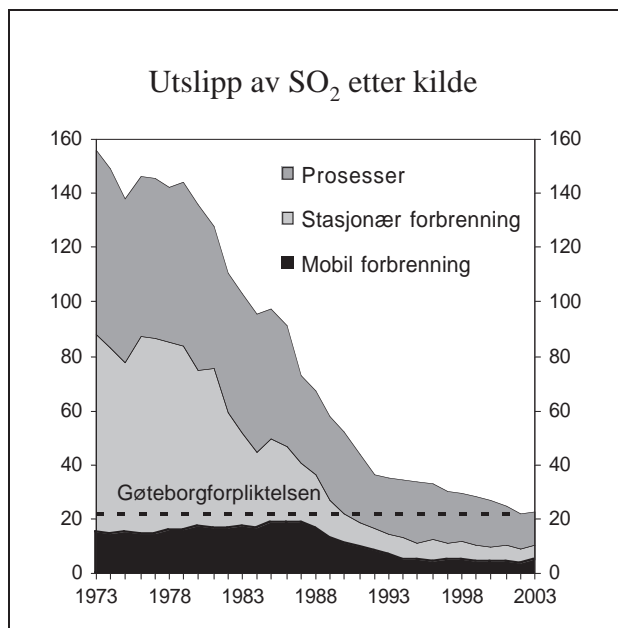
gulerer CO₂-utslipp fra energiproduserende næringer. I høringsnotatet ble det lagt opp til at kvotesystemet skal omfatte CO₂-utslipp fra oljeraffinerier, jern- og stålprodusenter, produsenter av sement, kalk, glass og keramiske produkter og energianlegg som ikke betaler CO₂-avgift med unntak av konvensjonelle gasskraftverk. I høringsnotatet legges det opp til kvotehandel med EU.

3.11 Svovelavgift (kap. 5543, post 71)

Dagens virkemidler mot svovelutslipp omfatter avgifter på olje, krav om maksimalt svovelinnhold i mineraloljer og utslippstillatelser etter forurensningsloven. Avgiften ilegges mesteparten av mineraloljeforbruket med 7 øre pr. liter og pr. 0,25 pst. vektandel svovelinnhold. Dette svarer til om lag 17 kroner pr. kg SO₂. Det betales ikke avgift for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre. SSBs utslippsstatistikk for 2003 viser at om lag 45 pst. av Norges totale utslipp av SO₂ omfattes av dagens regler for svovelavgift. Denne andelen er betydelig høyere sammenlignet med tidligere år. Dette må ses i sammenheng med reduserte utslipp fra prosesser som i hovedsak ikke er ilagt avgift, samt økte utslipp fra mobil forbrenning som er ilagt avgift.

De fleste mineraloljeproduktene hadde tidligere et svovelinnhold på mellom 0,05 og 0,25 pst. og ble ilagt avgift med ett trinn på svovelavgiften. Svovelinnholdet i disse produktgruppene imidlertid i stor grad blitt redusert til under 0,05 pst., og de ilegges dermed ikke svovelavgift. For tunge fyringsoljer med høyere svovelinnhold har svovelavgiften større betydning. Hele eller deler av svovelavgiften kan imidlertid refunderes ved dokumentert rensing.

Fra 1. januar 1999 ble det innført svovelavgift med redusert sats for utslipp av svovel fra raffineringanlegg, kull og koks og på mineralolje til bruk i luftfarten, anlegg på kontinentalsokkelen, samt supplyskip. Den reduserte avgiften for kull, koks og raffineringanlegg ble fjernet fra 1. januar 2002 og erstattet av en intensjonsavtale med Prosessindustriens landsforening (PIL) om utslippsreduksjoner i industrien. Avtalen er et ledd i å oppfylle forpliktelsene i Gøteborgprotokollen. Norge er i henhold til Gøteborgprotokollen forpliktet til å redusere de samlede utslippene av SO₂ til 22 000 tonn innen 2010. Som det går fram av figur 3.16 er dette målet nesten nådd allerede i 2003. Framskrivninger fra Nasjonalbudsjettet 2004 viser imidlertid at ut-

Figur 3.15 SO₂-utslipp 1973–2003. 1000 tonn
Tallene for 2002 og 2003 er foreløpige.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Statens forurensningstilsyn.

slippene kan øke noe fram mot 2010. Dersom utslippene reduseres som følge av innføringen av svovelfritt drivstoff, vil dette bidra positivt til Norges utslippsforpliktelse i henhold til Gøteborg-protokollen.

Det foreslås at svovelavgiften på mineralolje prjusteres i 2005.

3.12 Avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)

Særavgiften på sluttbehandling av avfall ble innført fra 1. januar 1999. Avgiften skal prise miljøkostnadene ved sluttbehandling av avfall og stimulere til økt gjenvinning og reduserte avfallsmengder.

Avgiften på forbrenning av avfall ble lagt om fra 1. juli 2004 fra en avgift basert på mengden innlevert avfall til en avgift på utslippene. Sammenliknet med den tidligere avgiften, vil en avgift på de faktiske utslippene også gi økonomisk motiv til rensing og utsortering av utslippsintensive avfallsfraksjoner. Avgiftssatsene på utslipp av de enkelte stoffene er fastsatt ut fra beregnet miljøskade. Det vises til vedtaket § 3. Avgiftssatsene for 2005 foreslås prisjustert.

Fra 1. juli 2003 ble det innført en differensiering av avgiften på avfall til deponier avhengig av deponiets miljøstandard. Avgiftssatsen for 2004 er på 400 kroner pr. tonn avfall for deponier med høy miljøstandard og 522 kroner pr. tonn avfall for deponi-

er med lav miljøstandard. For 2005 foreslås avgiftssatsene prisjustert.

Særsilt sluttbehandling av farlig avfall og restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien er fritatt fra avgiften. Det blir heller ikke beregnet avgift for energianlegg i industrien som benytter avfallsbaserte brensler i produksjonen.

Saken er også omtalt i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Miljøverndepartementet.

3.13 Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier (kap. 5547)

I forbindelse med oppfølgingen av forslagene til Grønn skattekommisjon ble det innført særavgift på trikloreten (TRI) (post 70) og tetrakloreten (PER) (post 71) fra 1. januar 2000. Avgiften har ført til en kraftig nedgang i forbruket av disse stoffene.

I 2004 er avgiften 54,51 kroner pr. kg ren TRI eller PER. For varer hvor kun en del av innholdet er TRI eller PER blir det beregnet en forholdsmessig avgift. Det framgår av avgiftsvedtakets § 1 annet ledd første punktum at der TRI og PER inngår som bestanddel i andre produkter, betales avgift av andelen TRI og PER. Satsene skal benyttes slik at det betales avgift pr. kg av produktet som TRI/PER inngår i.

Eksport og TRI/PER gjenvunnet til eget bruk er ikke avgiftsbelagt. Det gis refusjon for den mengde som leveres til profesjonell gjenvinner, mens salg av gjenvunnet vare avgiftsbelegges.

Det foreslås å prisjustere avgiften i 2005.

3.14 Miljøavgift på klimagasser (kap. 5548, post 70)

Hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) er moderate til kraftige klimagasser som reguleres gjennom Kyotoprotokollen. Utslipp av HFK og PFK stammer hovedsakelig fra kuldeanlegg og kjølemaskiner, brannslukningsmidler og produksjon av isolasjonsmaterialer (stivt skum). Samlet forbruk og utslipp av HFK og PFK forventes å øke kraftig fram mot 2020. Dette var bakgrunnen for innføringen av avgift på HFK og PFK fra 1. januar 2003. Siktemålet med avgiften er bl.a. å stimulere til bruk av alternative gasser og til utvikling av ny teknologi som ikke bruker disse gassene. Avgiftssatsen er i dag om lag 183 kroner pr. tonn CO₂-ekvivalenter, noe som innebærer at de ulike HFK- og PFK-forbindelsene har ulike satser avhengig av hvor kraftig klimaeffekt de har.

Avgiftsplikten på HFK og PKF reguleres av samme avgiftsvedtak. Særavgiften omfatter både HFK/PFK som er produsert innenlands og HFK/PFK som importeres. Avgiftsplikten omfatter både gass importert i bulk og gass som inngår i importerte produkter.

Miljøverndepartementet har fra 1. juli 2004 etablert en refusjonsordning i tilknytning til destruksjon av HFK og PFK. En kombinasjon av avgift og refusjon ventes å bidra til å redusere utslippene av HFK og PFK. I tillegg forventes ordningen å styrke arbeidet med å forhindre lekkasjer og stimulere til innsamling og forsvarlig behandling av brukt gass. Refusjonssatsen vil svare til avgiftssatsen for HFK og PFK.

I siste halvdel av 2002 før avgiften ble innført var importen av HFK-gasser unormalt høy. Det forventes derfor at både import og inntekter fra avgiften vil øke noe framover. Inntektene i 2005 anslås derfor til om lag 140 mill. kroner påløpt, dvs. en økning på nesten 80 mill. kroner fra 2003.

Det foreslås å prisjustere avgiften i 2005.

3.15 Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)

Særavgift på sjokolade- og sukkervarer ble innført i 1922. Sjokolade- og sukkervarer avgiftslegges med en avgift pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Avgiften omfatter, i likhet med andre særavgifter, både importerte varer og varer som er produsert innenlands. Avgiften er i 2004 på 15,45 kroner pr. kg. Avgiften foreslås prisjustert for 2005.

Ifølge vedtaket om avgift på sjokolade- og sukkervarer har Finansdepartementet fullmakt til å gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote. Bestemmelsen har mistet sin aktualitet ved at den avgiftsfrie innførsel av sjokolade og sukkervarer ikke lenger er mengdebegrenset, men følger verdigrensen som er hhv. 3000 og 6000 kroner for opphold i utlandet under og over 24 timer. Det foreslås derfor at denne fullmaktsbestemmelsen oppheves.

3.16 Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m. (kap. 5556, post 70)

Særavgiften på alkoholfrie drikkevarer er generell, men det er gitt viktige unntak, bl.a. annet for melk og juice. Departementet vil vurdere om det er hen-

siktsmessig å knytte avgrensningen nærmere opp mot sukkerinnholdet i drikkevarene. Regjeringen vil komme tilbake til dette i Revidert nasjonalbudsjett 2005.

For å hindre at avgiften medfører at forbruket vris bort fra ervervsmessig framstilt mineralvann til egenproduksjon, blir det lagt en avgift på sirup brukt til ervervsmessig framstilling av mineralvann i dispensere, fontener o.l. og en avgift på kullsyre brukt i hjemmeproduksjon av mineralvann, hvor varen ikke er ment for salg.

Det foreslås at avgiften på alkoholfrie drikkevarer holdes nominelt uendret fra 2004 til 2005. Dette innebærer en lettelse på om lag 18 mill. kroner bokført.

3.17 Avgift på drikkevareemballasje (kap. 5559)

Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer (post 70)

Drikkevareemballasje som ikke kan brukes om igjen i sin opprinnelige form (engangsemballasje), blir ilagt en grunnavgift. Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer ble innført 1. januar 1994. I 2004 er avgiften på 0,89 kroner pr. enhet.

Grunnavgiften på engangsemballasje er ingen miljøbegrunnet avgift. Samtidig er den konkurransevridende fordi den favoriserer produsenter som taper på ombruksemballasje framfor andre produsenter som opererer i de samme markedene.

På denne bakgrunn foreslo Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 å avvikle denne avgiften fra 1. juli 2004. I budsjettavtalen mellom Regjeringen og Arbeiderpartiet ble dette forslaget frafalt. I forbindelse med stortingsbehandlingen av Revidert nasjonalbudsjett gjorde imidlertid Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Statsbudsjettet for 2005 fremme forslag om å avvikle grunnavgiften for engangsemballasje fra 1. januar 2005.»

I forbindelse med stortingsbehandlingen av saken i Revidert nasjonalbudsjett 2004 kom det signaler om at bransjen ønsket mer tid til omstilling. På bakgrunn av dette omstillingsbehovet vil Regjeringen ikke foreslå å avvikle grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer nå, men vil komme tilbake med et forslag om dette på et senere tidspunkt. Avgiften foreslås prisjustert for 2005.

Miljøavgift på drikkevareemballasje (post 71–74)

Miljøavgiften på drikkevareemballasje blir differensiert etter emballasjens innhold og art. Størrelsesforholdet mellom avgiftssatsene begrunnes ut fra at ulike emballasjetyper gir ulik miljøskade når de havner i naturen.

Produkter som er fritatt fra produktavgiften (drikke som ernæringsmessig hører til daglig kosthold og som primært drikkes hjemme i husholdningene f.eks. melk, juice og råsaft) har fritak fra miljøavgiften. Øvrige drikkevarer blir ilagt en miljøavgift som er differensiert etter materialtype. Miljøavgiften er gradert etter returandel, og emballasje som inngår i godkjente retursystemer får redusert miljøavgiftssats etter returandel.

For 2005 foreslås det å prisjustere miljøavgiftssatsene for drikkevareemballasje.

3.18 Avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)

Særagift på sukker ble innført i 1981, og er i hovedsak lagt på sukker til forbrukere. Sukker som nyttes til ervervsmessig framstilling av varer er på nærmere vilkår fritatt for avgift. Avgiftssatsen foreslås prisjustert for 2005.

3.19 Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)

Avgiftsplikt inntreder ved tinglysning av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom. Avgiften er på 2,5 pst. av salgsværdien. Hensikten med særagiften er å skaffe staten inntekter, og den har f.eks. ikke som begrunnelse å dekke kostnadene ved tinglysningen. Ved overføring av hjemmel til selveierleilighet/eierseksjoner ved oppløsning av borettslag og boligaksjeselskap betales en fast avgift på 1000 kroner. Det foreslås ingen satsendringer i avgiften for 2005.

Stortinget fattet 12. juni 2002 vedtak om å be Regjeringen opprette et sentralt tinglysningsregister knyttet til Statens kartverks hovedkontor på Hønefoss. Vedtaket var i tråd med Justiskomiteens tilråding inntatt i Innst. S. nr. 221 (2001–2002). I perioden 1. januar 2004 til 1. august 2007 vil tinglysningsmyndigheten gradvis bli overført fra tingrettene til Statens kartverk. Overføringen medfører behov for å etablere en ny betalingsløsning for dokumentavgiften.

Finansdepartementet har derfor i Ot.prp. nr. 1 (2004–2005) fremmet forslag om lovendringer som

tilrettelegger for en overgang fra forskuddsvis til etterskuddsvis betaling av dokumentavgiften ved tinglysning sentralt hos Statens kartverk. Det foreslås at Statens innkrevingsentral gis særnamnsmannskompetanse til bruk ved innfordring av misligholdte krav. Det vises til Ot.prp. nr. 1 (2004–2005), St.prp. nr. 1 (2004–2005) Finansdepartementet og St.prp. nr. 1 (2004–2005) Justis- og politidepartementet, for nærmere omtale av saken.

Omleggingen fra forskuddsvis til etterskuddsvis betaling vil medføre et bokført provenytap for staten i omleggingsfasen. Det bokførte tapet vil for 2005 være i størrelsesorden 40 mill. kroner.

Gaveandel i dokument som inneholder gave, donasjon og lignende til offentlig godkjente stiftelser er i dag fritatt for dokumentavgift. Ifølge forarbeidene er bakgrunnen bl.a. at gaver til allmennyttige formål skal være fritatt for dokumentavgift, jf. St.prp. nr. 1 (1975–76) Skatter og avgifter til statskassen. Departementet er av den oppfatning at begrepet offentlig *godkjente* stiftelser er noe uklart. Begrepet er ikke nevnt verken i gjeldende stiftelseslov eller i forslag til ny lov om stiftelser. Stiftelsesloven 23. mai 1980 nr. 11 har særregler for offentlige stiftelser. Offentlige stiftelser er «stadfestet» i samsvar med stiftelsesloven § 15. Ifølge stiftelsesloven § 16 er vilkåret for slik offentlig stadfestelse bl.a. at stiftelsens formål har en viss allmenn interesse og at stiftelsen ikke utelukkende har til oppgave å tilgodese medlemmer av en bestemt familie. Virkningen av en slik stadfestelse er at stiftelsen kommer under offentlig tilsyn.

Departementet foreslår at vedtaket endres slik at begrepsbruken i vedtaket blir i samsvar med begrepsbruken i stiftelseslovgivningen. Det foreslås derfor at det oppstilles et krav om at stiftelsen skal ha et allmennyttig formål for at fritak skal gis, og at et slikt krav inntas i vedtaket slik det er gjort for foreninger. Dette sikrer at fritak gis for den gruppen stiftelser som ifølge forarbeidene er berettiget til fritak og er i samsvar med gjeldende praktisering av fritaket.

3.20 Avgifter i telesektoren (kap. 5583, post 70)

Frekvensavgifter

Prising av frekvenser for mobiltelefoni ble foreslått i St.prp. nr. 70 (1995 – 96) Om avvikling av resterende eneretter i telesektoren og fikk tilslutning ved behandlingen i Stortinget. Samferdselsdepartementet stilte krav om en årlig frekvensavgift for første gang i 1998, ved tildelingen av frekvenser i

1800 MHz båndet (DCS/GSM 1800). Det er senere blitt stilt vilkår om årlig frekvensavgift i nye tillatelser på mobilområdet.

For disponering av frekvenser i 900 og 1800 MHz-båndene, bestemmes frekvensavgiften av tildelt frekvensmengde. I konsesjonene er det stilt vilkår om at konsesjonærene skal betale årlig frekvensavgift på 200 000 kroner pr. dupleks-kanal (2 x 200 kHz) pr. år for den initielle tildelingen. Det foreslås at denne satsen videreføres i 2005.

For disponering av frekvenser til etablering og drift av tredje generasjons mobilsystemer (3G), ble det i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2000 bestemt å stille vilkår om betaling av en årlig frekvensavgift på 20 mill. kroner pr. konsesjon. Opprinnelig ble det tildelt fire konsesjoner for 3G i Norge, men to av konsesjonene er senere levert tilbake til staten. I forbindelse med ny utlysning av de to ledige konsesjonene, sluttet Stortinget seg til forslag om at betaling av årlig frekvensavgift med 20 mill. kroner pr. konsesjon skulle videreføres i nye konsesjoner, jf. St.meld. nr. 32 (2001 – 2002) og St.meld. nr. 18 (2002 – 2003), Innst. S. nr. 192 (2002 – 2003). Totalt er det tildelt tre konsesjoner for 3G i Norge, og det foreslås at avgiften for disponering av frekvenser for 3G på 20 mill. kroner pr. konsesjon, videreføres i 2005.

Telenors konsesjon til etablering og drift av mobilkommunikasjonssystemet NMT 450 løper ut 31. desember 2004. Frekvensene som i dag benyttes til drift av dette mobilsystemet ble derfor fordelt ved auksjon 8. juni 2004. Ny innehaver av tillatelse til bruk av frekvensene i 450 MHz-båndet f.o.m. 1. januar 2005 er selskapet Nordisk Mobiltelefon AS. I selskapets frekvenstillatelse er det stilt vilkår om betaling av årlig frekvensavgift med 4,5 mill. kroner. Avgiften forfaller til betaling første gang i 2005.

For 2004 utgjør årlige frekvensavgifter 107 mill. kroner i alt, herav 47 mill. kroner for disponering av frekvenser i 900 og 1800 MHz-båndene og 60 mill. kroner for frekvensavgift for 3G.

I 2005 anslås årlige frekvensavgifter til 111 mill. kroner i alt.

Nummeravgifter

Fra 1999 har Post- og teletilsynet lagt ut 5-sifrede telefonnummer for salg direkte til sluttbrukere. En sluttbruker som har fått tildelt et 5-sifret nummer, skal betale en årlig avgift for retten til å inneha og bruke nummeret. De 5-sifrede numrene er delt inn i forskjellige priskategorier. Avgift pr. nummer varierer fra 25 000 til 100 000 kroner pr. år. Provenyet fra nummeravgifter anslås til 11 mill. kroner i 2005.

3.21 Inntekter ved tildeling av konsesjoner (kap. 5309)

Staten kan kreve betaling ved tildeling av konsesjoner, for eksempel når tildelingen skjer ved auksjon. Størrelsen på disse inntektene vil variere avhengig av hvilke tillatelser som tildeles og selskapenes betalingsvilje.

For 2004 er det tildelt en tillatelse for mobiltelefon i frekvensene i 450 MHz-båndet. Regjeringen vil komme tilbake med omtale og nytt bevilgningsforslag for dette kapittelet i nysalderingsproposisjonen for 2004.

For 2005 har en i dag ikke planer om tildeling av konsesjoner mot betaling og det er derfor ikke budsjettert med inntekter på dette kapittelet. For frekvenstillatelser brukt til radioaksess kan det likevel oppstå situasjoner der det er hensiktsmessig å tildele konsesjoner mot betaling. Det foreslår derfor at vedtaket om inntekter ved tildeling av konsesjoner for frekvenstillatelser videreføres for 2005.

3.22 Avgifter på matproduksjon (kap. 4115)

Ved omorganiseringen av matforvaltningen og etablering av Mattilsynet fra 1. januar 2004 ble det etablert et tredelt system for finansiering ved hjelp av gebyr og avgifter.

Den første delen av systemet gjelder innkreving av gebyr for særskilte ytelser som tilsynet utfører overfor konkrete brukere. Den andre delen av systemet gjelder innkreving av gebyr for enkelte tilsyns- og kontrolloppgaver der disse entydig over tid retter seg mot konkrete brukere og brukergrupper. Den tredje delen av systemet gjelder innkreving av avgifter for tilsyn og kontroll som ikke entydig retter seg mot konkrete brukere. Avgiftene omfatter avgift på fôr til kjæledyr og ulike matproduksjonsavgifter.

Matproduksjonsavgiftene skal dekke tilsyn og kontroll langs hele matproduksjonskjeden. Disse ordningene skal også dekke bl.a. tilsyn og kontroll i forbindelse med merkeordningen «Beskyttede betegnelser», dyrehelse hos selskapsdyr, samt tilsyn og kontroll med dyrevelferd, avl og kostnader til veterinær vaktordning for dyr som inngår i produksjon av næringsmidler.

Departementet mener at matproduksjonsavgiftene er en form for skattlegging som bør følge prosedyrene i Grunnloven § 75 bokstav a. Som i 2004 foreslås det derfor at avgiftene hjemles i et eget plenarvedtak for budsjetterminen. I plenarvedtaket er

det inntatt hva som avgiftslegges og nivået på avgiftene. Avgiftene oppkreves av Landbruks- og matdepartementet med hjemmel i særlovgivningen.

Matproduksjonsavgiftene er inndelt i 12 ulike avgifter. Avgiftsnivået avhenger av om det er norsk eller importert vare. For de norskproduserte varene avhenger avgiftsnivået av om varene er animalia eller vegetabilia. For animalia avhenger avgiftsnivået i tillegg av om det er landbaserte varer eller fisk/sjømat. Satsene i forslaget til avgiftsvedtak er i pro-

sent av verdi, med unntak av for kjøtt og fisk som har avgiftssatser basert på vekt. For importerte varer skiller avgiftene mellom råvarer og halvfabrikata/ferdigvarer.

I forhold til budsjettet for 2004 er de fleste avgiftssatsene redusert med omkring 10 pst.

For nærmere omtale av avgiftene vises det til St.prp. nr. 1 (2004–2005) Landbruks- og matdepartementet.

4 Toll

4.1 Innledning

Ved innførsel av varer skal det svares toll i henhold til tolltariffens satser, med mindre tollfrihet følger av de innledende bestemmelsene i tolltariffen eller av de vedtak som forvaltningen treffer med hjemmel i Stortingets tollvedtak. I tillegg til de ordinære tollsatsene angir tolltariffen også preferansetollsats i henhold til inngåtte frihandelsavtaler. Preferansetollbehandling forutsetter at krav til varenes opprinnelse er oppfylt.

Tolltariffen og dens innledende bestemmelser er en del av Stortingets plenarvedtak om toll, og gjelder for ett år av gangen etter Grunnloven § 75 bokstav a. Selve vedtaket er i likhet med tidligere år utformet slik at bare endringene fremgår. For øvrig gis gjeldende tariff med innledende bestemmelser forlenget gyldighet for kommende budsjettermin.

Av industrivarene er for tiden bare klær og enkelte tekstiler pålagt toll, i alt 323 varenumre. De fleste av disse tollsatsene ligger mellom 10 pst. og 13,7 pst. På landbruksvarer er det toll på svært mange av varenumrene; enkelte er belagt med verditollsats, mens andre varer er belagt med toll etter volum, vekt eller stykk (spesifikk tollsats).

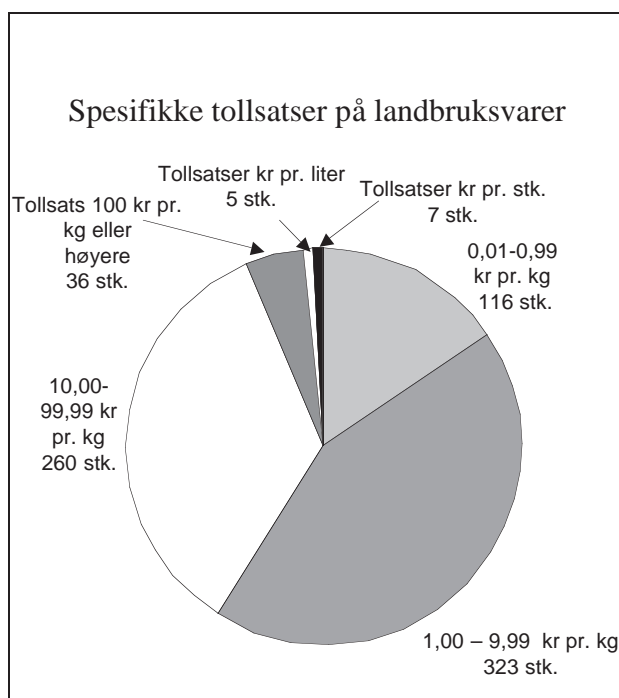
Regjeringen ønsker å fjerne toll på industrivarer. Ved å fjerne industritollen vil næringslivet stå overfor et enklere regelverk og det vil frigjøre administrative ressurser både i bedriftene og i toll- og avgiftsetaten. Satsene har over tid fått en vilkårlig utforming og har utilsiktede virkninger på verdiskapingen. Det er også uheldig at en stor andel av tollbelastningen legges på import fra utviklingslandene. Fra 1995 til 2002 er det fjernet om lag 3 150 tollsats på industrivarer. I tillegg har tollsatsene blitt redusert som følge av WTO-avtalen. De avtalte nedtrappingene ble fullført i 2004. For 2005 foreslår Regjeringen en ytterligere reduksjon i enkelte industritollsats. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 4.2.2.

Tollbeskyttelse på landbruksvarer er et sentralt virkemiddel for å sikre omsetning av norske landbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. Tollbeskyttelsen er en viktig del av den samlede støtten til norsk jordbruk, og utgjør den overveien- de del av skjermingsstøtten, som ifølge OECDs foreløpige anslag for 2003 er på 10,1 mrd. kroner. I tillegg kommer skjermingsstøtte som følge av tollbeskyttelsen av den landbruksbaserte næringsmiddelindustrien.

Tolltariffen inneholder fremdeles tollsats på ulike landbruksvarer som er historisk betinget, og som ikke gir nevneverdig beskyttelse for norsk produksjon av tilsvarende varer. I tillegg er de ofte svært lave og kan fremstå som vilkårlige. I 2003 og 2004 ble til sammen 169 slike varenummer i tolltariffen gjort tollfrie.

Et hovedtrekk ved tollsatsene på landbruksvarer er at de er høye for landbruksvarer som produseres i Norge (ofte flere hundre prosent i forhold til importverdi), mens de generelt sett er lave for landbruksvarer som ikke produseres her i landet. Nærmere en tredjedel av varenumrene i landbrukskapitlene i tariffen, eller nærmere bestemt 445, er tollfrie – mens 747 varenumre har spesifikke tollsats. Disse fordeler seg som vist i figur 4.1. Den høyeste satsen basert på vekt er 144,26 kroner pr. kg og gjelder for saltet, tørket eller røkt kjøtt av bl.a. sau og reinsdyr. Ytterligere 93 varenumre er belagt med verditollsats. Disse fordeler seg som vist i figur 4.2. Den høyeste verditollsatsen er på 555 pst. og gjelder bl.a. for levende kyllinger av kalkuner.

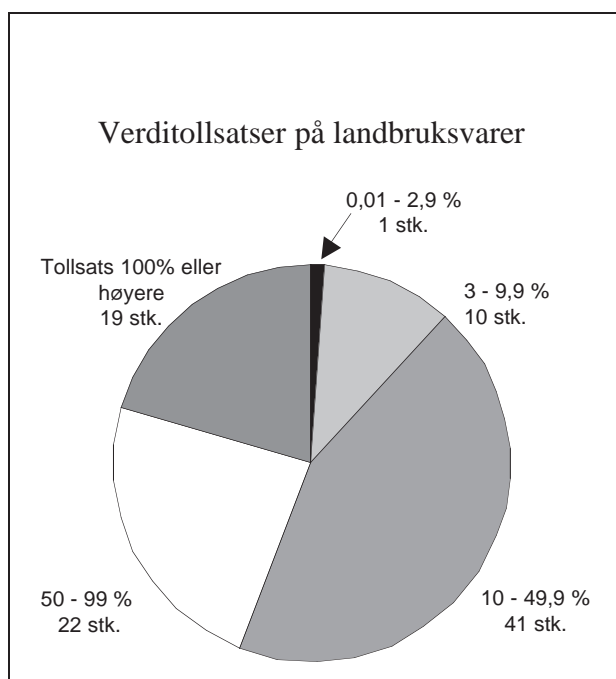
I landbrukssektoren gis det gjennom året et stort antall administrative tollnedsettelse som innebærer at mange anvendte tollsats i praksis er betydelig lavere enn de satser som fastsettes i stortingsvedtaket, slik dette inntas i den trykte tolltariffen. For en nærmere oversikt over de administrative tollnedsettelsene vises det til tabell 4.1 og avsnitt 4.6.1.

Figur 4.1 Spesifikke tollsatser på landbruksvarer, fordelt etter størrelse og type

Kilde: Toll- og avgiftsdirektoratet og Finansdepartementet.

Tollsatsene er begrenset oppad gjennom internasjonale avtaler. Norge har gjennom flere forhandlingsrunder i GATT forpliktet seg til å redusere tollene. Tidligere var kun industrivarer omfattet av det multilaterale avtaleverket, men WTO-avtalen av 1994 innebar at også importvernet for landbruksva-

Figur 4.2 Verditollsats på landbruksvarer, fordelt etter størrelse

Kilde: Toll- og avgiftsdirektoratet og Finansdepartementet.

rer ble regulert gjennom dette avtaleverket. De multilaterale forhandlingene i regi av WTO omtales under avsnitt 4.3.

I tillegg til de generelle tollnedtrappingene som følger av WTO-avtalen, har Norge ved EØS-avtalen og ved frihandelsavtaler med de sentral- og østeuropeiske landene, samt land som Tyrkia og Israel, forpliktet seg til ytterligere tollreduksjoner på gjensidig basis. For industrivarer er det i prinsippet innført tollfrihet ved import fra disse landene. Frihandelsavtalene er omtalt under avsnitt 4.5.1.

Overfor utviklingslandene er det etablert et generelt tollpreferansesystem, (Generalized System of Preferences, GSP), slik at import fra disse landene oppnår særlige lempninger i tollene. GSP-ordningen er nærmere omtalt under avsnitt 4.4.

Inntektene fra tollavgiftene går i likhet med inntektene fra særavgifter og merverdiavgift til statskassen. Tollinntektene betyr langt mindre for statens inntekter enn i tidligere tider. For om lag 100 år siden utgjorde tollinntektene om lag 70 pst. av de samlede skatte- og avgiftsinntektene. I 2003 ga tollene 1 614 mill. kroner i inntekter, og utgjorde 0,3 pst. av de statlige skatte- og avgiftsinntektene fra Fastlands-Norge. Også inntektene fra auksjon av tollkvoter på en del landbruksvarer regnes som del av tollinntektene. Inntektene fra auksjon av disse kvotene var 43 mill. kroner i 2003. Forvaltningen av tollkvoter for landbruksvarer er nærmere omtalt under avsnittene 4.6.3 og 4.6.4. En omtale av tollinntektene fra importen av landbruksvarer er gitt i avsnitt 4.6.5.

4.2 Endringer i tollsatsene i den norske tolltariffen

4.2.1 Tollnedtrapping i henhold til WTO-avtalen

Tollnedtrappingen som Norge forpliktet seg til gjennom forhandlingene i Uruguay-runden og WTO-avtalen, ble fullført 1. januar 2004.

4.2.2 Reduksjon av toll på industrivarer

Et stort antall tollsatser på industrivarer er fjernet i løpet av de siste årene. Det står nå kun igjen tollsatser på klær og enkelte andre tekstilvarer. For 2005 foreslår Regjeringen å redusere de høyeste tollsatsene på klær, slik at forskjellen i tollbelastningen for klær av trikotasje og klær av vevde stoffer fjernes. Dette innebærer at de høyeste tollsatsene reduseres fra ulike nivåer mellom 13,7 pst. og 12,0 pst. til 10,7 pst. Reduksjonen bidrar til en forenkling

i tollavgiftsstrukturen og sikrer at tilnærmet ensartede produkter i større grad behandles likt. Provenytapet av å harmonisere de høyeste satsene kan anslås til 35 mill. kroner påløpt og 32 mill. kroner bokført i 2005. Det vises til vedtak I bokstav B.

For å unngå forskjellsbehandling mellom tollbehandling av herreklær og dameklær foreslår Regjeringen i tillegg at flere typer herreklær blir omfattet av tollpreferanseordningen overfor utviklingsland (GSP), jf. omtale i avsnitt 4.4. Tiltaket anslås å innebære en provenyeffekt på 15 mill. kroner påløpt og 14 mill. kroner bokført. Det vises til vedtak I bokstav C.

4.3 Multilaterale forhandlinger i WTO

Norge deltar aktivt i den pågående forhandlingsrunden («Doha Development Agenda»). Som navnet indikerer skal runden ha en sterk utviklingsprofil. Forhandlingene omfatter, foruten landbruk, handel med tjenester, markedsadgang for industrivarer inkludert fisk og fiskeprodukter, regelverket for internasjonal handel vedrørende antidumping, subsidier, frihandelsavtaler og tollunioner, handel og miljø samt oppfølging av utviklingslandenes krav knyttet til eksisterende avtaleverk. Utviklingslandenes interesser og spesielle behov skal stå i fokus under forhandlingene, og at flertallet av medlemslandene i WTO er utviklingsland. Regjeringen legger vekt på at hensynet til utviklingslandene, spesielt de minst utviklede landene, ivaretas i forhandlingene.

Ministerkonferansen i Cancun, Mexico, i september 2003, var ment å treffe en del nøkkelbeslutninger. Dette lyktes ikke på grunn av motsetningene på landbruksområdet og manglende enighet om håndteringen av de såkalte Singapore-temaene (handel og konkurranse, handel og investeringer, handelsforenkling, åpenhet i offentlige anskaffelser). Først i juli 2004 ble det oppnådd enighet om et rammeverk med retningslinjer for de videre forhandlingene, om landbruk og markedsadgang for industrivarer. Resultatet vil gjøre det mulig å ivareta de norske hovedprioriteringene i slutfasen av forhandlingene. For landbruk skal man bl.a. forhandle videre om nedbygging av handelsvridende støtte til innenlandsk produksjon, avvikling av eksportstøtte og nedbygging av tollsatser. Også for industrivarer skal det arbeides videre med tollreduksjoner. Vedtaket innebærer også at det skal igangsettes forhandlinger om handelsforenkling, mens de øvrige tre Singapore-temaene ikke vil inngå i denne runden. Samtidig er det klart at det ikke er mulig å overholde den opprinnelige tidsfristen for

avslutning av forhandlingsrunden innen 1. januar 2005. Den neste ministerkonferansen vil bli avholdt i Hong Kong, Kina, i desember 2005.

For Norge er forhandlingene om det forpliktede, multilaterale handelssystemet viktig, og multilaterale avtaler er det beste virkemiddel mot vilkårlighet, diskriminering, proteksjonisme og den sterkeste rett. Stabile og forutsigbare rammer for verdenshandelen er av avgjørende betydning for å sikre økonomisk vekst og velstandsutvikling. Helheten i systemet må vektlegges selv om Norge ikke får gjennomslag for alle synspunkter og krav.

Et område som er viktig for Norge er antidumping og lignende handelstiltak. Dagens antidumpingregelverk åpner for misbruk, og for at industrilobbyer i enkelte land kan presse egne myndigheter til å innføre ekstratoll for å ramme import som kan utkonkurrere deres produkter. Regjeringen vil derfor i forhandlingene arbeide for at antidumpingregelverket klargjøres, slik at det i fremtiden blir mindre skjønnsbasert.

4.4 Tollpreferansesystemet for utviklingslandene – GSP

Norge gir som andre industriland tollpreferanser til utviklingsland gjennom GSP-ordningen (Generalized System of Preferences). GSP er en frivillig og ensidig ordning for å bedre utviklingslandenes markedsadgang. Tollpreferansene under ordningen kan trekkes tilbake eller endres.

Utformingen av ordningen varierer i de ulike industrilandene. Norges ordning gir toll- og kvotefri adgang for all import fra de minst utviklede land (MUL-landene). Øvrige utviklingsland innvilges tollfrihet for industrivarer med enkelte unntak for tekstiler og klær. Det gis i tillegg nedsatt toll for de fleste landbruksvarer.

I dag er en del typer herreklær tollbelagt fordi de ikke er omfattet av GSP-ordningen. Tilsvarende klær for kvinner er omfattet av GSP-ordningen og er derfor i utgangspunktet tollfrie ved import fra utviklingsland. Likestillingsombudet har stilt spørsmål ved om dette strider mot likestillingslovens forbud mot diskriminering. Regjeringen mener at en differensiering av tollsatser på import av henholdsvis herre- og kvinneklær er tilfeldig og uheldig. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at disse tilfelldighetene i strukturen i tollsatsene for de aktuelle varetypene fjernes, slik at også herreklær blir omfattet av GSP-ordningen. Tiltaket anslås å innebære et provenytap på 15 mill. kroner påløpt og 14 mill. kroner bokført i 2005.

En interdepartemental arbeidsgruppe under Utenriksdepartementet vil gjennomgå nåværende norske ordninger, og fremme forslag til ytterligere forenklinger og forbedringer. Gjennomgangen vil bli sett i sammenheng med pågående forhandlinger i WTO.

4.5 EØS-avtalen og de øvrige frihandelsavtalene

4.5.1 Nye frihandelsavtaler

Regjeringen legger vekt på at hovedarbeidet med handelsliberalisering skal skje innenfor WTOs rammer, men anser bilaterale frihandelsavtaler gjennom EFTA som et nyttig supplement til multilaterale avtaler. Gjennom frihandelsavtaler kan det oppnås raskere resultater enn i de større multilaterale prosesser. Hensynet til samlet norsk verdiskapning bør i størst mulig grad legges til grunn for Norges videre arbeid med EFTAs handelsavtaler og valg av nye land.

Som følge av EUs utvidelse fra 1. mai 2004 bortfalt åtte av EFTAs frihandelsavtaler. Teksten i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 foreslås justert i forhold til dette, se forslag til vedtak I, bokstav A.

Regjeringen ga sin tilslutning til en frihandelsavtale mellom EFTA-landene og Libanon 18. juni i år og avtalen ble underskrevet av partene 24. juni 2004. Det legges opp til at en St.prp. vil bli fremmet før årsskiftet, og frihandelsavtalen forventes å tre i kraft 1. januar 2005. Avtalen omfatter handel med alle industriprodukter, herunder fisk og andre marine produkter. Parallelt med frihandelsavtalen har Norge parafert en bilateral avtale om handel med landbruksvarer med Libanon. Avtalene forventes ikke å medføre større økonomiske konsekvenser for Norge.

Frihandelsavtalen med Chile ble signert av partene 26. juni 2003, men er ikke ratifisert. Når ovennevnte avtaler er ratifisert, vil EFTA-landene ha 13 inngåtte handelsavtaler med land utenfor EU.

På det nåværende tidspunkt pågår det frihandelsforhandlinger mellom EFTA-landene og Tunisia, Egypt og Den sørafrikanske tollunionen (Sør-Afrika, Botswana, Namibia, Lesotho og Swaziland). Forhandlingene med Egypt og Tunisia er i slutfasen. Forhandlingene med Canada er i hovedsak ferdig, men er stoppet opp i påvente av en tilfredsstillende løsning knyttet til skipsbygging.

Forberedende samtaler om en frihandelsavtale med Sør-Korea pågår, og forhandlinger ventes å bli

igangsatt i begynnelsen av 2005. Forberedende samtaler med Thailand kan bli igangsatt i løpet av høsten 2004. En frihandelsavtale mellom EFTA og henholdsvis Sør-Korea og Thailand, kan for Norge åpne for økt handel og verdiskapning. Dette gjelder særlig på områdene industrivarer, fisk og tjenester.

I tilfelle iverksettningstidspunktet for en fremforhandlet frihandelsavtale faller innenfor budsjettperioden, anmoder departementet om Stortingets fullmakt til å iverksette de tollmessige sider av en slik avtale. Det vises til forslag til vedtak II.

4.5.2 Forhandlinger med EU på landbruksområdet

EØS-avtalens protokoll 3 om bearbejdede landbruksvarer

Protokoll 3 omfatter gjensidige tollpreferanser ved handel med bearbejdede landbruksvarer, dvs. varer som pizza, supper, barnemat og bakverk. Varene i protokollen er underlagt EØS-avtalens generelle bestemmelser om det frie varebytte, men avtalepartene kan anvende toll for å jevne ut prisforskjeller på basislandbruksvarer som inngår i ferdigvaren.

I forbindelse med at protokoll 3 ble revidert i 2001 ble det avgitt en felleserklæring hvor avtalepartene forpliktet seg til, med unntak for visse produkter, å avvikle eventuell industribeskyttelse i tollsatsene, dvs. tollbeskyttelse utover differansen i råvarepriser mellom Norge og EU. I felleserklæringen ble det nedfelt at forhandlingene om dette skulle slutføres innen utgangen av 2003, og at tollreduksjonene skulle iverksettes fra 1. juli 2004.

De formelle forhandlingene startet 27. juni 2002, men tok lenger tid enn forutsatt. Forhandlingene ble slutført først 11. mars 2004, og det endelige forhandlingsresultatet ble en pakkeløsning bestående av følgende tre elementer:

- Bortfall av industribeskyttelse.
- Etablering av en tollkvoteordning for mineralvann inneholdende sukker.
- Enighet om en erklæring om at tollpreferanser ikke skal undergraves av andre tiltak.

Utgangspunktet var at forhandlingsresultatet skulle iverksettes 1. juli 2004. Imidlertid tok de interne vedtaksprosedyrene på EU-siden noe lenger tid enn først forutsatt. Det forventes at vedtak i EØS-komiteen vil fattes i løpet av høsten 2004 med iverksettning mot slutten av året. Avtalen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 66 (2003–2004). Den norske industribeskyttelsen for gjær vil ikke avvikles før 1. januar 2005.

Forhandlingsresultatet innebærer at det skal gis lettelse i tollsatsene for varer nevnt i protokoll 3, ved at EUs og Norges gjenværende industribeskyttelse for de fleste varer bortfaller. EU beholder en viss industribeskyttelse for syltetøy, eddik og tobakksprodukter. Norge vil beholde industribeskyttelse for enkelte viktige produkter som syltetøy og diverse fôrprodukter.

Norge får i tillegg en noe bedret markedsadgang i EU for teknisk sprit ved at de tollfrie kvotene for henholdsvis denaturert og udenaturert teknisk sprit økes.

Videre vil forhandlingsresultatet innebære midlertidig suspensjon av dagens ubegrensede tollfrihet ved import fra Norge til EU av mineralvann inneholdende sukker. Som erstatning vil det etableres en tollfri kvote under protokoll nr. 2 til den bilaterale frihandelsavtalen mellom Norge og Felleskapet.

I slutfasen i forhandlingene ble det også enighet om en erklæring om at gjensidige tollpreferanser ikke skal undergraves av andre tiltak. Denne erklæringen vil avgis i forbindelse med EØS-komiteebeslutningen.

EØS-avtalens artikkel 19

Etter EØS-avtalens artikkel 19 skal avtalepartene med to års mellomrom gjennomgå vilkårene for handelen med basis landbruksvarer (melk, kjøtt, grønnsaker mv.) med sikte på en gradvis liberalisering. Norge og Kommisjonen kom 18. desember 2002 til enighet om en skisse til avtale om utvidet handel med landbruksvarer, jf. St.prp. nr. 71 (2002–2003). Denne avtalen ble iverksatt 1. juli 2003, og fikk full virkning fra 2004. Neste gjennomgang i henhold til EØS-avtalens artikkel 19 vil trolig skje i løpet av 2005.

4.5.3 Utvidelsen av EØS-avtalen

Med virkning fra 1. mai 2004 ble Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Den tsjekkiske republikk, Slovakia, Slovenia og Ungarn medlemmer av EU.

Dette innebar også at EØS-området ble tilsvarende utvidet og at Norges frihandelsavtaler med de nye EU-medlemslandene falt bort. EØS-utvidelsesavtalen er nærmere omtalt i St.prp. nr. 3 (2003–2004).

Stortinget samtykket til ratifikasjonen av EØS-utvidelsesavtalen 29. januar 2004.

Markedsvilkårene for fisk og sjømat

Som erstatning for bortfallet av den frie markedsadgang til de nye EU-medlemslandene, fikk Norge bl.a. tollfrie EU-kvoter for sild og makrell. Avtalen har form av en tilleggsprotokoll til Norges bilaterale frihandelsavtale med EF av 1973.

Som følge av problemer på EU-siden knyttet til de formelle iverksettelsesprosedurene, ble de interne EU-vedtakene vedrørende tollpreferanse og tollkvoter ikke fattet før utvidelsen, slik som opprinnelig forutsatt. Det forventes imidlertid at vedtak vil fattes i løpet av høsten 2004, og at kvotene likevel vil bli gjort gjeldende fra 1. mai 2004. Den europeiske ordningen med transittering av varer samt EØS-avtalens opprinnelsesregler med bl.a. adgang til full kumulasjon gjelder nå for hele dette området. Toll- og avgiftsdirektoratet har iverksatt de tollmessige tiltakene som følger av denne utvidelsen og gitt orientering ved rundskriv til toll- og avgiftsetaten og næringslivet.

Handelen med landbruksvarer

Handelen med landbruksvarer mellom Norge og de nye EU-medlemslandene var liten. Dette gjaldt både handel med landbruksvarer som melkeprodukter, kjøtt og korn, og for bearbeidede landbruksvarer. Import fra Polen og Ungarn av jordbær, bringebær og eplejuice til konserveringsindustrien, var den eneste av særlig omfang til Norge. Denne importen var basert på utnyttning av tollfrie importkvoter i EFTAs frihandelsavtaler. Norge hadde ikke tilsvarende tollfrie eksportkvoter for landbruksvarer, og eksporten var svært begrenset. Forhandlingsresultatet innebar at den eksisterende handelen med landbruksvarer mellom Norge og de nye medlemslandene ble videreført ved at de norske importkvotene ble lagt til EUs totale kvote, samtidig som det ble etablert nye kvoter for enkelte produkter.

4.5.4 Kontroll av fiskeeksport til EU

Den såkalte fiskeeksporten med kontroll av opprinnelsesbevis utstedt av norske eksportører ved eksport av fisk og fiskevarer til EU, er i sin avslutning. Resultatene har vist at omfanget av feilaktige opprinnelsesbevis var størst under kontrollens første fase, mens det er funnet langt færre feil hos de bedriftene som ble kontrollert i kontrollaksjonens andre fase. Heller ikke i tredje fase har det så langt vært funnet mange feil ved eksport av fisk, men det er avdekket en del uregelmessigheter ved eksport av reker. Kontrollaksjonen er beregnet avsluttet innen utgangen av 2004.

I forbindelse med aksjonen er ca. 250 selskaper (eksportører og leverandører) innenfor fiskerinæringen kontrollert av norske tollmyndigheter. Toll- og avgiftsetaten har for øvrig vært i en løpende dialog med EU-kommisjonen om kontrollresultatene, og diskutert mulige tiltak for å gjenoppbygge tilliten til opprinnelsesbevis utstedt av norske foretak som eksporterer fisk til EU. Det er enighet om at det er behov for enkelte tiltak, herunder presiseringer av vilkårene som skal gjelde for at foretakene selv kan utstede opprinnelsesbevis.

Av Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet fremgår blant annet at med tanke på Norges omdømme som eksportnasjon, vil kontrollen på eksportområdet generelt bli prioritert fremover. Tollmyndighetene vil også fortsette sine kontroller av fiskeribransjen med tanke på å avdekke uriktige opprinnelseserklæringer og andre typer feildeklareringer i forbindelse med eksport av fisk.

4.5.5 Utvidelse av det europeiske kumulasjonsområdet til middelhavslandene

I Europa finnes det om lag 60 ulike frihandelsavtaler mellom til sammen 30 land. Frihandelsavtalene gir på visse vilkår avtalepartene rett til tollpreferanser, det vil si tollfrihet eller nedsatt toll ved innførsel av opprinnelsesprodukter til en annen avtalepart. Et av vilkårene er at de aktuelle produktene skal være fremstilt i samsvar med avtalens opprinnelsesregler. Opprinnelsesreglene er nedfelt i egne protokoller til de enkelte frihandelsavtalene.

I 1997 ble opprinnelsesreglene i avtalene harmonisert. Dette muliggjorde etableringen av det europeiske kumulasjonsområdet. Ved bruk av europeisk kumulasjon kan opprinnelsesprodukter fra ethvert land omfattet av det europeiske kumulasjonssystemet, benyttes fritt i produksjon av opprinnelsesprodukter som eksporteres til et eller flere avtaleland. For eksempel vil polsk fisk kunne benyttes i norsk produksjon og eksporteres til EU med tollpreferanse.

Forhandlingene mellom Det europeiske fellesskap (EU), EFTA-landene, Bulgaria, Romania og middelhavslandene (Marokko, Algerie, Tunisia, Egypt, Libanon, Jordan, Syria, Israel og Palestina) om å utvide det europeiske kumulasjonssystemet til også å omfatte de sistnevnte landene er sluttført.

Det er enighet om prinsippene i opprinnelsesreglene og de nødvendige endringer som må foretas i opprinnelsesprotokollene i de ulike avtalene. Endringene vil bli iverksatt land for land, etter hvert som landene har foretatt nødvendige endringer i sine frihandelsavtaler. Systemet iverksettes

trolig for de første landene i løpet av 2004/2005.

EU har besluttet å inkludere Færøyene i det utvidede europeiske kumulasjonssystemet. Dette har Norge og alle de øvrige berørte landene sagt seg enige i. Opprinnelsesprotokollen i frihandelsavtalen mellom Norge og Færøyene kan inkluderes i kumulasjonssystemet. EU er ennå ikke klar til å inkludere Makedonia og Kroatia i det europeiske kumulasjonssystemet, men det politiske vedtaket om å inkludere disse landene er fattet. EFTA-landene har sagt seg enige i denne målsettingen.

4.6 Forvaltningen av tollregimet for landsbruksvarer

4.6.1 Administrative tollnedsettelse

De fleste administrative tollnedsettelsene for landbruksvarer fastsettes av Statens landbruksforvaltning (SLF) med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 5, jf. kgl. res. 30. juni 1995 nr. 600, samt etter forskrifter vedtatt med hjemmel i denne. Et unntak er tollnedsettelse for landbruksvarer til såkalt teknisk bruk, som gis av toll- og avgiftsetaten.

Generelle tollnedsettelse omfatter ett eller flere varenumre i tolltariffen i en avgrenset periode. De generelle tollnedsettelsene blir automatisk gjort gjeldende for alle som importerer innenfor perioden. Tollnivået avhenger blant annet av prisnivå på importvare og norsk målpris i henhold til jordbruksavtalen eller prisnivå på norsk vare. Det blir informert om de generelle tollnedsettelsene på SLFs nettsted www.slf.dep.no. I 2003 ga SLF 332 generelle tollnedsettelse.

Tollnedsettelse til enkeltbedrifter eller personer gis i form av individuelle tollnedsettelse eller gjennom tildeling av kvoteandeler. Slike tollnedsettelse er hjemlet i fem ulike forskrifter: forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer, forskrift om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer, forskrift om individuelle tollnedsettelse og fordeling av tollkvoter til konserveringsindustrien, forskrift om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av bearbejdede jordbruksvarer og forskrift om bearbejding av ufortolde landbruksvarer (innenlands bearbejding) – alle hjemlet i ovennevnte § 5 i stortingsvedtaket.

Tollnedsettelsene gis for en angitt mengde av en bestemt vare, med gyldighet i en fastsatt periode. For de fleste typer tollnedsettelse varierer tollnivået etter produkttype. Tollnivået avhenger bl.a. av hvilket produkt det gis tollnedsettelse for, og det innenlandske prisnivået på dette. Innenfor kvote-

Tabell 4.1 Administrative tollnedsettelse for landbruksvarer

Kap.	Vareslag	Forskrift om adm. tollneds.		Forskrifter om fordeling av tollkvoter		Konservesforskriften		Forskrift om bearbejdede jordbruksvarer	Forskrift om bearbejding av uførtollede landbruksvarer
		Gen. tollnedssettelse	Individuelle tollnedssettelse	Kvotandeler	Individuelle tollnedssettelse	Kvotandeler	Individuelle tollnedssettelse	Individuelle tollnedssettelse	
1	Levende dyr		31	198					
2	Kjøtt og spiselig slakteavfall	58	13	300					
4	Melk og meieriprodukter mv.		10	231					
5	Produkter av animalsk opprinnelse ikke nevnt eller innbefattet annet sted		3	2					
6	Levende trær og andre planter	47	13						
7	Grønnsaker, røtter og knoller	82	47	52	37				2
8	Spiselige frukter og nøtter; skall av sitrusfrukter	13	107	184	164	113			
10	Korn		59	171					27
11	Mølleprodukter	48	18	12					
12	Oljeholdige frø og frukter		167	206					
13	Skjellakk og lignende								2
15	Animalske og vegetabiliske oljer og fettstoffer	12	39						1
16	Produkter av kjøtt, flesek mv. ...		5	70					
17	Sukker og sukkervarer		40	48					
18	Kakao og varer derav						7		
19	Produkter av korn, mel, stivelse eller melk; bakverk		7				14		1
20	Produkter av grønnsaker, frukter, nøtter og andre plantedeler		1 202	27	194	122			3
21	Forskjellige tilberedte næringsmidler		4	2			4		1
23	Reststoffer og avfall fra næringsmiddelindustrien, tilberedt dyrefôr	48	197	72					
35	Proteiner; modifisert stivelse mv.		18				15		4
38	Diverse kjemiske produkter	24							
Sum:		332	1 980	1 575	395	235	40		41

Kilde: Statens landbruksforvaltning.

ordningene er tollsatsene faste. SLF innvilget 4 266 tollnedssettelse til enkeltbedrifter eller personer i 2003. Selv om importen er økende har det vært en viss nedgang i antall tollnedssettelse sett i forhold til 2002. Dette har blant annet årsak i administrative forenklinger i form av at det nå gis tollnedssettelse med lengre gyldighetsperiode enn tidligere.

I tabell 4.1 er det gitt en oversikt over antall generelle tollnedssettelse og tollnedssettelse gitt til enkeltbedrifter og personer, gruppert etter hjemmelsgrunnlag og ulike varetyper.

4.6.2 Fastsettelse av tollsats for bearbejdede landbruksprodukter

For bearbejdede jordbruksvarer hvor det gjennom inngåtte frihandelsavtaler ikke er satt en spesifikk tollsats, verditollsats eller tollsats på grunnlag av standardresept, fastsetter Statens Landbruksforvaltning etter søknad nedsatt tollsats på grunnlag av råvareinnhold. Tollsatsen beregnes ut fra råvareinnholdet i den enkelte vare, og er basert på innmeldte råvaredeklarasjoner fra importører. I 2003 ble det fastsatt færre slike tollsats overfor enkelt-

importører. Dette skyldes at tallet for 2002 var ekstraordinært høyt som følge av endringer i tolltariffen. Tollsats for enkeltimportører har gyldighet utover det enkelte år, og det var registrert nesten 29 000 slike tollfastsettelse i SLFs database ved utgangen av 2003.

4.6.3 Fordeling av tollkvoter

Statens landbruksforvaltning (SLF) forvalter en rekke tollkvoter for landbruksvarer. Kvotene spenner over mange ulike produktgrupper: kjøtt og kjøttprodukter, ost, egg, ulike typer frukt, bær, grønnsaker, grønnsaksprodukter, islandshest, frø, høy og honning. Kvotene er dels resultat av avtaleforpliktelser i henholdsvis WTO-avtalen, EØS-avtalen og frihandelsavtaler med ulike land og dessuten tollpreferanseordningen ovenfor u-land (GSP), og dels fastsatt av forvaltningen som virkemidler i den importpolitikken som føres på vedkommende område.

I 2003 fikk SLF ansvaret for å forvalte flere nye kvoter som en følge av forhandlingene under EØS-avtalens artikkel 19. Kvotene er enten tollfrie, eller de har redusert tollsats (kvotesats) i forhold til de ordinære tollsatsene. De fleste tollkvotene fordeles for ett år av gangen. Over halvparten fordeles ved auksjon. Informasjon og lenker til auksjonssystemet finnes på SLFs hjemmesider. De tollkvotene som ikke auksjoneres, fordeles enten ut fra historisk import eller etter et kø-prinsipp (der tidspunktet for når søknadene innkommer, blir avgjørende for tildelingen).

Toll- og avgiftsdirektoratet forvalter 5 tollkvoter for tollfri innførsel fra EU av henholdsvis blomstrende potteplanter, asalea, stiklinger, grønne planter og gress i ruller. Tollkvotene fordeles fortløpende etter søknadstidspunkt ved tolldeklarerings i TVINN-systemet.

Auksjon anses som en mer rettferdig metode for fordeling av tollkvoter enn for eksempel tildeling basert på historisk import. Auksjonsprovenyet tilfaller statskassen i sin helhet. Auksjonstildeling bidrar også til økonomisk effektivitet fordi aktørene må konkurrere om kvotene på like vilkår. Metoden tjener også som et verktøy for innhenting av informasjon om markedet og priser, blant annet når det gjelder verdien av kvotene. Selve auksjonen gjennomføres på internett, noe som sikrer en åpen prosess der alle interessenter kan være med og der resultatet av auksjonen umiddelbart blir tilgjengelig for alle. Dette antas å redusere muligheten for stilltende samarbeid mellom aktørene. Internettauksjon gir dessuten lave administrative kostnader. Inn-

tektene fra auksjon av tollkvoter utgjorde 43 mill. kroner i 2003, opp fra 22 mill. kroner i 2002.

Budgivere som får tilslag ved auksjonen, må innbetale auksjonsbeløpet før de kan utnytte importrettigheten. Den rettigheten som derved kan utnytted (kvoteandelen), er endelig fastsatt både med hensyn til kvantum, tollsats og tidsrom (siste utnyttelsesdato), og den kan avhendes til tredjemann. I tillegg er eieren av kvoteandelen pålagt å rapportere om faktisk utnyttelse av kvoteandelen. Den enkelte budgiver kan i utgangspunktet maksimalt få 50 pst. av den kvoten som auksjoneres. Disse reglene skal bidra til å hindre at dominerende aktører utnytter sin markedsposisjon.

Som nevnt kan kvoter som auksjoneres være tollfrie, eller ha redusert toll (kvotetollsats). Ved auksjon kommer tilslagsprisen (kvoteprisen) i tillegg til en eventuell kvotetollsats, og denne kvotetollsatsen er kjent for anbyderne på forhånd. Den faktiske utnyttelse av de enkelte kvotene varierer imidlertid sterkt, avhengig av vareslag, se vedlegg 2.

Samme vedlegg viser også de ulike fordelingsmetoder for kvoteåret 2004, fordelt på de enkelte vareslag. Som det fremgår har enkelte av kvotene lav utnyttelsesgrad. Erfaringen viser likeledes at auksjonsprisene (den pris som auksjonarius oppnår for den enkelte kvoteandel) pluss kvotetollsats er betydelig lavere enn den ordinære tollsatsen som ellers må betales ved import av samme vare. Den lave utnyttelsesgraden for enkelte kvoter, må antas å henge sammen med at aktørene anser full utnyttelse av kvoten som forretningsmessig mindre interessant. Dette kan bl.a. skyldes begrenset eller negativ forskjell mellom norsk pris og utenlandsk pris på grunn av høy tollsats innen kvoten.

4.6.4 Tollvernet for korn

Innføringen av ny markedsordning for korn fra 1. juli 2001 medførte at systemet med garantert pris ble erstattet med et målprissystem i kombinasjon med et system med tollkvoter. Det gis redusert toll innenfor kvotene, mens tollsatsene for øvrig settes til det nivå som følger av WTO-forpliktelsene. Det ble innført et kvotesystem for korn, oljefrø og karbohydratråvarer til kraftfôr. For matmel, proteinråvarer og fett til kraftfôr ble det ikke gjort endringer i tollvernet som følge av innføring av ny markedsordning for korn.

Forvaltningen av tollvernet for korn, mel og kraftfôr består derfor både av administrering av tollkvoter (korn, oljefrø og karbohydratråvarer til kraftfôr) og administrering av generelle tollnedsettelse (matmel, proteinråvarer og fett til kraftfôr).

Generelle tollsatser for matmel har vært satt ned til 1,96 kr/kg fra 1. juli 2003. Dette er en reduksjon på 0,32 kr/kg i forhold til tidligere. Endringene i tollnivå for matmel er gjennomført som et ledd i Jordbruksavtalen for 2003 – 2004, jf. St.prp. nr. 70 (2002–2003).

Det kan fastsettes tollkvoter til redusert toll i henhold til bestemmelsene i forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer § 18 a. Kvotene skal supplere den norske produksjonen og fastsettes slik at markedsbalansen kan oppnås. En markedsmessig balanse oppnås ved at forbruk av mat- og fôrkorn tilsvare norsk produksjon og supplerende import av henholdsvis mat- og fôrkorn, og at omsetningen kan skje til de priser som er avtalt i jordbruksavtalen. Kvotenes størrelse fastsettes på bakgrunn av årlige prognoser for norsk produksjon og forbruk, samtidig som det tas hensyn til forventet tollfri import fra minst utviklede utviklingsland (MUL). Norske Felleskjøp har som markedsregulator ansvaret for løpende å utarbeide prognoser. Kvotene fordeles ved auksjon. SLFs tildelte kvoter er fremstilt i tabell 4.2. Det er ikke tildelt kvoter for rapsfrø.

Importkvotene for korn til mat er redusert med 77 900 tonn i sesongen 2002/2003 sammenlignet med sesongen før. Tilsvarende er kvotene for råvarer til kraftfôr økt med 83 900 tonn i samme tidsperiode. Endringene skyldes variasjoner i norsk produksjon av henholdsvis matkorn og fôrkorn.

Import av korn, mel og kraftfôr fra MUL har vært toll- og kvotefri siden 1. juli 2002. Under den norske GSP-ordningen er det etablert en særskilt sikkerhetsmekanisme for denne importen.

SLF har mottatt flere søknader om innførselstilletelse etter forskrift om sikkerhetsmekanisme og overvåkingssystem for toll- og kvotefri import av korn, mel og kraftfôr fra minst utviklede land. Ingen aktører har imidlertid så langt kommet i gang med slik import.

Tabell 4.2 Tildelte kvoter for korn for perioden 1. august 2002 – 31. juli 2003

Kvotestørrelse	Korn til mat Tonn	Råvarer til kraftfôr Tonn
August	72 000	90 000
November	60 000	159 000
Mai	30 700	49 400
August (ekstra) ¹	6 000	8 000
Sum	168 700	298 400

¹ Den ekstra tildelingen av kvote i august skyldes at kvoteåret ble forskjøvet med en måned, fra 1. august – 31. juli til 1. september – 31. august.

Kilde: Statens Landbruksforvaltning.

Tabell 4.3 Tollinntekter på landbruksvarer.
Mill. kroner

År	Totalt	Ekskl. toll- inntekter på korn
1998	972	561
1999	1 098	556
2000	759	508
2001	808	574
2002	819	541
2003 ¹	1 056	815

¹ Tallene for 2003 inkluderer råvaretoll, som utgjorde 189 mill. Fratrullet råvaretoll ville dermed totale tollinntekter i 2003 vært 867 mill. kroner, mens tollinntekter eksklusive korn ville vært 626 mill. kroner.

Kilde: Landbruksdepartementet.

4.6.5 Statens inntekter fra landbrukstollen

Tollinntektene fra import av landbruksvarer lå i perioden 1998–2003 i intervallet mellom 750 mill. og 1,1 mrd. kroner, jf. tabell 4.3. Svingningen i de totale tollinntektene henger blant annet sammen med behovet for import av korn. Norsk produksjon av matkorn og kraftfôrråvarer er ikke tilstrekkelig til å dekke innenlandsk etterspørsel, noe som gjør det nødvendig å importere disse varene. I tillegg vil importvolumet av korn avhenge av markedseknningen av norskprodusert korn det enkelte året. I tabell 4.3 er også tollinntektene fra landbruksvarer eksklusive korn gjengitt. Som det fremgår av tabellen har tollinntekter på landbruksvarer – justert for tollinntekter fra kornimport – vært relativt stabile i perioden 1998 – 2003¹.

For 2004 kan tollinntektene av landbruksvareimporten anslås til om lag 1,1 milliarder kroner. Dette anslaget er usikkert, blant annet fordi beregningen krever antagelser om importvolumene for korn, kjøtt og andre landbruksvarer, samt forutsetning om tollsatser på korn. Tollsatsene på korn fastsettes slik at norskprodusert korn sikres avsetningsmuligheter til de priser som er avtalt i jordbruksavtalen.

4.7 Regelverksendringer

Forskrift om tollvesenets adgang til å gi bindende forhåndsuttalelser om klassifisering av varer i henhold til gjeldende tolltariff

Toll- og avgiftsdirektoratet har 27. april 2004 fast-

¹ Det relativt høye tallet i 2003 (815 mill. kroner) skyldes at råvaretoll er inkludert i totale tollinntekter dette året. Fratrullet råvaretoll ville tollinntekter eksklusive korn vært 626 mill. kroner i 2003.

satt forskrift om tollvesenets adgang til å gi bindende forhåndsuttalelser om klassifisering av varer i henhold til gjeldende tolltariff. Forskriften trådte i kraft 1. juni 2004 og innebærer en modernisering og klar forbedring av det tidligere regelverket på området. Forskriften gir næringslivet mer forutsigbarhet i forhold til forvaltningen, spesielt med hensyn til beregning av toll og avgifter ved import og eksport av varer. I tillegg gir forskriften mer forutsigbarhet i visse tilfeller ved innenlands produksjon når varens plassering i tolltariffen er av betydning. Det kan for eksempel være spørsmål om varen er berettiget til et lavere beregningsgrunnlag for merverdiavgift (kunst mv.) eller om varen er særavgiftspliktig. En klassifiseringsuttalelse gitt i medhold av forskriften er bindende for innehaver og for Toll- og avgiftsetaten, og har en generell gyldighetstid på 6 år.

Utenlands bearbeiding av landbruksprodukter

Regelverket for tollbehandling av landbruksvarer under tolltariffens innledende bestemmelser (tib) § 17 nr. 2 bokstav b (utenlands bearbeiding) er under vurdering, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2001–2002). Et eventuelt forslag vil bli sendt på høring. Arbeidet vil fortsette i 2005.

Tollregelverksprosjektet

Regler om toll finnes i dag dels i tolloven, dels i Stortingets årlige plenarvedtak om toll og dels i en rekke forskrifter med hjemmel i tolloven eller i plenarvedtaket. Det har lenge vært et behov for å se nærmere på strukturen i dette regelverket, og særlig på plasseringen av de materielle reglene om toll i Stortingets budsjettvedtak om toll.

En prosjektgruppe har hatt som oppgave å utarbeide forslag til en revidert struktur i tollregelverket. Det har vært lagt til grunn at lovrevisjonen hovedsakelig skal ha teknisk karakter.

Prosjektgruppen har utarbeidet et begrunnet utkast til lov om toll og vareførsel (til erstatning for tolloven av 1966), samt et utkast til plenarvedtak om toll som nå er til vurdering i departementet. Lovutkastet er planlagt sendt på alminnelig høring i løpet av 2004.

Ankomstsalg av taxfree-varer på flyplass

Stortinget ba i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003–2004) Regjeringen komme tilbake med en vurdering av og eventuelt forslag til endring av regelverket for taxfree-salg, som kan åpne for ankomstsalg på flyplass. I innstillingen er det vist til at formålet vil væ-

re å øke salget ved flyplasser i Norge på bekostning av utenlandske flyplasser, og således styrke de norske flyplassenes økonomi.

I Revidert nasjonalbudsjett 2004 uttaler Regjeringen at man vil komme tilbake til saken etter å ha konsultert avtalepartene om forståelsen av Overenskomst 26. mars 1980 om beskatning av reisegods i reisendetrafikken mellom Norge, Sverige, Finland og Danmark, samt om avgiftsfritt salg på flyplass i disse land.

Finanskomiteens flertall tok vurderingen til etterretning, jf. B. innst. S. nr. II (2003–2004), og ba samtidig Regjeringen også vurdere lovendringer som åpner for at det kan opprettes oppbevaringsrom på Oslo Lufthavn Gardermoen, slik at varer kjøpt ved avreise derfra kan oppbevares på flyplassen og hentes ved tilbakekomst.

Spørsmålet om å tillate taxfree-salg ved ankomst er forelagt danske, finske og svenske skattemyndigheter ved brev av 11. juni 2004. Fra norsk side ble det gitt uttrykk for at overenskomsten ikke anses å være til hinder for ankomstsalg, og det ble bedt om eventuelle merknader innen 15. august 2004.

Det svenske Finansdepartementet viser i brev av 19. august 2004 til at Riksdagen flere ganger de senere år har vurdert å åpne for taxfree-salg ved ankomst. Riksdagen har imidlertid konkludert med at taxfree-salg ved ankomst ville stride mot grunnleggende beskatningsprinsipper, og det ble heller ikke ansett ønskelig å fravike disse prinsippene til gunst for flypassasjerer. Det svenske Finansdepartementet slutter seg imidlertid til at den nordiske overenskomsten ikke i seg selv er til hinder for å tillate taxfree-salg ved ankomst.

Det danske Skatteministeriet uttaler i brev av 10. september 2004 at overenskomsten etter dansk syn bygger på en forutsetning om at de reisende utfører de avgiftsfrie varene som reisegods. Skatteministeriet viser videre til at innføring av avgiftsfritt ankomstsalg ved reise inn til EU vil være i strid med EU-retten og at det avgiftsfrie salget ved reiser internt i EU ble avskaffet i 1999. Dette tatt i betraktning, og sett i sammenheng med pågående drøftelser mellom de nordiske landene om felles initiativer vedrørende alkoholbeskatningen, mener Skatteministeriet at det avgiftsfrie salget i forbindelse med alminnelig reiseaktivitet bør begrenses mest mulig.

Det er ikke mottatt merknader fra finske myndigheter.

Som nevnt i Revidert nasjonalbudsjett 2004, kan forslaget om ankomstsalg av taxfree-varer bidra til en noe økt innførsel av avgiftsfrie kvoter. Dette kan medføre noe lavere avgiftsbelagt innenlandsk om-

setning av blant annet alkohol og tobakk. Denne virkningen er trolig liten, slik at de samlede prove-nyvirkningene av forslaget er små.

Regjeringen vil på denne bakgrunn foreslå endringer i toll- og avgiftsregelverket som åpner for salg av taxfree-varer til passasjer som ankommer Norge med luftfartøy forutsatt tilfredsstillende kontrollordninger og nødvendig lovmessig avklaring.

Regjeringen har også vurdert om en skal åpne for å ta i bruk oppbevaringsrom for taxfree varer. Dette kan bidra til økt konkurranse om taxfree-salg på flyplassene, bl.a. ved at andre aktører enn de som driver taxfree-salg på flyplassene kan omsette avgiftsfrie varer. En har imidlertid ikke fullt ut klarlagt hvilke aktører som i så fall kan komme inn på markedet. Det foreslås ikke regelendringer som åpner for å ta i bruk oppbevaringsrom på flyplassene nå.

Forslaget forutsetter endring av tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1 bokstav d og mval. § 16 første ledd nr. 15, jf. Ot.prp. nr. 1 (2004–2005). Regelendringene foreslås å tre i kraft først fra den tid Kongen bestemmer. Nødvendige forskriftsendringer vil bli vurdert nærmere.

Toll- og avgiftsdirektoratet vil informere berørte aktører om hvordan en ordning tenkes gjennomført

for ordningen med taxfree-salg ved ankomst iverksettes. Kostnader knyttet til nødvendig ombygging av lokaler tilrettelagt for tollkontroll, vil måtte bæres av flyplassenes eiere (Avinor m.fl.). Endringene vil for så vidt ikke medføre utgifter for staten.

Det vises til forslag til vedtak I A.

4.8 Tekniske endringer i tolltariffen

I Stortingets plenarvedtak om tollavgifter for budsjettåret 2004 er Finansdepartementet gitt fullmakt til å innarbeide nye tekniske endringer i tolltariffen. Også for budsjetterminen 2005 kan det være behov for endringer blant annet som følge av at det oppdages feil som må rettes opp, eller at ord og uttrykk bør endres for å gjøre tolltariffen mer korrekt og entydig i forhold til den engelske og franske originalteksten. Felles for de aller fleste tekniske endringene er at de ikke, eller i helt ubetydelig grad, vil innvirke på varens tollbelastning. For å imøtekomme det praktiske behovet for justeringer og for å forenkle saksbehandlingen, ber departementet også i år om fullmakt til å iverksette slike tekniske endringer. Det vises til forslag til vedtak punkt III.

5 Fordelingsvirkninger av skatte- og avgiftsopplegget 2005

5.1 Hovedtrekk ved fordelingsvirkningene

5.1.1 Innledning

Et hovedmål med Regjeringens forslag til skattereform er å styrke grunnlaget for vekst og velferd. En konkurransedyktig og sterk økonomi som gir incentiver til å arbeide og utnytte øvrige ressurser mest mulig effektivt, er en forutsetning for å trygge og videreutvikle velferden. Offentlige tjenester og overføringsordninger, utdanningssystemet og arbeidsmarkedspolitikken m.m. vil i mange tilfeller bety langt mer for den enkeltes velferd enn de isolerte virkningene av endringer i skatter og avgifter på den disponible inntekten i ett enkelt år.

Reformen skal bidra til økt verdiskaping og ivareta fordelingspolitiske mål både m.h.t. horisontal og vertikal fordeling, jf. boks 5.2. Det legges vekt på at reformen skal ha en balansert fordelingsprofil, og at lønnstakergrupper på ulike inntektsnivåer skal ta del i skattelettelsene. Et viktig element i reformen er videre at like inntekter skal skattlegges mer likt. I et system der den skattepliktige inntekten i større grad tilsvarende den faktiske inntekten, vil de progressive skattesatsene bidra mer effektivt til den tilsluttede omfordelingen. Det er av flere årsaker bedre med bredere skattegrunnlag kombinert med lavere satser, enn et system preget av høye formelle satser og mange unntak:

- Økt likebehandling av skattytere med lik inntekt.
- Lavere effektivitetstap ved beskatningen.
- Enklere regler.
- Vanskeligere å unngå skatt.

Regjeringen har foreslått å fase inn skattereformen over tre år. I 2005 tas et viktig steg i retning av redusert marginalsatt på lønn (toppskatt og minstefradrag). Videre foreslås det enkelte innstramminger som vil gi økt likebehandling og forenkling. Endringer i inntektsfordelingen etter skatt som følger av den samlede skattereformen vil en først kunne analysere når de andre elementene i skattereformen er på plass, herunder aksjonærmodellen, skjermingsmodellen og reduksjon i formuesskatten. Analysen av fordelingsvirkningene av Regjerin-

gens forslag til skatte- og avgiftsendringer i 2005 må ses på denne bakgrunn.

Dagens skattesystem har klare fordelingspolitiske svakheter. Delingsmodellen gjør det lønnsomt og mulig å omklassifisere arbeidsinntekt til kapitalinntekt, som beskattes med 28 pst. Tilstrekkelige lettelser i toppskatten m.m. og økt skatt på høy eieravkastning (innføring av aksjonærmodellen fra 2006) vil rette opp denne urettferdigheten i skattesystemet. Likebehandling av faktiske arbeidsinntekter sikres dels gjennom ekstra skatt på høye aksjeinntekter og dels gjennom lavere toppskatt. Etter Regjeringens syn er det helt nødvendig at likebehandlingen delvis oppnås gjennom toppskattelettelse for dem som ikke har kunnet eller villet omgå delingsreglene.

For å styrke incentivene til å arbeide og bidra til at også lønnstakere som ikke betaler toppskatt får redusert skatt, foreslår Regjeringen en vesentlig utvidelse av minstefradraget for lønnsinntekter i 2005. Flere av innstrammingsforslagene, herunder i fradraget for daglige arbeidsreiser, avvikling av fradraget for kost og skattefritaket for godtgjørelse til kost for pendlere, skattefritaket for fri kost for ansatte på kontinentalsokkelen, og av hyretillegg til sjøfolk m.fl., har også relativt gode fordelingsvirkninger.

Netto skattelettelse kombineres med en viss forskyvning av samlet skattebyrde fra arbeid til forbruk ved at alle merverdiavgiftssatser foreslås økt med 1 prosentpoeng. Som en generell forbruksavgift innebærer økt merverdiavgift at alle får omtrent den samme prosentvise reduksjonen i kjøpekraft. Regnet i kroner blir imidlertid innstramningen størst for de med høy inntekt og høyt forbruk.

I dette kapitlet er fordelingsvirkningene av Regjeringens forslag til skatteregler for 2005 dels belyst gjennom beregninger på empirisk materiale og dels ved såkalte typehusholdsberegninger som viser skattevirkningene for noen utvalgte typer skattytere.

I avsnitt 5.1.2 er det gjengitt beregninger av fordelingsvirkninger av det samlede skatte- og avgiftsopplegget der en ser på hele befolkningen under ett, og der det bl.a. er tatt hensyn til stordriftsfordelene ved å bo flere sammen i en husholdning. Departementet har også utført særskilte beregninger

av forslaget til *skatteendringer*, jf. avsnitt 5.1.3. I avsnitt 5.2 presenteres beregninger av forslaget til skatteendringer for sosioøkonomiske grupper som lønnstakere, personlig næringsdrivende og trygdede. For å få et inntrykk av den isolerte effekten av forslaget til endringer i satsstruktur (dvs. minstefradrag, toppskatt mv.) er det dessuten gjengitt beregnet skatt for utvalgte lønnstaker- og pensjonisteksempler.

De empirisk baserte beregningene er utført med Statistisk sentralbyrås modeller LOTTE og LOTTE-Konsum, jf. boks 5.1. Disse benyttes jevnlig i departementets arbeid på henholdsvis skatteområdet og avgiftsområdet, blant annet for å analysere proveny- og fordelingsvirkninger.

Modellberegningene er usikre. Det skyldes bl.a. at statistikken bygger på et utvalg av selvangivelser, dataene er sjablonmessig fremført fra 2002 til 2005 og på skattesiden tas det ikke hensyn til ev. tilpasninger til regelendringer. Ikke alle inntekter og andre kilder til forbruk fanges opp av selvangivelsene som ligger til grunn for beregningene. Det kan derfor være avvik mellom en persons faktiske forbruksmuligheter og det statistikken gir uttrykk for.

Beregningene tar hensyn til at den individuelle inntekten ikke alene er egnet som indikator for en persons forbruksmuligheter, både fordi noen har forsørgeransvar og fordi det er stordriftsfordeler knyttet til å bo sammen. Personer som bor sammen, kan dele på faste kostnader, for eksempel til bolig, bil, strøm, hvitevarer m.m. Beregningene gir derfor et mer realistisk bilde av faktiske forbruksmuligheter enn analyser som utelukkende fokuserer på den enkeltes inntekt.

Beregningene er statiske og fanger dermed ikke opp utviklingen over tid. Studier viser at livsinntekten er mye jevnere fordelt enn årsinntekten, og at antall personer med særlig lav inntekt et enkelt år er langt høyere enn antall personer med særlig lav inntekt over flere år. I vedlegg 1 er det redegjort nærmere for inntekter og fradrag for personlige skattytere og selskaper. Datagrunnlaget er selvangivelses- og skattestatistikk for 2002.

5.1.2 Fordelingsanalyser av skatte- og avgiftsforslaget for 2005

Tabell 5.1 oppsummerer hovedtrekkene i fordelingsvirkningene av Regjeringens forslag til skatte- og avgiftsendringer for 2005. De fleste skatte- og avgiftsforslagene som i første omgang direkte berører husholdningene, er innarbeidet i beregningene. Det er blant annet tatt hensyn til redusert topp-

Boks 5.1 Skattemodellene LOTTE og LOTTE-Konsum

Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE tar utgangspunkt i et representativt utvalg selvangivelser for personlige skattytere som bygger på Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse for 2002 (IF-02). Materialet er framskrevet til 2005 ved at de fleste inntekts- og fradragposter er justert med anslag på utviklingen i lønn pr. normalårsverk i perioden. Pensjonsinntekter er justert med anslått vekst i pensjon. Antallet lønnstakere og selvstendig næringsdrivende er oppjustert fra 2002 til 2005 med anslått økning i antall normalårsverk.

I inntekts- og formuesundersøkelsen inngår også opplysninger om skattefrie inntekter som stipend, bostøtte og sosialhjelp. I tillegg foreligger det opplysninger om husholdnings sammensetning til et utvalg personer. IF-02 består samlet sett av 59 403 personer fordelt på 22 870 husholdninger. En husholdning omfatter her alle personer som bor og spiser minst ett måltid om dagen sammen (kosthusholdning).

Skattemodellen LOTTE inngår i den utvidede skatte- og avgiftsmodellen LOTTE-Konsum, som i tillegg beregner hvordan husholdningene påvirkes av avgiftene. Modellen beregner forbruksmønster, prisindekser og levestandard for hver av husholdningene i LOTTE. LOTTE-Konsum kan eksempelvis anslå fordelingsvirkningen av å øke merverdiavgiftssatsene.

Beregningene i LOTTE og LOTTE-Konsum er usikre, bl.a. som følge av at de bygger på utvalg, at datamaterialet skjønsmessig er framført til 2005 og fordi de bygger på usikre beregninger av prisvirkningene. Modellene er videre statiske, dvs. at de ikke tar hensyn til eventuelle tilpasninger over tid som følge av forslagene til regelendringer.

skatt, utvidet minstefradrag, økte merverdiavgiftssatser som direkte påvirker husholdningene, fjerning av fordelsskatten på bolig, innstramming i reisefradraget, nominelt uendrede drikkevareavgifter m.m.

Av totalt 3,3 mrd. kroner i nye skatte- og avgiftslettelser omfatter beregningene knapt 9,4 mrd. kroner i lettelse (reduert lønnsbeskatning og boligskatt m.m.) og 4,9 mrd. kroner i økte avgifter netto (i hovedsak økte merverdiavgiftssatser). Beregningene omfatter ikke netto skatteskjerpelser på vel 1

Boks 5.2 Fordelingsanalyse – nærmere om metode og modellapparat

Formålet med beregningene som er presentert i dette kapitlet, er å si noe om hvordan det foreslåtte skatte- og avgiftsopplegget 2005 påvirker inntektsfordelingen i Norge. To sentrale begrep i denne forbindelse er *vertikal* og *horisontal likhet*. Vertikal ulikhet er knyttet til hvor store forskjellene i disponibel inntekt er mellom personer på ulike inntektsnivåer. Det er høy grad av vertikal likhet dersom det er få personer som tjener veldig mye eller veldig lite, og der mange har en inntekt nær gjennomsnittet. Den progressive beskatningen av lønns- og pensjonsinntekter bidrar dermed til økt vertikal likhet etter skatt.

Horisontal likhet innebærer at personer på samme inntektsnivå behandles likt. Det innebærer for eksempel at alle arbeidsinntekter skattlegges på samme måte, og at personer på samme inntektsnivå før skatt betaler om lag det samme i skatt uavhengig av hvordan inntektene er sammensatt. For å oppnå horisontal likhet er det med andre ord avgjørende at alle inntekter, inkludert naturalytelser, kommer fram til beskatning, og at de beskattes på samme måte. Klart definerte og dekkende inntektsgrunnlag er viktig for å oppnå begge deler.

Regjeringens forslag til skattereform legger stor vekt både på horisontal og vertikal fordeling. I beregningene i dette kapitlet belyses kun fordelingsvirkninger mellom personer på ulike inntektsnivå.

Fordelingsvirkningene av skatteendringene er i hovedsak gjennomført med Statistisk sentralbyrås skattemodell LOTTE, mens fordelingsvirkningene av den foreslåtte økningen i merverdiavgiftssatsene bygger på beregninger med modellen LOTTE-Konsum, jf. boks 5.1. De beregnede skatteendringene er gjort i forhold til et referansesystem som er dagens skattesystem framskrevet til 2005. Alle grenser og fradrag for 2004 er justert med en anslått lønnsvekst på 4 pst., mens gjeldende avgiftssatser er justert med anslått prisvekst på 2,2 pst.

Det er benyttet en såkalt *ekvivalensskala* for å ta hensyn til forsørgeransvar og stordriftsfordeler knyttet til å bo flere sammen. En persons forbruksmuligheter er gjerne avhengig av husholdningens samlede inntekt og antall personer i husholdningen. Stordriftsfordeler er knyttet til at husholdninger med flere personer kan klare seg med en lavere inntekt pr. person for å nå et bestemt velferdsnivå enn en énpersonshusholdning. I disse beregningene er den såkalte kvadratrotskalaen lagt til grunn. Kvadratrotskalaen har vært mye brukt, bl.a. i en rekke offentlige utredninger. Hver person i husholdningen tilordnes en forbruksvekt tilsvarende kvadratrotten av antall personer i husholdningen. Det innebærer for eksempel at det antas at en husholdning på fire personer bare trenger dobbel så høy inntekt som en énpersonshusholdning for å kunne få en like høy levestandard som sistnevnte.

Personer i husholdningen	Bruttoinntekt	Ekvivalent inntekt: $800\,000/\sqrt{4}$	Normalisert inntekt: $400\,000/1,53$
1 voksen mann	400 000	400 000	261 000 ¹
1 voksen kvinne	350 000	400 000	261 000 ¹
1 barn	50 000	400 000	261 000 ¹
1 barn	0	400 000	261 000 ¹
Husholdningens bruttoinntekt	800 000		

¹ Avrundet til nærmeste 1 000 kroner.

Det er hensiktsmessig å framstille fordelingsvirkningene som endringer i skatt og avgift pr. person. Inntekten før og etter skatte- og avgiftsendringene er derfor justert med en faktor definert som forholdet mellom antall forbruksenheter og antall personer i befolkningen. Dette kalles *normalisering*. Normaliseringsfaktoren er om lag 1,53 i beregningene som presenteres i dette kapitlet. Samlet skatte- og avgiftsendring målt som sum av endringene pr. person blir da tilnærmet lik anslaget på skatteendringen i den samlede provenyberegningen.

mrd. kroner som i første omgang berører næringslivet. De består bl.a. av en del av andre endringer i merverdiavgiftssystemet og fritaket for skatt på aksjeutbytte og gevinster mellom selskaper. Andre endringer på til sammen knapt 0,2 mrd. kroner i netto innstramming er heller ikke omfattet av be-

regningene. Det gjelder blant annet forslaget til omlegging av beskatningen av firmabil, utvidelse av gavefradraget samt noen av innstrammingene (fradrag for kost i forbindelse med pendling, særskilt skattefritak for kost for ansatte på sokkelen og innstramming i skattefritaket for hyretillegg for sjø-

Tabell 5.1 Beregnede fordelingsvirkninger av skatte- og avgiftsopplegget for 2005 for alle personer. Pr. person¹. Negative tall betyr redusert skatt og avgift

Inntektsklasse	Gj.sn. bruttoinntekt ² Kroner	Gjennomsnittsskatt i referanse-systemet i pst. av bruttoinntekt ³	Endring i (målt i pst. av bruttoinntekt) ⁵		Anslått endring i skatter og avgifter ⁴ Kroner	Anslått endring i skatter og avgifter i pst. av bruttoinntekt	Anslått endring i skatt i pst. av betalt skatt
			Avgifter	Skatter			
1	71 100	6	0,6	-0,3	200	0,3	-4,9
2	117 400	13	0,5	-0,6	-100	-0,1	-4,6
3	149 900	18	0,5	-0,6	-150	-0,1	-3,2
4	177 200	21	0,5	-0,6	-300	-0,2	-3,0
5	201 400	23	0,5	-0,7	-500	-0,3	-3,1
6	225 600	24	0,4	-0,7	-650	-0,3	-3,1
7	252 900	25	0,4	-0,8	-1 000	-0,4	-3,3
8	285 900	27	0,4	-0,9	-1 450	-0,5	-3,5
9	337 600	29	0,4	-1,1	-2 250	-0,7	-3,8
10	604 000	30	0,4	-1,2	-4 850	-0,8	-4,0
I alt	242 300	25	0,4	-0,9	-1 100	-0,5	-3,6

¹ Personer i denne tabellen er rangert etter bruttoinntekt pr. forbruksenhet etter en normalisert kvadratrot-skala. Metoden tar hensyn til at det er stordriftsfordeler knyttet til å bo flere sammen, jf. boks 5.2.

² Bruttoinntekt omfatter lønns-, pensjons- og kapitalinntekter og skattefrie ytelser inkl. barnetrygd og kontantstøtte. Avrundet til nærmeste 100 kroner.

³ Eksklusive avgifter.

⁴ Endringen er avrundet til nærmeste 50 kroner.

⁵ På grunn av avrundning kan summen av de isolerte endringene avvike fra den samlede endringen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

folk). Endringer som i første omgang antas å berøre næringslivet, vil også påvirke husholdningsektoren, for eksempel gjennom endrede priser, lønn, utbytte eller formuesendring. Det har ikke vært mulig å innarbeide slike virkninger i fordelingsanalysene.

Tabell 5.1 rangerer befolkningen (om lag 4,5 mill. personer) i ti like store grupper (inntektsklasser) etter størrelsen på bruttoinntekten. Bruttoinntekten omfatter lønns-, pensjons- og kapitalinntekter og skattefrie ytelser. Inntektsklasse 1 er de 10 pst. av befolkningen med lavest bruttoinntekt, mens inntektsklasse 10 er de 10 pst. med høyest bruttoinntekt.

Tabell 5.1 viser at husholdningene i gjennomsnitt får økt kjøpekraft med Regjeringens forslag til skatter og avgifter for 2005 sammenlignet med en videreføring av gjeldende regler. Samlet sett reduseres skatter og avgifter med 0,5 pst. av bruttoinntekten pr. person. I gjennomsnitt reduseres skatter pr. person med 0,9 pst. av bruttoinntekten. Avgifts-endringene, i hovedsak økningen i merverdiavgiftssatsene, medfører en avgiftsskjerpelse på i gjennomsnitt 0,4 pst. av bruttoinntekten.

Skatteendringene er særlig preget av forslaget om redusert toppskatt, som nødvendigvis kommer dem som i dag betaler toppskatt til gode. Redusert

toppskatt er et nødvendig element i skattereformen for å sikre en større grad av likebehandling av faktiske arbeidsinntekter. Når aksjonærmodellen kommer på plass fra 2006, vil all eieravkastning utover risikofri avkastning bli skattlagt med 48,16 pst. Reell likebehandling av faktiske arbeidsinntekter krever derfor at marginalskatten på arbeidsinntekter også blir redusert ned mot dette nivået. Økt minstefradrag for lønnsinntekter, avvikling av fordelsskatten av egen bolig samt redusert formuesskatt sikrer at alle inntektsklasser i gjennomsnitt får redusert skatt.

Økte merverdiavgiftssatser vil isolert sett redusere kjøpekraften til husholdningene. Målt i prosent av bruttoinntekten er innstrammingen noe større for de laveste inntektsgruppene. I alle inntektsgrupper, bortsett fra første inntektsgruppe, er imidlertid skattelettelsene større enn innstrammingen i avgiftene.

Den første inntektsklassen (desil 1) får en skjerpelse på om lag 200 kroner i gjennomsnitt pr. person når skatter og avgifter ses under ett. At disse samlet sett får en viss skjerpelse, må ses i sammenheng med at de i utgangspunktet betaler ingen eller lite skatt, og dermed i liten grad får del i skattelettelsene, samtidig som økningen i merverdiavgiftssatsene slår ut også for disse. Samlet betaler

Tabell 5.2 Fordeling av personer i 1. desil på hovedinntektstakerens sosioøkonomiske status

	Antall	Andel av 1.desil	Andel av alle i sos.øk. gruppe
Lønnstakere	80 000	17,7	2,6
Selvstendig næringsdrivende	20 000	4,4	6,5
Trygdede	193 000	42,6	20,0
Andre ikke-yrkestilknyttede	160 000	35,3	90,0
I alt	453 000	100,0	

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

denne gruppen kun om lag 0,7 pst. av samlet skatt i referansesystemet (skatteregler for 2004 framskrevet med anslått lønnsvekst til 2005).

Tabell 5.2 viser at tidelen av befolkningen med lavest inntekt er en svært sammensatt gruppe. Den består blant annet av trygdede, skoleelever, studenter, vernepliktige, næringsdrivende med lav inntekt og personer som har jobbet bare en del av året. Mange av disse har bare forbigående lav inntekt, og vil ta del i skattelettelsene når inntekten øker.

Trygdede i 1. desil er i hovedsak pensjonister med minstepensjon og trygdede med barn (enslige forsørgere med full overgangsstønad og uførepensjonister). På grunn av skattebegrensningsregelen vil disse imidlertid ikke betale skatt, noe som er en viktig forklaring på at skattelettelsen er såpass lav i denne desilen.

Gruppen «andre ikke-yrkestilknyttede» inneholder personer i husholdninger hvor hovedinntektstakeren har en samlet inntekt under minsteytelsen (minstepensjon) i folketrygden. Dette inkluderer et stort antall studenter og skoleelever som har gått fra f.eks. studier til jobb i løpet av året mv. Det anslås at om lag 55 pst. av personer i gruppen «andre ikke-yrkestilknyttede» har stipend og/eller lån fra Lånekassen. Lån er ikke inkludert i bruttoinntektene i tabellene. I tillegg kommer skoleelever mv. som ikke mottar støtte fra Lånekassen.

At studenter/skoleelever og enkelte trygdede er overrepresentert i 1. desil, bekreftes av at aldersgruppen 17–30 år og 62 år og over utgjør om lag 63 pst. av alle i denne gruppen. De fleste trygdede er imidlertid i 2.desil, hvor overrepresentasjonen for gruppen 62 år og over er enda større enn i 1. desil.

Tilhørighet i 1. desil er på denne bakgrunn en lite egnet indikator for om en person reelt sett er økonomisk vanskeligstilt. Et bedre mål er om vedkommende har vedvarende lav inntekt over flere år. I Regjeringens tiltaksplan mot fattigdom, jf. St.meld. nr. 6 (2002–2003), ble personer som hadde inntekt under 50 pst. av medianinntekten over tre

år, antatt å ha vedvarende lav inntekt. Ifølge statistikk for perioden 1999–2001 hadde om lag 2 pst. av befolkningen lav inntekt med denne definisjonen. Også med andre definisjoner er andelen som regel lavere enn de 10 pst. som er i 1. desil.

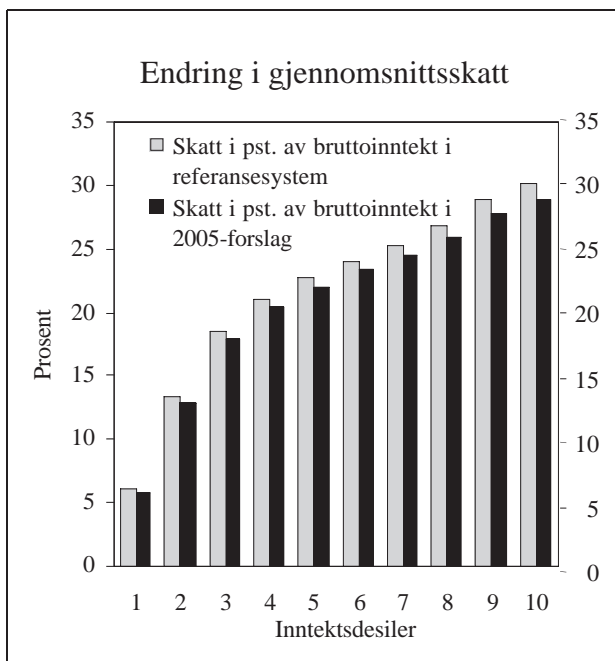
Vedvarende lav inntekt er særlig utbredt blant dem som har svak tilknytning til arbeidsmarkedet, dårlig helse, rusmiddelproblemer, ustabile boforhold, problemer med sosial utestenging mv. Virkemidlene i skattesystemet er ikke effektive i forhold til disse utfordringene. Generelt er skattesystemet i liten grad egnet til å bedre forholdene for personer som betaler svært lite eller ingen skatt. Det vises til kapittel 2 i St.prp. nr. 1 (2004–2005) Statsbudsjettet medregnet folketrygden for nærmere omtale av Regjeringens tiltak mot fattigdom.

Beregningene tar ikke hensyn til eventuelle tilpasninger som følge av endrede skatteregler. Et sentralt mål med skattereformen er å stimulere arbeidstilbudet. Skatte- og avgiftsforslaget for 2005 innebærer at om lag 1,1 mill. personer får redusert marginalsatt på lønn. Det gir økte incentiver til å arbeide, slik at inntektene før skatt kan øke.

5.1.3 Nærmere om fordelingsvirkningene av skatteendringene

Forslaget til skatteendringer for 2005 domineres av reduksjonen i toppskatten og utvidelsen av minstefradraget. Figur 5.1 viser at skattesystemet fortsatt vil være klart progressivt med Regjeringens forslag.

Tabell 5.3 viser beregnede isolerte fordelingsvirkninger av de foreslåtte skatteendringene. Beregningene er i all hovedsak utført på LOTTE-modellen, jf. boks 5.1. I disse beregningene er det ikke tatt hensyn til at flere personer bor sammen. Tabellen viser endring i skatt pr. person samlet og fordelt på hovedelementer i skatteforslaget. Det er ikke tatt hensyn til endringer som i første omgang påvir-

Figur 5.1 Samlet skatt som andel av samlet inntekt i ulike inntektsgrupper. Forslaget til skatteendringer i 2005 sammenlignet med gjeldende regler. Prosent

¹⁾ Personer i denne tabellen er rangert etter bruttoinntekt pr. forbruksenhet etter en normalisert kvadratrot-skala. Metoden tar hensyn til at det er stordriftsfordeler knyttet til å bo flere sammen, jf. boks 5.2 for nærmere omtale.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

ker næringslivet, jf. avsnitt 5.1.2. I tabell 5.3 er det imidlertid sjablonmessig tatt hensyn til noen flere av skatteforslagene. Dette gjelder forslaget til omlegging av beskatningen av firmabil og yrkesbil, utvidelse av gavefradraget samt noen av innstrammingerne (fradrag for kost og skattefritaket for godtgjørelse til kost for pendlere, særskilt skattefritak for fri kost for ansatte på sokkelen og for hyretillegg for sjøfolk). Til sammen anslås disse forslagene å gi en innstramming på 175 mill. kroner i 2005.

Gjennomsnittlig skattelettelse beregnet med dette utgangspunktet blir om lag 2650 kroner pr. person. Det er særlig lettelsene i toppskatt og utvidet minstefradrag for lønnsinntekter som bidrar til skattelettelsene. Reduksjonen i toppskatt er om lag 1200 kroner i gjennomsnitt, mens lettelsene i minstefradraget er om lag 1050 kroner i gjennomsnitt. Lettelsene i toppskatt er størst for dem med høyest inntekt. Det utvidete minstefradraget i lønnsinntekt bidrar til skattelettelse til brede grupper. Lettelsene er i gjennomsnitt størst for gruppen med bruttoinntekt mellom 300 000 kroner og 600 000 kro-

ner. Det skyldes bl.a. at lønnsinntekten er den dominerende inntektsarten i disse gruppene. Lønnsfradraget holdes nominelt uendret. Det er årsaken til at de med bruttoinntekt under 100 000 kroner isolert sett får en viss skatteskjerpelse.

Tabell 5.3 viser videre at forslaget om å heve nedre grense i fradraget for utgifter til arbeidsreiser fra 9200 kroner til 12 800 kroner i gjennomsnitt vil gi en innstramming på om lag 150 kroner. Innstrammingen er gjennomgående størst for de med over 300 000 kroner i inntekt. Forslaget om å utvikle fordelsskatten på egen bolig gir i gjennomsnitt en skattelettelse på om lag 550 kroner. Dette forslaget gir skattelettelse til brede grupper, men skattelettelsen er noe større på høyere inntektsnivå.

Endringer i skattesystemet som ikke er beregnet på LOTTE-modellen (herunder hyretillegg for sjøfolk, kost for pendlere og kost for ansatte på sokkelen, firmabilbeskatningen og fradrag for gaver til visse frivillige organisasjoner) har samlet sett relativt gode fordelingsvirkninger. Forslagene vil i gjennomsnitt gi en viss innstramming, hovedsakelig for personer med mer enn 350 000 kroner i bruttoinntekt.

5.2 Endring i skatt for sosioøkonomiske grupper

5.2.1 Innledning

Tabellene 5.5–5.7 kan illustrere fordelingsvirkninger av noen av Regjeringens skatteforslag for de sosioøkonomiske gruppene lønnsstakere, personlig næringsdrivende og trygdede. Endringene er beregnet i forhold til referansesystemet. Regjeringens forslag til avgiftsendringer samt endringer i skatter som i første omgang påvirker næringslivet, er ikke med i denne analysen, jf. avsnitt 5.1.2.

Personene, 17 år og eldre, fordeles etter sosioøkonomisk status. Det skilles mellom yrkestilknyttede og ikke-yrkestilknyttede. Til gruppen yrkestilknyttede hører personer som har lønns- og næringsinntekt som til sammen er større enn minsteytelsene til alders- og uførepensjonister i folketrygden. Yrkestilknyttede består av lønnsstakere og personlig næringsdrivende som har en lønnsinntekt som er større enn næringsinntekten. Personer i gruppen ikke-yrkestilknyttede hører til gruppen trygdede dersom samlet inntekt er større enn minsteytelsene i folketrygden, og i gruppen «andre» dersom samlet inntekt er mindre enn minsteytelsene.

Tabell 5.3 Beregnet endring¹ i skatt for personer² (17 år og eldre) av forslaget til skattemendringer sammenlignet med referansesystemet for 2005. Negative tall betyr redusert skatt.

	Bruttoinntekt ³ .1 000 kroner												I alt
	0 – 99	100 – 149	150 – 199	200 – 249	250 – 299	300 – 349	350 – 399	400 – 449	450 – 499	500 – 599	600 – 749	750 og over	
Andel personer pst.	9	12	13	12	13	13	10	6	4	4	2	2	100
Gj. snitt skatt pr. person i ref. systemet. Pst. av bruttoinntekt	5	9	16	20	23	25	26	28	30	32	34	29	25
Endring i skatt pr. person. .... (Pst. av br. innt.)	-150	-500	-950	-1 400	-1 900	-2 350	-3 150	-4 500	-5 750	-7 300	-10 150	-16 250	-2 650
	(-0,3)	(-0,4)	(-0,5)	(-0,6)	(-0,7)	(-0,7)	(-0,8)	(-1,1)	(-1,2)	(-1,3)	(-1,5)	(-1,1)	(-0,9)
<i>Herav endring i:</i>													
Toppskatt ⁴	0	0	0	-50	-150	-400	-1 100	-2 300	-3 500	-4 950	-7 650	-13 950	-1 200
Minstefradrag- /lønsfradrag ...	50	-50	-500	-1 000	-1 400	-1 600	-1 650	-1 650	-1 600	-1 550	-1 500	-1 350	-1 050
Nedre grense trygdeavgift.	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sats trygdeavg. over 12 G nær.driv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150	1550	50
Fradrag for arbeidsreiser. ...	0	0	50	100	150	200	250	200	250	250	200	150	150
Boligskatt.	0	-300	-450	-500	-500	-550	-650	-750	-850	-900	-1 100	-1 750	-550
Formuesskatt ...	0	-100	-100	-150	-100	-150	-150	-150	-150	-250	-300	-1 050	-150
Andre endringer ⁵	0	0	0	0	0	0	50	200	200	250	200	300	50

¹ Endringene er avrundet til nærmeste 50 kroner.² For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.³ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2005.⁴ Når personer med bruttoinntekt under toppskattgrensen berøres av toppskatteendringer, skyldes det at en i analysen har lagt sammen ektefellers inntekt og delt på to.⁵ Endringer i skattesystemet som ikke er beregnet på LOTTE-modellen, herunder avvikling av skattefritaket for hyretillegg, innstramming i skattereglene for kost for pendlere og ansatte på sokkelen, samt skattelettelsene som følge av endringen i firmabilbeskatningen og hevingen av fradragbeløpet for gaver til visse frivillige organisasjoner. Disse endringene er ikke inkludert i tallene som viser «Endring i skatt pr. person» i tabellen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 5.4 Antall personer 17 år og eldre i ulike sosioøkonomiske grupper. 2002

	I alt	Lønnstakere	Selvstendig nærings- drivende	Trygdede	Andre
Antall personer 17 år og eldre	3 514 000	2 042 000	180 000	937 000	354 000

Kilde: Statistisk sentralbyrå

5.2.2 Nærmere om fordelingsvirkninger for lønnstakere

Lønnstakere er den klart største sosioøkonomiske gruppen, jf. tabell 5.4. Nesten 60 pst. av alle personer over 17 år har lønnsinntekt som sin hovedinntektskilde.

Det er særlig forslaget til toppskattereduksjon og utvidelse av minstefradraget for lønnsinntekter som gir skattelettelse til lønnstakergruppen. Ta-

bell 5.5 viser at økningen i trygdeavgift på næringsinntekt over 12 G (om lag 725 000 kroner) gir en viss økning for lønnstakere med bruttoinntekt over 750 000 kroner. Det skyldes at noen lønnstakere med høye bruttoinntekter også har høy næringsinntekt og dermed blir rammet av denne innstramningen. Økt grense for reisefradraget gir i gjennomsnitt en viss innstramming for alle lønnstakergrupper, men innstramningen er størst (opptil 250

Tabell 5.5 Beregnet endring¹ i skatt for lønnstakere² av forslaget sammenlignet med referansesystemet for 2005. Negative tall betyr redusert skatt.

	Bruttoinntekt ³ 1 000 kroner											I alt
	0 – 149	150 – 199	200 – 249	250 – 299	300 – 349	350 – 399	400 – 449	450 – 499	500 – 599	600 – 749	750 og over	
Andel personer pst. ...	3	6	11	18	20	15	10	6	6	3	3	100
Gj.snitt skatt pr. person i ref.systemet.												
Pst. av bruttoinntekt ..	18	19	21	23	25	26	28	30	32	34	28	27
Endring i skatt pr. person.	-300	-1 300	-1 700	-2 050	-2 450	-3 250	-4 650	-6 000	-7 650	-10 750	-18 650	-3 750
(Pst. av br. innt.)	(-0,2)	(-0,7)	(-0,7)	(-0,7)	(-0,7)	(-0,9)	(-1,1)	(-1,3)	(-1,4)	(-1,6)	(-1,3)	(-1,0)
<i>Herav endring i:</i>												
Toppskatt ⁴	0	0	-50	-200	-450	-1 100	-2 350	-3 650	-5 200	-8 050	-14 950	-1 700
Minstefradrag/- lønnsfradrag	-300	-1 200	-1 450	-1 600	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 750	-1 700	-1 600
Nedre grense trygdeavgift	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sats trygdeavg. over 12 G nær.driv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	300	0
Fradrag for arbeidsreiser	100	100	150	200	200	250	250	250	250	250	200	200
Boligskatt	-100	-200	-350	-450	-500	-650	-700	-850	-900	-1 100	-1 650	-600
Formuesskatt	-50	-50	-50	-50	-100	-100	-100	-150	-150	-250	-950	-100

¹ Endringene er avrundet til nærmeste 50 kroner.

² For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

³ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2005.

⁴ Når personer med bruttoinntekt under toppskattgrensen berøres av toppskatteendringer, skyldes det at en i analysen har lagt sammen ektefellers inntekt og delt på to.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

kroner i gjennomsnitt) for dem med bruttoinntekt mellom 350 000 kroner og 750 000 kroner. Avviklingen i boligskatt gir i gjennomsnitt noe større lettelse til lønnstakere med de høyeste bruttoinntektene. Endringene i formuesskatten (innføring av felles aksjerabatt samt økt innslagspunkt for formuesskatt) gir i gjennomsnitt om lag 100 kroner i skattelettelse. Lettelsen er størst for dem med høyest bruttoinntekt.

Tabell 5.6 viser den isolerte effekten på ulike lønnsnivåer av Regjeringens forslag til endringer i satsstrukturen for lønnsinntekt (dvs. bl.a. trygdeavgiftsgrensen, minstefradraget og toppskatten). Det er ikke tatt hensyn til endringer i for eksempel boligskatt, formuesskatt og avgifter.

Det er forutsatt at lønnstakeren ikke har andre inntekter enn lønn og ikke fradrag utover standardfradrag. Økningen i nedre grense for å betale trygdeavgift fra 23 000 kroner til 29 600 kroner gir skattelette for lønnsinntekter under 43 023 kroner. Nominelt videreført særskilt fradrag i lønnsinntekt (lønnsfradraget) gir isolert sett en skatteskjerpelse på 361 kroner. Økning i satsen i minstefradraget gir

isolert sett lettelse fra og med 117 778 kroner i lønn. Økt øvre grense i minstefradraget for lønnsinntekt gir en skattelettelse på maksimalt 1848 kroner ved lønn over 207 407 kroner. Økt innslagspunkt for toppskatten gir isolert sett en skattelettelse på 1691 kroner.

5.2.3 Nærmere om fordelingsvirkninger for personlig næringsdrivende

Personlig næringsdrivende utgjør om lag 5 pst. av befolkningen (17 år og eldre), jf. tabell 5.4. Tabell 5.7 viser de beregnede virkningene av Regjeringens forslag til skatteregler for 2005 sammenlignet med referansesystemet. Tabellen viser at også for næringsdrivende dominerer toppskattelettelsen. I gjennomsnitt er skattelettelsene noe mindre enn for lønnstakere. Det henger blant annet sammen med at næringsdrivende i mindre grad får glede av økningen i minstefradraget i lønnsinntekt. Tabellen viser imidlertid at også mange næringsdrivende har en del lønnsinntekt ved siden av næringsinntekten. Næringsdrivende som har så høy lønnsinn-

Tabell 5.6 Skatt i forslaget og i referansesystemet for en enslig lønnstaker uten andre inntekter og/eller fradrag utover standardfradrag (klasse 1). Negative tall betyr redusert skatt. Kroner

Lønn	Skatt i forslaget	Skatt i referansesystemet	Endring i skatt
30 000	100	1520	-1 420
50 000	3 900	3 900	0
100 000	17 320	16 959	361
150 000	32 784	34 040	-1 256
180 000	41 256	42 764	-1 508
200 000	46 904	48 580	-1 676
250 000	64 244	66 088	-1 844
350 000	100 044	101 888	-1 844
400 000	120 034	124 044	-4 010
500 000	166 834	173 344	-6 510
900 000	354 034	370 544	-16 510
1 000 000	403 390	423 253	-19 863

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 5.7 Beregnet endring¹ i skatt for selvstendig næringsdrivende² av forslaget til skattendringer sammenlignet med referansesystemet for 2005. Negative tall betyr redusert skatt.

	Bruttoinntekt ³ .1 000 kroner											
	0 – 149	150 – 199	200 – 249	250 – 299	300 – 349	350 – 399	400 – 449	450 – 499	500 – 599	600 – 749	750 og over	I alt
Andel personer pst. ...	3	7	9	11	14	12	9	7	10	7	11	100
Gj.snitt skatt pr. person i ref.systemet.												
Pst. av bruttoinntekt ..	18	22	23	25	26	28	30	32	33	35	33	31
Endring i skatt pr. person.	-250	-300	-550	-700	-1 200	-1 950	-2 850	-4 000	-4 900	-7 050	-11 650	-3 350
(Pst. av br.innt.)	(-0,2)	(-0,2)	(-0,2)	(-0,3)	(-0,4)	(-0,5)	(-0,7)	(-0,9)	(-0,9)	(-1,1)	(-0,9)	(-0,7)
<i>Herav endring i:</i>												
Toppskatt ⁴	0	0	-50	-200	-400	-950	-1 700	-2 650	-3 700	-6 250	-13 900	-2 850
Minstefradrag/- lønnsfradrag	50	0	-150	-200	-450	-450	-600	-600	-550	-500	-600	-400
Nedre grense trygdeavgift	-50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sats trygdeavg. over 12 G nær.driv ⁵	0	0	0	0	0	0	0	0	150	700	5550	700
Frdrag for arbeidsreiser	0	50	50	50	50	100	50	100	100	50	50	50
Boligskatt	-250	-300	-450	-400	-500	-650	-600	-800	-850	-1 050	-1 900	-750
Formuesskatt	-100	-100	-100	-100	-150	-200	-250	-150	-250	-250	-950	-250

¹ Endringene er avrundet til nærmeste 50 kroner.² For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.³ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2005.⁴ Når personer med bruttoinntekt under toppskattegrensen berøres av toppskatteendringer, skyldes det at en i analysen har lagt sammen ektefellers inntekt og delt på to.⁵ Når personer med bruttoinntekt under 12 G (om lag 725 000 kr.) berøres av endret sats i trygdeavgift over 12 G for næringsdrivende, skyldes det at en i analysen har lagt sammen ektefellers inntekt og delt på to.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

tekt at de får minstefradraget i stedet for det særskilte lønnsfradraget, får lettelse som følge av at satsen for minstefradraget for lønnsinntekter foreslås økt fra 24 pst. til 27 pst.

Næringsdrivende med næringsinntekt over 12 G (om lag 725 000 kroner) får isolert sett økt skatt som følge av at trygdeavgiften over 12 G øker fra 7,8 pst. til 10,7 pst. Tabellen viser at reduksjonene i bl.a. toppskatten likevel bidrar til skattelettelse også for disse gruppene. Næringsdrivende får også lettelse som følge av reduksjonen i formuesskatten samt avviklingen av boligskatten. De isolerte lettelsene som følge av dette er i gjennomsnitt noe høyere enn for lønnsstakere. I motsetning til lønnsstakere vil næringsdrivende i liten grad bli berørt av innstrammingene i reisefradraget.

I Skattemeldingen foreslo Regjeringen at næringsdrivende fortsatt skal skatlegges løpende, men etter lignende prinsipper som i aksjonærmødelen. Stortinget har bedt om at det skal vurderes en uttaksløsning også for næringsdrivende m.fl. Regjeringen vil komme tilbake til beskatningen av personlig næringsdrivende i budsjettet for 2006, bl.a. på bakgrunn av anbefalingene fra det nylig nedsatte utvalget som skal vurdere uttaksbeskatning av enkeltpersonforetak.

5.2.4 Nærmere om fordelingsvirkninger for trygdede

Trygdede utgjør om lag 27 pst. av Norges befolk-

ning (17 år og eldre). De omfatter bl.a. alders- og uførepensjonister samt enslige forsørgere med overgangsstonad.

Tabell 5.8 viser at alle grupper trygdede i gjennomsnitt får skattelettelse. Lettelsene er størst for dem med de høyeste bruttoinntektene. Trygdede betaler gjennomgående lavere skatt enn andre skattytere med tilsvarende nivå på inntektene. For om lag en tredel av gruppen er skatten i gjennomsnitt under 10 pst., og mange av disse betaler ikke noe inntektsskatt. Det gjelder bl.a. en enslig minstepensjonist, som i 2005 vil ha en minstepensjon på om lag 108 000 kroner dersom en forutsetter at minstepensjonen økes om lag i takt med anslått lønnsutvikling. Likevel får gruppene med de laveste inntektene skattelettelse. Det skyldes bl.a. avviklingen av fordelsskatten på egen bolig samt lettelse i formuesskatten.

Tabellen viser også at en del trygdede får redusert skatt som følge av den foreslåtte økningen i øvre grense og satsen i minstefradraget for lønnsinntekter. Det skyldes at noen trygdede har en del lønnsinntekt ved siden av pensjonen. Særfradraget for alder og uførhet mv. foreslås holdt nominelt uendret. Innstrammingen har ikke betydning for pensjonister som har så lav inntekt/formue at de skatlegges etter skattebegrensingsregelen. Om lag halvparten av de trygdede skatlegges etter denne regelen. Tabellen viser at lettelsene i bolig- og formuesskatt i gjennomsnitt gir lettelse til alle grupper trygdede.

Tabell 5.8 Beregnet endring¹ i inntektsskatt for trygdede² av forslaget sammenlignet med referansesystemet for 2005. Negative tall betyr redusert skatt.

	Bruttoinntekt ³ .1 000 kroner							I alt
	0 – 99	100 – 149	150 – 199	200 – 249	250 – 299	300 – 349	350 og over	
Andel personer pst.	3	30	33	18	8	4	4	100
Gj.snitt skatt pr. person i ref.systemet. Pst. av bruttoinntekt	4	7	14	18	20	22	25	16
Endring i skatt pr. person.	-150	-700	-850	-1 150	-1 650	-2 350	-4 850	-1 150
(Pst. av br. innt.)	(-0,2)	(-0,5)	(-0,5)	(-0,5)	(-0,6)	(-0,7)	(-0,9)	(-0,6)
<i>Herav endring i:</i>								
Toppskatt ⁴	0	0	0	0	-100	-300	-1 950	-100
Minstefradrag/lønnsfradrag	50	-50	-250	-450	-650	-800	-700	-300
Nedre grense trygdeavgift	-50	0	0	0	0	0	0	0
Fradrag for arbeidsreiser	0	0	0	0	0	50	50	0
Boligskatt	-50	-400	-550	-700	-800	-950	-1 400	-600
Formuesskatt	-50	-150	-150	-200	-350	-600	-1 050	-250

¹ Endringene er avrundet til nærmeste 50 kroner.

² For ektepar er samlet bruttoinntekt og skatt fordelt likt mellom ektefellene.

³ Bruttoinntekt inkl. skattefrie ytelser pr. person i 2005.

⁴ Når personer med bruttoinntekt under toppskattegrensen berøres av toppskatteendringer, skyldes dette at en i analysen har lagt sammen ektefellers inntekt og delt på to.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Tabell 5.9 Endring i skatt for enslig pensjonist. Forslaget sammenlignet med referansesystemet. Negative tall betyr redusert skatt. Kroner

Pensjon	Skatt i forslaget	Skatt i referansesystemet	Endring i skatt
120 000	0	0	0
130 000	3 685	3 661	24
150 000	12 045	12 021	24
200 000	32 945	32 921	24
250 000	48 951	48 741	210
300 000	64 451	64 241	210
400 000	97 541	99 497	-1 956

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 5.10 Endring i skatt for pensjonistektepar. Forslaget sammenlignet med referansesystemet. Negative tall betyr redusert skatt. Kroner

Pensjon	Skatt i forslaget	Skatt i referansesystemet	Endring i skatt
190 000	0	0	0
200 000	550	1 346	-796
250 000	21 450	22 246	-796
300 000	42 350	43 146	-796
350 000	60 687	60 473	214
500 000	103 043	102 829	214
1 000 000	284 223	293 341	-9 118

Kilde: Finansdepartementet.

Tabell 5.9 og 5.10 viser anslåtte endringer i skatt for utvalgte alderspensjonisteksempler. I beregningene er det lagt til grunn at pensjonistene bare har standardfradrag og ikke andre inntekter enn pensjon eller formue over 200 000 kroner. Tabellen illustrerer derfor kun den isolerte effekten av endringene i skattesatsstrukturen. Eksempelvis er ikke effekten av forslaget om økt grunnpensjon for ektepar medregnet. For ekteparene er det i tillegg lagt til grunn at pensjonen er likt fordelt mellom ektefellene.

For enslige pensjonister er nedre grense for skatt for 2004 videreført med lønnsjusterte beløp som er avrundet nedover. For ektepar er nedre grense økt noe mer for at minstepensjonen fortsatt skal være skattefrie. For enslige gir det en skatte-

skjerpelse på 24 kroner for dem som kommer inn under skattebegrensingsregelen. Virkningen av at særfradraget for alder er holdt nominelt uendret gir en skatteskjerpelse på vel 200 kroner. Dette slår bare ut for dem som ikke kommer inn under skattebegrensingsregelen. I toppskatten er endringene de samme som for lønnstakere.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om skatte-, avgifts- og tollvedtak i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2005

Kapittel 1 – Generelt

§ 1–1. Vedtakets anvendelsesområde

Dette vedtaket gjelder forskuddsutskrivning og endelig utskrivning av skatt på inntekt og formue.

Utskriving av statsskatt og skatt til kommunene og fylkeskommunene skjer for skattyterne etter de satser som følger av dette vedtak.

§ 1–2. Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

§ 1–3. Klasseansettelse

Reglene om klasseansettelse i skatteloven § 15–4 gjelder tilsvarende for skatt etter dette vedtaket.

Personer og boer som ikke har krav på personfradrag, skal settes i skattekasse 0. Personer som må bo i utlandet på grunn av tjeneste i den norske stat, følger samme regler om klasseansettelse som personer bosatt i Norge.

§ 1–4. Forskuddsutskrivning

Skattyter som nevnt i skattebetalingsloven § 1, jf. § 2, skal betale forskudd på formues- og inntektsskatt til staten for inntektsåret 2005. Ved beregningen og innbetalingen gjelder reglene i dette vedtaket og i skattebetalingsloven.

Det samme gjelder når skatteplikten utelukken de følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminkatt etter samme lov § 7.

Plikten til å betale forskudd på inntektsskatt omfatter også person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene

§ 2–1. Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den del av skattyterens samlede

antatte formue som overstiger 151 000 kroner i klasse 0 og 1 og 181 000 kroner i klasse 2. Skattyter i klasse 1 som får særfradrag i alminnelig inntekt etter skatteloven § 6–80 til § 6–83, henføres til klasse 2 når det gjelder formuesskatt. Det samme gjelder ektefeller som lignes særskilt etter skatteloven § 2–11.

Formuesskatten beregnes etter disse satsene:

	Klasse 0 og 1	Klasse 2
0,2 pst. av de første	389 000	399 000
0,4 pst. av det overskytende beløp		

§ 2–2. Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kap. 2, svarer formuesskatt til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2–3. Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kap. 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15–4 skal ha et fradrag i formuen på 151 000 kroner. Når skattyter er skattepliktig til flere kommuner, gjelder reglene i skatteloven § 6–90 første og tredje ledd tilsvarende for formuen. Satsen for formuesskatten til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. Maksimumsatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt i kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten og kommunene, det felleskommunale skattefondet og fylkeskommunene

§ 3–1. Toppskatt

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kapittel 12, svare toppskatt til staten med 11 pst. for den delen av inntekten som overstiger 381 000 kroner i klasse 0 og 1 og 393 700 kroner i klasse 2, og med 15,5 pst. for den delen av

inntekten som overstiger 943 200 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 9,5 pst. av hele den delen av inntekten som overstiger 381 000 kroner i klasse 0 og 1 og 393 700 kroner i klasse 2, og med 15,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 943 200 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyteren er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2–3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3–2. Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 8,3 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 11,8 pst.

§ 3–3. Skatt til staten og det felleskommunale skattefondet for selskaper og innretninger

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, svarer skatt til staten med 23,75 pst. og til det felleskommunale skattefondet med 4,25 pst. av inntekten, fastsatt etter reglene i skatteloven.

§ 3–4. Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18–3 svares grunnrenteskatt til staten med 27 pst.

§ 3–5. Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2–3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten. De regler som el-

lers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen gis tilsvarende anvendelse.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3–2 annet ledd annet strekpunkt, samt toppskatt som nevnt i § 3–1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16–20 til § 16–28 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Person som ikke har bopel i riket og som er aksjonær i aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skattepliktig etter skatteloven § 2–2 første ledd eller § 2–3 første ledd, og som innen riket eller på områder nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 1, deltar aktivt i driften av selskapet, skal svare toppskatt som nevnt i dette vedtaket § 3–1 første ledd av personinntekt fastsatt av selskapets inntekt etter skatteloven kap. 12.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3–6. Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3–7. Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5–40 sjette ledd, skal være 45 pst.

§ 3–8. Skattefri inntekt

Inntekt under 1 000 kroner er skattefri ved beregning av skatt til staten. I utlandet bosatt aksjonær (parthaver) i aksjeselskap, allmennaksjeselskap og dermed likestilt selskap ilignes skatt når inntekten – fastsatt under ett for samtlige aksjonærer – utgjør minst 100 kroner.

§ 3–9. Inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for

personlige skattytere og dødsboer skal være maksimum 3 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer skal være maksimum 13,2 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4–1. Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst. De regler som ellers gjelder for beregning av formuesskatt til kommunen, gis tilsvarende anvendelse.

Av inntekt svares skatt med 28 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3–3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen av alminnelig inntekt gis tilsvarende anvendelse.

§ 4–2. Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4–3. Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2005 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4–4. Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt til staten av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende

de i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjeskatt

§ 5–1. Tonnasjeskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8–10, skal svare tonnasjeskatt, jf. skatteloven § 8–16, etter følgende satser:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 18 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 12 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 6 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8–16 første ledd.

Kapittel 6 – Skattested

§ 6–1. Skattested for forskuddsutskrivningen

Forskuddsutskrivningen foretas i den kommune hvor den forskuddspliktige er bosatt, jf. skatteloven § 3–1. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3–3. For boer gjelder bestemmelsene i skatteloven § 3–1 fjerde ledd.

For person som ikke er bosatt i riket, skal den kommunen som er angitt i skatteloven § 3–4 første, fjerde eller femte ledd eller i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 6 nr. 2, utskrive skatten.

Første og annet ledd gjelder i den utstrekning annet ikke er bestemt i medhold av skattebetalingsloven § 8 nr. 4 og § 18 nr. 4.

Utskriving av forskudd som omhandlet i dette vedtaket § 1–4 tredje ledd foretas i Oslo.

§ 6–2. Skattested for ligningen

Statsskatteligningen for personer og dødsbo foregår i den kommune hvor skattyteren etter bestemmelsene i skatteloven § 3–1 og § 3–4 blir å iligne kommuneskatt. Ved ligningen medtas formue

og inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i skatteloven § 3–3 og § 18–7.

Statsskatteligningen for selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2–36 annet ledd, foregår i kontorkommunen, jf. skatteloven § 3–2.

Ved utligning av skatt for skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., gjelder § 6 i denne loven.

I utlandet hjemmehørende mottaker av godtgjørelse, tantieme, gratiale og lignende fra selskap eller innretning som er hjemmehørende her i riket (skatteloven § 3–4 tredje ledd), skattlegges i den kommune der selskapet har sitt kontor (hovedkontor) eller styret har sitt sete. Det samme gjelder selskap eller samlag for omsetning av brennevin, vin, fruktvin, mjød eller øl.

Skattlegging av inntekt som nevnt i dette vedtaket § 3–5 annet ledd foretas i Oslo.

Kapittel 7 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 7–1. Kapitalavkastningsraten for fastsetting av personinntektsdel av nærings- og selskapsinntekt (deling)

Kapitalavkastningsraten som nevnt i skatteloven § 12–13 tredje ledd skal være maksimalt 7,0 pst.

§ 7–2. Minstefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6–32 skal ikke settes lavere enn 4000 kroner og ikke høyere enn 56 000 kroner for inntekt som omfattes av skatteloven § 6–31 første ledd a, c eller d eller annet ledd. Fradrag som beregnes av inntekt som omfattes av skatteloven § 6–31 første ledd bokstav a, c eller d eller annet ledd alene skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. Tilsvarende gjelder for tidsbegrenset uførestønad, rehabiliterings- og attføringspenger.

Fradrag beregnet etter § 6–32 skal ikke settes lavere enn 4000 kroner og ikke høyere enn 49 400

kroner for inntekt som omfattes av skatteloven § 6–31 første ledd b.

Minstefradraget kan ikke overstige 56 000 kroner, og kan heller ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

§ 7–3. Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6–48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn. Fradragsgrensen økes med inntil 5000 kroner for hvert ytterligere barn.

§ 7–4. Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15–4 er 34 200 kroner i klasse 1 og 68 400 kroner i klasse 2.

§ 7–5. Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17–1 første ledd skal være 92 100 kroner for enslige og 151 000 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2–16.

Kapittel 8 – Forskriftskompetanse mv.

§ 8–1. Avrundingsregler og utfyllende regler

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts- og formuesposter, samt fradragposter.

§ 8–2. Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 56 nr. 5.

Forslag

til Stortingets vedtak om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2005

For året 2005 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1. Arbeidsgiveravgift

- a) For arbeidsgiveravgift av inntekt som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard er satsen 0 pst.
- b) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2005 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i Finnmark fylke eller til en av kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænanen i Troms fylke, som kalles sone V, er satsen 0 pst.
- c) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2005 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i sone IV, er satsen 9,5 pst. Denne sonen omfatter:
  - Troms fylke, med unntak av de kommuner som er nevnt i bokstav b,
  - Nordland fylke,
  - kommunene Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøya, Leka i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan, Osen i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.

Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 5,1 pst. overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2005, er satsen likevel 5,1 pst.
- d) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2005 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i sone III, er satsen 10,2 pst. Denne sonen omfatter:
  - kommunen Snåsa i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Røros, Holtålen, Tydal i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunene Surnadal, Rindal, Aure, Halså, Tustna i Møre og Romsdal fylke,
  - kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang i Oppland fylke,
  - kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os i Hedmark fylke.

Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 6,4 pst. overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2005, er satsen likevel 6,4 pst.
- e) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2005 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i sone II, er satsen 14,1 pst. Denne sonen omfatter:
  - kommunene Meråker, Frosta, Leksvik, Mosvik, Verran i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Ørland, Agdenes, Rissa, Bjugn, Rennebu, Meldal, Midtre Gauldal, Selbu i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunene Vanylven, Sande, Herøy, Norddal, Stranda, Stordal, Rauma, Nesset, Midtland, Sandøy, Gjemnes, Tingvoll, Sunndal, Haram, Aukra, Eide i Møre og Romsdal fylke.
  - Sogn og Fjordane fylke,
  - kommunene Etne, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Kvam, Modalen, Fedje, Masfjorden, Bømlo i Hordaland fylke,
  - kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitøy, Utsira, Vindafjord, Finnøy, Ølen i Rogaland fylke,
  - kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad, Sirdal i Vest-Agder fylke,
  - kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle i Aust-Agder fylke,
  - kommunene Drangedal, Tinn, Hjartrdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje, Nome i Telemark fylke,
  - kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Rollag, Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
  - kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringeby, Gausdal, Søndre Land, Nordre Land i Oppland fylke,
  - kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot i Hedmark fylke.

Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 10,6 pst. overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2005, er satsen likevel 10,6 pst.

- f) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2005 er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en annen kommune enn dem som nevnt i bokstavene b til e, er satsen 14,1 pst. Dette området kalles sone I.
- g) Denne bokstav gjelder foretak som
1. produserer elektrisitet skapt ved vannkraft,
  2. utvinner råolje eller naturgass,
  3. yter en eller flere av følgende tjenester tilknyttet utvinning av olje eller gass:
    - prøve- eller produksjonsboring på kontrakt,
    - servicevirksomhet i forbindelse med olje- og gassutvinning,
    - bore- eller brønnservice på kontrakt. Denne bestemmelsen omfatter ikke tjenesteyting tilknyttet letevirksomhet, eller drift og bruk av innretninger i den utstrekning de brukes til letevirksomhet.
  4. bryter metallholdig malm, med unntak av jernmalm og jernmalm med innhold av mangan,
  5. utvinner industrimineralene nefelinsyenitt eller olivin,
  6. bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy. Med slikt fartøy forstås følgende:
    - fartøy på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods,
    - fartøy på minst 100 BRT til særlige formål,
    - slepebåt på minst 365 kW,
    - fiskefartøy på minst 100 BRT bestemt for eksport til land utenfor EØS-området,
    - flytende og flyttbart uferdig skrog av ovennevnt fartøy. Denne bestemmelsen omfatter også foretak som foretar vesentlig ombygging av fartøy som nevnt ovenfor, dersom fartøyet er over 1000 BRT.
  7. nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 1–4 eller verdipapirhandelloven § 7–1, jf. § 1–2 første ledd, dersom foretaket har filial, driver grenseoverskridende virksomhet eller har etablert datterforetak som driver tilsvarende virksomhet, i andre stater innen EØS-området.
  8. produserer stål omfattet av den tidligere EKSF-traktaten,
  9. produserer telekommunikasjonstjenester.

Slike foretak skal beregne avgift etter satsen på 14,1 pst. uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig.

Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av

- en sats på 0 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav b,
- en sats på 5,1 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav c,
- en sats på 6,4 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav d,
- en sats på 10,6 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav e

overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2005, er satsene likevel i:

sone V: 0 pst.

sone IV: 5,1 pst.

sone III: 6,4 pst.

sone II: 10,6 pst.

Bestemmelsen i nr. 6 kommer ikke til anvendelse på verft som utelukkende driver reparasjon av fartøy

- og reparasjonene gjøres på verft hjemmehørende i Nordland, Troms eller Finnmark eller
  - reparasjonene gjøres på fartøy som utelukkende drives på norsk sjøterritorium.
- Slike foretak beregner arbeidsgiveravgift etter bokstavene b til f.

- h) Foretak som utfører godstransport på vei og som i 2004 hadde mer enn 50 årsverk skal beregne avgift etter satsen i bokstav f uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig. Som godstransport regnes ikke egentransport etter samferdselsloven § 8.

For øvrige transportforetak skal arbeidsgiveravgiften beregnes etter følgende satser når arbeidstakeren er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i

sone V: 0 pst.

sone IV: 9,5 pst.

sone III: 10,2 pst.

sone II: 14,1 pst.

- i) Når et foretak beregner arbeidsgiveravgift etter bokstavene c til e, bokstav g og bokstav m, kan ikke samlet fordel av redusert arbeidsgiveravgift og eventuell annen bagatellmessig støtte til foretaket overstige 270 000 kroner i 2005, jf. forordning (EF) nr. 69/2001 om bagatellmessig

støtte inntatt i EØS-avtalen ved EØS-komiteéns beslutning 88/2002.

- j) Denne bokstav gjelder foretak innenfor næringsgrupperingene:

01.1 Dyrking av jordbruks- og hagebruksvekster

01.2 Husdyrhold

01.3 Kombinert husdyrhold og planteproduksjon

01.4 Tjenester tilknyttet jordbruk og husdyrhold, unntatt veterinærtjenester og beplantning og vedlikehold av hager og parkanlegg

01.5 Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell

02.01 Skogbruk

02.02 Tjenester tilknyttet skogbruk, med unntak av tømmermåling

05.01 Fiske og fangst

05.02 Fiskeoppdrett og klekkerier

15.1 Produksjon, bearbeiding og konservering av kjøtt og kjøttvarer

15.2 Bearbeiding og konservering av fisk og fiskevarer

15.3 Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker

15.4 Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer

15.5 Produksjon av meierivarer og iskrem

15.6 Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelsesprodukter

15.7 Produksjon av fôr

51.2 Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr

51.31 Engroshandel med frukt og grønnsaker

51.32 Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer

51.33 Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett

51.381 Engroshandel med fisk og skalldyr

61.103 Innenriks sjøtransport, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter

63.12 Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer,

hvor virksomheten er begrenset til å omfatte produkter som ikke faller inn under EØS-avtalen, jf. avtalens artikkel 8.

Slike foretak skal beregne arbeidsgiveravgift etter følgende satser når arbeidstakeren er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i

sone IV: 5,1 pst.

sone III: 6,4 pst.

sone II: 10,6 pst.

Dersom foretakets virksomhet også omfatter aktiviteter eller produkter som ikke er nevnt i første ledd, og denne virksomheten er av ube-

tydelig omfang, kan foretaket likevel beregne arbeidsgiveravgift etter satsen i annet ledd.

- k) Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel i § 4 nedenfor.

- l) Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn ved beregning av arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen som omfattes av reglene i folketrygdloven § 24–5 tredje ledd og for foretak som omfattes av helseforetaksloven, uansett hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig til. Er arbeidstakeren skattepliktig til en kommune nevnt i bokstav b, skal satsen likevel være 0 pst.

- m) Det skal betales arbeidsgiveravgift etter følgende satser for lønn og annen godtgjørelse for arbeid og oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som arbeidsgiver plikter å innberette for arbeidstakere som har fylt 62 år og som er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i

sone IV: 5,5 pst.

sone III: 6,2 pst.

sone II: 10,1 pst.

sone I: 10,1 pst.

Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 10,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av

- en sats på 1,1 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav c,

- en sats på 2,4 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav d,

- en sats på 6,6 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav e

overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2005, er satsen likevel:

sone IV: 1,1 pst.

sone III: 2,4 pst.

sone II: 6,6 pst.

For foretak som nevnt i bokstav g skal satsen være 10,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år. Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 10,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av

- en sats på 0 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav b,

- en sats på 1,1 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav c,

- en sats på 2,4 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav d,

- en sats på 6,6 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav e

overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2005, er satsen likevel:

sone V: 0 pst.

sone IV: 1,1 pst.

sone III: 2,4 pst.

sone II: 6,6 pst.

For foretak som nevnt i bokstav h første ledd og bokstav l første pkt., skal satsen være 10,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år. Foretak som nevnt i bokstav h annet ledd skal betale arbeidsgiveravgift etter følgende satser for arbeidstakere som har fylt 62 år og som er skattepliktig etter skatteloven § 3–1 eller § 3–4 til en kommune i

sone V: 0

sone IV: 5,5 pst.

sone III: 6,2 pst.

sone II: 10,1 pst.

sone I: 10,1 pst.

For foretak som nevnt i bokstav j skal satsen være i

sone IV: 1,1 pst.

sone III: 2,4 pst.

sone II: 6,6 pst.

sone I: 10,1 pst.

for arbeidstakere som har fylt 62 år.

Beregning av arbeidsgiveravgift etter denne bokstav skjer fra og med første hele avgiftstermin etter at arbeidstakeren har fylt 62 år.

- n) Når arbeidstaker fra samme arbeidsgiver mottar ytelser på mer enn 16 ganger gjennomsnittet av grunnbeløpet i folketrygden i 2005, skal det i tillegg til satsene nevnt ovenfor regnes en særskilt avgift etter en sats på 12,5 pst. av det overskytende.

§ 2. Trygdeavgift

- a) Av pensjon, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6–47 bokstav c, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 1: 3 pst.
- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23–3 annet ledd nr. 3: 10,7 pst.
- d) Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk som overstiger 7,8 pst. av inntekten, skal dekkes med tilskudd knyttet til jordbruksoppgjøret. Næringsinntekt er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i forskrift gitt av Finansdepartementet 5. oktober 1970 nr. 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 3. Tilskudd fra kommunene og fylkeskommunene som nevnt i folketrygdloven § 23–9 annet ledd

- a) I kommuner: 0 pst.
- b) I fylkeskommuner: 0 pst.

§ 4. Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23–4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Departementet gir regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1.

Forslag

til vedtak om CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 2005

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- a) for gass 78 øre pr. standardkubikkmeter,

- b) for olje eller kondensat 78 øre pr. liter.

For mineralske produkter som omfattes av bokstav b), og som er avgiftsbelagt etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter, skal satsen være 47 øre pr. liter.

Forslag

til Stortingets vedtak om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2005

Med hjemmel i folketrygdloven § 23–5 annet ledd fastsettes:

I

I 2005 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden

har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.

5. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepenger til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 3,8 pst. for 2005.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

Forslag

til vedtak om avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2005

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, skal det fra 1. januar 2005 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

§ 2

Fradrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravellesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til 35 000 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til fradrag.

Fradrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til 50 000 kroner pr. år.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 250 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	20 pst.

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 250 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	10 pst.
Av overskytende beløp	30 pst.

Forslag

til vedtak om merverdiavgift for budsjetterminen 2005 (kap. 5521, post 70)

§ 1

1. Fra 1. januar 2005 skal det betales 25 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
2. Fra 1. januar 2005 skal det betales 11,11 pst. avgift av omsetning som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 39 og godtgjørelse som nevnt i samme lov § 41.

§ 2

Fra 1. januar 2005 skal det betales 13 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for næringsmidler. Som næringsmidler anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker, unntatt:

- a) legemidler,
- b) vann fra vannverk,
- c) tobakkvarer,
- d) alkoholholdige drikkevarer.

§ 3

Fra 1. januar 2005 skal det betales 7 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for:

- a) kringkastingsselskap under utøvelse av allmennkringkasting som er finansiert av kringkastingsavgift som nevnt i kringkastingsloven § 6–4,
- b) tjenester som gjelder persontransport,
- c) formidling av tjenester som nevnt i bokstav b,
- d) transport av kjøretøy på ferge eller annet fartøy på innenlands veisamband,
- e) tjenester i form av rett til å overvære kinoforestillinger.

§ 4

Departementet kan gi nærmere forskrifter om avgrensning av avgiftsplikten.

Forslag

til vedtak om særavgifter til statskassen for budsjetterminen 2005

Om avgift på alkohol (kap. 5526, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk tilvirkning av sprit, isopropanol, brennevin, vin, fruktvin, mjød og øl mv. med følgende beløp:

- A) Brennevinsbasert drikk med alkoholstyrke over 0,7 volumprosent alkohol: kr 5,54 pr. volumprosent og liter.
- B) Annen alkoholholdig drikk:
  1. med alkoholstyrke over 4,75 til og med 22 volumprosent alkohol: kr 3,61 pr. volumprosent og liter.
  2. med alkoholstyrke:
    - a) til og med 0,7 volumprosent alkohol avgiftslegges etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer,

- b) over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol: kr 2,47 pr. liter,
- c) over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol: kr 9,35 pr. liter,
- d) over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol: kr 16,18 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om den avgiftspliktige alkoholstyrken. Alkohol i essenser som innføres, avgiftsbelegges etter de satser og regler som gjelder for sprit og isopropanol, jf. § 2 bokstav e. Departementet kan bestemme at det skal betales avgift på alkoholen også i andre varer til fortæring mv. som innføres.

Satsene i avsnittene foran gjelder også varer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.

Departementet kan gi forskrifter om forenklet

avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- b) selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) fra tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur,
- d) brukes ved framstilling av essenser i tilfelle som nevnt i punkt c,
- e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
- f) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- g) brukes som råstoff eller hjelpemiddel ved framstilling av alkoholholdige ferdigvarer. Fritaket

gjelder kun avgift på alkohol i essenser mv. som innføres,

- h) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
- i) fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket gjelder kun drikk etter § 1B som er til eget bruk.
Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på tobakkvarer (kap. 5531, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen etter følgende satser av:

- a. Sigarer: kr 1,81 pr. gram av pakningens nettovekt.
Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.
- b. Sigaretter: kr 1,81 pr. stk.
Med en sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm, osv.
Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.

- c. Røyketobakk, karvet skråtobakk, rå-tobakk i forbrukerpakning: kr 1,81 pr. gram av pakningens nettovekt.
- d. Skråtobakk: kr 0,58 pr. gram av pakningens nettovekt.
- e) Snus: kr 0,58 pr. gram av pakningens nettovekt.
- f) Sigarettpapir og sigarettthylser: kr 0,0276 pr. stk. av innholdet i pakningen.
Departementet kan gi forskrifter om en forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Varer som er ment, eller som departementet finner er tjenlig, som erstatning for forannevnte varer,

kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1 for tilsvarende tobakkvare.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra/til tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforsking og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur.
- d. Kvalitetsprøves og forbrukes i fabrikker eller på lager.
- e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs

hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på motorvogner mv. (kap. 5536)

I. Engangsavgift på motorvogner mv. (kap. 5536, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen:

1. ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret,
2. når betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
3. når en motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten slik registrering,
4. når oppbygget motorvogn tas i bruk før ny registrering.

§ 2

Avgiften betales etter følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
2. varebiler klasse 1 og
3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser:

kr 34,75	pr. kg av de første 1 150 kg av egenvekten,
kr 69,50	pr. kg av de neste 250 kg av egenvekten,
kr 139,00	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 161,66	pr. kg av resten (vektavgift),
dessuten:	
kr 10,26	pr. cm ³ av de første 1 200 cm ³ av slagvolumet,

kr 26,86 pr. cm³ av de neste 600 cm³ av slagvolumet,
 kr 63,18 pr. cm³ av de neste 400 cm³ av slagvolumet,
 kr 78,93 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
 dessuten:
 kr 134,22 pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
 kr 489,54 pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,
 kr 979,38 pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
 kr 1 657,36 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe b:

Varebiler klasse 2:
 20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

Campingbiler:
 13 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

Kombinerte biler med tillatt totalvekt inntil 7 500 kg:
 55 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

Beltebiler:
 36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:
 kr 9 228 pr. stk. (stykkavgift),
 dessuten:
 kr 0 pr. cm³ av de første 125 cm³ av slagvolumet,
 kr 31,70 pr. cm³ av de neste 775 cm³ av slagvolumet,
 kr 69,50 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
 dessuten:
 kr 0 pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten,
 kr 410,65 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

Beltmotorsykler (snøscootere):
 kr 13,01 pr. kg av de første 100 kg av egenvekten,

kr 26,01 pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
 kr 52,01 pr. kg av resten (vektavgift),
 dessuten:
 kr 2,72 pr. cm³ av de første 200 cm³ av slagvolumet,
 kr 5,42 pr. cm³ av de neste 200 cm³ av slagvolumet,
 kr 10,83 pr. cm³ av resten (slagvolumavgift),
 dessuten:
 kr 34,68 pr. kW av de første 20 kW av motoreffekten,
 kr 69,34 pr. kW av neste 20 kW av motoreffekten,
 kr 138,69 pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe h:

Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede:
 40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre:
 kr 3 038 pr. stk.

Avgiftsgruppe j:

Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen:
 35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

§ 3

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – j skal det i tillegg til avgiften under § 2 svares en vrakpantavgift på kr 1 300 pr. motorvogn. Avgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrifter om refusjon av vrakpantavgift for motorvogn som utføres til utlandet.

§ 4

Ved beregning av avgift basert på egenvekt, slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med motorvognens typegodkjenning og/eller skal fremkomme i motorvognens norske vognkort.

Verdiavgiftsgrunnlaget er ved innenlandsk tilvirkning prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

1. Motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet.
2. Motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler) til framdrift. For slike motorvogner inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse av avgiften for disse grupper og om fradrag for bruk og lignende.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under.

Oppstår det avgiftsmessig tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 6

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
2. Motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
3. Motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
4. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.
5. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring.
6. Ambulanser.
7. Begravelseskjøretøy.
8. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.
9. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller.
10. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:
  - a) innehaver av løyve etter §§ 6 eller 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mel-

lom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også busser som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve.

- b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.

11. Motorvogner som innføres som arvegods.

12. Beltevogner til Forsvaret.

13. Spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

1. innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 2 avgiftsgruppe h,
2. innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 6 nr. 10.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftsats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 11

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§ 12

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en

nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Årsavgift (kap. 5536, post 72)

§ 1

For 2005 betales i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter avgift til statskassen med:

1. kr 2 815 av:
  - a) personbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg,
  - b) varebiler,
  - c) campingbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg,
  - d) busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser (minibusser),
  - e) kombinerte biler med tillatt totalvekt mindre enn 7 500 kg,
  - f) årsprøvekjennermerker for kjøretøy.
2. kr 940 av campingtilhengere med egenvekt over 350 kg.
3. kr 1 585 av motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge.
4. kr 1 785 av:
  - a) følgende kjøretøy med tillatt totalvekt fra 3500 kg inntil 12 000 kg:
    - lastebiler,
    - trekkbiler,
  - b) kombinerte biler med tillatt totalvekt fra 7 500 kg inntil 12 000 kg,
  - c) busser med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg som ikke faller inn under nr. 1 bokstav d.
5. kr 360 av:
  - a) motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede,
  - b) motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 6 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy, eller som er utleid på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også motorvogn som utfører rute-transport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve,
  - c) motorvogn som er godkjent og registrert som ambulanse eller som er registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå og lignende,

- d) kjøretøy som er registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
  - e) motorvogner som bare bruker elektrisitet til fremdrift, herunder motorvogner hvor elektrisiteten er produsert i brenselceller,
  - f) motorredskap,
  - g) beltekjøretøy,
  - h) trekkbiler som ikke faller inn under nr. 4 bokstav a.
6. kr 180 av:
    - a) mopeder,
    - b) traktorer,
    - c) kjøretøy som er 30 år eller eldre.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
- b) Motorvogn som er registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Motorvogn som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- d) Kjøretøy registrert til bruk på Svalbard.
Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For kjøretøy som er registrert pr. 1. januar eller som blir registrert i 1. halvår, og for årsprøvekjennermerker som er tildelt pr. 1. januar eller som blir tildelt i 1. halvår, skal det svares full avgift.

Det skal ikke svares avgift for kjøretøy som dokumenteres levert senest innen avgiftens forfall til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det svares halv avgift på kjøretøy som:

1. dokumenteres levert til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopphuggeri for vraking/hugging i første halvår, men etter avgiftens forfall,
2. registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

§ 4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. For kjøretøy som nevnt i § 1 nr. 5 og 6, forhøyes avgiften med kr 50. Departementet kan gi forskrifter om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at betalt årsavgift kan refunderes i tilfelle der motorkjøretøy stjeles i løpet av avgiftsåret.

III. Vektårsavgift (kap. 5536, post 73)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 12 000 kg etter følgende satser (kroner):

1. Vektgradert årsavgift*A. Motorkjøretøyer*

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 aksler</i>		
12 000 – 12 999 kg	358	641
13 000 – 13 999 kg	641	1 144
14 000 – 14 999 kg	1 144	1 462
15 000 – og over	1 462	2 861
<i>3 aksler</i>		
12 000 – 14 999 kg	358	358
15 000 – 16 999 kg	641	851
17 000 – 18 999 kg	851	1 372
19 000 – 20 999 kg	1 372	1 673
21 000 – 22 999 kg	1 673	2 384
23 000 – og over	2 384	3 509
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000 – 24 999 kg	1 673	1 691
25 000 – 26 999 kg	1 691	2 441
27 000 – 28 999 kg	2 441	3 663
29 000 – og over	3 663	5 261

B. Kombinasjoner av kjøretøy (vogntog)

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjærings- system
<i>2 + 1 aksler</i>		
12 000 – 13 999 kg	358	358
14 000 – 15 999 kg	358	358
16 000 – 17 999 kg	358	485
18 000 – 19 999 kg	485	649
20 000 – 21 999 kg	649	1 042
22 000 – 22 999 kg	1 042	1 243
23 000 – 24 999 kg	1 243	1 956
25 000 – 27 999 kg	1 956	3 160
28 000 kg og over	3 160	5 276
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	632	995
25 000 – 25 999 kg	995	1 407
26 000 – 27 999 kg	1 407	1 902
28 000 – 28 999 kg	1 902	2 221
29 000 – 30 999 kg	2 221	3 418
31 000 – 32 999 kg	3 418	4 604
33 000 kg og over	4 604	6 805
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	3 736	5 061
38 000 – 40 000 kg	5 061	6 751
Over 40 000 kg	6 751	9 043
<i>Minst 3+ 1 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	632	995
25 000 – 25 999 kg	995	1 407
26 000 – 27 999 kg	1 407	1 902
28 000 – 28 999 kg	1 902	2 221
29 000 – 30 999 kg	2 221	3 418
31 000 – 32 999 kg	3 418	4 604
33 000 – og over	4 604	6 805
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	3 344	4 505
38 000 – 40 000 kg	4 505	6 093
Over 40 000 kg	6 093	8 842
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	2 056	2 414
38 000 – 40 000 kg	2 414	3 426
Over 40 000 kg	3 426	5 245
og		

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektklasser	Avgasskravnivå						
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III	EURO IV	EURO V	0-utslipp
12 000 – 19 999 kg	6 014	3 342	2 338	1 425	752	467	0
20 000 kg og over	10 693	6 126	4 344	2 612	1 379	856	0

§ 2

Departementet kan gi forskrifter om hvilke fjæringssystemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder om krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrifter om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4

Grunnlaget for avgiften er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Departementet kan gi forskrifter om at avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke direkte går frem av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§ 5

Følgende kjøretøy er fritatt fra vektgradert og miljødifferensiert årsavgift:

- traktorer,
- kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- motorredskaper,
- kjøretøy som er 30 år eller eldre. Fritaket gjelder ikke tilhengere,

e) kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),

f) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om utskrivning av avgiften i flere terminer, og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift basert på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 8

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 9

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 10

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IV. Omregistreringsavgift (kap. 5536, post 75)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nedenfor nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2005 og 2004 kr	2003 kr	2002 kr	2001 til 1994 kr	1993 og eldre kr
a. Mopeder. Motorsykler. Beltemotorsykler.					
1. Mopeder	562	562	562	562	562
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum, samt elektrisk drevne motorsykler	1 604	1 604	1 604	1 604	1 397
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 673	2 673	2 673	2 673	1 397
b. Personbiler. Busser.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	7 852	5 948	4 484	2 997	1 397
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	10 721	8 337	6 171	4 278	1 397
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	15 416	11 974	8 754	5 948	1 397
4. over 1 600 kg	19 966	15 416	11 272	7 694	1 397
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombinerte biler.					
Campingbiler. Beltebiler.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	6 376	4 907	3 849	2 451	1 397
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	9 735	7 908	5 887	4 064	1 397
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	12 823	10 256	7 614	5 208	1 397
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	17 652	14 115	10 586	7 110	7 110
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	22 696	18 106	13 611	9 075	9 075
6. over 5 000 kg	27 400	21 965	16 417	11 041	11 041
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg.					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	6 371	4 906	3 849	2 451	2 451
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	7 356	5 887	4 484	2 874	2 874
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	8 911	7 171	5 378	3 587	3 587
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	11 851	9 411	7 244	4 709	4 709
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	16 703	13 446	10 087	6 670	6 670
6. over 5 000 kg	22 050	17 314	12 948	8 630	8 630

§ 2

Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy:

1. ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
2. på ektefelle,
3. mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
4. som er 30 år eller eldre,
5. som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
6. som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
7. på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
8. som registreres på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
9. som har vært registrert på samme eier i 2 måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
10. som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
11. ved fusjon mellom aksjeselskaper,
12. ved omdannelse av virksomheter når tidligere og ny(e) eier(e) er identiske,
13. ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan fritta eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

V. Avgift på bensin (kap. 5536, post 76)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a) For svovelfri bensin (under 10 ppm svovel): kr 4,03,
- b) For lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel): kr 4,07.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineraliske produkter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen. Departementet kan videre gi forskrifter om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. Departementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin til følgende anvendelsesområder:

- a) Utførsel.
- b) Fly, unntatt Forsvarets fly.
- c) Diplomater m.m.
- d) Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- e) Teknisk og medisinsk formål.
- f) Som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense.
- g) Båter og snøscootere i veiløse strøk.
- h) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- i) Reisegods og reiseutstyr.
- j) Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
- k) Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
- l) NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- m) Kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

I tilfelle misbruk kan departementet nekte avgiftsfritak eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

VI. Avgift på mineralolje til fremdrift av motorvogn (autodieselavgift) (kap. 5536, post 77)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje til fremdrift av motorvogn. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a) for svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 2,92,
- b) for lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 2,97.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales etter Stortingets vedtak om CO₂- og svovelavgift på mineralske produkter.

§ 2

Når oljer er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal det ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan i særskilte enkeltstående tilfeller bestemme at:

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje, eller
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3

På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje:

1. I følgende motorvogner:

- a) traktorer,
- b) motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) tilhørende Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- e) tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

2. Til annen bruk enn fremdrift av motorvogn.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på autodiesel:

- a) som bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- b) for andel av biodiesel i mineraloljen,
- c) til motorvogner tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt anmeldt. Det samme gjelder for mineralolje til fremdrift av motorvogn som nyttes av utsendt generalkonsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på båtmotorer (kap. 5537, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved import og innenlandsk tilvirking av båtmotorer (framdriftsmotorer) med kr 135,00 pr. hk. Som båtmotor anses også motorblokker til slike.

Avgiftsplikten gjelder båtmotorer på minst 9 hk. Elektriske motorer er unntatt fra avgiftsplikt.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Er nødvendig for Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- c) Fra tilvirkers, importørs eller forhandlers lager
  1. utføres til utlandet,
  2. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  3. leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåtregisteret (dog ikke utenbordsmotorer og hekkaggregater),
  4. leveres til bruk i fartøy mv. registrert i skipsregisteret, med unntak av fritidsbåter,
  5. kommer i retur.
- d) Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innle-

dende bestemmelser § 11, pkt. 10, 12, 13 eller 14 e.

- e) Benyttes i Forsvarets marinefartøy.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om forbruksavgift på elektrisk kraft (kap. 5541, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med 9,88 øre pr. kWh på elektrisk kraft som leveres her i landet.

En redusert sats på 0,45 øre pr. kWh benyttes for levering av kraft:

- a) til industri, bergverk, produksjon av fjernvarme og arbeidsmarkedsbedrifter som utøver industriproduksjon. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen, og
- b) i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

Avgift skal også betales ved uttak av elektrisk kraft til eget bruk.

Departementet kan gi forskrifter om nærmere avgrensning av avgiftsplikten.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som:

- a) er produsert ved energigjenvinningsanlegg og leveres direkte til sluttbruker,
- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til sluttbruker,
- c) er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet,
- d) leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av.

- tet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår og så styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
- e) leveres til Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet,
  - f) brukes til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser,
  - g) leveres energiintensive foretak i treforedlingsindustrialegg som deltar i godkjent energieffektiviseringsprogram. Fritaket gjelder kraft etter § 1 annet ledd bokstav a,
  - h) leveres veksthusnæringen,
  - i) leveres til bruk i driften av verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren,
  - j) er produsert i mottrykksanlegg,
  - k) leveres husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord,
  - l) leveres til andre enn husholdninger og offentlig forvaltning i Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord, såfremt fordelingen av fritaket sammen med bagatellmessig støtte gitt i vedtak om fastsetting av av-

- gifter mv. til folketrygden for 2005 ikke overstiger 270 000 kroner i 2005,
  - m) leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner om ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om grunnavgift på fyringsolje mv. (kap. 5542, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje med kr 0,414 pr. liter.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- b) olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje til følgende anvendelsesområder:

1. Utførsel.
2. Skip i utenriks fart.
3. Gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart.
4. Fiske og fangst i nære farvann.
5. Fiske og fangst i fjerne farvann.

6. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
7. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
8. Benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
9. Innføres som reisegods eller reiseutstyr.
10. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
11. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
12. Treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien.

13. Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.

14. Kommer i retur til registrert virksomhets lager. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5543, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen på følgende mineralske produkter i henhold til følgende satser:

1. Generell sats
  - a) Mineralolje: kr 0,52 pr. liter.
  - b) Bensin: kr 0,78 pr. liter.
2. Redusert sats, jf. § 2
  - a) Mineralolje: kr 0,31 pr. liter. For treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er satsen kr 0,26 pr. liter.
  - b) Bensin: kr 0,28 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Der det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd etter § 1 nr. 2 til følgende anvendelsesområder:

1. Mineralolje til bruk i
  - a) Fly som flyr mellom norske flyplasser.
  - b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
  - c) Godstransport i innenriks sjøfart.

2. Bensin til bruk i
  - a) Fly som flyr mellom norske flyplasser, unntatt Forsvarets fly.
  - b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak for produkter som
  - a) Utføres.
  - b) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
  - c) Innføres som reisegods og reiseutstyr.
  - d) Benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn den benyttede mengde råstoff skulle tilsi.
  - e) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

- f) Selges til eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
  - g) Kommer i retur til registrert virksomhets lager.
2. Mineralolje til bruk i
- a) Skip i utenriks fart.
  - b) Fiske og fangst i fjerne farvann.
  - c) Fiske og fangst i nære farvann.
  - d) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
  - e) Fly i utenriks fart.
3. Bensin til bruk for
- a) Diplomater m.m.
  - b) Tekniske og medisinske formål.
  - c) Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
  - d) Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
  - e) Fly i utenriks fart.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritaket.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B. Svovelavgift (kap. 5543, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til statskassen på følgende mineralske produkter etter følgende satser:

1. Generell sats
7 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i olje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel.
2. Redusert sats, jf. § 2
3 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i oljen. Avgift skal ikke svares for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Der det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd etter § 1 nr. 2 for mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- a. Fly som flyr mellom norske flyplasser.
- b. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak
  - a. Utførsel.
  - b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
  - c. Reisegods og reiseutstyr.
  - d. Utslippet av svovel til atmosfæren er mindre enn det som svovelinnholdet i de benyttede produkter skulle tilsi.
  - e. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
  - f. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet

av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

- g. Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
  - h. Kommer i retur til registrert virksomhets lager.
2. Mineralolje til bruk i
- a. Skip i utenriks fart.
  - b. Fiske og fangst i fjerne farvann.
  - c. Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

C. Avgift på smøreolje mv. (kap. 5542, post 71)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på smøreolje mv. med kr 1,62 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. til følgende anvendelsesområder:

- a. Utførsel.
- b. Utenriks fart.
- c. Fiske og fangst i fjerne farvann.
- d. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
- e. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- f. Er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved innførsel eller utførsel.
- g. Fly, unntatt olje til Forsvarets fly.
- h. Råstoff i industriell virksomhet som i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
- i. Omsettes i detaljforpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter.
- j. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- k. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- l. Kommer i retur til registrert virksomhets lager. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Departementet kan i tilfelle overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en

nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på sluttbehandling av avfall (kap. 5546, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for sluttbehandling av avfall etter de satser som framkommer av §§ 2 og 3. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i disse bestemmelsene.

- a) som oppfyller kravene til dobbel bunn- og sidetetting i forskrift 21. mars 2002 nr. 375 om deponering av avfall (deponiforskriften) vedlegg I punkt 3.1–3.3, eller
  - b) der det etter en risikovurdering er lempet på kravene til bunn- og sidetetting i henhold til deponiforskriften vedlegg I punkt 3.4.
2. kr 533 for anlegg som ikke oppfyller kravene i nr. 1.

§ 2

Ved innlevering av avfall til deponi skal det betales avgift etter følgende satser pr. tonn avfall:

1. kr 409 for anlegg

§ 3

Ved forbrenning av avfall skal det betales avgift ved utslipp av følgende stoffer etter følgende satser:

støv	HF	HCl	NO _x	SO ₂	Hg	Cd
kr 0,600	kr 23,27	kr 0,10	kr 0,02	kr 0,02	kr 28,72	kr 55,25
pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram

Pb	Cr	Cu	Mn	As	Ni	dioksiner
kr 65,96	kr 594,07	kr 0,32	kr 98,84	kr 10,10	kr 9,68	kr 2 445 000
pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram	pr. gram

For utslipp av CO₂ skal det betales avgift med kr 40,57 pr. tonn innlevert avfall. Anlegg som ikke brenner avfall som inneholder fossilt materiale skal ikke betale avgift for utslipp av CO₂.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som:

- a. Innleveres til særskilt behandling etter forskrift 20. desember 2002 nr. 1817 om farlig avfall.
- b. Innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning.
- c. Består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass.
- d. Er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien.
- e. Består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp eller tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER) (kap. 5547, post 70 og 71)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

Avgift etter første ledd omfatter også TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift svares av produktet etter følgende intervaller og satser:

Innhold TRI/PER Pst.	kr pr. kg	
	TRI	PER
1. Over 0,1 – t.o.m. 1		0,54
2. Over 1 – t.o.m. 5	2,82	2,82
3. Over 5 – t.o.m. 10	5,64	5,64
4. Over 10 – t.o.m. 30	17,01	17,01
5. Over 30 – t.o.m. 60	33,40	33,40
6. Over 60 – t.o.m. 100	55,71	55,71

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI/PER.

Departementet kan gi forskrifter om hva som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Utføres.
- b. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt eller til bruk

som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.

- c. Gjenvinnes til eget bruk.
- d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- f. Kommer i retur til registrert virksomhets lager. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK) (kap. 5548, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK.

Avgiftsplikten etter første ledd omfatter også

HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Departementet kan gi bestemmelser om at avgifter på HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgiften i slike tilfeller skal betales etter sjablonsatser.

§ 2

Avgiften beregnes etter følgende satser:

Produkttyper	Kjemisk formel	Avgiftssats (kr/kg)
<i>HFK:</i>		
HFK-23	CHF ₃	2191
HFK-32	CH ₂ F ₂	122
HFK-41	CH ₃ F	28
HFK-43–10mee	C ₅ H ₂ F ₁₀	243
HFK-125	C ₂ HF ₅	524
HFK-134	C ₂ H ₂ F ₄	187
HFK-134a	CH ₂ FCF ₃	243
HFK-152a	C ₂ H ₄ F ₂	26
HFK-143	C ₂ H ₃ F ₃	56
HFK-143a	C ₂ H ₃ F ₃	711
HFK-227ea	C ₃ HF ₇	543
HFK-236fa	C ₃ H ₂ F ₆	1 179
HFK-245ca	C ₃ H ₃ F ₅	105
<i>PFK:</i>		
Perfluormetan	CF ₄	1 217
Perfluoretan	C ₂ F ₆	1 723
Perfluorpropan	C ₃ F ₈	1 311
Perfluorbutan	C ₄ F ₁₀	1 311
Perfluorcyklobutan	c-C ₄ F ₈	1 629
Perfluorpentan	C ₅ F ₁₂	1 404
Perfluorheksan	C ₆ F ₁₄	1 386

Hvis produkttypen er ukjent benyttes den høyeste avgiftssats av de produkttyper det kan være. Ved gassblandinger beregnes avgiften for den enkelte produkttype i blandingen. Er blandingsforholdet ukjent benyttes satsen for produkttypen med høyest sats for hele vekten.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

Om avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. (kap. 5555, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sjokolade- og sukkervarer mv. med kr 15,79 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningsmiddel. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som avgiftspliktige sjokolade- og sukkervarer.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens virksomhet.

- Legges inn på tollager, når varene er bestemt utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- Gjenvinnes.
- Kommer i retur til registrert virksomhets lager. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

- c. Fra/til tilvirkers eller importørs lager
  - 1. utføres til utlandet,
  - 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  - 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  - 4. kommer i retur.
- d. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e. Brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrundning av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgift på alkoholfrie drikkevarer mv. (kap. 5556, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på:

- a. alkoholfrie drikkevarer, pr. liter salgsvare: kr 1,58,
- b. sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l., pr. liter salgsvare: kr 9,64,
- c. kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges, pr. kg kullsyre: kr 64,00.

Med alkoholfrie drikkevarer likestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol, jf. Stortingets vedtak om avgift på alkohol § 1 B nr. 2 bokstav a.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikten er følgende kullsyrefrie drikkevarer:

- a. råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetning av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b. melk, melkeprodukter,
- c. drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,

- d. varer i pulverform,
- e. korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- f. morsmelkerstatning.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers eller importørs lager
  - 1. utføres til utlandet,
  - 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  - 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  - 4. kommer i retur.

- d. Nytt til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.
- e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Om avgifter på drikkevareemballasje (kap. 5559, post 70–74)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen på følgende drikkevareemballasje og etter følgende satser pr. emballasjeeenhet:

1. Miljøavgift

- a) Glass og metall kr 4,46
- b) Plast kr 2,69
- c) Kartong/papp kr 1,11

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette ned eller refundere miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

2. Grunnavgift

- Engangsemballasje kr 0,91

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Unntatt fra miljøavgiften er emballasje som inneholder følgende alkohol- og kullsyrefrie drikkevarer:

- a) råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b) melk, melkeprodukter,
- c) drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,

- d) varer i pulverform,
- e) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- f) morsmelkerstatning.

For grunnavgiften gjelder bokstavene b – f tilsvarende.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje:

- a) med rominnhold på minst 4 liter,
- b) som selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- c) som selges til eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- d) som fra registrert virksomhets eller importørs lager
  - 1. utføres til utlandet,
  - 2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  - 3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,

4. kommer i retur,
- e) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- f) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan vurdere overgangsordninger ved systemomlegging av avgiftene i enkelttilfeller og etter en særskilt vurdering.

Om avgift på sukker mv. (kap. 5557, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 6,12 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

§ 2

Avgiftsplikten omfatter:

1. Sukker (roe-/bete- og rørsukker).
2. Sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som:

- a. Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b. Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c. Fra tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,

4. kommer i retur.

- d. Nyttet til ervervsmessig fremstilling av varer.
  - e. Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
  - f. Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
  - g. Nyttet til biavl.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om hvilken ervervsmessig fremstilling av varer som faller inn under § 3 bokstav d.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet

og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Dokumentavgift (kap. 5565, post 70)

§ 1

Fra 1. januar 2005 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn, med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, dog minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk delav eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 pr. hjemmelsoverføring.

§ 2

Fritatt for avgift er:

- a. Gaveandel i dokument som inneholder gave og lignende til det offentlige eller til stiftelser og legater med allmenntilgitt formål, eller til foreninger med allmenntilgitt formål som har styresete her i landet.
- b. Dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner.
- c. Overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbanken som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- d. Egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie.
- e. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller.
- f. Ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes

ikke som arveandel og heller ikke testamentsarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel.

- g. Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg.
- h. Overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av.
- i. Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 1 femte ledd.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomte dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Andre avgiftsvedtak**Inntekter ved tildeling av konsesjoner
(kap. 5309)**

§ 1

For 2005 kan departementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner for frekvenser knyttet til tillatelser til bruk til radioaksess.

§ 2

Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om innbetaling og oppkreving av beløpet.

Avgift på frekvenser (kap. 5583, post 70)

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2005 kan:

1. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av tredje generasjons system for mobilkommunikasjon (bl.a. UMTS),
2. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av andre generasjons mobilkommunikasjonssystem,
3. forestå salg av 5-sifrede telefonnummer,
4. fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

Avgifter på matproduksjon (kap. 4115)

§ 1

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2005 kan oppkreve matproduksjonsavgifter begrenset oppad til følgende satser:

1. Avgift på norsk produsert kjøtt med en sats på kr 0,45 pr. kg.
2. Avgift på andre norsk produserte animalia med en sats på 1,76 prosent.
3. Avgift på norsk produserte vegetabilier med en sats på 0,80 prosent.
4. Avgift på fisk landet fra EØS-fartøy med en sats på kr 14,20 pr. mottatt tonn råstoff.
5. Avgift på fisk landet fra tredjelandsfartøy med en sats på kr 29,70 pr. mottatt tonn.
6. Avgift på fisk tatt om bord på norsk fabrikkfartøy eller omlastet til utenlandsk fartøy med en sats på kr 14,20 pr. mottatt tonn.
7. Avgift på produksjon av oppdrettsfisk med en sats på kr 14,20 pr. mottatt tonn fisk til slakting.
8. Avgift på innfrysing av fisk med en sats på kr 1,30 pr. mottatt tonn.
9. Avgift på fisk som skal benyttes til mel og olje med en sats på kr 1,90 pr. mottatt tonn.
10. Avgift på importerte fisk og fiskevarer med en sats på kr 14,20 pr. tonn.
11. Avgift på importerte råvarer, unntatt fisk og fiskevarer, med en sats på 1,29 pst.
12. Avgift på importerte ferdigvarer og halvfabrikata, unntatt fisk og fiskevarer, med en sats på 0,80 pst.

§ 2

Avgiftene skal dekke kostnader ved tilsyn og kontroll. Avgiftene oppkreves i henhold til lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (Matloven) § 21, lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 30a, lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl § 6a og lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 37a.

Forslag

til vedtak om tollavgifter for budsjetterminen 2005 (Kap. 5511)

I.

Tolltariffen slik den gjelder 31. desember 2004, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2005 med følgende endringer:

A.

I tolltariffens innledende bestemmelser gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 3 første, annet og tredje ledd skal lyde:

3. Varer som er omfattet av en frihandelsavtale inngått mellom Norge og fremmed stat eller gruppe av stater kan innenfor rammen av slike avtaler innføres med redusert toll, tollfritt eller med annen tollmessig justering. Preferansetollbehandling innvilges under forutsetning av at opprinnelsesreglene til den aktuelle frihandelsavtalen er oppfylt.

Følgende frihandelsavtaler er virksomme pr. 1. januar 2005:

- Avtalen om opprettelse av Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde, EØS-avtalen
- Konvensjonen om opprettelse av Det Europeiske Frihandelsforbund
- Handelsavtalen EF – Norge
- Frihandelsavtalen EFTA – Tyrkia
- Frihandelsavtalen EFTA – Israel
- Frihandelsavtalen EFTA – Romania
- Frihandelsavtalen EFTA – Bulgaria
- Frihandelsavtalen Norge – Færøyene
- Interim frihandelsavtale EFTA – PLO på vegne av Den palestinske selvstyremyndighet
- Frihandelsavtalen EFTA – Marokko
- Frihandelsavtalen EFTA – Mexico
- Frihandelsavtalen EFTA – Makedonia
- Frihandelsavtalen EFTA – Jordan
- Frihandelsavtalen EFTA – Kroatia
- Frihandelsavtalen EFTA – Singapore

Tollpreferanser gis under samme forutsetninger også for varer som er omfattet av bilaterale eller unilaterale erklæringer inngått i tilknytning til disse frihandelsavtalene.

§ 24 nr. 1 bokstav d nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder salg til passasjerer som ankommer Norge med luftfartøy og som oppfyller vilkårene for toll- og avgiftsfrihet, jf. § 11 nr. 10.

B.

Tollsatsene settes til 10,7 pst. på de varenumrene i tolltariffen som er angitt i vedlegg 3 til St.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

C.

GSP-ordningen endres ved at varenumrene som er nevnt i vedlegg 4 til St.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, skal omfattes.

II.

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved eventuelle frihandelsavtaler som inngås i 2005 mellom EFTA-landene og henholdsvis Canada, Chile, Egypt, Libanon, Sør-Afrika, Botswana, Namibia, Lesotho, Swaziland og Tunisia.

Finansdepartementet gis tilsvarende fullmakt til å iverksette bilaterale landbruksavtaler inngått under de nevnte frihandelsavtaler.

III.

Finansdepartementet gis fullmakt til å innarbeide tekniske endringer i tolltariffen.

Vedlegg 1

Skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 2002

I dette vedlegget redegjøres det for skatteligningen og selvangivelsesstatistikk for 2002. Skatteligningen inneholder tall for skattegrunnlagene og innbetalte skatter, mens selvangivelsesstatistikken inneholder tall for de fleste skattepliktige inntekter i tillegg til fradrag og formue.

Skatteligningen for inntektsåret 2002

Tabellene 1.1 – 1.7 gir en oversikt over skatteligningen for 2002. Statistikken bygger på oppgaver fra den ordinære skatteligningen for forskuddspliktige og etterskuddspliktige skattytere. For personlige skattytere omfatter inntektsskatt til staten hovedsakelig toppskatt og fellesskatt, men for visse grupper personlige skattytere, hovedsakelig personer som er bosatt i utlandet, tilfaller ordinær inntektsskatt staten.

Tabell 1.1 viser en oppstilling av skatteligningen samlet og fordelt på *etterskuddspliktige og forskuddspliktige skattytere*.

Utlignet formues- og inntektsskatt til kommuner, fylke og stat og trygdeavgift til folketrygden utgjorde i alt 355,6 mrd. kroner i 2002 sammenlignet med 360 mrd. kroner i 2001.

Kommune- og fylkesskatten beløp seg til 82,5 mrd. kroner, mens statsskatten og trygdeavgiften var henholdsvis 215,2 og 57,9 mrd. kroner. Fra 2001 til 2002 var det en samlet reduksjon i utlignet skatt på 1,2 pst. Kommune- og fylkesskatten ble redusert med 21,3 pst., mens statsskatten økte med 7,2 pst. Den store reduksjonen i de kommunale og fylkeskommunale skatteinntektene skyldes hovedsakelig at de maksimale fylkeskommunale skattørene ble redusert fra 6,9 til 1,9 pst. fra 2001 til 2002. Fellesskatten økte tilsvarende. Medlemsavgiften til folketrygden økte med 6,6 pst. fra 2001 til 2002. Tabell 1.2 viser tall for skatteligningen samlet og fordelt fylkesvis for *forskuddspliktige skattytere*.

Alminnelig inntekt ved kommune- og fylkeskatteligningen utgjorde i alt 697,4 mrd. kroner for *forskuddspliktige skattytere*. Dette var om lag 55 mrd. kroner høyere enn i 2001. Sammenlignet med 2001 økte utlignede skatter for forskuddspliktige med 7,4 mrd. kroner.

Tabell 1.3 viser gjennomsnittstall for personlige skattytere fordelt fylkesvis. Alminnelig inntekt pr. innbygger var 152 900 kroner i 2002. Sammenlignet med alminnelig inntekt pr. innbygger i 2001 var dette en økning på 7,8 pst. Oslo hadde høyest inntekt pr. innbygger med 208 000 kroner, mens inntekten var lavest i Nord-Trøndelag med 122 100 kroner.

Tabell 1.4 viser fordelingen av antall personlige skattytere etter størrelsen på nettoformuen og alminnelig inntekt. Denne statistikken omfatter vel 3,5 mill. personlige skattytere. Av de personlige skattyterne hadde 29,4 pst. alminnelig inntekt under 100 000 kroner, 34,3 pst. en inntekt mellom 100 000 og 200 000 kroner, 21,5 pst. en inntekt mellom 200 000 og 300 000 kroner, og 14,7 pst. hadde en inntekt på 300 000 kroner eller mer. En gruppering av de personlige skattytere etter formuestrinn viser at 67,6 pst. av skattyterne hadde en nettoformue under 120 000 kroner, 12,5 pst. en formue mellom 120 000 og 300 000 kroner og 7,6 pst. en formue mellom 300 000 kroner og 500 000 kroner. 12,3 pst. av skattyterne ble lignet for en formue på 500 000 kroner eller mer.

Utlignet inntektsskatt fra *etterskuddspliktige skattytere* ble tidligere fordelt mellom kommune, fylke og stat. Fra 1998 ble reglene om stedbunden beskatning fjernet og all inntektsskatt fra etterskuddspliktige skattytere med unntak av naturressursskatten blir nå utlignet til staten. Som tabell 1.1 viser utgjorde skattbar inntekt ved statsskatteligningen for etterskuddspliktige 160,5 mrd. kroner i 2002. Utlignet skatt for etterskuddspliktige ble redusert med 11,8 mrd. kroner fra 2001 til 2002. Samlet utlignet skatt til staten, eksklusive selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven, utgjorde i alt 33,4 mrd. kroner i 2002. Av dette var 32,1 mrd. kroner fellesskatt og 181 mill. kroner formuesskatt. Skatt på grunnrenteinntekt var på 1,1 mrd. kroner i 2002, mens tonnasjeskatten utgjorde 89 mill. kroner samme år.

Tallene for utlignet skatt til staten er etter godtgjøringsfradrag i forbindelse med mottatt aksjeutbytte, etter fradrag for naturressursskatt og etter kreditfradrag (fradrag for skatt betalt i utlandet). Fradrag for godtgjørelse i fellesskatt utgjorde 8,3

mrd. kroner, fradrag for naturressursskatt utgjorde 1,5 mrd. kroner, mens kreditfradrag utgjorde 2,6 mrd. kroner.

Tabell 1.5 viser etterskuddspliktige skattytere etter skattbar inntekt. Av en skattbar inntekt (alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt) på 160,5 mrd. kroner, var 90,6 pst. (145,5 mrd. kroner) opp-tjent av etterskuddspliktige skattytere med en skattbar inntekt på 1 mill. kroner eller mer (22 pst. av skattyterne). Mottatt norsk og utenlandsk aksje-utbytte er fra og med inntektsåret 1993 inkludert i alminnelig inntekt.

Tabell 1.6 viser at av den utlignede skatten (ekskl. sokkelselskaper) på 33,4 mrd. kroner ved statsskatteligningen er 82,8 pst. utlignet på skatt-tytergruppen aksjeselskaper mv., 5,9 pst. på kraft-selskaper, 3,5 pst. på sparebanker, 0,9 pst. på rede-rier skattlagt etter skatteloven §§ 8–10 til 8–19, 0,7 pst. på forbruksforeninger, innkjøps- og salgslag/samvirkelag, andelsmeierier og boligbyggelag, 2,2 pst. på utenlandske aksjeselskaper/forsikrings-selskaper, 3,9 pst. på institusjoner/foreninger og pen-sjonsfond og 0,1 pst. på verdipapirfond.

Tabell 1.7 viser at statsskatten fra oljevirksom-heten for etterskuddspliktige skattytere beløp seg til 91,4 mrd. kroner. Beløpet utgjør 73,2 pst. av sel-skapsskatten til staten.

Selvangivelsesstatistikk for 2002

Tabellene 1.8 – 1.11 viser gjennomsnittstall for per-sonlige skattytere fra selvangivelsesstatistikken for 2002. Mens skatteligningen hovedsakelig redegjør for innbetalte skatter i 2002, viser selvangivelses-statistikken tall for gjennomsnittlige inntekter, for-mue og fradrag for (bosatte) personer 17 år og eld-re.

I tabell 1.8 er det gjengitt en del hovedtall for de sosioøkonomiske gruppene lønnstakere, trygdede og selvstendig næringsdrivende. Tabellen viser at lønnstakere utgjør den største gruppen med vel 1,9 mill. personer. Trygdede utgjør knapt 999 000 per-soner, mens selvstendig næringsdrivende utgjør vel 141 000 personer. *Gjennomsnittlig bruttoinntekt* for lønnstakere var 343 100 kroner i 2002. Trygde-de hadde en gjennomsnittlig bruttoinntekt på noe over 175 600 kroner, mens tilsvarende for selvsten-dig næringsdrivende var 467 500 kroner.

Trygdede, inklusive pensjonister, får om lag 11 pst. av bruttoinntekten fra *kapitalinntekter*, dvs. renter, aksjeutbytte, aksjegevinst, inntekt av pro-

sentlignet bolig og inntekter fra annen fast eien-dom. For lønnstakere og selvstendig næringsdri-vende er andelen hhv. om lag 8 pst. og om lag 11 pst.

Tabell 1.8 viser også at *samlet fradrag* (inkl. sær-fradrag) som andel av bruttoinntekt er 33,1 pst. for trygdede, 26,3 pst. for lønnstakere og 24,5 pst. for selvstendig næringsdrivende. For selvstendig næ-ringsdrivende utgjør underskudd i næring og gjeldsrenter de største fradragspostene, mens det for lønnstakere er minstefradrag og gjeldsrenter som er størst. De største fradragene for trygdede er minstefradrag og særfradrag.

Trygdede betaler i gjennomsnitt 16,5 pst. av bruttoinntekten i *skatt*. For lønnstakere utgjør sam-let utlignet skatt i gjennomsnitt 26,5 pst. av brut-toinntekten. Selvstendig næringsdrivende betaler i gjennomsnitt 29,3 pst. av bruttoinntekten i skatt.

Tabell 1.9 viser *sammensetning av inntekter, fra-drag og skatt* for personer (bosatte 17 år og eldre) på ulike inntektsnivåer. Tabellen viser at for perso-ner med en bruttoinntekt under 100 000 kroner ut-gjør lønnsinntekter i gjennomsnitt om lag 49 pst., tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 40 pst. og aksjeutbytte og gevinst om lag 0,2 pst. av bruttoinntekten. For personer med en bruttoinn-tekst over 1 mill. kroner utgjør i gjennomsnitt lønn-sinntekter om lag 29 pst., tjenestepensjoner mv. og trygdeytelser om lag 1,4 pst. og aksjeutbytte og ge-vinst om lag 44 pst. av bruttoinntekten i 2002.

Tabell 1.10 viser sammensetningen av inntekter og fradrag for personer fordelt etter størrelsen på *nettoformue*. Tabellen viser at personer med høy nettoformue i gjennomsnitt også har relativt høy bruttoinntekt. For personer med en nettoformue på over 1 mill. kroner utgjør i gjennomsnitt lønnsinn-tekter om lag 27 pst. av bruttoinntekten i 2002. Til-svarende utgjør tjenestepensjoner mv. og trygde-ytelser om lag 13 pst. og aksjeutbytte og gevinster om lag 33 pst. av bruttoinntekten.

Tabell 1.11 gjengir gjennomsnittlige inntekter, fradrag og skatt *fordelt etter alder*. Tabellen viser at den gjennomsnittlige bruttoinntekten øker med al-deren opp til aldersgruppen 45 – 54 år, for så å falle for de neste aldersgruppene. Tabellen viser at for personer mellom 67 og 79 år utgjør tjenestepensjon og trygdeytelser i gjennomsnitt om lag 78 pst. av bruttoinntekten. For alle aldersgruppene bortsett fra de over 67 år utgjør i gjennomsnitt aksjeutbytte den største andelen av kapitalinntektene.

Tabell 1.1 Oversikt over skatteligningen. Hele landet. 2002. Mill. kroner

	I alt	Etterskudds- pliktige skattytere ¹	Forskudds- pliktige skattytere
<i>Kommuneskatteligningen</i>			
Antall skattytere ²	3 841 806	1 234	3 840 572
Nettoformue	860 437	–	860 437
Alminnelig inntekt	697 388	–	697 388
Særfradrag	15 258	–	15 258
Formuesskatt	5 234	–	5 234
Inntektsskatt ³	65 609	–	65 609
Naturressursskatt	1 315	1 315	–
<i>Fylkesskatteligningen</i>			
Inntektsskatt	10 066	–	10 066
Naturressursskatt	239	239	–
<i>Statsskatteligningen</i>			
Antall skattytere med fellesskatt	3 317 651	72 652	3 244 999
Antall skattytere med toppskatt	826 137	–	826 137
Beregningsgrunnlag for toppskatt	835 489	–	835 489
Nettoinntekt ⁴	1 711	–	1 711
Skattbar inntekt	160 547	160 547	–
Nettoformue	915 896	60 286	855 610
Inntekt sokkel	125 286	125 286	–
Beregningsgrunnlag for særskatt sokkel	112 585	112 585	–
Toppskatt	15 603	–	15 603
Fellesskatt	104 677	32 068	72 609
Formuesskatt	2 360	181	2 179
Inntektsskatt sokkel (inkl. særskatt)	91 373	91 373	–
Skatt på grunnrenteinntekt for kraftanlegg	1 104	1 104	–
Tonnasjesskatt	89	89	–
<i>Utligning til folketrygden</i>			
Beregningsgrunnlag for trygdeavgift i alt	836 448	–	836 448
Personinntekt fra pensjon/trygd	145 209	–	145 209
Personinntekt fra næring utenom primærnæring	44 502	–	44 502
Personinntekt fra primærnæring	10 201	–	10 201
Personinntekt lønn	636 536	–	636 536
Samlet trygdeavgift	57 917	–	57 917
<i>Sum utlignet skatt</i>			
I alt	355 586	126 370	229 216
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>			
I alt ⁵	29 492	12 870	16 622
Finnmarksfradrag ⁶	596	–	596
Fradrag for boligsparing – BSU ⁶	383	–	383
Tillegg for aksjesparing – AMS ⁶	0	–	–
Skatt etterbetalt pensjon ⁷	– 22	–	–22
Nedsettelse etter 80-prosentregelen ⁸	202	–	202
Skattebegrensning etter Sktl. § 17 ⁹	3 403	–	3 403
Nedsettelse for utenlandsskatt (kreditfradrag) ¹⁰	2 909	2 566	343
Godtgjørelsesfradrag ¹¹	19 967	8 254	11 713
Fradrag for naturressursskatt ¹²	1 457	1 457	–
Skattefradrag for kostnader ved forsknings- og utviklingsprosjekter	597	593	4
Skattefradrag pga. omberegnet gevinst på opsjoner i arbeidsforhold	1	–	1

¹ Omfatter også utenlandske skattytere på kontinentalsokkelen.² Antall skattytere med utlignet inntektsskatt og/eller formuesskatt til kommune.³ For etterskuddspliktige omfatter inntektsskatten kun utenlandske styremedlemmer.⁴ Nettoinntekt er grunnlag for ordinær inntektsskatt til staten for visse grupper skattytere, hovedsakelig personer bosatt i utlandet.⁵ Forsørgerfradraget falt bort fra og med inntektsåret 2001.⁶ Beløpet er belastet inntektsskatt stat.⁷ Tillegg/fradrag for etterbetalt pensjon er fordelt med -6,9 mill. kroner på inntektsskatt kommune, -1 mill. kroner på fylkesskatt, -1,8 mill. kroner på inntektsskatt stat, -7,1 mill. kroner på fellesskatten og -6,6 mill. kroner på avgift til folketrygden.⁸ Beløpet er belastet formuesskatt stat.⁹ Beløpet er belastet inntektsskatt kommune og fylke med henholdsvis 1069,2 mill. kroner og 151,8 mill. kroner. Inntektsskatt stat med 210,5 mill. kroner, fellesskatt med 1091 mill. kroner og avgift til folketrygden med 880,5 mill. kroner.¹⁰ Beløpet for forskuddspliktige er belastet inntektsskatt stat med 40,5 mill. kroner, fellesskatt med 142,7 mill. kroner, inntektsskatt kommune med 139,5 mill. kroner og fylkesskatt med 19,8 mill. kroner. For etterskuddspliktige er beløpet belastet fellesskatten.¹¹ Godtgjørelsesfradraget for etterskuddspliktige belastes i sin helhet fellesskatt. For personlige skattytere er godtgjørelsesfradraget belastet inntektsskatt kommune med 5193,2 mill. kroner, fylkesskatt med 795,7 mill. kroner og fellesskatt med 5723,8 mill. kroner.¹² Beløpet er belastet fellesskatt.

Tabell 1.2 Oversikt over skatteligningen for forskuddspliktige skattytere etter fylke. 2002. Mill. kroner

	Hele landet	Østfold	Akershus	Oslo	Hedmark	Oppland	Buskerud	Vestfold	Telemark	Aust-Agder	Vest-Agder
<i>Kommuneskatteligningen</i>											
Antall skattytere	3 840 572	216 894	375 767	402 936	180 909	193 140	233 338	183 355	154 359	99 684	134 546
Nettoformue	860 437	43 056	104 930	141 373	35 223	37 016	51 449	42 617	28 628	18 863	29 803
Alminnelig inntekt	697 388	35 378	86 985	109 001	24 953	24 616	37 495	32 320	23 238	14 068	21 852
Særfradrag	15 258	937	1 373	1 720	773	706	811	794	632	366	563
Formuesskatt	5 234	256	653	907	207	220	315	260	171	114	181
Inntektsskatt	65 609	3 316	8 415	9 957	2 301	2 286	3 526	2 984	2 184	1 304	2 035
<i>Fylkesskatteligningen</i>											
Inntektsskatt	10 066	509	1 290	1 527	353	351	541	458	335	200	312
<i>Statsskatteligningen</i>											
Antall skattytere med felles- skatt	3 244 999	184 374	337 747	384 818	139 480	135 903	175 736	155 490	119 385	72 435	108 781
Antall skattytere med topp- skatt	826 137	38 441	116 465	131 658	23 172	23 588	43 604	36 949	26 170	15 064	24 674
Beregningsgrunnlag for toppskatt	835 489	43 894	101 600	115 675	30 891	30 477	44 471	38 878	28 596	17 112	26 182
Nettoformue	855 610	42 116	107 724	145 263	33 896	34 542	50 195	41 769	27 556	17 777	29 404
Toppskatt ¹	15 603	592	2 863	3 352	312	320	784	661	417	238	376
Fellesskatt	72 609	3 667	9 436	10 860	2 541	2 522	3 903	3 304	2 411	1 435	2 248
Formuesskatt	2 179	106	286	377	82	85	134	107	67	45	77
<i>Utligning til folketrygden</i>											
Samlet trygdeavgift	57 917	2 985	7 280	8 235	2 051	2 059	3 104	2 658	1 927	1 163	1 788
<i>Sum utlignet skatt</i>											
I alt	229 216	11 431	30 223	35 214	7 847	7 843	12 308	10 433	7 512	4 499	7 018
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>											
I alt	16 622	625	2 159	4 365	435	424	855	795	407	295	464
Finnmarksfradrag	596	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fradrag for BSU	383	16	35	58	10	13	18	14	9	7	17
Skatt etterbetalt pensjon	-22	-	-6	-4	-1	-1	0	0	-1	-1	0
Nedsettelse etter 80-pro- sentregelen	202	4	31	92	2	2	7	9	4	2	3
Skattebegrensning etter Sktl. § 17	3 403	232	197	337	194	181	175	164	148	88	116
Nedsettelse for utenlands- skatt	343	8	57	61	4	5	12	14	12	10	10
Godtgjørelsesfradrag	11 713	365	1 845	3 820	226	224	643	592	234	189	317
Fradrag for omregnet opsjoner	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skattefradrag forskning og utvikling	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Forts. tabell 1.2

	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag	Nord-Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark – Finnmarku	Svalbard	Kontinentalsokkelen
<i>Kommuneskatteligningen</i>											
Antall skattytere	294 290	356 984	93 870	201 630	225 881	104 860	201 239	125 671	60 780	439	
Nettoformue	64 237	74 647	22 383	48 182	40 021	17 603	31 722	20 238	8 206	238	
Alminnelig inntekt	60 055	65 626	14 444	34 083	37 367	15 601	30 502	20 328	9 444	30	
Særfradrag	1 048	1 355	355	832	870	448	898	523	254	0	
Formuesskatt	390	451	134	291	237	101	182	117	46	2	
Inntektsskatt	5 787	6 263	1 367	3 194	3 560	1 451	2 847	1 935	896	2	
<i>Fylkesskatteligningen</i>											
Inntektsskatt	888	961	210	490	546	223	437	297	137	0	
<i>Statsskatteligningen</i>											
Antall skattytere med fellesskatt	259 440	305 645	76 707	173 396	188 169	88 926	169 148	108 335	52 852	35	8 197
Antall skattytere med toppskatt	76 176	80 424	15 801	39 488	42 674	15 278	32 781	23 762	10 612	1	9 355
Beregningsgrunnlag for toppskatt	70 824	79 274	17 823	41 812	46 806	20 046	39 362	26 198	12 337	4	3 230
Nettoformue	64 597	74 401	21 984	47 793	39 872	17 295	31 215	19 985	8 116	58	53
Toppskatt ¹	1 699	1 498	208	600	704	197	423	221	- 348	0	483
Fellesskatt	6 358	6 912	1 510	3 526	3 933	1 603	3 147	2 137	990	0	165
Formuesskatt	166	192	55	121	100	41	73	48	19	0	0
<i>Utligning til folketrygden</i>											
Samlet trygdeavgift	5 001	5 535	1 227	2 878	3 232	1 347	2 642	1 803	839	1	161
<i>Sum utlignet skatt</i>											
I alt	20 289	21 812	4 710	11 101	12 311	4 963	9 750	6 558	2 579	5	810
<i>Fradrag, nedsettelse og korreksjoner i skatt</i>											
I alt	1 304	1 319	237	673	613	232	456	379	583	1	0
Finnmarksfradrag	-	-	-	-	-	-	-	111	485	0	0
Fradrag for BSU	53	41	10	20	23	9	14	11	5	0	0
Skatt etterbetalt pensjon	-4	-3	-1	-1	2	0	-1	0	-1	0	0
Nedsettelse etter 80-prosentregelen	13	12	2	9	4	1	2	2	1	0	0
Skattebegrensning etter Sktl. § 17	223	304	86	203	209	123	230	129	65	0	0
Nedsettelse for utenlandsskatt ..	71	39	2	13	10	5	6	4	0	0	0
Godtgjørelsesfradrag	948	925	137	429	366	93	205	123	29	0	0
Fradrag for omregnet opsjoner	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skattefradrag forskning og utvikling	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

¹ Toppskatten inkluderer også ordinær inntektsskatt til staten for visse grupper skattytere, hovedsakelig personer bosatt i utlandet. Denne skatten er i likhet med de øvrige skattene i tabellen oppgitt etter at fradrag og nedsettelse i skatt er trukket fra. For Finnmark sin del fremkommer et negativt tall siden fradragene overstiger skatten, hovedsakelig på grunn av Finnmarksfradraget.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2002.

Tabell 1.3 Gjennomsnittstall for personlige skattytere¹. Fylke. 2002. Kroner

Fylke	Alminnelig inntekt			
	Pr. innen- by(gd)sboende personlig skattyter	Pr. innbygger	Nettoformue pr. innbygger	Utlignet skatt pr. innbygger
Hele landet	210 900	152 900	189 000	50 100
Østfold	188 100	138 600	166 200	44 800
Akershus	251 500	182 400	223 500	62 900
Oslo	274 000	208 000	281 500	67 700
Hedmark	176 600	132 200	181 600	41 600
Oppland	177 900	133 600	189 500	42 600
Buskerud	208 600	155 400	209 000	51 000
Vestfold	202 900	148 300	192 400	47 800
Telemark	191 300	139 900	167 300	45 200
Aust-Agder	191 200	135 700	173 600	43 500
Vest-Agder	197 400	137 000	185 700	44 000
Rogaland	225 100	155 000	168 600	52 600
Hordaland	210 900	148 300	169 400	49 300
Sogn og Fjordane	184 700	134 400	206 100	43 900
Møre og Romsdal	193 200	139 200	196 800	45 400
Sør-Trøndelag	195 700	139 200	149 600	45 900
Nord-Trøndelag	173 400	122 100	136 900	38 900
Nordland	178 600	128 600	133 100	41 100
Troms	185 200	133 300	132 400	43 000
Finnmark-Finnmárku	176 900	128 300	111 600	35 100

¹ Tallene omfatter bare skattytere som er bostedslignet i Norge. De øvrige gjennomsnittstallene omfatter oppgaver fra alle grupper av personlige skattytere. Innbyggertallet pr. 1. januar 2003 er benyttet ved beregning av gjennomsnittstall pr. innbygger. En kan ikke på grunnlag av totaltallene i tabell 1.1 beregne gjennomsnittstall i tabell 1.3.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2002.

Tabell 1.4 Antall personlige skattytere¹ etter trinn for nettoformue og alminnelig inntekt. 2002

Alminnelig inntekt. Kroner	I alt	Nettoformue ved statsskatteligningen. Kroner						
		0-119 999	120 000-199 999	200 000-299 999	300 000-499 999	500 000-699 999	700 000-999 999	1 000 000- og over
I alt	3 536 347	2 392 072	230 311	211 905	268 513	150 527	118 071	164 948
0 eller negativ	88 130	77 586	2 156	1 619	1 745	1 003	983	3 038
1 – 24 900	211 605	184 869	12 053	6 466	5 066	1 533	802	816
25 000 – 49 900	142 722	126 579	5 319	3 234	3 193	1 829	1 396	1 172
50 000 – 74 900	261 399	214 855	21 885	12 448	6 897	2 189	1 527	1 598
75 000 – 99 900	335 610	215 067	36 449	34 419	34 494	9 684	3 219	2 278
100 000 – 149 900	646 635	414 336	50 471	50 385	66 139	33 996	20 640	10 668
150 000 – 199 900	566 568	386 529	33 147	31 875	44 698	28 171	22 939	19 209
200 000 – 249 900	464 962	314 212	27 561	26 729	35 845	22 068	18 164	20 383
250 000 – 299 900	298 313	186 769	17 854	17 857	26 095	16 839	14 616	18 283
300 000 – 349 900	172 828	99 657	9 521	10 618	16 435	11 139	10 154	15 304
350 000 – 399 900	100 389	55 144	5 037	5 660	9 352	6 873	6 704	11 619
400 000 – 449 900	62 775	33 763	2 789	3 295	5 508	4 129	4 405	8 886
450 000 – 499 900	42 292	22 300	1 845	2 082	3 553	2 848	2 779	6 885
500 000 – 999 900	115 422	53 808	3 870	4 737	8 628	7 380	8 599	28 400
1 000 000 og over	26 697	6 598	354	481	865	846	1 144	16 409

¹ Som skattyter regnes en person som har sum utlignet skatt større enn null og/eller sum forskudd større enn null og/eller sum fradrag og nedsettelse i skatt større enn null. Sum forskudd er definert som summen av avregnet forskuddstrekk, avregnet forskuddsskatt og betalt tilleggskudd. Felleslignede ektefeller er ikke slått sammen til én enhet. Begrepet skattyter er endret noe fra 1998, og er derfor ikke sammenlignbart med tidligere år. Skattytere med ligningskommune Svalbard er inkludert i tabellen.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2002.

Tabell 1.5 Etterskuddspliktige skattytere etter skattbar inntekt¹. Fellesskatt² på skattbar inntekt ved statsskatteligningen. Eksklusiv sokkelselskaper³. 2002

Skattbar inntekt Kroner	Skattytere		Skattbar inntekt		Fellesskatt	
	Antall	Pst.	Mill. kr	Pst.	Mill. kr	Pst.
I alt	72 653	100	160 547	100	44 938	100
1 – 4 999	3 229	4	6	0	2	0
5 000 – 9 999	1 682	2	12	0	3	0
10 000 – 19 999	2 501	3	37	0	10	0
20 000 – 49 999	5 935	8	201	0	56	0
50 000 – 99 999	7 199	10	527	0	147	0
100 000 – 199 999	9 699	13	1 410	1	395	1
200 000 – 499 999	15 494	21	5 091	3	1 425	3
500 000 – 999 999	10 942	15	7 762	5	2 172	5
1 000 000 – 1 999 999	7 486	10	10 445	7	2 923	7
2 000 000 – 4 999 999	5 073	7	15 428	10	4 312	10
5 000 000 og over	3 413	5	119 629	75	33 493	75

¹ Skattbar inntekt omfatter positiv alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt.

² Omfatter utlignet fellesskatt på alminnelig inntekt og utlignet fellesskatt på korreksjonsinntekt før godtgjørelsesfradrag, kreditfradrag, fradrag for naturressursskatt og forsknings- og utviklingsfradrag er trukket fra.

³ Selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2002.

Tabell 1.6 Etterskuddspliktige skattytere. Ansettelse og skatter ved statskatteligningen etter skattytergruppe¹, eksklusive sokkelselskaper². 2002. Mill. kroner

	Antall skatt- yttere ³	Netto- formue	Skattbar inntekt ⁴	Skatter og fradrag					Sum skatt til staten
				Formues- skatt	Felles- skatt ⁵	Tonnasje- skatt	Grunn- rente- skatt	Fradrag i skatt ⁶	
I alt	74 831	60 286	160 547	181	44 938	89	1 104	12 869	33 444
Aksjeselskaper ⁷	71 035	916	133 138	3	37 278	–	–	9 583	27 698
Rederier skattelagt etter skatteloven									
§§ 8–10 til 8–19	362	–	829	–	232	89	–	9	312
Selskap hjemme- hørende på Svalbard	65	36	80	0	8	–	–	0	8
Verdipapirfond	142	–	341	–	96	–	–	76	20
Sparebanker og gjensidige livs- og skadeforsikrings- selskaper	138	27 960	4 111	84	1 151	–	–	59	1 176
Forbruksforeninger, innkjøps og salgslag, andelsmeierier og boligbyggelag	1 302	18 587	929	56	260	–	–	80	236
Kraftforetak	217	1 176	12 874	4	3 605	–	1 104	2 745	1 968
Institusjoner, for- eninger og pen- sjonsfond	1 105	11 610	4 584	35	1 283	–	–	23	1 296
Utenlandske aksje- selskaper og forsik- ringsselskaper	465	–	3 663	–	1 026	–	–	295	730

¹ Skattytergruppe refererer til skatteregelgruppe som de etterskuddspliktige skattyterne skattlegges etter.

² Selskaper skattlagt med hjemmel i petroleumsskatteloven.

³ Etterskuddspliktige som har fått beregnet skatt av inntekt og/eller formue eller har fradrag i skatt.

⁴ Omfatter positiv alminnelig inntekt og korreksjonsinntekt.

⁵ Inneholder også utlignet fellesskatt på korreksjonsinntekt.

⁶ Godtgjørelsesfradrag (8254 millioner kroner), fradrag for naturressursskatt (1457 millioner kroner), kreditfradrag (2566 millioner kroner) og forsknings- og utviklingsfradrag (593 millioner kroner).

⁷ Omfatter aksjeselskaper, aksjebanker og forsikringsselskaper registrert i Norge.

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2002.

Tabell 1.7 Etterskuddspliktige skattytere skattlagt med hjemmel i petroleumsløven. Ansettelse og skatter. 2002. Mill. kroner

	Antall skatt- yttere	Sokkelselskaper		
		I alt	Oljeutvinnings- og rørlednings- selskaper	Utenlandske sokkel- selskaper
Inntekt sokkel	143	125 286	124 429	857
Skatt inntekt sokkel	143	35 080	34 840	240
Særskatteinntekt	24	112 585	112 585	–
Særskatt sokkel	24	56 292	56 292	–
Sum skatt sokkel	143	91 373	91 133	240

Kilde: Statistisk sentralbyrås skattestatistikk 2002.

Tabell 1.8 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og over, etter sosioøkonomisk status. 2002. Gjennomsnitt. Kroner

	Lønnstakere	Trygdede	Selvstendig næringsdrivende
Bruttoinntekt	343 100	175 600	467 500
Lønn	307 400	17 600	30 900
Ytelser fra folketrygden ¹	1 900	104 000	4 100
Tjenestepensjon m.m.	1 500	30 900	2 000
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenges i næringsvirksomhet	900	500	87 900
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenges i næringsvirksomhet	1 700	700	277 700
Renter av bankinnskudd	5 700	11 200	14 900
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	15 400	3 900	26 500
Gevinst ved salg av aksjer o.l.	1 500	500	3 600
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	2 400	2 100	3 000
Andre inntekter av fast eiendom	1 300	1 500	4 800
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon m.m.	1 500	1 300	1 000
Andre inntekter	1 800	1 400	11 100
Fradrags	89 500	44 200	113 800
Minstefradrag	42 100	32 300	11 900
Reiseutgifter	3 000	100	500
Pensjonspremie, privat og offentlig	2 000	0	400
Foreldrefradrag	2 300	200	1 600
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	1 900	1 300	15 100
Underholdsbidrag, kårytelser o.l.	1 800	400	2 100
Innbet. til individuell pensjonsavtale	400	100	1 400
Renter av gjeld	28 600	6 200	53 300
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskapet	800	1 100	400
Andre fradrag	6 100	2 500	27 000
Alminnelig inntekt	253 600	131 400	353 700
Særfradrag	600	14 000	800
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt	253 000	117 400	352 900
Sum bruttoskatt	95 700	33 300	145 000
Sum fradrag i skatt	4 900	4 300	7 900
Nettoskatt ²	90 800	29 000	137 100
Antall bosatte 17 år og eldre	1 926 217	998 512	141 273

¹ Attførings- og rehabiliteringspenger ble fra og med 2002 ført som lønnsinntekt og ikke som ytelse fra folketrygden. I grupperingen av sosioøkonomisk status er likevel attføring og rehabilitering regnet som folketrygd.

² Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk 2002.

Tabell 1.9 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter størrelse på bruttoinntekt. 2002. Gjennomsnitt i kroner

	Bruttoinntekt								
	Alle personer	0–99 999	100 000–199 999	200 000–299 999	300 000–399 999	400 000–499 999	500 000–749 999	750 000–999 999	1 000 000 og over
Bruttoinntekt	262 800	49 200	149 000	250 300	343 000	442 300	593 400	851 700	2 291 600
Lønn	177 900	24 000	63 300	184 800	288 800	364 400	461 600	589 100	664 200
Ytelser fra folketrygden ¹	30 600	19 700	62 600	30 200	12 000	9 100	8 100	8 200	12 000
Tjenestepensjon m.m.	9 700	600	9 600	14 600	10 100	10 500	11 700	13 500	20 800
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 200	400	1 600	3 500	6 000	10 200	14 600	15 800	25 400
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	12 400	900	3 100	5 800	10 900	23 200	46 800	98 500	286 600
Renter av bankinnskudd	7 300	1 800	5 400	6 000	7 000	10 100	15 600	26 800	103 400
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	12 100	100	200	500	1 200	3 900	14 700	53 600	928 000
Gevinst ved salg av aksjer o.l.	1 200	0	0	100	200	500	1 300	4 500	89 400
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	2 100	400	1 300	2 000	2 900	3 800	4 800	6 600	10 000
Andre inntekter av fast eiendom	1 500	100	300	500	1 000	2 200	5 400	13 300	46 900
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon m.m.	1 500	1 200	1 200	1 700	1 700	1 600	1 400	1 600	3 100
Andre inntekter	2 400	100	300	700	1 200	2 900	7 400	20 300	101 700
Fradrag	69 400	23 500	44 300	71 500	92 500	110 600	131 400	166 400	379 200
Minstefradrag	34 900	18 800	32 400	41 800	41 700	40 800	39 800	39 000	36 800
Reiseutgifter	1 700	100	500	1 800	3 300	4 000	4 000	3 300	2 400
Pensjonspremie, privat og offentlig	1 100	0	300	1 500	2 300	2 400	2 000	1 800	1 200
Foreldrefradrag	1 400	200	700	1 500	2 100	2 800	3 700	4 100	3 500
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	2 300	900	800	1 000	1 600	2 600	5 200	10 300	79 500
Underholdsbidrag, kårytelser o.l.	1 200	100	400	1 100	2 000	2 700	3 300	4 200	5 000
Innbet. til individuell pensjonsavtale	300	0	100	200	400	700	1 100	1 900	2 900
Renter av gjeld	20 000	2 300	6 600	18 400	32 100	42 900	55 100	71 600	120 900
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskapet	800	200	800	900	1 000	1 000	900	700	600
Andre fradrag	5 400	800	1 500	2 900	5 500	10 300	15 800	29 300	126 200
Alminnelig inntekt	193 400	25 800	104 700	178 800	250 400	331 700	462 000	685 300	1 912 400
Særfradrag	4 300	3 400	9 000	3 700	1 600	1 300	1 300	1 200	1 600
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt .	189 000	22 300	95 700	175 100	248 800	330 400	460 800	684 000	1 910 800
Sum bruttoskatt	68 700	5 300	27 100	58 300	89 800	131 800	197 600	307 600	788 700
Sum fradrag i skatt	4 600	1 200	2 900	800	800	1 700	4 800	16 100	258 200
Nettoskatt ²	64 100	4 100	24 200	57 500	88 900	130 100	192 800	291 500	530 500
Antall bosatte 17 år og eldre	3 528 680	636 555	907 194	896 775	599 728	233 257	173 146	43 873	38 152

¹ Attførings- og rehabiliteringspenger ble fra og med 2002 ført som lønnsinntekt og ikke som ytelse fra folketrygden. I grupperingen av sosioøkonomisk status er likevel attføring og rehabilitering regnet som folketrygd.

² Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk 2002.

Tabell 1.10 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter størrelse på nettoformue. 2002. Gjennomsnitt i kroner

	I alt	0 eller negativ	1–99 999	100 000–199 999	200 000–299 999	300 000–499 999	500 000–749 999	750 000–999 999	1 000 000 og over
Bruttoinntekt	262 800	273 900	159 300	215 600	234 600	258 600	293 400	331 900	724 000
Lønn	177 900	231 300	117 100	148 100	150 500	149 400	152 300	154 300	191 600
Ytelser fra folketrygden ¹	30 600	12 900	27 100	39 900	47 700	56 000	61 100	63 800	59 200
Tjenestepensjon m.m.	9 700	3 100	4 900	9 400	13 200	19 200	26 200	31 400	36 600
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenges i næringsvirksomhet	4 200	3 200	1 800	2 600	3 000	4 500	7 700	12 200	21 900
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenges i næringsvirksomhet	12 400	13 000	4 000	6 800	7 900	10 500	15 100	21 200	60 800
Renter av bankinnskudd	7 300	1 800	1 400	3 700	5 500	9 200	16 100	25 400	70 100
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	12 100	1 600	300	1 000	1 300	2 600	4 600	9 300	222 600
Gevinst ved salg av aksjer o.l.	1 200	400	100	200	300	400	800	1 300	18 200
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	2 100	1 700	600	1 700	2 500	3 400	4 200	4 700	6 400
Andre inntekter av fast eiendom	1 500	1 100	200	500	700	1 000	1 800	3 200	12 600
Mottatte bidrag, livrenter, barnepensjon m.m.	1 500	2 000	1 300	900	700	700	700	900	2 300
Andre inntekter	2 400	1 800	400	900	1 200	1 800	2 700	4 300	21 600
Fradrag	69 400	93 200	40 900	49 600	50 900	52 900	56 200	60 800	113 700
Minstefradrag	34 900	36 800	30 500	34 500	35 300	35 800	36 400	36 200	35 700
Reiseutgifter	1 700	2 500	1 000	1 300	1 300	1 300	1 200	1 200	1 100
Pensjonspremie, privat og offentlig	1 100	1 300	800	1 200	1 200	1 200	1 100	1 000	900
Foreldrefradrag	1 400	2 000	900	1 400	1 200	900	700	600	900
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	2 300	2 600	300	600	800	1 100	1 700	2 800	17 500
Underholdsbidrag, kårytelser o.l.	1 200	2 200	500	500	500	400	400	500	900
Innbet. til individuell pensjonsavtale	300	200	100	200	300	400	700	900	1 600
Renter av gjeld	20 000	39 100	4 300	6 700	6 700	6 900	7 100	7 900	18 100
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskapet	800	1 100	300	600	600	600	600	600	500
Andre fradrag	5 400	5 000	1 800	2 300	2 700	3 900	5 900	8 700	36 200
Alminnelig inntekt	193 400	180 700	118 400	166 000	183 700	205 700	237 300	271 100	610 300
Særfradrag	4 300	2 000	4 300	6 000	6 800	7 500	7 700	7 700	6 800
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt .	189 000	178 700	114 100	159 900	176 900	198 200	229 500	263 300	603 500
Sum bruttoskatt	68 700	68 600	36 600	53 100	59 700	68 600	82 200	97 400	234 500
Sum fradrag i skatt	4 600	1 500	1 600	2 300	2 300	2 100	2 000	3 000	62 400
Nettoskatt ²	64 100	67 100	35 000	50 800	57 400	66 500	80 200	94 400	172 100
Antall bosatte 17 år og eldre	3 528 680	1 436 683	771 673	345 220	242 023	290 469	183 826	93 414	165 372

¹ Attførings- og rehabiliteringspenger ble fra og med 2002 ført som lønnsinntekt og ikke som ytelse fra folketrygden. I grupperingen av sosioøkonomisk status er likevel attføring og rehabilitering regnet som folketrygd.

² Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk 2002.

Tabell 1.11 Selvangivelsesregnskap for bosatte personer 17 år og eldre, etter alder. 2002. Gjennomsnitt. Kroner

	Alle personer	Alder						
		17–24	25–34	35–44	45–54	55–66	67–79	80–
Bruttoinntekt	262 800	103 400	261 400	327 700	350 700	301 300	196 600	158 000
Lønn	177 900	93 000	229 300	264 700	259 400	177 000	9 000	400
Ytelser fra folketrygden ¹ .	30 600	2 100	4 400	7 300	14 500	36 200	119 600	109 900
Tjenestepensjon m.m.	9 700	200	300	1 400	2 900	21 900	34 300	25 400
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	4 200	1 100	3 200	6 100	7 200	6 300	1 100	200
Annen næringsinntekt inkl. skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	12 400	1 000	8 900	18 500	23 500	17 200	3 100	600
Renter av bankinnskudd .	7 300	1 600	3 000	4 800	7 500	11 500	14 700	15 000
Aksjeutbytte inkl. utenlandsk aksjeutbytte	12 100	2 500	6 800	13 600	23 400	19 200	6 500	2 000
Gevinst ved salg av aksjer o.l.	1 200	0	600	2 100	2 100	1 500	700	300
Inntekt av prosentlignet boligeiendom	2 100	100	1 100	2 400	3 100	3 100	2 500	1 800
Andre inntekter av fast eiendom	1 500	100	600	1 300	2 000	2 700	2 000	1 400
Mottatte bidrag, livrenter, barnpensjon m.m.	1 500	1 500	2 000	3 100	1 000	400	500	200
Andre inntekter	2 400	100	1 200	2 500	4 000	4 200	2 500	900
Fradrag	69 400	35 500	79 800	93 000	87 500	67 500	43 700	33 900
Minstefradrag	34 900	28 000	37 100	38 000	37 500	35 300	32 400	29 100
Reiseutgifter	1 700	1 200	2 600	2 600	2 200	1 300	0	0
Pensjonspremie, privat og offentlig	1 100	300	1 200	1 600	2 000	1 500	0	0
Foreldrefradrag	1 400	200	3 000	3 800	600	0	0	0
Underskudd i næring, inkl. tidligere års underskudd	2 300	200	1 200	2 600	4 500	3 200	2 100	700
Underholdsbidrag, kårytelser o.l.	1 200	100	1 200	3 100	1 800	300	0	0
Innbet. til individuell pensjonsavtale	300	0	0	200	600	900	0	0
Renter av gjeld	20 000	3 700	28 400	33 500	27 800	16 200	4 200	1 100
Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter i boligselskapet	800	100	800	700	800	800	1 100	1 400
Andre fradrag	5 400	1 600	3 800	6 400	9 200	7 400	3 700	1 500
Alminnelig inntekt	193 400	67 900	181 600	234 700	263 200	233 900	152 900	124 200
Særfradrag	4 300	200	700	1 400	2 600	5 400	15 000	16 300
Grunnlag for beregning av kommune- og fellesskatt	189 000	67 700	180 900	233 400	260 600	228 500	137 900	107 900
Sum bruttoskatt	68 700	21 200	66 200	89 400	100 500	83 600	41 100	29 500
Sum fradrag i skatt	4 600	1 300	2 800	4 500	7 300	6 700	4 200	5 200
Nettoskatt ²	64 100	19 900	63 400	84 900	93 200	77 000	36 900	24 300
Antall bosatte 17 år og eldre	3 528 680	435 224	655 994	666 531	610 820	554 985	400 069	205 057

¹ Attførings- og rehabiliteringspenger ble fra og med 2002 ført som lønnsinntekt og ikke som ytelse fra folketrygden. I grupperingen av sosioøkonomisk status er likevel attføring og rehabilitering regnet som folketrygd.

² Utlignet inntekts- og formuesskatt.

Kilde: Statistisk sentralbyrås selvangivelsesstatistikk 2002.

Vedlegg 2**Utnyttelsen av tollkvoter**

Tabell 2.1 Utnyttelsen av tollkvoter for kvoteårene 2002 og 2003, samt kvotens størrelse og fordelingsmetode for kvoteåret 2004.

Varenummer	Vare	2002		2003		2004	
		Forde- lings- metode 2004*	Kvotens størrelse (tonn)	Utnyt- telse av kvote (pst.)	Kvotens størrelse (tonn)	Utnyt- telse av kvote (pst.)	Kvotens størrelse (tonn)
01 01 1001/9011/ 9019	Islandshest	S	200 stk	95	200 stk	58	200 stk
01 06 1910/ 02 08 9021	Rein og reinsdyrkjøtt	A	–	–	550	97	–
Kap. 02/ Kap. 16	Kjøtt til messer og lig- nende	S	35	33	35	23	35
02 02	Kjøtt av storfe, fryst	A	1 084	80	1 084	98	1 084
02 03 2100	Kjøtt av svin, fryste skrotter	A	1 381	0	1 381	100	1 381
02 04 1000/2100/ 2200/3000/4100/ 4200/4300/5000	Kjøtt av småfe, ferskt, kjølt el. fryst	A	206	26	206	43	206
02 04	Kjøtt av sau (Island)	I	600	58	600	55	600
02 06 4100	Lever av svin	A	–	–	125	0	250
02 07 2100	Kjøtt av høns, fryst	A	221	2	221	5	221
02 07 2500	Kjøtt av kalkun, fryst	A	221	0	221	0	221
02 07 3300	Kjøtt av ender, gjess og perlehøns, fryst	A	221	12	221	24	221
02 08 9046/9047/ 9048	Kjøtt av hjort	A	20	100	20	100	20
02 08 9043/9045	Kjøtt av elg	A	60	88	60	100	60
02 08 1000/9030/ 9099 ex	Kjøtt av annet vilt	A	250	73	250	81	250
02 08 9030/9043/ 9046/9099	Kjøtt av vilt, foredlings- virksomheter	V	110	66	110	53	110
02 10 1100	Skinker, bøger og styk- ker av svin, ikke utbei- net, saltet, tørket eller røykt	A	–	–	100	97	200
04 05 1000	Smør	A	575	52	575	49	575
04 06 ex	Ost EU	H	2 560	93	3 280	98	4 000
04 06 ex	Ost EFTA	H	44	50	60	38	60
04 07 0019	Hønseegg	A	1 295	19	1 295	13	1 295
04 07 0011/0019	Hønseegg – EU	A	290	97	290	100	290
04 09 0000	Hønning	A	192	97	192	100	192
05 11 9911/9921	Blodpulver	A	300	89	300	5	300
07 04 9013/9020	Hvitkål	A	134	0	134	0	134
07 04 9040	Rødkål	A	134	0	134	0	134
07 05 1111/1121	Issalat til forbruker	S	–	–	166	53	300
07 05 1111/1121	Issalat til industri	S	–	–	166	88	300
07 12 9011	Tørkede poteter	A	–	–	150	80	300

Forts. tabell 2.1

Varenummer	Vare	Forde- lings- metode 2004*	2002		2003		2004	
			Kvotens størrelse (tonn)	Utnyt- telse av kvote (pst.)	Kvotens størrelse (tonn)	Utnyt- telse av kvote (pst.)	Kvotens størrelse (tonn)	
08 08 1011	Epler WTO	A	8 000	77	8 000	90	8 000	
08 08 1011	Epler EU	A	–	–	667	69	2 000	
08 08 2021	Pærer	A	250	97	250	98	250	
08 10 1023/1024	Friske jordbær	A	–	–	232	27	300	
08 11 1001/1009	Jordbær– konserves ¹	K	3 100	96	2 950	–	2 800	
08 11 2001/2005	Bringebær– konserves ¹	K	1 200	100	1 150	–	1 100	
08 11 2001/2006/ 20 09 8010/8020	Solbær– konserves ¹	K	1 500	94	1 450	–	1 400	
08 12 1000	Kirsebær og moreller, midlertidig konserverte	A	–	–	50	0	100	
Kap. 10/ 12/17/ 23	Korn ²	A	455 100	91	475 100	96	373 500	
12 09 2300	Svingelfrø	A	75	58	75	77	75	
12 09 2300 ex	Svingelfrø til plen	A	–	–	27	74	55	
12 09 2400	Engrappfrø	A	50	80	50	100	50	
12 09 2400 ex	Engrappfrø til plen	A	–	–	50	62	100	
12 09 2500	Raigrasfrø	A	–	–	300	97	600	
12 14 9091	Høy ³	S	25 500	39	25 500	49	35 500	
15 06 0021	Beinfett, beinolje og klovolje	S	2 360		2 360	0	2 360	
15 18 0041	Linolje	S	100		100	0	100	
16 01 1000	Pølser og lignende	A	–	–	100	93	200	
16 02 3101	Kalkunrullade	A	20	35	20	100	20	
16 02 4100	Hermetisk skinke	A	100	0	100	0	100	
16 02 4910	Bacon crisp	A	50	95	150	67	250	
16 02 5001	Kjøttboller	A	–	–	75	92	150	
16 02 5009	Hermetisk tunge	A	50	0	50	0	50	
16 02 5009	Corned beef	A	200	38	200	29	200	
20 05 4001/4009	Hermetiske erter	A	200	1	200	9	200	
20 05 5901	Hermetiske snittebønner	A	100	80	100	12	100	
20 05 5901	Hermetiske brekkbønner	A	50	18	50	10	50	
20 05 9009 ex	Hermetiske grønnsaks- blandinger	A	150	14	150	11	150	
20 07 9903/9908/ 20 08 9901/ 20 09 7900	Eplesaft/pulp/konsen- trat – konserves	K	6 237	92	6 578	–	Bestem- mes sept. 2004	
21 02 3000	Tilberedt bakepulver	S	160	12	160	17	160	
21 03 3009	Tilberedt sennep	S	160		160	0	160	

¹ Kvoteåret er fra 1.7 til 20.6.

2002-tall er for kvoteåret 2002/2003

2003-tall er for kvoteåret 2003/2004

2004-tall er for kvoteåret 2004/2005

² Kvoteåret er fra 1.9 til 31. 8. (fra og med kornåret 2003/2004).³ Kvoteåret er fra 1.3 til 28./29. 2.⁴ Kvoteår er fra 1.10 til 30.9.

2002-tall er for kvoteåret 2002/2003

2003-tall er for kvoteåret 2003/2004

2004-tall er for kvoteåret 2004/2005

* Fordelingsmetodene er i kolonnen er angitt med bokstaver, med følgende betydning:

S: Fordeling etter søknadstidspunkt

A: Fordeling ved auksjon

V: Fordeling til virksomheter som har foredling av viltkjøtt som hovedformål

I: Fordeling av kvote i henhold til bilateral avtale med Island

K: Fordeling av kvoter til konserverindustrien

H: Fordeling etter historisk import

-.: Angir at kvoten ikke eksisterte eller at utnyttelsesgraden ikke er beregnet ennå.

Kilde: Landbruksdepartementet.

Vedlegg 3**Endringer i tolltariffen**

Ex.	Nr	Vareslag	Tollsats 2004	Foreslått ny tollsats 1.1.2005
ex.	61.05	Skjorter av trikotasje, for herrer eller gutter.		
	.2000	- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
ex.	61.07	Underbukser, truser, nattskjorter, pyjamas, badekåper, slåbroker og liknende varer av trikotasje, for herrer eller gutter.		
	.1200	- underbukser og truser: -- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
	.2200	- nattskjorter og pyjamas: -- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
ex.	61.08	Underkjoler, underskjørt, underbukser, truser, nattkjoler, pyjamas, neglisjéer, badekåper, morgenkåper og liknende varer av trikotasje, for damer eller piker.		
	.1100	- underkjoler og underskjørt: -- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
	.2200	- underbukser og truser: -- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
	.3200	- nattkjoler og pyjamas: -- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
ex.	61.09	T-skjorter, singleter og andre undertrøyer, av trikotasje.		
ex	.9010	- av andre tekstilmaterialer: -- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
ex.	61.11	Babyklær og tilbehør dertil, av trikotasje.		
	.3020	- av syntetiske tekstilfibrer: -- strømper, sokker og liknende, av syntetiske filamenter	13,7 %	10,7 %
ex.	61.15	Strømpebukser, strømper, sokker og liknende, herunder strømper som brukes av personer med åreknuter, og fottøy uten påsatt såle, av trikotasje.		
	.1190	- strømpebukser: -- av syntetiske tekstilfibrer hvor det enkelte garn har en lengdevekt som er mindre enn 67 desitex: --- ellers	12 %	10,7 %
	.1290	-- av syntetiske tekstilfibrer hvor det enkelte garn har en lengdevekt som er minst 67 desitex: --- ellers	12 %	10,7 %
		- strømper og knestrømper for damer hvor det enkelte garn har en lengdevekt som er mindre enn 67 desitex: -- andre: --- ellers:		

Ex.	Nr	Vareslag	Tollsats 2004	Foreslått ny tollsats 1.1.2005
	.2030	---- av syntetiske filamenter	13,7 %	10,7 %
	-	ellers:		
	--	av syntetiske tekstilfibrer:		
	.9320	--- av syntetiske filamenter	13,7 %	10,7 %
	62.01	Ytterfrakker, kjørefrakker, kapper, anorakker (herunder skjakkjer), vindjakker og liknende varer for herrer eller gutter, unntatt varer som hører under posisjon 62.03.		
	-	ytterfrakker, regnfrakker, kjørefrakker, kapper og liknende varer:		
	.1100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.1200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.1300	-- av syntetiske eller kunstige tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	.1900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	-	ellers:		
	.9100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.9200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.9300	-- av syntetiske eller kunstige tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	.9900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	62.02	Ytterfrakker, kjørefrakker, kåper, kapper, anorakker (herunder skjakkjer), vindjakker og liknende varer for damer eller piker, unntatt varer som hører under posisjon 62.04.		
	-	ytterfrakker, regnfrakker, kjørefrakker, kåper, kapper og liknende varer:		
	.1100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.1200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.1300	-- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.1900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	-	ellers:		
	.9100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.9200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.9300	-- av syntetiske eller kunstige tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	.9900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	62.03	Dresser, ensembler, jakker, blazere, bukser, også med frontstykke og seler, knebukser og shorts (unntatt badebukser), for herrer eller gutter.		
	-	dresser:		
	.1100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.1200	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.1900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	-	ensembler:		
	.2100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.2200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.2300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.2900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	-	jakker og blazere:		
	.3100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.3200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.3300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %

Ex.	Nr	Vareslag	Tollsats 2004	Foreslått ny tollsats 1.1.2005
	.3900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
		- bukser, også med frontstykke og seler, knebukser og shorts:		
		-- av ull eller fine dyrehår:		
	.4101	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.4109	--- andre	13,7 %	10,7 %
		-- av bomull:		
	.4201	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.4209	--- andre	13,7 %	10,7 %
		-- av syntetiske tekstilfibrer:		
	.4301	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.4309	--- andre	13,7 %	10,7 %
		-- av andre tekstilmaterialer		
	.4901	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.4909	--- andre	13,7 %	10,7 %
	62.04	Drakter, ensembler, jakker, blazere, kjoler, skjørt, bukseskjørt, bukser, også med frontstykke og seler, knebukser og shorts (unntatt badedrakter), for damer eller piker.		
		- drakter:		
	.1100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.1200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.1300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.1900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
		- ensembler:		
	.2100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.2200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.2300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.2900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
		- jakker og blazere:		
	.3100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.3200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.3300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.3900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
		- kjoler:		
	.4100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.4200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.4300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.4400	-- av kunstige tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.4900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
		- skjørt og bukseskjørt:		
	.5100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.5200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.5300	-- av syntetiske tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.5900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
		- bukser, også med frontstykke og seler, knebukser og shorts:		
		-- av ull eller fine dyrehår:		
	.6101	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.6109	--- andre	13,7 %	10,7 %

Ex.	Nr	Vareslag	Tollsats 2004	Foreslått ny tollsats 1.1.2005
	--	av bomull:		
	.6201	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.6209	--- andre	13,7 %	10,7 %
	--	av syntetiske tekstilfibrer:		
	.6301	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.6309	--- andre	13,7 %	10,7 %
	--	av andre tekstilmaterialer:		
	.6901	--- shorts	13,7 %	10,7 %
	.6909	--- andre	13,7 %	10,7 %
	62.05	Skjorter for herrer eller gutter.		
	.1000	- av ull eller fine dyrehår	12 %	10,7 %
	.2000	- av bomull	12 %	10,7 %
	.3000	- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
	.9000	- av andre tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
	62.06	Bluser, skjorter og skjortebluser, for damer eller piker.		
	.1000	- av silke eller silkeavfall	12 %	10,7 %
	.2000	- av ull eller fine dyrehår	12 %	10,7 %
	.3000	- av bomull	12 %	10,7 %
	.4000	- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	12 %	10,7 %
	.9000	- av andre tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
	62.07	Singletter og liknende undertøy, underbukser, truser, nattskjorter, pyjamas, badekåper, slåbroker og liknende varer, for herrer eller gutter.		
	-	underbukser og truser:		
	.1100	-- av bomull	12 %	10,7 %
	.1900	-- av andre tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
	-	nattskjorter og pyjamas:		
	.2100	-- av bomull	12 %	10,7 %
	.2200	-- av syntetiske eller kunstige tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
	.2900	-- av andre tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
	-	ellers:		
	.9100	-- av bomull	12 %	10,7 %
	.9200	-- av syntetiske eller kunstige tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
	.9900	-- av andre tekstilmaterialer	12 %	10,7 %
ex.	62.09	Babyklær og tilbehør dertil.		
	-	av ull eller fine dyrehår:		
	.1020	-- tilbehør til klær	13,1 %	10,7 %
	.1090	-- ellers	13,7 %	10,7 %
	-	av bomull:		
	.2020	-- tilbehør til klær	13,1 %	10,7 %
	.2090	-- ellers	13,7 %	10,7 %
	-	av syntetiske tekstilfibrer:		
	.3020	-- tilbehør til klær	13,1 %	10,7 %
	.3090	-- ellers	13,7 %	10,7 %
	-	av andre tekstilmaterialer:		
	.9020	-- tilbehør til klær	13,1 %	10,7 %
	.9090	-- ellers	13,7 %	10,7 %

Ex.	Nr	Vareslag	Tollsats 2004	Foreslått ny tollsats 1.1.2005
ex.	62.10	Klær fremstilt av tekstilstoff som hører under posisjon 56.02, 56.03, 59.03, 59.06 eller 59.07.		
	-	av tekstilstoff som hører under posisjon 56.02 eller 56.03:		
	.1010	-- med impregnering eller belegg av gummi, plast eller liknende	12 %	10,7 %
		-- annet:		
	.1090	--- ellers	13,7 %	10,7 %
	.2000	- andre klær av det slag som er beskrevet i varenumrene 62.01.1100–62.01.1900	12 %	10,7 %
	.3000	- andre klær av det slag som er beskrevet i varenumrene 62.02.1100–62.02.1900	12 %	10,7 %
	.4000	- andre klær for herrer eller gutter	12 %	10,7 %
	.5000	- andre klær for damer eller piker	12 %	10,7 %
	62.11	Treningsdrakter, skidresser, badedrakter og badebukser; andre klær.		
	-	badedrakter og badebukser:		
	.1100	-- for herrer eller gutter	13,7 %	10,7 %
	.1200	-- for damer eller piker	13,7 %	10,7 %
	.2000	- skidresser	13,7 %	10,7 %
	-	andre klær for herrer eller gutter:		
	.3100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.3200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.3300	-- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.3900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
	-	andre klær for damer eller piker:		
	.4100	-- av ull eller fine dyrehår	13,7 %	10,7 %
	.4200	-- av bomull	13,7 %	10,7 %
	.4300	-- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	13,7 %	10,7 %
	.4900	-- av andre tekstilmaterialer	13,7 %	10,7 %
ex.	62.16	Hansker, vanter og votter.		
	.0010	- av syntetiske eller kunstige tekstilmaterialer	13,1 %	10,7 %
ex.	62.17	Annet ferdig tilbehør til klær; deler til klær eller deler til tilbehør til klær, unntatt deler som hører under posisjon 62.12.		
	-	tilbehør:		
	--	strømper og sokker, unntatt trikotasje:		
	.1010	--- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer	13,1 %	10,7 %
	--	annet tilbehør:		
	.1901	--- pannebånd, ørevarmere, solskjermer uten pull og liknende varer	13,1 %	10,7 %
	.1099	-- annet	13,1 %	10,7 %
	.9000	-- deler	13,1 %	10,7 %

Vedlegg 4**Endringer i GSP-ordningen**

Ex.	Nr	Vareslag	Tollsats 2004	Foreslått ny tollsats 1.1.2005
ex	62.03	Dresser, ensembler, jakker, blazere, bukser, også med frontstykke og seler, knebukser og shorts (unntatt badebukser), for herrer eller gutter.		
		- dresser:		
	.1100	-- av ull eller fine dyrehår		
	.1200	-- av syntetiske tekstilfibrer		
	.1900	-- av andre tekstilmaterialer		
		- ensembler:		
	.2100	-- av ull eller fine dyrehår		
	.2200	-- av bomull		
	.2300	-- av syntetiske tekstilfibrer		
	.2900	-- av andre tekstilmaterialer		
		- jakker og blazere:		
	.3100	-- av ull eller fine dyrehår		
	.3200	-- av bomull		
	.3300	-- av syntetiske tekstilfibrer		
	.3900	-- av andre tekstilmaterialer		
		- bukser, også med frontstykke og seler, knebukser og shorts:		
		-- av ull eller fine dyrehår:		
	.4109	--- andre		
		-- av bomull:		
	.4209	--- andre		
		-- av syntetiske tekstilfibrer:		
	.4309	--- andre		
		-- av andre tekstilmaterialer:		
	.4909	--- andre		
	62.05	Skjorter for herrer eller gutter.		
	.1000	- av ull eller fine dyrehår		
	.2000	- av bomull		
	.3000	- av syntetiske eller kunstige tekstilfibrer		
	.9000	- av andre tekstilmaterialer		